

Project Gutenberg's Barnen ifran Frostmofjaellet, by Laura Fitinghoff

Copyright laws are changing all over the world. Be sure to check the copyright laws for your country before downloading or redistributing this or any other Project Gutenberg eBook.

This header should be the first thing seen when viewing this Project Gutenberg file. Please do not remove it. Do not change or edit the header without written permission.

Please read the "legal small print," and other information about the eBook and Project Gutenberg at the bottom of this file. Included is important information about your specific rights and restrictions in how the file may be used. You can also find out about how to make a donation to Project Gutenberg, and how to get involved.

****Welcome To The World of Free Plain Vanilla Electronic Texts****

****eBooks Readable By Both Humans and By Computers, Since 1971****

*******These eBooks Were Prepared By Thousands of Volunteers!*******

Title: Barnen ifran Frostmofjaellet

Author: Laura Fitinghoff

Release Date: February, 2006 [EBook #9828]
[Yes, we are more than one year ahead of schedule]
[This file was first posted on October 22, 2003]

Edition: 10

Language: Swedish

Character set encoding: ASCII

***** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK BARNEN IFRAN FROSTMOFJAELETT *****

"Barnen ifran Frostmofjaellet" is a Swedish childrens novel, first published in 1907. The author Laura Fitinghoff was born in 1848 and died in 1908. The first printed edition is illustrated with six paintings by Vicken von Post, who died in 1950. The paintings are thus still covered by copyright, but the text is in the public domain.

This e-text was produced for Project Gutenberg from Project Runeberg's digital facsimile edition, which is based on the first printed edition of 1907, available at <http://runeberg.org/frostmo/>

This is a plain text file using the ISO 8859-1 (Latin-1) character set
(E,e = E,e-acute; A,a = A,a-ring; Ae,ae = A,a-umlaut; Oe,oe = O,o-umlaut).

Project Runeberg publishes free digital editions of Nordic literature.
We need more volunteers like you. Learn more at <http://runeberg.org/>

Laura Fitinghoff

Barnen ifran
Frostmofjaellet

En barnberaettelse
foer sma och stora

A.-B. Ljus' Foerlag
Stockholm

Centraltryckeriet, Stockholm, 1907.

Professor John Berg,
den sjaelsstore, outtroettlige maenniskovaennen,
tillaegnas denna bok af
foerfattarinnan.

Innehall / Table of Contents

Foeretal

Noedar och barkbroed

Kap. 1. Sju sma vaernloesa

Kap. 2. Med vargspar i sikte

Kap. 3. Glasoegonkarlen

Kap. 4. Under morgonrusket, inne och ute

Kap. 5. Alle man till verket

Kap. 6. Glasoegonkarlen ater ensam

Kap. 7. Skingrade

Kap. 8. Hvert har Maerta-Greta tagit vaegen

Kap. 9. "Millmaste Tana"

Kap. 10. En sa fin liten stinta

Kap. 11. Smastintorna, baegge

Kap. 12. Arbetsfoertjaenster och penningfragor

Kap. 13. I den doedas staele

Kap. 14. Per-Erik och Anna-Lisa

Kap. 15. Det spoekar pa isen

Kap. 16. I Roefvarekula

Kap. 17. "Kasken"

Kap. 18. Broellopsgarden

Kap. 19. Pa flykt

Kap. 20. Eld

Kap. 21. I egen, groen stuga

Kap. 22. Husbond och matmor
Kap. 23. Undanjagade
Kap. 24. Ett ofoermodadt aterseende
Kap. 25. Lappkata och renskjuts
Kap. 25. Ater pa egen hand
Kap. 26. "Bruden"
Kap. 27. Illa ute, i val och kval
Kap. 28. Manke och Gullspira
Kap. 29. Naer Manke vardt ensam
Kap. 30. Ute i baerskog
Kap. 31. I strid med Bjaenntasse
Kap. 32. Uppe i faebodarna
Kap. 33. Grael, och allt vael
Kap. 34. Ater pa predikstol
Kap. 35. Annat att taenka pa
Kap. 36. Ater ett saendebud fran mor
Kap. 37. Indianer
Kap. 38. Maglena
Kap. 39. Alla sju fran lillgrastugan

FOeRETAL.

Vid en diskussion om "Vara barns noejslaesning", som jag foer en del ar se'n oefvervar, faellde en kaend talare, en s.k. "frifraesare" yttranden i fragan, som gingo ut pa att naemnda art af litteratur nu naermast tyckes vara afsedd foer endast den bildade klassens barn. De aero hjaeltarna, hjaeltinnorna i barnboeckerna, naer dessa senare aero af den raetta arten. Naer dessa hjaeltar och hjaeltinnor sjaelfva, eller genom aedelmodiga "upphoejda" anhoeriga komma i kontakt med allmogens barn och barnen ur de djupa leden blir detta till en roerande handling. Hjaeltar och hjaeltinnor fa naera nog helgonglorian oefver sig naer de i vaelgoerenhets- eller foerbaettringssyfte "aegna" sig at dessa taliga beskedliga sma vap, eller elaka illmariga lymlar till underklassbarn med hvilkas innerstas tankar och mening de, trots allt, sta fraemmande och ofoerstaende utan aning om att dessa foeremal foer barmhaertighet och aedel nedlatenhet aero deras jaemlikar i medfoedd begafning, och i fantasiens mottaglighet foer intryck af olika art. Ma noejslaesningen besta af boecker, daer barnen fran alla klasser kaenna igen hvarandra, och kaenna igen sig sjaelfva, i deras egen omgifning. Det blir det baesta och verksammaste medlet att en dag fa folk af skild bildningsgrad att foersta och raett bedoema hvarandra.

Ock en sak till. Vi maste fa till stand en sadan prisbillighet pa noejslaesningslitteraturen, att boecker fran goda kaenda pennor, hvilka nu i dyrbar utstyrsel na blott de foermoegna hemmen, i foerenklade, billiga upplagor komma ut oefver hela landet och laera barnen fran de manga sa olika landskapen att fa syn pa och intresse foer hvarderas saermaerken i natur, sprak, folklied. Sadana boecker skulle moejligen komma att uttraenga den osunda kolportoerlitteratur och jolmiga soendagsskolektyr, som nu frestande bjudes eller patvingas barnen i alla de tusentals hem, daer man ej har rad att inkoepa praktupplagan "af

tva-, trekronorsboecker som noejaslaesning foer barnen". Ja ungefaer sa daer klubbade han pa, talaren. Hans ord och tankar rotfaeste sig hos mig. Redan da besloet jag att mitt naesta arbete skulle bli en "Noejasbok" i ofvannaemnda riktning foer barn, med typer just fran arbetsklassen.

Det aer barn fran foerfluten tid. De allmogebarn, som jag da kaende och lefde midt ibland, daer uppe i adalen, som jag har tagit mig foer att skildra i det jag latit sju stycken foeraeldraloesa sma pa egen hand ge sig ut fran hembygden daer, under harda noedar barkbroed och svaelt och fattighus aer hvad som vaentar dem.

"Mor", hvaraf minnet foeljer de af hennes laeror och exempel genomtraengda barnen har jag tecknat efter typen af de allmogekvinnor, hvilka da atminstone icke voro nagra maerkliga undantagsmaenniskor aefven i de fattigaste hemmen.

Modern, som da fick ersaetta skolan, eller, naer den var ambulerande, langa tider af aret fick ensam soerja foer barnens undervisning, sag minsann ej mellan fingrarna med dem hvarken naer det gaelde "ordets" inhaemtande i den nu sa foerkaettrade utanlaesningen, eller dess tillaempande i ett arbetsgladt tuktadt sedligt lif inom stuguknutarna, daer foeraeldrarna da aennu aegde myndigheten.

Det sjoengs mycket bade i storgardar och smastugor den tiden. Pa det enstraengade instrumentet, "spelstocken" tog man med straken "ut" ur "nummerboken" den staemma i koralen, som foell sig baest foer roesten och som skulle ljuda samman i den fyrstaemmiga kyrkosangen pa soendagen. Fiolen ljoed vid fester och glada tillstaellningar, ofta till sprittande latar af bondspelmaennens egen komposition. Andliga sanger, folklatar och visor tonade ut fran storkoek, faebodvallar och draengstugor under en smittande frisk arbetsglaedje. Det lag poesi oefver arbetet, barnen lockades daeraf. Det var ej med tyngd i lynnet och surmulenhet de foeljde far och mor i arbete. De voro hemmastadda i stall och ladugard hos getter och far samt laerde sig att foersta naturvaerldens hoega, intraengande sprak under vistelse i skog och mark, pa getstig och i faebodar.

"Ante", "Manke", "Per Erik", hvilka traska de aendloesa vaegarna fram, aero omedvetna om de etiska begrepp, den skarpa sanna blick foer natur och folkets sinnesriktning, de daerunder tillvaella sig. Maglena, "som ser daer ingenting finnes att se", och "hoer daer ingenting kan hoeras" och hvilken, ett naturens aelsklingsbarn som hon aer, kan sjunga och dansa midt under noed och faror -- hon skall ge af sitt hjaertas, sin fantasys rika skatter till dem som under lifvets hoegsta oefverfloed lida brist pa sadan helig gafva.

Ante skall en gang med kraft och oefvertygelse och med ordets makt kaempa emot det stora onda, som foertaer folket och hemmen. Han har redan, innan han med smasyskonen traedde in i en gard, kunnat se och bedoema om nykterhet, ordning och arbetsglaedje hoello den vid makt, eller om superiets foerbannelse tryckt foeroedelsens staempel oefver folk och kreatur och allt daer bade utom och inom. Antes blick har varit skaerpt genom den angest han erfarit att syskonen, Manke, Per Erik,

Anna-Lisa, Maglena, att dessa sma stackare, som han pa eget bevag dragit med sig ut fran hembygden skola besmittas af det onda, som moeter deras oegon, och han afskyr och fruktar detta onda, med en stark andes hela styrka. Mer och mer vaexer upp inom honom en till sist obetinglig oenskan om att med ord, genom kunskapens makt fa ge sig i strid mot detta onda. Han vill en gang laera folket att "foersta Guds roest, och att hitta vaegen till himmelen". Barnen, och folket i gardarna fa delvis tala Norrlands allmogesprak, detta foer att bibehalla lokalfaergen och lata fjaellbarnen kvarsta pa det plan i allmogevaerlden dit de hoera, men fran hvilket de moejligen i laesarens tanke skulle loesryckas om de, med den intelligens och begafning de dela med en del af de bildade klassernas barn, aefven skulle kunna foerfoga oefver dessas uttrycksmedel. Det aer kanske ej oaefvet att svenska barn laera att saetta sig in uti de olika landsmalen, och boer detta ej bli dem svarare aen att komma tillraetta med de utlaendska och manga fraemmande ord, hvilka vimla i aefven vara barnboecker, men hvilket missfoerhallande jag icke utan svarighet sett till att undvika.

Den snart uppvaexta generation, som en gang lefde sig in i en barnbok "En liten vaerld bland fjaellen" skola i slutet af detta arbete aterfinna sina vaenner fran den tiden, bade "Rofvorna" och "Anna Dea".

Meningen aer att i en annan fortloepande del ge en fortsaettning af Frostmobarnens tillvaro och olika utveckling i de hem de vunnit.

Jag aelskar de daer naiva, allvarsamma och dock ljust leende sma oefvergifna trulsungarna. Deras oede finnes redan delvis i fantasien och delvis efter verkligheten fullbordadt i mitt inre.

Innerligt oenskar jag, att smastugornas barn och barnen i storgardarna, trulsungarna i fjaellbyar och oedebyggd samt de goda, vael uppdragna hjaltarna och hjaltinnorna aefven skola laera sig att foersta och aelska de sju sma oefvergifna barnen ifran Frostmofjaellet.

Furuliden Stocksund 20 april 1907.

Foerfattarinnan.

NOeDAR OCH BARKBROeD.

Det var noedar uppe i Norrland. "Noedar" betyder, att man aer sa godt som utan mat pa de staellen, daer barnskaran aer stor och jordbiten, som man skall lefva af, liten.

Det goer icke sa mycket att den aer liten, naer sommaren kommer tidigt, och kornet, som man daer uppe bakar det hvita vackra broedet af, mognar redan i juli, sa att man kan fa fara till kvarnen och mala mjoel af det.

Inte heller goer det sa mycket, om jordbiten aer liten naer sommaren aer lang och lagom torr, sa att potatisen pa landet vaexer duktigt, och man

pa hoesten i september kan fa ta opp bade tjugu och trettio stora, granna potatisar fran den hala, daer man i juni satte ner en enda, men en med manga "oegon", ty fran hvart aldrig sa litet oega, eller litet rundt hal pa en potatis, vaexer det ut rotstjaelkar, naer den saettes ner i varm, torr sandjord.

Ja, naer det blir "godar" uppe i Norrland med mycket regn foere midsommar, vaerme och stark dagg om naetterna, da slar bjoerken ut och star doftande fin och fager, da den ett par dagar foerut statt med kala brunglaensande grenar. Akerbaersblommor sticka upp vid dikesrenarna, djuproeda i faergen som sma rosenbarn. I den vaederleken bli de snart till skoena, saftiga akerbaer.

De gra stenhaellarna bli oefverdragna med mattor af hvit- och violettfaergade "natt och dag"-blomster, som leka tittut med skaerblommande kattfoetter. Barnen binda sig kransar af dem, bygga sig lekstugor i sandgroparna, daer de hoega, granna ramjoelksblomstren sta i taeta stand, rosenroeda, stolta i hallningen, och nyponbuskar med doftande rosor i blom titta ner pa dem oefver den sluttande jordskorpan.

Det aer glaedje och skratt och stoj hvart man vaender sig. Hvita, soeta rofvor som man far aeta af, och aerter i fyllda skidor vaexa ute pa akern. Nog af broed, smoer, ost och annat godt och rart, finnes aefven inne i smastugor och fattigmanshem.

Men under noedaren hoers icke mycken glaedje af. Snoen ligger kvar till framemot midsommar. Rofvorna, hvilka sent saettas ner som froen i jorden, hinna knappt knyta sig till en liten potatis' storlek, foerraen frosten kommer och goer det sa hardt och trangt omkring dem, att de ej kunna vaexa. Aertskidorna haenga vissna som sma svartnade trasor ute pa aertakern, -- inte en enda aerta blir det i dem. Likadant med kornaxen, som bruka halla sig sa stolta pa sina vajande hoega staenglar, de haenga som brutna, fast vid det groena, korta straet.

Sa kan man vael foersta, att under noedar kommer intet korn och inga aerter till kvarnen och om, pa nagon hoegt liggande gard, frosten farit mera varsamt fram, sa aer saeden aenda sa kraftloes och besynnerlig att mjoelet blir grasvart, och pannkakorna, som man lagar till af det, bli som en loes lervaelling.

Det aer icke mycken foeda i sadan mat. Barnen bli snart magra. Deras, under de goda aren rosenroeda kinder fa en graaktig faerg, och oegonen aega ej mer den klara glansen.

Naer barnen i hopar foelja foeraeldrarna at foer att nerat frostfria bygder bettla om foeda, se de ut som sma gubbar och gummor. Det skaer en i hjaertat att se dem.

Under det foerfaerliga noedaret i slutet af 1860-talet kom en sadan skara vandrane fran Frostmofjaellet hoeft oppe i Norrland. Skaran bestod af en liten flock pa sju barn, hvilka ensamma vandrade fram genom utarmade, vinteroedsliga bygder. Ingen far eller mor foeljde dem at. Sju stycken utmaerglade sma, och den, som liksom foerde dem an, var bara pa trettonde aret. Han hette Ante, egentligen Anders.

Barnen kommo fran Frostmofjaellet, daer frosten ocksa farit hardast fram vid gardarna.

Deras far hade under noedarstiden tagit sig till att suppa. Svag och fumlig, som han blifvit af det och af barkbroed och svaeltfoeda, hade han stupat ned under en jaettetall, som han var med om att faella i skogen. En dag bars han hem doed.

Hustruns bekymmer mangdubblades. Hon orkade ej baera dem laengre, utan hon rent af taerdes bort af sorg, mest svaelt. Foer man kan foersta att de matbitar, som hon kunde fa ihop, unnade hon hellre barnen aen sig sjalf.

Naer hon nu skulle till att doe, aengslades hon mest oefver att barnen, som hon arbetat och lidit foer, skulle in i fattighuset, eller, aen vaerre, "bjudas ut pa auktion" till den som ville ta dem foer den minsta penningsumma, som kommunen ville besta.

"Bry er int om te soerje oefver de, mor", sade Ante, som satt vid saengen och foersoekte tvinga i modern vattenvaellingen, som han nyss kokt i spisen.

"Dom ta er, om ni vill eller int", flaemtade den sjuka. "Ett san't noedar, naer alla matt foertjaena foer att lefva. Och ingen som blir god mot er och bryr sig om er."

"Vi ga haerifran mor. Vi saett smastinterna pa kaelken, och sa ga vi gardmellan nere i landet som annat, vuxet vandringsfolk. Skollaerarns Kalle saeg, att far hans saeg, att folke ner i bygden ha fatt ba' korn och paerer (potatis), och ni ska si mor, att de raeck nog at oss a."

"Ja, savidt Guds vaelsignelse ger broedet, sa blir ni aldrig utan. Du har gjort mig sa laett och ljus i sinnet med hvad du sagt, lill Ante. Men Gullspira --."

"Hon fa foelja oss hon a. Ligg int' och aengslas mor!"

-- "Int aengslas jag. -- De ha blifvi sa laettsamt inom mej. - Jag ser allt lysa sa himlande ljust oefver dej, och oefver barna daer i saenghalmen, och det sjung sa grant oppoefver mej. -- Ante sa -- grant!"

Med det foell Antes mor tillbaka pa trasorna hon hade under hufvudet. Ante lade igen oegonlocken pa henne och satte psalmbok under hakan, sa att den inte skulle falla ner. Mor hade gjort sa med far, naer han var slut.

Mor var inte vael i grafven foerr aen socknemaennen kommo samman foer att skaffa barnen in pa fattighuset, eller auktionera bort dem.

Men den dagen de kommo till den fallfaerdiga stugan, daer de vaentade att finna barnen, var den tom.

Braedskjulet daerinvad, daer de visste att geten brukade finnas, var tomt det med. I stugan var det skuradt och oppsnyggadt, som om gammalt ordentligt folk aemnade laemna den i andras haender.

Barnen, hvilka de kommo foer att taga, hade tydligen gifvit sig i vaeg redan foeregaende dag. Men maennen kommo oefverens om, att man nog inte skulle behoeft vaenta laenge foerraen man hade dem haer igen och det med fattigskjuts fran nagon af de naermaste socknarna. Foer oefrigt kunde nog ingen heller veta, hvilken vaeg de tagit. Telefon och telegraf funnos icke daer uppe i oedebygden, och man kunde ingenting goera at saken. Alla haestar, som funnos i byn, voro med i skogskoerslor, hade de ocksa funnits hemma sa hvem hade tid att ge sig ut pa jakt efter barnungarna. "De vaende vael tillbaka naer hungern tog dem. Det var skada pa geten, den kunde en ha fatt saelja at dom. Men, som sagdt, dom aer vael snart haer, ba' ungar och get."

Barnen vandrade salunda ivaeg utan att oroas af foerfoeljare. Men daer blef dock, under dagens lopp, en grat och en jaemmer pa smastintorna, Brita-Cajsa och Anna-Maerta.

De graeto icke foer att de froeso sa att naesa och haender voro ragklintsbla pa dem, och tarna sa frusna, att de inte kunde sta pa foetterna. Nej, de jaemrade sig och graeto i hunger. Den hardaste broedkant, den minsta potatis skulle de ha slukat med begaerlighet. Men vaegen oefver storskogen var mer aen tva mil lang, och de hade icke varit innanfoer en stugudoerr pa hela dagen. De hoello sig foerst undan alla foersok daertill, af raedsla foer, att man skulle ta kvar dem och foera dem till fattighuset --, sen af noedtvang, da det icke fans en aen sa elaendig liten stuga att komma in uti sa lang skogen var.

"Kom Gullspira", lockade Ante till sist. "Jag lider int hoera den olaten pa barna. Du fa dra 'na ett tag igen Anna-Lisa."

"Ja men de ae rent synd, sa manga ganger som vi i dag ha sliti i hennes spenar efter mjoelk", invaende Anna- Lisa, som var pa elfte aret.

"Men kaere, tig da barn. Ni ska fa en mjoelkskvaett igen. Gullspira, granna, fina lill-piga, kom nu sa fa jag mjoelka dej. Barna svaelt ihjael."

Gullspira, den, trots ytterlig magerhet, statliga gulbruna geten, kafvade sig fram ifran tallriset vid vaegen, daer hon tagit sig ett godt mal. Hon staelde sig stilla invad Anna-Lisa, som hukade sig ned och drog nagra mjoelkstrilar ner i den lilla traevril (skal) hon hoell med vaenstra handen.

"Ge mej a -- Ge mej a", gnaellde Per-Erik och Manke, (Magnus).

"Ah ni skulle vael skaemmas, stora karlarna. Du Per-Erik aer pa sjaette aret -- och du Manke pa sjunde."

"Naej du, pa sjaette aer jag, de sa' mor, a ta henne fick jag mjoelk ibland a."

"Men du bli pa sjunde till Kyndelsmaess, och de aer bara en vecka dit. Vi, som ae manfolk, ska vael int ge oss oefver sa daer pa rappe. -- Ga foere och hall Gullspira i raggen sa frys ni da int om haenderna. "

Det var Ante som talade och kommenderade och smapojkarna visste sig ingen annan rad aen att lyda, helst Gullspira, "som hade folkvett", det trodde de fullt och fast, hoert kommenderingen hon med och klaemde sig intill dem med sin ludna, varma paels.

"Ta hit Ujyla, ta fa vi vaeme att vi a", skreko smastintorna pa kaelken.

"Ni matt vara snaell nu. Giss pa om mor hoerde smastintena sina grine foer jaemnan. Ha ni int just fatt mjoelk, som va ba soet och varm."

"Men de va som ingenting", kved Brita-Kajsa. "Va' tinnenin" upprepade Maerta-Greta snyftande, med tarar i stora, sorgsna oegon.

"De va tva skedfyllor till er hvar. Och nu kom vi nog snart fram till nan' storgard sa ni fa mat. Saett opp dej pa kaelken du a Maglena, sa fa ni vaerma hvarann. -- Sa ja, de va granne smastinter, som int grine laenger. Mor, hon skulle vara storgla, om hon sag er."

Ante stroek smasystrarna om de blafrusna kinderna, stoppade in deras stela, roeda haender i schaltrasorna de hade bundna i kryss om livvet, och snodde den gamla noetta farskinnsfaellen fast om deras foetter.

"Skjut pa kaelken nu du Anna-Lisa, sa vi kom ut ur skogen haer. Skollaerarns Kalle sa', att naer en fick si spillrerna af lappkatan, daer Lapp-Israel doedde, sa va en inte langt fran bygden."

"Ja, men han sa at mej, att vargen stroek haer i fjaellen. Jag var tokig, som for ivaeg med dej, det sa Kalle a."

Anna-Lisa gick framatboejd och skoet pa kaelken. Hennes tarar droppade pa smasystrarnas halsduksomlindade hufvuden. Hon snyftade, sa att det laet som om hon hickat.

"Jag vardar mej int om te svara, naer du tala sa bort i tok", skrek Ante med hoeg roest foer att goera sig hoerd. Han gick ju langt framfoer och drog, med kaelkrepet oefver axeln.

"Tro du kanske, att Kalle hade tagit sej an dej, gett dej mat och klaeder. Har dom int stugan full med barn sjael, kanske?"

"Men daer slapp en da svaelte och fryse ihjael."

"Just som om dom hade velat ha dej daer! Pa fattighuse hade du varit i denna dag, i lag med spetelsk-Babba (Barbara) och tok-Lasse." --

"Dom svaelt int, och frys int ihjael dom heller."

"Ah tvi, en sa'n stinta --! Du fick aeta dej fullmaett af vattenvaelling denna moron, getost och broed af hva Sven Pals gett oss, har du fatt savael som vi. Men om du int ha skrofvat fullt hele da'en, sa ger du dej till att grina och villa tillbaka, och de till te fattighuse."

"Ja hvart tror du vi kom nu da! Du taenk vael ta oss fram till kungen. -- Hui, -- hui, -- hui", snyftade Anna- Lisa.

"Ja, som de ae med de, sa kunde jag nog goera de a, -- a be'n ta dej. Du kunde da goera sa pass som te geta getterna at en! Det vore vael nanting te stort de, emot te sitte framfoer spisen i fattighuse och glo."

"Hur mange getter kan han ha tro, kungen", pep Maglena ut ur schaloeppningen.

Hon tyckte att med det daer talet om kungen boerjade det laetta opp lite i tillvaron. Sanningen att saega sa hade hon hela tiden likat Anna-Lisas tal, fast hon tyckte det var ledt att dom baegge tva skulle ge sej pa Ante, som, det visste hon granneligen, inte aetit ett Guds lan foerr aen de alla hade fatt nog pa morgonen, innan de gafvo sig af.

"Ah int vet jag", sade Ante, "huru manga getter kungen har. Lill'stugufolk, som vi, kan ha en get, en torpare fem, sex, en storbonde tjugu och mer."

"Herre gulla, da ha vael kungen hundra. -- Int ra jag me sa mange."

Anna-Lisa slaeppte kaelkstabbarna, snoet sig i fingrarna och torkade tararna ur oegonen med samma hand, som hon aenda dragit vanten af.

Aefven Ante stannade, sa att kaelkrepet haengde slakt. Han tog af den stora malaetna skinmoessa, som varit fars, och torkade svetten ur den vackra pannan. Hans bla oegon lyste foertrytsamt, da han sag tillbaka pa system.

"Kanske kungen ha hundra getter, och kanske han har tusen -- ja lika manga som en lapp kan ha renar. Men du tror vael int att kungen ha vett te raekna ut hur manga getter en tocken liten en som du aer god foer att geta? Tro han att du kan geta hundra, sa kan du de, foer da har han saerskildt slag af laettgetade getter, kanske fran Jerusalem; eller har han nagra maerkvaerdiga gethundar, som kan halla ihop dom."

"Taenk sa fin och grann du ska bli Anna-Lisa. Kanske du fa ga i lastiker (resarkaengor) och med silkesklaede pa hufvet och en kjol med smaroser pa, sa du ser ut som toernblombacken pa sommarn. Taenk att du ska bli sa grann!"

Maglena drog schalen fran naesan och bjoed till att vaenda sig och kunna ta Anna-Lisa i betraktande. En liten rar unge var hon, Maglena, med det guldbruna haret glaensande och burrigt och de stora djupbla oegonen sa goda i blicken. Det var som om hon trott att Anna-Lisa, som gick bakefter och skoet kaelken, nu var klaedd i lastiker och nyponblomsdraekt, med silkesduk, bara foer att hon taenkte sig henne sa.

Anna Lisa tog sig dock inte vidare vael ut i denna stund med svartgra yllehalsduk snurrad fast om hufvudet och bunden i en knut i nacken, med mors gamla rutiga troeja, pa hvilken midjan nadde ned at knaena pa henne, och sa desslikes mors trasiga, snedgangna kaengor. Genom trasorna i dem stack starrgraeset fram, som man stoppat i till vaerme och fyllning.

Det var nog ett drygt goera, att en kall vinterdag ga genom milslang skog i en sadan beklaednad, och det var kanske inte att undra pa att Anna-Lisas annars icke oafna ansikte med de bla oegonen och det ljusa haret, hade ett moerkt, bistert uttryck.

Hon och brodern stretade ater ivaeg med kaelken. Anna-Lisa muttrande och puttrande, Maglena helt upprymd -- sag foer sig en kungageterskas haerliga tillvaro.

"Per Erik, Manke, stanna", ropade hon till de bada broederna. I trasiga lappskor och fars sa allt foer bedroefligt illa passande klaeder tassade de ivaeg pa oemse sidor om Gullspira med deras haender i hennes ragg.

Pojkarna stannade bada och invaentade skjutsen. De voro utleda och uttroettade pa den aendloesa vandringen. "Manfolk" och pa sjaette, sjunde aret sa mycket som helst, sa gnagde hungern aenda i sma magar, bet koelden i naglar och tar, och tyngde klaedpaltorna mer aen de vaermde. Men nog foer det att de voro sa pass kariga att de kunde halla inne med jaemmer och klagan, fast tararna runno utfoer blafrusna kinder, och sma skuldror ofoermaerkt ryckte till af nagon kort kvaefd snyftning.

"Hva aer de nu da" -- sade de, manligt oefverlaegset, daer de boerjade ga bredvid kaelken. "Ska vi hjaelpe er te dra? Du toer nog troettne opp du Ante."

Manke skoet topplufvan, som tillhoert farfar hos Sven Palsons och nadde honom ner om oeronen, tillbaka oefver hufvudskulten och gned ofoermaerkt bort moejliga maerken efter sa allt foer omanliga tarar.

Ante spottade i naefvarna, tog tag sa att kaelkrepet skar knifsdjup raenna i vadmalstroejan just oefver skuldran, daer den gammal och sliten, som den var, inte talde vid vaerst mycket mer i slitningsvaeg.

Han spaende i och drog, som om uppfoersbacken de nu nadde varit en glidande utfoersbacke, iddes icke svara pa Mankes ynkliga foerslag. Det syntes aenda ut pa den kullriga ryggen, sa bedroefligt han tyckte det vara.

"Int kan ni dra oss allihop, det vet en vael att sant aer bara skryt",

sade Maglena, som kommit i prattagen och inte froes sa mycket, sedan smasystrarna klaemde sig in emot henne och blifvit stilla, da de somnat. "Men ni ska fa hoera pa roligt."

"Vet de, att Anna-Lisa hon ska bli geterska at kungen. Manghundrade getter har han, stoerre aen Gullspira."

"Ingen get aer som Gulispira, var sa god, du --" sade Manke och sag hotande pa Maglena.

"Jasa, -- har du sett getter fran Jerusalem kanske? Dom ha horn, som si ut precis som manen naer han aer ny och blaenkande, sa de lyser om dom. Och sa kommer dom i tusen hundrade, och man sir dom springa oefver myrmarken och aeta myrbaer. "

"Ja han som hade sana haer. Jag skulle kunna ha i mig tusen kanner", gnaelde Per-Erik.

"Ja, dom aet myrbaer" -- Maglenas roest fick ett droemmande, laengtande tonfall. -- "Dom aet myrbaer, foer hela myran star full af sanna --, och fil (graedde) ur stora hoar, kungen fragar inte efter de."

"Ja, om en aenda hade en kaernfilbytta haer", -- kved Magnus.

"A tunnbroed sa mycke vi kunne dra pa kaelken", tillade Per-Erik, med en ogillande blick pa den tarfliga last den nu bar.

"Tunnbroed, foerstas, aet kungens getter". -- Maglena fortfor med sin beskrifning, utan att i minsta man stoeta sig pa syskonens brist pa intresse foer sjaelfva aemnet och staendiga aterkommande till matfragan.

"Ja, dom aet tunnbroed ur smakrubbarna."

"Dom va ju ute pa myran nyss. -- Getterna sta vael int inne den tiden pa sommarn", anmaerkte Ante, som foer att kunna hoera pa Maglenas, hur tokigt det var, behaendiga sprak, skjutit moessan snedt opp ifran oeronen, sa att den hoell pa att vipa bort fran hufvudet.

"Dom matt vael in te kvaellen, foer myggen och ate (insekter) och foer bjoerntasse (bjoern), dom aer nog inte fri han hos kungen heller."

"Hvem skulle villa vara ute och gete hela natten också foer den delen." Anna-Lisa blandade sig nadigt i samtalet. "Ga ute och gete, da en ska sitta inne och aeta flaesk, som dom steker hos kungen, sa flotte rinn och det luktar sa att -- ja sa att --"

Anna-Lisa fann icke ord att uttrycka hur haerlig den lukten skulle vara, af stekt flaesk.

"Och paerer hela grytfyllor", tillfogade Magnus ifrigt.

"Som ha sprucki i skale, och som man far aeta i kannevis", sade Per-Erik.

"Ja, se'n getterna ha fatt. -- Ni ska fa hoera. Dom kom oefver myran och ha aeti sej sa maett, att dom aer lika rund, som suggan dom slaktade hos Sven Pals i hoest."

"Da orka dom int floeje sa faligt heller, sa en kan ra med att halla efter dom" sade Anna-Lisa gillande."

"Naeaej, dom ga sa daer som suggan gick, just som sa hofverande. Sa klif dom opp pa fjaelle. De lys som fran kanken (tuppen) pa kyrkan, i kungens stoeres (fabodar). Och sa kommer getterna daer, foerstar ni, och de blir precis ljust utaf alla dom tusen hundra horna, som aer som manen i nyaendning."

"A hva dom ska mjoelke, sana getter", sade Manke med tranad i roesten.
"En kunde vael fa saavis."

"A goera ostar sa en kunde spricka, sa maett skulle en bli", tyckte Per-Erik.

"Ja, men si kungen skulle bli smaeckmaett foerst, foerstar ni, och alle hans draengar och piger" ifrade Maglena.

"Foerresten vet ni barna, sa kan kungen fa de, som aer finare aenda aen flaesk och paerer och getost. Han kan fa faersk-laxen om han vill", sade Ante oefverlaegset.

"Int pa vintern heller; da laxen kryp efter abotten ut till storvattne, aer han nog int go te ta", anmaerkte Anna-Lisa.

"Pa vintern aet han hvad fint aer aenda", afgjorde Ante utan att lata sig foerbluffa. "Da aet han den finaste mat och aer som pa husfoerhoerskalas hvarenda dag."

"Sa han far aeta koettbullar a lutfisk a sviskonsoppa?" sporde Maglena. Hennes oegon tindrade af medkaensla i en sadan tillvaro.

"Ja, a risgrynsvaelling sa mycke han orka."

"A kaffe foerstas", infoell Anna-Lisa. "A aldrig att han drick en tar utan te doppa de mesta han ra med af de ocksa. A hvad de kaffe ska vara starkt a salt!"

"Ja, han som vore kung aenda, sa en finge allt tocke daer", skrek Magnus ut ur hjaertats djup.

"Och sa har han en storen, storen stuga, daer de aer finare aen i praestgar'n, rent af som ett gullhus, a sa vet han da hvar han ska ligge, -- de aer da int i ett san't gammrat (skraep) till stuga, som varan var", puttrade Anna-Lisa.

"Som varan", -- "aer hon int god nog! Om sa vael vore att vi aegde na'. Me den lill'kryddgar'n och store, granne haeggen. Vore sa vael, att vi

kunde komma dit igen, Gullspira och allihop, sa tyck ja vi skulle ha de lika bra som kungen." Ante, som talade, sag med allvarsam blick pa syskonen. "Si ni, de aer en sak, att mor fans daer -- och doedde daer, och aldrig far vi igen sa'n stuga."

ANDRA KAPITLET.
MED VARGSPAR I SIKTE.

Det liknade sig till att boerja kvaellas, och aennu voro barnen kvar i skogen. Ante blef mer och mer benaegen att stanna och hoera pa deras pladder, om det ocksa innebar sa mycket af knot och jaemmer, att det hoegg som spikar i hans sinne. Men han var sjaelf sa troett, sa hungrig, och daertill sa grufligen tungsint.

Det var aenda han, Ante, som dels lockat, dels tvingat syskonen att ge sig ut ifran kaend bygd sa helt skoeteloest.

Men han hade icke kunnat lida den tanken, att smastintorna, som mor varit sa raedd om, skulle komma till oskyldt folk. Han var raedd att kommunalen skulle bjuda ut dem pa auktion, sa att hvad stackare som helst, i detta noedens ar, skulle kunna ta dem, bara han fick en slant fran kommunen.

Om smastintorna och pojarna ocksa skulle fa mat pa de staellen de sa komme till, sa var det inte sagdt foer det, att de skulle fa hoera ett godt ord eller bli laerda till sant, som mor hallit sa noga pa. Hon hade straengt hallit pa, att de skulle saega sanning, vara aerliga och skoeta om ordentligt, hvad de blefvo satta till. Hon hade laert dem att inte gnaella i onoedan, utan att de skulle veta och foersta, att de, naer de blefvo ensamma utan far och mor, hade en aenda, som tog sig an dem, den gode, maektige Fadern i himmelen.

Ante hade daerfoer tyckt, att det var sa raett och riktigt att han, naer de nu blifvit sa ensamma, hoell syskonen samman. Mat, och hvad de behoeft, trodde han de skulle fa, naer de drogo ivaeg ut till folk och bygder, som inte lidit sa stort men af frosten, och som daerfoer vael alltid hade nagot till oefvers foer dem.

Men redan nu, foersta dagen, kaende han huru svart han staellt det foer dem alla. Vaerst att han ocksa blef troett sjaelf, da han foer sin del sparat pa bade vattvaelling, getmjoelk och de broedstycken de efter moderns doed fatt af beskedligt folk, sa troett att benen nu veko sig undan honom, och smasystrarna pa kaelken tycktes honom tunga som timmerklampar.

Han sag af alla maerken, att mera snoe skulle komma. Koelden hade "slagit sig", det kaende han, sa varm han aenda hallit sig som dragare, och det foerstod han, da snoen inte laengre knarrade och skrek under foetter och kaelkmedar, som den gjort foerut pa dagen aenda fran det de alla, tidigt pa morgonen i norrskens-ljus och blekt mansken, dragit ut fran den lilla graa stugan. Med afdoeende spiseleld glimrande genom den lilla

foensterrutan hade den liksom sorgsen sett efter de aftagande barnen.

Snoe skulle komma och riktigt yrvaeder, det foerstod Ante af att ekorrarna floego som pilskott mellan granarna. De togo kottar mellan tassarna, flaengde af dem de skarpa fjaellen och samlade ihop den doftande, mjuka massan, som fanns innanfoer dem. En svindlande bradska hade de, sa det knappt var moejligt att med oegonen foelja deras roerelser. Tjaedern, som i stadigt vaeder roer sig lugnt och vaerdigt utvecklade aefven han bradska. Det var inte sa godt om roennar med baer i furuskogen, och att lefva endast pa tall och barr var dock foer enformigt, tyckte han. En riktig snoeyra kunde ju komma att halla en inne pa boets omkrets laenge nog.

Hararna, i hvit vinterdraekt rutade snoen med lustiga spar tre och tre, i knippen som ett broderadt moenster.

Raefvarnas spar gingo fram i rak linje med runda sma hal. Och sa --!

Ante, som orolig sag sig omkring efter alla maerken i skogen aefven daer den var flack, haerjad af skogseld eller uthuggen, Ante sag med ens stora, grofva, litet aflangrundade spar i rad, spar hvilka gingo i bredd med hvarandra, spar af flere -- af manga foetter, vargens foetter --!

Han grep pa nytt kaelkrepet, snodde det fast om koeldstelnade fingrar och skoet moessan ner oefver en af fruktan och angest kallsvettig panna.

Sa vaende han sig tvaert emot barnen daer bakom honom.

"Ni gorme (sladdra) sa farligt. Vi ska sjunga nu i staelle, sa gar de fort te komma ur skogen. Ta opp, du Maglena>.

Maglena villfor utan tvekan broderns uppmaning. Hon tog med ljudelig roest upp sangen om Kanan:

"Hvad har min Jesus gjort foer mig.
Jo han steg ned till Kanan.
Himmelska Kanan.
Kom lat oss ga till Kanan";

Alla barnen sjoengo, medan Maglena med sin klingande ljufva roest ledde sangen.

De gingo fram genom den nu mot den tidiga moerkningen dystra skogen, oefver hvilken himmelen hvaelfde sig snoetjock och blygra.

Men nu var det som om de ej taenkt pa eller foerstatt annat aen att sjunga.

Smastintorna, som sutto omarmade af Maglena, vaknade, hungriga, stelnade, huttrande af koeld och soemnyra. De kommo sig ej foer med att gallskrika, hvilket nog i denna stund lag starkt foer dem. Naer de hoerde syskonen sjunga staemde de in med, som de alltid haft foer vana att goera

det hemma i lill gra stugan hos mor.

"Himmelska Kanan, kom, lat oss ga till Kanan."

Sangen tonade ut sa vackert ibland gran och fur. Det var som om en liten aenglahaer dragit fram. Skogen lyssnade, hoell andan. Inte ett ljud af glaefsande raef af hemskt tutande uf eller ugglar. Endast barnens sang hoerdes.

Ante sjoeng med, starkt och hoegt. Han hoell sina oegon anropande lyftade upp emot den troestloest dystra himmeln. Han sjoeng i tro pa hjaelp, fastaen hans starka roest ju egentligen baest foermadde att na och vaecka vargen, barnadoedaren, af hvilken han nyss varsnat de manga sparen, i bredd med hvarandra.

Nog hade Ante vetat af foerut att vargen denna hardarsvinter boerjat smyga ute i marken, och nog hade han en del ovaederskvaellar, naer koelden stod skarp sa det danade och braeckte i stugknuten, hoert hans svultna jaemmerulande (tjut) inne i skogarna.

Men sa haer langt ner at bygden trodde han, att man skulle ga fri fran den. Ante tyckte det han med barnen gatt sa langt fran hemtrakten att alla foerhallanden skulle ha foeraendrat sig. Och att nu aenda varsna sadana spar! En troest var, att han ensam foerstod, hvad de kunde betyda.

Nu var Kanan-sangen slut. Han tog sjaelf upp en ny sang, och syskonen staemde in:

"Jag vet ett land af idel ljus, hvars ..."

Ante hann ej laengre -- -- --

"Barn --! Det ryk, och gnisterna flyg ur skorsten till en gard! Herre gulla, vi aer ute i bygden, och jag hoer hundarna skaella."

Han tog med ens i och boerjade springa, som om han dragit tomma kaelken. Anna-Lisa slet halsduken fran ansiktet sa haeftigt att pannan stretade upp med haret, och hon fick kinesoegon. Hon lyfte foetterna laett, som om hon redan fatt pa dem sina kungliga lastiker.

Men Maglena, hon kroep in i schalen med hela ansiktet. Hon var blyg och raedd foer fraemmande folk - helst sa'na ute i bygden. En kunde ju aldrig veta, om dom var som riktigt folk skulle vara, sa att dom sag ut som folket uppe i Frostmofjaellet. Kanske de haer hade ett oega bak i hufvudet och ett i pannan; och kanske dom gick pa haenderna och at med foetterna.

Hu hvad det var huskigt --! Hvad kunde de tala foer mal tro --! Frostmomalet var nog saerskildt fint, sa inte skulle en tro att sa'nt utsocknes folk kunde tala det.

Sa langt som de nu faerdats denna dagen, sa kunde en ju foersta att allt

skulle vara olik och som oppnervaendt.

Gullispira hon tyckte som Maglena, att det var huskigt att komma till fraemmande folk daer hundar redan hoerdes tjuta och skaella, sa hon drog sig bakefter kaelken med nosen sa godt som mellan kaelkstabben och Anna-Lisa, som hon myndigt klaemde at sidan.

Per-Erik och Manke, voro morska karlar alltigenom fran den stund de hoerde skallet fran en byhund.

De spottade, misstaenksamma pa hvem af dem, som kunde slunga spotten laengst ut framfoer sig och de satte haenderna nerat mors gammeltroejor, som de hade pa som ytterplagg, och inbillade sig fullt och fast att de stucko ner dem i fickor. De pratade och undrade om det var nagon i saellskapet, som moejligtvis varit harig och raedd af sig en sadan dag, vid en sadan farligen langskjuts. Foer sin del sa hade de da baergat sig storstyft. En aer inte manfolk foer inte!

Till den grad opprymda voro de, att de nedlaeto sig att leka med smastintorna. De gjorde sina ohyggligaste, vaersta grimaser mot dem och pepo dem i halsen foer att fa dem att skratta.

Och i den glaedjestaemningen kom nu barnskaran ut ur skogen, in mot en by. Den stora landsvaegen, som de foeljt genom skogen, var taett uppstickad eller maerkt med sma granar pa oemse sidor om den. Det var foer att man skulle veta att koera raett i vaegen med snoeplogen naer det blef sa mycket snoe att man inte annars kunde veta hvart vaegen tagit vaegen.

Till naermaste gard, en liten gra stuga, snarlikt deras egen den de i morse laemnat, foerde bara en i djupa snoen upptrampad stig. Det var just inte mycket laett att komma fram daer med kaelken. Grahund daerifran skaellde ocksa, som om han ville aeta upp dem allihop. Nog hade det kanske varit baettre foer dem att dra ivaeg till nagon af storgardarna, hvilka roedmalade med hvita knutar lyste fram i snoen. Men det sag sa tryggt och hemlikt ut med den lill'grastugan uppe under berget, att de utan vidare gingo dit.

Grahundens skall foerstodo de vael. Han sade han, som alla grahundar, och sadana funnos mest vid hvar stuga, att det kom folk till garden.

Nog hoerde barnen ocksa pa skallet, att grahunden inte aktade dem stort.

"Vov, vov", bara patrask, ska jag mota bort dem tro!"

Grahunden teg ett oegonblick. Han stod kvar pa lill'trappan, som foerestaellde bro utanfoer stugan. Sa saenkte han huvudet och morrade betaenksamt.

"Bara smatt folk i alla fall, valpar, sa att saegandes -- sa'na torde inte kunna skada folk eller gard --."

Han h ejde hufvudet, gl efste meningsloest fast plikttr get, sasom en samvetsgrann grahund alltid goer det. Men sa fick han vaeder af geten, fick oegonen pa Gullspira, som skymtade fram med hufvudet mellan k elkstabbarna och Anna-Lisa.

"Jasa, det var en annan sak! Inte vanligt folk. Inte med  erlig hundvakt. De ha en get till hund! Ofoersynt!"

Grahunden gaf sig till att skaella, morra och illglaefsa, som om han sett tjufvar i en kyrka.

Barnen saktade stegen. Ingen af dem o ppnade munnen.

"De  er bara foer vi  er sa uselt klaedd", mumlade Anna-Lisa till sist.
"Komme vi som Sven Pals barna pa husfoerhoere, i marknadsk epta klaeder och pliggskor, sa skulle nog hunn daer faegna oss med svansen och skaella som om han bjoede oss stiga in och halla te goa."

"Men stinta", invaende Ante, "nu kom vi inte till husfoerhoerskalas, utan foer te be folk om mat och husrum, och de si grahunn, och vet vael att dom ha smatt om de i en sa'n lill'stuga och daerfoer  er han sint."

"Sussu -- sussu --" lockade Ante och foersoekte staella sig in med den ilsket skaellande, nu raett ut pa dem rusande hunden.

Maglena kullrade sig ut fran kaelken.

Hon slet schalen ifran hufvudet, sprang fram emot hunden och boelde sig ned emot den med utbredda armar.

"Sussu --, sussu --. Int  er du sint pa oss. Du si vael att vi  e sma och ensammen!"

Det var som om hunden foerstatt henne. Han tystnade, sneglade foerlaeget at sidan, gaespade, som hundar goera da de kaenna sig skamsna. Ploetsligt satte han upp oeronen som om han varsnat nagot hotande fran bergssidan. Och sa boerjade han skaella och glaefsa, med hufvudet at det hallet, torrt, tillgjordt, utan mening i skallet, skaellde sa tills barnen hunnit in i stugan.

TREDJE KAPITLET. GLASO GONKARLEN.

Elden brann pa spiselhaellen i stugan, naer barnen lang- samt, sammanpackade, krypande intill hvarandra, kommo in daer.

Manke fattades aenda. Han pastod att han vael inte kunde laemna geten ensam. Egentligen var det sa, att han tyckte skael vara det Ante tog emot foersta toernen inne hos fraemmande folk. En var ju osaeker pa hvad som kunde moeta en pa alldeles okaendt staelle. Maglenas foerestaelling hade sa smatt meddelat sig at honom med, sa han stannade lugnt ute naer

de andra knogade ivaeg in.

"Hae igen doerren!" dundrade en grof roest.

Hade Ante i denna stund bara gjort en half vaendning utat igen, sa skulle hela skaran besinningsloest ha stoertat med ut, ifran tak oefver hufvudet, vaerme, hopp om foeda, sa foerskraeckta blefvo de.

Daer borta ifran spishallet kom den rytande roesten fran en, hvilken alldeles som Magdela raeknat ut det, saekert hade ett oega i nacken. Ja, det sag mest ut som om baegge oegonen funnits daer. Foer svarta, stora glasoecon lyste midt i bakhufvudet. Eldroedt har hade han, och han syntes icke behoeftva vaenda sig eller ens roera sig foer att se pa dem, som kommo in.

Barnen stodo aenda mol tysta lik en foerskraemd skara af foervillade sma lamm. Alla stirrade pa de svarta, blaenkande oegonen i den roedhariga nacken, eller pa mannens, till armbagen bara, hariga armar, som lyftes och saenktes med nagot glaensande hvasst han hoell i de grofva, hopknutna haenderna.

"De aer hundturken vi kommi till", hviskade Maglena, med taenderna klapprande af raedsla.

"Da aet han opp oss! Jag ga ut och sir efter hva Manke goer at Gullspira, jag", sade Per-Erik. Han klaemde tyst opp doerren med foten och gled ut med hastigare fart aen han kommit in.

Anna-Lisa hoell pa att foelja med honom. Men hon sag kall groet pa en tallrik pa spisbaenken, och den synen hoell henne liksom fast inne.

Maglena och smastintorna klamrade sig intill Ante sa han naestan lyftes fran golfvet. Han hviskade at dem att vara tysta -- hade vael vett om hvad som brukades naer man foerst kom in till folk -- det, att stanna vid doerren och tiga tills man blir tilltalad.

Men Maerta Greta, minsta lillstintan, mors gullhjaerta, som hon sa nyss hade varit, hon kunde inte tiga. Hon var raedd, och hon var hungrig, och hon kaende sig elaendig pa alla vis.

"Mooj" -- tog hon i -- "Etta Eta ill da te mooj!"

Och nu brusto alla foerdaemningar. Hon skrek som om man stuckit en knif i henne. Den mest lockande signal foer Brita Cajsja, starkare i roesten aenda aen den mindre system.

Maglenas laepar boerjade skaelfva betaenkligt. Hon, som baettre aen de andra hade foerstatt till hvilket folk de skulle komma, hon som hade foerutsett detta rysliga, hemska med folk, som hade oegonen i nacken. Maglena blef ju vild af skraemsel vid att se dessa oegon stilla, blaenkande, svarta, stirra och stirra. Hon visste foerut att den bakhufvudoegda mannen var hundturken, som inte kunde hitta pa noejsammare aen att ta sma barn att slakta och salta in foer andra

hundturkar att spisa sig maetta pa.

Sa Maglena stod ej laengre ut hon heller, utan gaf till en skaelfvande grat, som hade bra stor likhet med smastintornas gallskrik.

Anna-Lisa, -- ja underligt att tala om det, -- hon var ju aenda stora flickan, pa elfte aret. Om det nu kunde vara foer att dagens moedor varit foer tunga, eller det att hon alltjaemt hade den tallriken med kall grablaenkande vattgroet foer sig utan hopp att na den. Hur som helst. En bedroeflig sanning aer, att aefven hon staemde in i den icke sa saerdeles harmoniska koeren, som hon foer omvaexlings skull piggade upp med gaella, pipande snyftningar.

Ante blef blek, han blef roed. Otaeckthvad en stor gallskrikande jaemmerlat kan vara smittsam. En skulle vael aldrig hoert tals om att en karl pa trettonde aret skulle kunna ge sig att --, ge sig att --! Nej inte om han ocksa gatt en hel vinterdag utan mat, slaepat pa smasyskon i en tung kaelke, aengslat sig foer hvad han bragt dem in uti. Inte om han sa gatt pinad af all fasans angest foer annalkande glupska vargar, och daertill nu, pa sistone kaende skammen af att komma med hela skaran foer att be om mat foer dem alla och sig sjaelf, samt -- om husrum -- Men aenda!

Han vart sindt Ante, pa tararna, som ville fram, och pa leda snyftningar, som togo till att skaka honom. Han knoet naefvarna hardt, och grinade med sammanbitna taender foer att halla inne med hvad en karl, som hade sa manga sma att halla sig uppe infoer, och att ta styr pa, maste halla inne med.

"Barna, barna, da -- aer ni tokig --! Vi aer hos fraemmande folk. Dom koer ut oss, om ni hall pa sa haer."

Var det likt det, att "barna" skulle tiga vid en sadan darrande, halvesnyftande tillsaegelse. Sag Ante ut sa daer, och laet han sa underlig och gratfaerdig, sa var da riktig fara a faerde.

Oj, oj, hvad det blef foer en hvinande olat i skriket.

"Hva ae de folke ifran, som kom med sa ledt saett att haelsa? Goddag och Guds fred brukar en annars saege."

Glasoegonkarlen vaende sig langsamt. Nu blefvo barnen med ens mol tysta af haepnad. Kan man taenka, han hade oegon aefven midt emot nacken, i ansiktet, som vanligt folk, och han sag pa dem med en tungsam, men inte alls ondskefull uppsyn.

"Hvem har haft sa lite vett att dom slaeppt ut bara smafolk nu, i hardarstider, och da vargen stryk kring knutarna?"

Ante steg fram sa langt han foermadde med det tunga slaepet af de sma, om benen.

"De aer ingen, som slaeppt oss. Vi ha gatt sjaelf, foer lill'stugan varan

aer tom pa ba far a -- mor --"

Antes roest tog till att darra pa ett orovaeckande saett.

"Men ni har vael kommun och fattigvard. Det blir foer den haer socken te forsla en sa'n haer hop tillbaks dit."

"Det aer hardar. Alla daerhemma ha de smatt. Ingen vill ta smastinterna foer annat aen te fa paengar foer dom -- och mor var sa raedd om dom."

Ante teg ater -- svaeljde och svaeljde --, bet ihop taenderna.

"Pa de vise!"

Glasoegonkarlen spottade och hvisslade.

"Men ni ha vael fattighuse, i fridens dagar?"

Han vaende sig helt pa stolen -- barnen boerjade ater darra foer den grofva, danande roesten.

"Dom aer sa osams daer foerjaemnan, hjonen; int fa barna daer laera hvad mor ville dom skulle veta. De aer ingen, som hall efter dom te minnas hvad mor skulle ha laert dom. Och sa aer tok-Lasse daer, han talar skammun (oanstaendigt), och spetaelsk-Babba bor daer a."

"Pa de vise -- och haer aer jag ensam i stugan. Dom ha gatt --, allihop ha dom gatt! Pa de vise! Och nu kanske ni taenkte fa er nage till lifs haer --"

Det gick en skaelfvande suck genom barnskaran, som fran ett enda broest.

"Pa det vise. Ja haer har jag ju kall groet, och stroemming, ja den kan ni fa te laegga pa halstre daer och steka. Och dricka kan ni fa till groetdoppa, foer si jag fick en haemtare med fran naemdemens naer jag kom daerifran i dag. Inte utan att det finns en slick sirap kvar i burken att blanda i dricka ocksa. -- Sant smatt folk har kanske ingenting emot sirap?"

Ett laetnadens ljusa leende floeg som solglimt oefver foerut bekymrade sma blekansikten.

"En kaffeskvaett ocksa. -- Ah ja, sant gar foer sig. Kaffe, fast utan graedde eller mjoelk, foer si mjoelk, sir ni barn, det har man inte naer man sitter i backstuga och skraeddar ladder (vadmalsbottiner) till hela socknen, da lefver man pa annan dryckjom."

Glasoegonkarlen steg upp med ett stankande laete. Han stoedde sig hardt mot den grofva knoelpak han hade bredvid sig. Det syntes att han var illa tagen af gikt och hade svart foer att roera sig. Dessutom varsnades laett, att han var utan kvinnlig hjelp i stugan. I eldskenet syntes det huru sopor voro hopade daer oefverallt i vraarna. Stroemmingsben och potatisskal lago kvar pa bordet, och i den en gang hvitmalade saengen,

vid ena vaeggen, stack halmen ut ur det trasiga varet. Farskinnsfaellen var utan hartaecke och det gulrutiga oerngattsvaret pa langkudden hade vael inte varit i tvaett pa mangen god dag. Glasoegonkarlen letade under mycket stankande fram, ur ett gammalt blatt hoernskap med roeda rosor pa doerrarna, salt stroemming och broedbitar. Han tog aefven ut en kaffekvarn, i hvilken han ur en naefverask haellde ned braendnt kaffe.

"Om jag skulle kunna fa mala jag", sade Anna-Lisa foersagd. Hon stod redan nagra steg naermare groettallriken.

"Sa gar jag ut efter mer te laegge pa elden", tillfogade Ante. Utan att vaenta pa svar var han ute.

"Kaere lat mej fa laegge stroemmingen pa halstre -- de bruka jag goera hemma", ifrade Maglena.

"Ta hit en tvaga ta ka ja tope ta dolfve" pep Brita Cajsa, som snalt sag pa huru stroemmingen boerjade fraesa och spraetta pa halstret.

"Etta Eta tope dofle a", ifrade allra minsta tvaaringen och raeckte fram handen efter nagot att sopa med.

Glasogonkarlen broet ut i ett grymtande skratt --.

En hade vael aldrig sett slik liten en piga.

Ante kom tillbaka in med fanget opp till naesan fylldt af langved utifran backen, daer han sett att det fanns naer han kom till garden.

Per-Erik och Manke foeljde honom i haelarna. De klaemde igen doerren foer Gullspira, som i ett oegonblick glimtade fram i doerroepningen, och naer hon blef laemnad utanfoer uppgaf ett hjaertskaerande braekande.

Ante slaepppte veden i golfvet. Han stod med nedslagna oegon, hade ju rent, foer allt nytt som tagit honom, gloemt att en get aefven foeljde med i saellskapet.

Inte utan att glasoegonkarlen nu vardt sint.

Hvad var det foer fasoner! Hade en nansin hoert att man pa vintertid drog getter med naer man gaf sig ut pa --. Han hoell pa att saega "tiggeri". Men det var nagot i Antes fasta, allvarsamma oegon, som hoell honom tillbaka.

"Geten daer ha vael int behoeft kaenna ondt af att auktioneras bort heller?"

"Gullspira aer van te vara me barna, och sen hon fick killingar har hon mjoelka sa bra. Smastinterna hade foer laenge sen gatt at om inte hon hade vari. Jag lofte mor da hon doedde, att Gullspira skulle fa foelja oss. Mor visste de en kan ha mycke godt af en get, naer en ingen mat har at smaen, -- sa jag tog Gullspira med oss."

"Hon skulle int troeje (trifvas) hos andra aen oss heller", foersaekrade Maglena stolt.

"Ja, och foer den delen har da jag tagi foder me at Gullspira, sa en behoefer da inte aengslas foer de", sade Manke drygt och klef fram. Han hade statt och tittat pa Glasoegonkarlen, hvilken foer honom, som genast fick se framsidan af hufvudet blef en vanlig maenniska med oegon daer de skulle sitta oegon, hvilka till pa koepet foer den som, liksom Manke tittat pa dem i smyg voro bara goda, inte lika roesten, som var straef och skraemsam.

"Pa de vise -- att haer finns aennu mer med smafolk. Haer en, och daer en till; -- tva, tre, fyra, fem, foerut. Finns kanske lika manga kvar daer ute, som aer lika morsk som de haer baegge sista? Foder ha de burit at geten! Kluck, kluck --"

Det laet som om mannen skrattade.

"Hvar taenk lill'draengen haer hysa geten i natt, om de nu aer bara en, -- eller har han kanske tagit foder med foer hele tjoge getter. -- Ja saeg ifran med ens, om ni har fler."

"Naeaej, vi ha int mer aen en", foersaekrade Manke med en stor allvarsam blick upp emot de plirande oegonen.

"Bruka ni ha na' i saengen eller i spisen -- hva?"

"Oemse hur hon ligg, Gullspira. Naer de va riktigt kallt pa halmen i stugan da vi pojkar lag pa golfve, sa tog vi dit Gullspira till oss. Det vardt liksom varmt af na!"

"Ja och sa slapp hon fryse sjaelf ute i lidre. De var de du mest aengslades foer, du", foell Maglena in.

"Pa de vise -- att hon ska ha baeddadt at sej, geten."

"Naeaej, int att hon bryr sej mycke om de, foer hon laegg sej aenda om de a aer obaeddadt", foersaekrade Manke. "Hon aer aldrig noga paet Gullspira".

"Kluck, kluck". Glasoegonkarlens axlar skakade.

"Om du skulle be na stiga in och halla till godo med hvad en har att bju pa."

Manke gick storbelaten till doerren.

"Var sa go och stig in Gullspira, och hall te goo."

In steg Gullspira med hoegt buret hufvud. Hon sag sig om bland barnen. Varsnade Anna-Lisa, som vispade om sirap i drickesvrilen, trippade fram till henne och gaf henne en liten puff med hornen.

"Herre gulla barn. Hon vill bli mjoelkad. De aer den ti'n nu -- sa som

en aenda dragi na hela dan."

Det blef ett oemkande, smekande sort bland barnen.

"Fina Gullspira, granndocka, lill'paerla."

De foello pa knae rundtom henne pa golfvet, strykande och smekande henne sa som de vael aldrig smekt mor eller hvarandra.

"Hon taenk vael att vi aer hungrig foerstas, lill'pigan." Maglena drog getens smala nos emot sin tunna kind.

"Pa de vise, att hon brukar taenka pa san't ocksa", kluckade karlen, som aefven gaf Gullspira en smekning laengs ryggen.

"Ja och nu kom hon da riktigt med graedde till kaffe, som vi ska fa. De aer faerdigt nu", smamyste Anna-Lisa, foer hvilken droemmen om kallgroeten mer och mer syntes bli verklighet.

Hon lyfte den trebenta kaffekokaren fran det flammande balet pa spisen lade, som sed var ett par duktiga saltkorn i den och spolade lite kallt vatten oefver den foer att paskynda afklarningen.

Ante och Maglena hade roejt af bordet. Groettallriken och gamla groetresten, foervarade i kallkontoret ute pa foerstugukvisten sattes fram med sirapsdrickat till. Stroemming, som doftade nystekt och som var salt sa det spraette om den fanns aefven och broed till, rent af sa mycket de ville aeta.

Det var med stor andakt, som barnen med knaeppta haender laeste bordsboenen infoer en sadan anraetning.

Glasoegonkarlen han snoet sig och han haltade rundt i rummet, alltjaemt mumlande: "Pa de vise. Sa daer manga skulle de ha varit haer a, men alla ha gatt."

"Ska inte getmadammen vara me vid borde", sporde han, naer han stoette pa Gullspira, som liksom tankfull stod invid elden och idisslade.

"Joo, om hon far lof sa. Hon aet skal och ben och allt som bli oefver. Var sa go, Gullspira!"

Manke makade ner allt hvad de kunde undvara, i sitt lilla barmskinn af gammalt laeder, och laet geten aeta, samtidigt med att han at sjalf.

Raett som det var rullade smastintorna ner i golfvet, insomnade.

Glasoegonkarlen hade gatt ut ur stugan. Anna-Lisa haelde upp kaffe i nagra omaka, men riktigt granna koppar, som hon letat raett pa i skapet.

Det var nagot till godt att fa i sig det goda varma kaffet efter den kalla, men ju aenda sa rara maten.

Karlen kom in med fanget fullt af halm. "De haer tror jag skall foersla foer ba folk och fae."

Han bredde ut halmen pa golfvet, pa laemplitg afstand fran spisen med eldgnistorna.

Gullspira visade sin erkaensla genom att genast ga fram och nappa i sig nagra af de tomma axen, och sedan stolt och behagfullt klifva in i halmen och laegga sig till ro foer natten.

Ante satt kvar vid bordet och tackade, med saenkt hufvud, Gud foer maten. Sa steg han upp, tog smastintorna en efter annan, hoeljde af dem halsdukspaltor och schaltrasor och lade dem sa i halmbaedden, med deras hufvuden emot getens varma ragg.

"Pa de vise -- kluck, kluck." Glasoegonkarlen stod och stirrade pa de sma daer pa halmen. Soeta, rara barn voro de, med ljuslockigt har, fina sma ansikten, fastaen sa bleka, sa tunna, med frostbitna sma naesor.

Han drog fallen fran sin egen saeng och ville hoelja oefver dem. Men Ante hoell honom tillbaka.

"Kaere goer int de, -- ta int af er sjaelf. Vi har farskinnsfaellen ute pa kaelken och klaederna, som vi ta af oss. "

"Jag har en skinnfaell in i lillkammarn a. Ta fallen ni."

Glasoegonkarlen gick in i, hvad som vael var lillkammarn, genom en doerr bakom spisen. Han kom ut igen med en riktigt snygg faell oefver armen. I ena handen hoell han en halfstopsbutelj och i den andra ett sprucket dricksglas.

"Nu ska en sa rejel liten karl, som har sliti sa ondt hela dagen, ha sig, hvad godt aer. Si haer, en ordentlig sup, det goer godt i skrofve."

Han fyllde glaset till mer aen haelften. "Jag plaer alltid sjaelf supa ur buteljen och aer god foer att i ett drag ha i mej hela fjaerndelen. Men nage matt pa sa vis, om hur mycke en ska ta i sig kan ju inte den ha, som int aer fullt van. Halfva dricksglase taenk jag ska svara emot en god, redig faerdsup. Smadraengarnas tur kom se'n den. Matro dom aer nog sa karig att dom vet te foersta sej pa hva godt och nyttigt aer i vintertid dom a." Han sag vaelvilligt pa de sma "karlarna".

"Sa kopp (skal) da, pa dej, i foerstone!"

"Smadraengarna", Manke och Per-Erik blefvo med ens sa hoega i halsen. De torkade sig om munnen med afvigsidan af handen, som de sett storkarlarna, ja far deras ocksa goera, naer de skulle till att supa. Till och med de aeldres daervid andaektiga, belatna uppsyn foersoekte de att efterlikna, daer de stodo beredda att efter Ante fa smaka pa braennvinet.

Men Ante stod framfoer glasoegonkarlen blossande roed, som om han varit anklagad foer ett brott.

"Kaere, kaere er far, lat mej slippe tocke!"

"Hurru nu da. Aer den kvicke, rejele pojken en tocken mesfjaerdig, att han int tar till godo naer han blir bjuden pa en sup. Han syns da komme fran Lappfjaelle riktigt nu da, han. Och jag, som tyckte de ni va kommen ta svensk-folke, som plaer ha baettre vett aen te neka foer en sup naer de bjuds. Si haer, begas (tjura), int nu, utan ta den haer skvaetten. Jag just som trar efter saellskap at min sup."

Han satte glaset naestan befallande till Antes mun. Men gossen bet ihop taenderna och steg tillbaka.

"Ni matt late mej slippe far, foer jag har loft mor sa innande saekert att int bli nan supare."

"Hae, hae, haeae", vralskrattade glasoegonkarlen, "supare", foer de du tar en sup. De aer kaerringprat, du aer raedd foer mor din aen. Tocken mes!

Ante blef hvit i ansiktet. "Kaeringprat" det mor sagt, mor, som ensam fatt draga foersorg om barnen, sedan far de sista aren kommit i daligt saellskap, som lockat honom att dricka tills hans krafter voro slut och han langa tider lade sig hemma, hjaelploes och elaendig, utan att bry sig om hvarken henne eller barnen.

Tararna kommo honom i oegonen.

"De var den foerste supen jag skulle akta mej foer, sa' mor, och den haer skulle bli den foerste. Kom ihag, att jag har alla de haer smaena att svara foer a."

Glasoegonkarlen blef med ens sa underligt spak. Han saenkte buteljen, som han just hoell upp emot det oepna gapet foer att dricka ur. Sa staellde han sej att stirra in i den aftynande elden.

Efter en stund satte han korken i flaskan och slog ner den med knutna naefven, sedan han mycket betaenksamt haellt tillbaka det af Ante ratade innehallet i glaset. Men han darrade som om han lidit doedsvanda, och sveltpraerlor rullade ner fran hans panna.

"Pa det vise, att det aer 'foersta supen' man skall vara raedd foer", sade han langsamt, liksom hoegtidligt. "Ja, sa skall ja bli den som aer raedd foer den 'sista supen' ocksa, da jag inte var det foer den foersta. Det sa' Ladd-Pelle och jag med!"

Han haltade stankande in i lillkammarn med braennvinsflaskan i handen. Sa kom han ut igen och staellde sig laenge att se pa barnskaran i halmbaedden. De sofvo djupt, i samma staellning som de kastat sig ner, bleka sma stackare, men sa barnalyckligt, tryggt slumrande, att det syntes honom som om han fatt Guds aenglar till huset, som hoello vakt om dem.

Gullspira lag midt i gruppen, idisslande, med halfslutna oegon och knusande oefverlaegsen hallning.

FJAERDE KAPITLET.
UNDER MORGONRUSKET INNE OCH UTE.

Tidigast af alla vaknade smastintorna pa morgonen. Utom glasoeogonkarlen foerstas, Ladd-Pelle, som han annars kallades, da han, naer han var nykter, tillverkade rent maerkvaerdigt fina laddar.

Han hade varit uppe laenge nog, sa foerundrad oefver att sa dags vara redig och klar i hufvudet att han gick och smakluckade foer sig sjalf som i foernoeljelse.

Groetvattnet stod och kokade i grytan och till och med det, sa hade han skoeljt ett par naefvar paerer, sa barnen skulle fa smaka daerof till saltstroemningen.

Ladd-Pelle hade inte pa manga ar kaent sig sa besynnerligt laett i tankarna. Han rent undrade oefver att han kom att ga hem foerra kvaellen, han, som annars brukade stanna oefver i krogkoeket pa gaestgifvaregarden och kunde ga i suptagen manga dagar. Ja underligt var det. Nu satt han ju redan i fullt arbete, hade vael bestaellning pa sa manga par laddar, sa han kunde halla pa natt och dag, och folk ville aenda ha mer af honom.

"Ita Tasta" -- hoerdes Maerta-Gretas roest fran halmbaedden. "Opp! si ny dotta."

"Ita Tasta", annars Brita-Cajsa, var genast klarvaken. Hon kroep pa alla fyra oefver de aenda stadigt sofvande aeldre syskonen, till Maerta-Greta, som i ensamheten kraflat sig oefver dem, aefven hon, och vidare rullat sig fram till spisen. Daer hade hon fatt fatt i ett vedtrae, som hon lindat i halsdukar och foerklaedestrasor och nu hoell upp emot systemen med en min af stolt lycka. "Putta na --!"

Brita-Cajsa trutade ut sin lilla mun sa mycket hon foermadde foer att fa den att na in genom de tjocka hoeljena till sjalfva vedtraedet, som riktigt nog fick en smackande kyss.

"Ha hon fatt na'n moelk", fragade Brita-Cajsa ifrigt.

"Tinnenin." Maerta-Greta skakade bekymrad sitt hufvud. "Tinnenin allt." -- (Ingenting alls).

"Vaent, ja ka ge'na ja', tom moj ga lillbjo."

Hon lade vedtraedet taett till sitt broest, sag ner pa det med stor oemhet i blicken, vaggade sakta med kroppen och hviskade: "Sung nu Maeta-Geta, sa somna hon."

"Va ta mi Jetu ot toe mi. Millmaste tana, o at att da ti Tana.
Millmaste tana."

Maerta-Greta var fast oefvertygad om att hon sjoeng fullt korrekt sangen:
"Hvad har min Jesus gjort foer mig." "Millmaste tana", det betydde
Himmelska Kanan. Den som inte kunde begripa det' hade vael inte vanligt
maenniskofoerstand.

Syskonen voro mycket stolta oefver, att lilla Maerta-Greta, som inte var
tva ar, kunde "saega allt hvad hon ville", riktigt "tala rent".

"Dotta ha pumm." Uttydt: dockan vill ha mjoelk. Att en sadan foeda eller
dryck bestatts dockan naer Brita-Cajsa hoell henne till broestet, tycktes
icke inga i Maerta-Gretas foerestaellning. "Pumm" skulle dockan ha, hon,
som Etta-Eta sjaelv maste ju kaenna en valdsam hunger och toerst.

"Anna-lta opp! Etta-Eta illa ha pumm a tatta a aelle."

Anna-Lisa, som soemnyr satte sig opp i halmen, foerstod genast att
Maerta-Greta ville ha mjoelk och kaffe och vaelling. Hon sag upp
foerlaegen. Da man var ute hos fraemmande folk, som de nu alla voro, sa
fick en be sej fram sa vackert och inte kommendera sej till hvad det
sa vara mande.

Ante var aefven kvickt pa foetter. Hans foersta tanke gaelde Gullspira,
som inte fanns i stugan. Det var ju hon som hade mjoelk at
smastintorna.

Han haelsade godmorgon pa vaerden, som satt vid spisen och drog den
beckade traden genom det styfva vadmalet, samt sag ut som han setat i
stugan alldeles ensam. Ante fick med djup tillfredsstaellelse oegonen pa
matanordningarna i spisen.

Men sa gick han ut riktigt i foerskraeckelse foer geten. En kunde aldrig
veta hvad det blifvit af henne, da hon kommit ut ensam pa sa fraemmande
ort.

Ante hade sa naer icke fatt upp doerren foer den foerfaerliga vaestanstorm,
som sopade fram och roet som tusen vilddjur, in mellan bergen. Snoe bar
stormen med sig -- snoe, sa man icke kunde halla oegonen oepna och se
hvad man hade framfoer sig, knappt se handen.

Grahund hade krupit in pa foerstugukvisten, men med oegon och oeron
spaenda aenda. En bra hund fick vara pa sin vakt just sadana
styggvaedersdagar da bad' varg och raef, och uf och uggla kunde soeka sig
fram till folkboningar.

I dag hade nog grahunden aefven en annan orsak att vara misstaenksam.

Den daer geten, som gick och hofverade sig som hund, hade naestan retat
vattuskraeck pa grahunden, naer hon gaf sig till att ga in i stugan och
bli daer oefver natten. En hund med hederskaensla kunde ju inte vara inne

i sa'nt saellskap och hoera ledt braekande. Nu hade grahunden legat och tjurat och ondgjort sig hela natten. Ett sa'nt daer missfoster med horn, utan svans, och med oegonstenar som stodo pa laengden i staellet foer runda i hufvudet, hon skulle fa ligga inne hon, da en sa fin gammal grahund, som skyddat garden natt och dag och som dragit husbonden ur tusen faror, da han var drucken och inte kunde reda sig, fick ligga ute. I ett sa'nt vaeder till, da ingen borde kunna koera ut ens en hund.

Att det daer missfostret bara taecktes ga in i huset! Och att sedan se henne, naer hon kom skuttande ut pa morgonen, sa saeker och trotsig, som om hon bott daer inne foer alltid. Grahunden blef sa skamsen sa han kroep under bron, foer inte kunde han ge sig till att staella sej och skaella pa nagon som kom ut ur stugan. Den hund fanns vael ej skapad som skulle ha burit sig sa bakvaendt och ohyfsadt at.

Men nog foer det, att man kunde ha oegon och oeron med sig och se hvad det skulle bli af den, som obekant och utan hundgafvor att nosa sig till allting, gaf sig utom garden i ett sadant vaeder.

Grahunden skaellde, kort och daempadt skadegladd, naestan som om han skrattat foer sig sjaelf.

Han vaende bort hufvudet, ruskade pa sig och morrade, lite lagom hotande, da Ante kom ut och boerjade ropa och regera. Gang pa gang lockade pojken pa ett sa tokigt ljudande namn, som "Gullspira". Om det varit Pilona eller Snaella eller Fragvis, men "Gullspira"! Ante klef ner fran trappan, vadande i snoe till midjan. Han skuggade, blaendad, oegonen med armen, som han hoell upp framfoer sig.

"Gullspira -- kille, kille, geten. -- Hvar aer du --?"

Ante taenkte pa vargsparen han sett under gardagen. Visste vael hur hagad han var pa getkoett, vargen.

Inte ett spar var att se i snoen af geten. Stormen roet, sa att Ante riktigt kaende huru hans egen roest drucknade i danet. Det var daerfoer han inte hoerde huru Gullspira braekte, till svar pa hans ropande.

Ty hon hade laenge sedan hoert honom. Men hon taenkte som sa, att hon ville mallra i sej frukosten, som hon hittat at sig i ett gammalt uthusruckel, foerst innan hon gaf sig till kaenna.

Nagon gang matte daer ha funnits kreatur i rucklet. Vidjebindslen haengde ner i tva stoerre bas, och en liten raecka pa hvad som varit fyra sma getbas urskiljdes i en vra. Kolsvart och foerfaerligt smutsigt var det haer inne, och Gullspira skulle vael aldrig annat aen i yttersta noed kunnat foerma sig att ga in. Men hon fann nagra borttorkade loefkaerfvar i en afbalkning. Till och med det sa hittade hon nagra hoestran och sador, sadant fint affal af blommor och blad, som lossar ur det till hoe torkade, slagna graeset och som kreaturen sa gaerna foertaera.

Ja, sa fick da Ante kafva omkring daer ute i snoen sa laenge, taenkte

Gullspira, och ropa och locka. Inte gick han at foer det. Men i alla fall bradskade hon pa med att aeta, sa att munnen gick som en hackelsemaskin. Hon hade nog litet sjukt medvetande; men taenkte ocksa pa att hon behoejde samla pa sig mjoelk till de sma barnkillingarna daer inne i stugan.

Ante klef i snoe till armarna. Han var nu naestan framme vid landsvaegen. Aengslig, utom sig, blef han, da han ej fann geten. Hvad skulle han ta sig till om han inte fick mjoelk at smastintorna. Och sa tungt och sorgsamt det skulle kaennas att taenka pa det vargen slitit soender fina, granna Gullspira.

"Mae-ae-ae" -- tyckte Ante sig hoera. "Mae-ae-ae-ae-ae!"

Han vaende sig haefdigt om, fick Gullspira naestan i famnen, som hon kom hoppande och dykande i drifvan.

"Gullspira, du fa int skraemme mej sa haer", sade han med en betaenklig skaelfning i roesten. "Du matt vael foersta att de aer du och jag som sta foer alle sma'en daer inne och vi matt halla ihop."

FEMTE KAPITLET.
ALLE MAN TILL VERKET.

Det var oro och misstaemning inne i stugan, men som vaende sig till riktig froejd naer Ante och Gullspira kommo ater dit in. Anna-Lisa fick mer aen en stopfylla med varm skummande mjoelk af geten, det raeckte bade till groetdoppa och till kaffe, och att blanda i vatt'vaellingspadet, sa man tyckte att det blef rent kalasmat.

Men sa det sag ut i fraemmandestugan! Gamla trasiga laddar, som Pelle hade till lagning, slaengda kring golfvet. Halmen utstroedd. Hade icke den vaelsignade elden brunnit pa haerden, och lyst opp stugan, sa skulle vael moerkret statt pa daer inne hela dagen, da innsidan af foenstret var grasvart af smuts, och yrsnoen nu dessutom klumpade sig fast utanfoer.

Ante och Anna-Lisa togo itu med att rusta opp daer en smula.

Maglena letade raett pa maessingkammen i lillkuntten. Det blef i dag hennes uppgift att kamma smasyskonen, hvilka uppgafvo tjut pa tjut under hennes nitiska bemoedande att fa lockigt har att falla slaett och stripigt att ligga fint.

Sedan var det kylda, sariga tar och skafda sma haelar, som skulle ansas. Naefverrifvan (ask af naefver) togs fram ur kuntten, den var fylld med hemkockt sapa, en vaelkommen gafva af en granne daer hemma.

Det var bara roligt att fa slaska och tvaetta foetterna i sapa och varmt vatten och att sen stryka pa dem svingalla, som i flaska ocksa fanns i kuntten.

Huru mycket Anna-Lisa foermanade till varsamhet, sa slaskade barnen sa valdsamt, att hon ansag baest att bloeta hela golfvet och foerst som sist skura af det.

Ante, Maglena och hon fingo i hvarsin tvaga. De stroedde sand oefver det med varmt vatten spolade golfvet, satte de bara foetterna pa viskorna och gnedo sa att flisorna stucko upp ur det murkna, noetta traeet.

Golfvet hade vael inte varit skurat pa aratal, eller sedan "de allihopa" gingo ifran stugan och laemnade halta stackars suparen allena.

Smastintorna sutto uppe i gubbens baedd och gjorde dockor af vedtraed och stickor. Smapojkarna diskade vrilar och traeskedar och skrapade groetgrytan under ett oeronbedoefvande oljud.

Ladd-Pelle blef alldeles foerskraeckt naer han fick se hvilken maengd trasiga laddar, som barnen, under vildslut slaengande, hopade samman at honom under spisen. Han kaende sig aenda bra foernoefeld naer han taenkte pa huru vaelkommen han skulle bli da han kom ut i gardarna med dem, faerdiga. Det var annars kaend sak att Ladd-Pelle hellre soep aen arbetade.

Lite emellan hoette han i dag at lillkammarhallet till, daer braenuvinsflaskan fanns, i saellskap med en hel kutting starkvaror. "Sta daer du och blinka och vinka, och ligg daer du, stinn i kraefvan. 'Sista supen' ska ni fa behalla sjael! Jag skulle ha legat haer i dag jag rejelt som ett svin om jag tagit den #'ista supen', skulle bli. Maerkeligt att barna haer skulle vaenda in hit. Alla tiggare, som gatt fram haer de sista aren, sa har dom nog sett att haer var ett sa styggt hal, att ingen kunde ha saemre, och dom ha bara gatt foerbi. Men barnen, kluck, kluck. Dom hade inte baettre vett aen te ga in till en sa'n fyllkanalje. Om jag nu bara latit bli att ta hem braennvin i gar, sa hade jag haft pengar sa jag kunnat koepa kakor hos bagarn te smaaenglarna haer."

Han reste sig moedosamt, satte kaffekokaren oefver elden, blaengde utat rummet, smamysande.

"Ska vi inte ha oss en foermiddagstar tro? Herre gulla" muvlade han foer sig sjael, "stintan har rent af vett ta sej sjael te tvaette af foensterglasen."

Barnen logo emot honom, varma och roeda, sa som de faektat. Smastintorna i saengen sjoengo sina sma till soemns med mjukt, ljufligt ljudande, 'Millmaste tana'.

Manke och Per-Erik slogo och gnisslade med knif och jaernskrapa i grytan, skrattade och skralade:

"Naecken han spelar pa boeljan bla."

Inte nog med det. De drogo till med en visa som Ante inte likade, da

den liksom angick honom själf.

"Ante han var en hurtiger draeng,
flitiger som en myra,
rask var han som den raskaste karl,
stark var han vael som fyra."

Det var liksom att goera spektakel af honom med den daer visan, sa han blef sint, och sade att de kunde gasta pa en finare lat. De kunde ocksa lata bli att skrapa hal i botten pa fraemmande gryta.

"Nog hall jaerngrytan", medlade Pelle. "Det lat sa faegnesamt te hoera barna sjunge. Dom ha aldrig gjort det haer hos mej foerr. Ba kaeringen och barna traette da foerjaemnan innan dom for af till Amerika, dit jag da int ville foelja dom."

"Ja nu aer de ett sa'nt ovaeder i dag att ni toer fa stanna haer, foer ute hinn ni inte till landsvaegen foerr aen ni aer begrafven, san snoe som de aer! Men jag har inte mycke att bjuda pa, annat aen soetigt (skaemdt) mjoel till groet, och stroemming, och sa kaffe."

"Ja skulle de int duga de", sade Ante, som raetade upp sig. Han hade gatt framatboejd och skrapat golfvet med naefver foer att efter skurningen fa det hvitt och torrt.

"Vi tycker att de aer behaendigt te fa stanna haer i stugan, vi", tillade Maglena. "Naer vi fa aldrig sa lite afroejdt haer, sa blir de liksom hemma i stugan hos oss, fast daer hade vi blommer i foenstre."

"Ja men annars heller", fortfor Maglena. Hon riktigt hoppade till.
"Jag, som tog lillkaktusen me mej i knuten."

Hon sprang till kunte, som haengde pa spiskroken, graefde bland allt grej de hopat samman daer, och fick tag i en stor strut, ombunden med en halsdukstrasa.

"Si ni! Ni ma tro han lef den fina, granna lillkaktusen. Jorden fins kvar pa'n a. Kaere fa jag en naefverrifva te saette'n i."

Pelle antydde at henne hvar en sadan fanns.

Sa satte Maglena ner den tilltufsade plantan, som da inte precis gjorde skael foer benaemningen "fin och vacker".

Hon hviskade ifrigt en stund med de aeldre syskonen och gick sedan blyg, men med hoegtidlig uppsyn, fram till vaerden.

Maglena fragade med baefvande staemma om han ville halla till godo med hennes lillgrannkaktus. Hon hade fatt den hos skollaerarns och det skulle bli sa granna blommor pa den, ellanste roeda, och stoerre aen en kaffekopp. Men den skulle sta sa solen kunde lysa pa den genom foenstret, -- och vatten skulle den ha hvar dag.

Ladd-Pelle hade nog inte mycket foerstand om blommor. Den haer tyckte han sag ut mest som en baefversvans med hvassa sma nalar pa. Men nog hade han sa mycket vett att han foerstod att stintan gaf bort hvad hon hoell hoegt i vaerde, sa han tog at luggen, da han inte hade moessan att ta af och bjoed henne sedan handen foer att tacka.

"Hall till godo", sade Maglena, sa kungligt nedlatande som om hon skaenkt bort en hel blomstertraedgard.

"Jag vet aldrig hur vi ska baera oss at, da jag aer rent af utan broed", funderade Pelle och skoet glasoegonen at nacken till. "Si jag brukar inte halla sa noga pa hvad mat jag far i mej sjaelv haer om dagarna, det aer nog tokigt, men aer sa aenda."

"Har ni bara mjoel, sa nog kan vi baka", sade Anna-Lisa oefverlaegsen i roesten. "Vi fa vael elda opp bakugnen."

"Det var en sak de att jag har mjoel, men sa soetigt sa jag tror int na'n kan fa broed af de."

"De var vael vaerre foer oss te fa broed foerra vintern, och i vinter a, naer vi fick blanda bark och halm i degen", ifrade Anna-Lisa. "Ante", atertog hon, "ga efter ved du och elda opp ugnen. Jag sag ett baktrag i kontore haer nyss, de ska jag baera hit. Och du Maglena, ta grytan ta pojkana och saett 'na oefver elden, sa ska jag oesa dit vatten till degspad. Vi fa baka ljusugnsbroed, som int behoeft sta och jaesa, och sa goera degen riktigt klinthard, da mjoele aer soetigt.

"Som vael aer sa ha vi da krita haer sa vi kan hvitlimma spisen efter oss naer vi ha bakat."

"Men", fortfor Anna-Lisa med bekymrad roest, "de aer farligt ledt, att vi int ha en mattrasa te laegga oefver nyskurade golfve."

"Pa de vise, att haer ska bli som hos fint folk. Ja, sa ga in i lill'kammarn och ta ut trasmatterna, som ligg' daer. Ta faelltaecke ocksa, sa kan vi stoppa fast det om halmen, daer i vran. Haer blir rakt som jul i stugan. Ja, baettre, foer den delen. Jularna har jag int haft mycken reda pa, som jag lefvat i superi. Kom hit ni smapojkar ska ni fa laera er goera laddar."

Manke och Per-Erik fingo becktrad, vadmalsbitar och syl. Makaloest statligt att dra traden hoegt i vaedret, fa klaemma sylen genom det harda tyget och laedret, och att i samma nu kaenna sig som fullgod laddmakare.

Elden flammade snart i den stora bakugnen. Anna-Lisa och Maglena faektade med att knada deg och kafla ut tunna kakor pa bordet. De hade degen hard som en sten, foer att den inte skulle bloetna opp under graedningen.

Ante stod foer ugnen. Han tog broedkakorna, som systrarna bakade ut, i det de rullade dem med kafveln och sedan naggade dem med naggen af hopfaestade hoensfjaed- rar, hvilka gjorde taett, taett med hal i kakorna.

Sedan skoet han in kakorna i den flammande ugnen och graeddade dem en i saender, framme vid luckan daer haerden var finsopad. Han fick passa pa vael att sno och vaenda kakorna med traespaden sa att de icke skulle braennas af den flammande elden.

Smastintorna voro foerstas ocksa med i bakkingsbradskan. De hade sitt eget bakkbord, pa en inte allt foer ren traestol. Dockorna sofvo med vedtraedshufvuden pa den smutsiga oerngottskudden, hvilken skulle komma med pa byk innan kvaellen.

Annars var det rammel och rumor i stugan, ett lif och en flit.

Middagen skulle ju ocksa lagas.

Pelle kom upp med foerslag om att graedda aertpannkaka i den varma ugnen. Flaeskflott i en kruka hade han att haella pa den, sa det blef fin middag med det faerska broedet till, gratt visserligen med blaenkande "degrand", och segt, sa man kunde ha slitit taenderna ur sig pa det, men aenda orimligt vaelsmakande, som broedet gaerna blir, naer barn fa baka det sjalfva.

Gullspira fick ga ut och plocka i sig mat daer hon foerut funnit pa den. Kvarlefvor fick hon sedan inne. Sa hon gaf mjoelk i oefverfloed. Annat hade Pelle varit van vid. Braennvinet hade haer i stugan oftast fatt ersaetta bade mat och dryck.

SJAETTE KAPITLET.
GLASOEGONKARLEN ATER ENSAM.

Barnen hade droejt kvar hos Ladd-Pelle hela tva dagar. De skrattade at sig sjalfva naer de talade om foer honom hur han i foerstone skraemt dem. Han som var bara god och rolig.

Ovaedret hade laettat opp. Man sag karlar koera snoeplogen nere pa landsvaegen. Pelle och Ante voro ute och foersoekte trampa opp en stig dit ned.

Morgonen daerpa, i dagningen skulle barnen ge sig af och de gingo alla till baedden i god tid. Naer de hade somnat, hvilket intraeffade sa fort de lagt sig i halmen, gick Pelle ut. Han haltade ner at bygden. Folk, som sago honom sade: "Nu gar Ladd-Pelle till krogen igen. Han har vael legat hemma, full under ovaedersdagarna".

Men Ladd-Pelle gick inte till krogen!

Han koepte gryn i handelsboden foer de faerdiga laddar han hade med sig dit. Socker koepte han och en bit flaesk, och sa sma hvetebullar, fjorton stycken. Han taenkte pa barnen, och att de skulle ha tva hvar till kaffe, innan de gingo ifran honom naesta morgon.

Naer han, spik nykter, kom hem, satte han sig att sy med foertviflans

fart. Det drog langt om på natten, innan han gick till saengs.

Men då stodo där tre par nya laddar invid halmbädden på golvet.

Smastintorna hade varit så godt som utan skor på fötterna, hvilka sett ut som koettstycken, svullna och roeda, näer Ante på kvaellen tog af dem de omlindade trasorna. Och Anna-Lisa hade haft skafsar på hämlarna, så att blodet runnit om dem och hon gratit näer hon skulle lossa kängtrasorna från fötterna.

Det var kallt och inte fritt för att inte en eftersläeng af ovaedret lag kvar i luften, näer barnen på morgonen skulle begifva sig af.

Pelle hade nu hyllat om dem på alla sätt. Men han tyckte det var så ledt att se dem draga ut ur stugan. Det var som om både värme och ljus skulle gå ifrån honom med barnskaran.

Geten, det präektiga djuret, som mjölkade så bra, om han då åtminstone kunde få behålla henne! Det skulle gå lättare att släppa brännvinet, tänkte Pelle om en hade soet mjölk att så där ta till näer som helst, näer tösten kom efter saltstroemmingsfrukost och middag. Dessutom, inte kunde barnstackarna dra en besvärlig get med hela vägen, tyckte han, så han frågade dem om de skulle ha lust att släppa geten och lämna den till honom. Han skulle nog skaffa pengar för den; nu, näer han boerjat arbeta skulle det inte bli svart. Men var det likt till det, att de ville släppa Gullspira. Hon, som gaf dem värme, mat, som de voro go'väänner med, och som var gammal och trygg att ha med.

Far fick nog inte misstycka. Men inte för många pengar, inte för något pris kunde de släppa Gullspira.

"På de vise, att ni är som go' väänner me på också, och liksom kan hålla er till, nå. -- Så far jag söka till att hjälpa mig utan", sade Ladd-Pelle saktmodigt.

"Vi ha haft de så bra här, och ni ska ha så många tack för oss alle." Ante räekte fram handen och sag så godt och allvarsamt opp till Ladd-Pelle, att denne tyckte det han inte skulle stå ut med att bli utan dem alla.

"Och käere, glöm int att lillkaktusen ska ha solsken på sej, och vatten hvar dag. Näer vi komma igen ska jag ha en annan stor, grann blomma at er, far", sade Maglena. Äfven hon tog i hand och tackade.

Anna-Lisa förstas tackade, hon som inte fyllest kunde visa eller säga huru rent belaten hon var öfver nyladdarna.

Smastintorna lyftes upp. Maerta-Greta sträekte upp armarna, spetsade munnen till en trut -- "Putta faj, -- öela dann tol te Etta Eta".

"Hon vill pussa er, säg hon, för ni ha getna granna skor."

"På de vise! Herre gulla, att jag stackars suput inte ska vara väerd

att komma naer en sa'n Guds aengel --."

Ladd-Pelle vaende tvaert ifran barnen, gick ensam in i tomma, men nu sa snygga stugan. Han satte sig invid spisen och snyftade som om all glaedje i lifvet flytt honom.

Grahunden, som belaten sett det misshagliga saellskapet draga ivaeg och ute pa lill'trappan hviftat muntert afsked med svansen, gnaellde nu jaemmerligt och deltagande, naer han inne i stugan fann husbonden i sa tungsam sannelag.

SJUNDE KAPITLET.
SKINGRADE.

Det vaecte nog icke sa stor uppmaerksamhet hos folket i den stora fjaellbyn, naer de sago skaran af barn draga daerigenom. Det var en sa alltfoer vanlig syn i dessa tider att se uthungrade, hela hushall ge sig ivaeg foer att bedja om lifsuppehaelle.

Frostmojjaellsbarnen drogo enligt Ladd-Pelles rad direkt ner at aelfkanten till. De voro aengsliga och foersagda att boerja med, gingo i saknadens tal om Glasoegonkarlen.

Men det var sa grant med den myckna snoen, och sa fritt och lustigt att komma ut, sa de kaende sig slutligen riktigt noejda och muntra pa morgonkvisten. Det klarnade opp i luften och drifvorna stodo i hoega vallar laengs vaegkanten. Sa lustiga voro de ocksa, de tunga drifvorna. De hade haengt sig som tjocka hvita faellar oefver taken, faellar, som haengde ner aenda emot foenstren. Enbuskar och smagranar hade hoega roliga toppmoessor pa sig, och laengs de gamla gaerdsgardarna veko sig snoedrifvorna oefver dem, som tjocka, hvittulliga klaedesplagg.

Sa det var sa mycket roligt att se denna dag. Roeda tvavaningshus och sma gra stugor brydde de sig inte sa mycket om. I alla dessa var allt bra likt som hemma i deras socken. Kvinnfolk, som klefvo i snoen oefver knaena foer att komma ut till ladugardarna, hvilka lago nersjunkna i de hvita drifvorna, barn, som sopade och skottade trappsteg och stigar, samt karlar, som sysslade med koerredskap och beredde sig till timmerdrifning pa skogen.

Frammot middagen gingo barnen in i en roed storgard i slutet af den stora byn. Mat fingo de daer, broed och kokt stroemming. En vril kaernmjoelk sattes aefven fram at dem pa spisbaenken.

Men de gingo tysta och modstulna daerifran. Matmora, som gifvit dem Guds lanet, hade sett sa bister ut, slaengt maten till dem och mumlat, men sa att de alla hoert det, ett en blef rent uppaeten af tiggare fran fjaellen.

Husbonden, som kommit in, hade sett dem aeta, daer de stodo i rad vid spisbaenken, och han hade sagt att tocke daer saellskap passade baest i

fattighuset, och att om han inte hade haestarna upptagna af skogskoerning, sa gjorde han klokt uti att ge dem bakskjuts dit.

Barnen daer hade sett sa buttra och sura ut, som om de bott i ett fattighus i staellet foer i en sa stor gard, daer de voro sa rika att de hade sex kopparkittlar pa hyllan oefver doerren, och granna skap och silfverskedar i en hel rad oefverst oppe i skaphyllan.

"Fast daer va fint sa tyckte jag att de va grannare hos Pelle", sade Manke. "Si de va en rejel karl de."

"Grannare var de inte", invaende Anna-Lisa. "Var de likt de, sa farligt som daer sag ut naer vi kom, golfve lortigt och spisen svart, han ha vael int varit hvitlimmad pa aravis, och foensterglase sa en int kunde si igenom de, och lakan och oerngottsvar bedroeflige innan vi fick tvaetta dom. Nej grannare var de inte. De aer int grannare nu, naer golfve aer hvitt, med matten pa, och spisen aer fin, och foensterglase klart, -- om jag vet --!"

Anna-Lisa sag virrig och villradig framfoer sig.

"Ja, int vet jag heller", funderade Ante. "Broede vi fick hos dom va ta baettre mjoel, och ljust och grant var daer, mat fick vi daer, och aenda aer jag just som sint pa dom."

"Mor, som sa att vi fick int vara sint, Ante. Nej int aer jag sint", sade Maglena, "men naer jag taenk pa dom sa blir jag mest raedd foer folket vi ska komma till, ut i bygden. Jag aer raedd foer sana, som aeg storgardar. Dom ska ju aenda ha de sa bra, me paengar te koepa foer, sa noedare goer dom ingenting, --

"Aenda har en de baettre hos Pelle."

Syskonen gingo i grupp framme hos Ante. De hade sa mycket att prata och fundera om.

"Och daer fanns aenda ingen mor i garn hos Pelle", anmaerkte Manke.

"Nej, foer da hade han kunna haft de behaendigt aenda, a snyggt inom knutarna", afgjorde Anna-Lisa.

"Daersom moran varit som varan mora innan hon doedde", tillade Maglena med en droemmande blick uppat. "Dom hade int na roligt sjaelf heller."

"Vi fa raska pa, sa vi komma utoefver an innan de bli moerkt", sade Ante och blickade upp omkring sig. "De boerjar pa te sna (pinblasa) fran nordost a de aer aldrig na'n behaendig vind."

"Huru har smastintorna de nu da?" Ante stannade kaelken, boejde sig ner emot smastintorna och stoppade fast faellen om Maerta-Greta, som satt lite hankigt framfoer Brita-Cajsa.

"Maeta-Deta taeg att hon vill ha vinga och flyda tom tatan daer, tom jaemt

fal bleme ott", sade Brita-Cajsa.

"Etta Eta illa ha ta toa inna --, flyda opp te millmaste tana --, moj i millmaste tana."

Maerta-Gretas stora djupbla oegon tittade allvarliga ut ur schaloeppningen.

"Ja hoer pa hvad hon saeg. Hon vill flyga till himmelska Kanan. -- Mor aer i himmelska Kanan" bekraeftade Maglena, hon skoet schalen tillbaka foer att fa kyssa den lilla systemen, som var sa hjaertekaer foer dem alla.

"Se haer ska du fa min bulle. Jag sparde en just foer den skull."

Maglena stoppade bullen ifraga, hel, som den var, in i Maerta-Gretas mun.

"Gulla heller Maglena sa tokigt du baer dej at. -- Ska du rent kvaefva lilla varan", sade Ante, han drog tillbaka bullen ur munnen pa den halfkvaefda lillan och plockade in bit foer bit af den i hennes begaerligt oepna gap.

"Si haer fa dom en mjoelksvaett till att vaerma sej me. Hon aer duktig te mjoelke nu Gullspira."

Anna-Lisa kom fram med en bra nog stor traevril fylld med varm, skummande mjoelk.

"Uj-Yla! Tappa Uj-Yla", ljoed Maerta-Gretas smekande roest ut ur schalen.

"Uj-Yla" gick fram och stoette med sin smala nos in i schaloeppningen.

Nu bar det ivaeg igen med friska krafter. Den iskalla storgarden och de harmsna kaenslor den vaect, var borta, ur tankarna. Vaegen var redan taemmeligen bra uppkoerd. En renhjord hade dessutom tydligen nyss gatt fram daer och trampat opp den. De tusentals sparen hade en lang raecka af vaegen gjort den bred och oeppen. Ett trasigt ostkar af fletade roetter, sadant som lapparna anvanda naer de goera ost af renmjoelk, lag midt pa vaegen.

Maglena tog upp det, och satte det pa en kvist fran en af smagranarna, som prickade ut vaegen.

"Kom, och lat de ligga", murrade Anna-Lisa.

"De lag int na bra, och lillgranen daer ba mej goera'n fin", skrattade Maglena, "men nu hall jag pa te bli troett."

Det hoerdes pa roesten att Maglena inte var sa munter som hon latsade vara.

"Stuell dej bakpa medarna en stund, sa far du hvila", sade Ante.

"Anna-Lisa och jag rar nog me er alla tre en bra bit. Jag aer raedd foer

snoeskya daer, i nordvaest oefver storfjaelle. -- Men det skall vael inte dra sa langt om foerraen vi fa ga upp fran an haer och na byn, han talade om, Pelle."

De gingo fort fram oefver den slaeta vaeg, som pa aelfven gick fram oefver isen. Smastintorna hade somnat, atminstone voro de alldeles tysta. Tysta voro de, som drogo ocksa. Det lag liksom nagot hotande aengsligt i luften.

En vindstoet kom farande med ett langt klagande tjut. "Hu, en kan tro de vargarna aer efter oss, sa styggt lat de i vaedret", sade Anna-Lisa och drog den tunna duken baettre om hufvudet.

"Du har vael laettare foer att ga nu aenda, naer du fatt sa bra pa foetterna", fragade Ante med en blick ner pa de visserligen betydligt lunsiga, men nya, rara laddarna.

"De var en sak de. Jag kan hoppa i dom, och dom sitt fast aenda." Anna-Lisa gjorde verkligen nagra inte vidare naetta skutt fram at vaegen.

Det var som om hon med det retat en sky af snoeflingor, som legat pa lur i barnens vaeg. Ty i ett huj kom hvass, piskande snoe svepande om dem. Den traengde med ilsket hvin inom halsdukar och schaltrasor. Den kastade sig massvis oefver vaegen, som snart blef ojaemn och gick som i vagkamar. Hade inte smaganarna statt och stakat ut den, sa hade barnen snart blifvit villade bort, pa den foerfaerligt vida, nu obanade aelfslaetten.

Det blef sa tungt att dra kaelken genom den hopade snoen. Ante ropade oefver till Maglena att hon fick klifva ner fran medarna nu.

Maglena lydde och kom strax daerpa klafsande fram till syskonen, hvilka, med geten mellan dem, bildade en taet grupp.

Sa laett det i en hast blef pa kaelken!

"Det var farligt hvad du var tung. Nu aer det laett som ingenting", sade Anna-Lisa och slet repet at sig. Hon hade liksom fatt annat humoer sedan hon fick baettre pa foetterna och slapp det svidande skoskafvet.

"Jag tyck en aer int god foer te komma fram i snoen haer, jag", puttrade Manke, som just var midt inne i en drifva.

"Men jag gar efter drifbottnarna jag", flaemtade Per-Erik, "det bli lite fram och tillbaks, men jag orka rakt int med te klifva igenom foer jaemnan."

"Tror du det aer mycket langt kvar te bys", fragade Maglena hviskande, och smoeg sin hand fast i Antes ena hand.

"Jag tror nog int de", svarade Ante, som med uppspaerrade oegon foersoekte traenga igenom de vildt hvirflande, piskande snoeflingorna.

"Vi matt stanna och stoppa om smastintena foerst, sa dom fa de varmare, sa ska vi ga pa fortare se'n."

Ante vaende sig at kaelken. Han tyckte i snoeskimret att det sag sa underligt tomt ut daer. I ett par steg var han invid den. Han gaf till ett skrik, ett hest, underligt utrop. Ett sant skrik hade vael syskonen aldrig hoert ifran Ante, som alltid hoell sig sa tyst och allvarsam.

"Hva i fridens dagar aer de at dej, gosse", ropade Anna-Lisa till.

"Maerta-Greta --! Ni matt vael si -- Brita-Cajsa, hoerer du!" Ante skakade lif i Brita-Cajsa, som sof stadigt.

"Hvar aer Maerta-Greta?"

"Int vet ja, hon ha ju teta haer foe jaemnan."

"Kan ni ga vaegen fram ensammen nu, sa gar jag tillbaks efter Maerta-Greta", sade Ante beslutsamt. "Ga bara sa pass fort att ni hall vaermen i er, och hall er mellan granprickarna."

"Ja ni matt goera som jag saej", upprepade Ante myndigt, men med ett djupt bedroefvadtt utseende, nu till, da syskonen uppgafvo ett tjut af skraemsel, sorg och fasa att bli laemnade ensamma, utan Antes tryggande skydd.

"Du Anna-Lisa ma vael kunna tiga, och ni ocksa, som aer manfolk. Jag matt ga vaegen tillbaka och si efter Maerta-Greta. Hon kullra nog af kaelken straxt, naer Maglena hade gatt af medarna. Kunde du inte ha fatt sta daer, sa hade du sett de. Jag skulle latas jag foerstas, och int dra sa manga.

"Ja, kaere dej ampes (aengslas) int oefver de nu, int", snyftade Maglena. "Ga och soek lill Maerta-Greta varan. Vi ska ga fram som storfolk vi. Flaeskbiten ha vi te aeta af och broed ocksa."

"Ta dej an barna, Anna-Lisa."

"Si efter lillostkransen pa grana; da jag satt dit en, sa va vi med allihop, och da behof du int ga laengre aen dit", ropade Maglena efter Ante, som halfspringande, nu med vind och piskande snoe i ryggen pa sig, gaf sig ivaeg utat det igenyrda snoefaeltet.

ATTONDE KAPITLET.
HVART HAR MAERTA-GRETA TAGIT VAEGEN?

Anna-Lisa tystade och lugnade Brita-Cajsa med jollrande prat, och med en ny varm mjoelkskvaett. Den lilla, nu yngsta, blef stadigt faststoppad pa kaelken. Maglena gick haerefter foer saekerhets skull bakom och skoet pa. Hon hoell de snoeblaendade oegonen uppspaerrade foer att se till det

inte aefven den haer lilla skulle trilla af och bli borta foer dem. Utan all Antes uppmaning daertill pulsade de langsam, och tungt genom drifvorna, troetta, raedda, hungriga. De gingo i tungsam sorg efter lill' Maerta-Greta, som med sitt lustiga sprak, sina roliga pahitt, varit dem till sa stor froejd. De gloemde alldeles bort huru troettsam hon ocksa varit, naer hon ju skriket om naetterna och behoeft ansas, klaedas och matas, baeras och pysslas om pa alla saett.

"Jag taenkte jag, att hon var ett fegbarn" (bestaemd att doe tidigt), sade Anna-Lisa med grat i staemman.

"Ja de floeg foer mej a, da hon sa att hon ville till moj i 'millmaste tana', som hon sa", tillade Maglena med en gammal maenniskas sorgna, bekymrade uppsyn.

"Ja bara int vargen ha tagi na", anmaerkte Manke gammelmansfoernumstig i roesten, "han aer farlig i vinter, vargen. Oppe i Frostviken har han vari aenda framme vi gardarna."

"Kaere dej, tig", fnyste Maglena. "Ska en ga haer och taenka de vargen rifvi lill Maerta-Greta. Om int Ante finn na, sa har hon flugi opp sjaelf till millmaste tana, och mor har varit haer efter 'na, fast vi int sag de i snoerese haer."

"En kan nog int vara sa saeker pa de heller", invaende Per-Erik betaenksamt och spottade framfoer sig. "Bostroemen opp i Langvattne laer ha skraemt bjoern ur ide, sa nu far han och spring svulten foerstas. Bjoerntasse ha nog rifvi na."

"Javisst", haermade Maglena Per-Erik med gnaellande roest. "Och aenda fran Langvattne och hit, daer jorden mest aer slut, har bjoern sprungi foer te aeta opp lill Maerta-Greta varan. Storgalten hos Sven Pals har vael kommi ut a, och fatt vaeder af 'na, och gamm 'brusen (gumse) hos skolaerarns, sa han kan fa stinga ihjael 'na."

Maglena brast i grat. "Ni aer sa otaeck te hitta pa de ledt aer, naer de aer ledt foerut, sa att --, sa att jag bli sint. De aer vael grannare da te taenke de mor flugi hit efter lill Maerta-Greta, som hon hade sa hjaertans kaer. Om hon bara hade orka sa hade hon nog tagi Brita-Cajsa a mej med sej a."

"Boerje int pa te prata som fegbarna du nu, ocksa", afbroet Anna-Lisa systems harmsna utbrott. "Jag tyck att vi ska int taenka nan'ting foerr aen vi fa hoera hur de aer, naer Ante kom efter oss."

"Ja han laer nog aldrig finne oss", muttrade Manke.

Men det gjorde han aenda, Ante. Han kom kafvande i snoen, naer syskonen voro sa troetta, sa uppgifna att de hvarken orkade tala eller vara "sint" pa hvarandra.

De orkade inte ens sticka handen in i barmen foer att kaenna efter om nagon kakbit fanns kvar af dem de stoppat dit.

Hade bara Anna-Lisa stannat eller satt sig ner i drifvan att hvila, sa hade hela saellskapet foeljt hennes exempel, smapojkarna helst, i deras tunga, besvaerliga klaeder. Det var mest Gullspira, som hindrade dem att saetta sig ner och sa somna af foer alltid. Bara nagon af barnen vaende at sidan i det syftet, sa sprang hon ivaeg under hoegt braekande. Och sa maste de snart efter, sa raedda som de voro att foerlora henne.

Men de orkade inte laenge raetta sig efter henne heller. Manke, som laenge gatt och stapplat, stupade omkull, och fraeste ilsket naer Anna-Lisa ville hjaelpa honom pa foetter och fa honom ivaeg.

Sa det var da som ett under att Ante aendtligen kom, foer med honom blef det som lefvande lif i barnen igen.

Aendock kom han utan lill Maerta-Greta --!

Aenda fram till ostkransen i granen hade han gatt, men inte sett ett spar af lill'stintan deras.

"Vargen ta nog vara pa de han far", anmaerkte Manke med ett tveksamt sidoblaeng pa Maglena, hvilken med en lysande blick uppåt foersaekrade, att da hade hon raett aenda, naer hon sagt att mor tagit Maerta-Greta upp till himmelska Kanan. Vargen skulle vael alltid ha laemnat kvar nan klaedtrasa, pastod hon ifrigt.

"Ah -- han ha nog buri 'na med sej fullklaedd", envisades Manke.

"Hva tro du Ante?" sade Maglena, och smoeg sig skaelfvande af foerskraeckelse in till brodern.

"Jag vet int. De var bara hvita snoen hopdrifven hela vaegen Maglena, jag lid int te taenka de vargen rivti lill Maerta-Greta. Det aer sa tungsamt -- just som jag, som ra for de."

"Du skulle hellre vara gla och kaenna de laettsamt, foer si du mor har tagi hill'stintan hel, opp till sej."

"Du fa int grate, Ante."

Maglena stroek brodern oefver kinden med sin isstyfva vante.

Men det troestade honom icke. Stora gossen! Tararna droppade och smaelte samman med den piskande yrsnoen, dar han gick framatboeijd och drog den i snoemodden dock nu sa alltfoer laetta kaelken. Han kaende knappt laettnad af att fa nipvaegen i sikte, som foerde ifran aelfven upp till landmark. Och nu foerst maerkte Ante att snoeskyn stormat bort och att himlen emot aftonen klarnade.

Jaegmaestar Kronhjort reste vaegen hemoefver, just samma vaeg, som barnen dagarna foerut traskat fram pa. Han hade farit taett foerbi deras lill'grastuga oppe i Frostmofjaellet, passerat storskogen och, liksom barnen mast stanna oefver i foersta fjaellbyn foer ovaedret.

Han taenkte minnsann inte pa att taga in hos Glasoegonkarlen han inte, utan han hade bott pa gaestgifvargarden och aetit en god frukost i kaendt, muntert saellskap. Och sa hade han kommit sig raett sent ivaeg.

Nu for han ner pa den sneda, krangliga vaegen genom nipan, som barnen nyss gatt, foer att na aelfven och vaegen daer. Han satt i sin lilla kappslaede, klaedd i vargskinnspael, luden moessa och praektiga renskinnsstoeflar, som nadde honom oefver knaena. Den piskande yrsnoen gjorde honom icke sa mycket, haelst han snart skulle fa vinden pa sidan.

Jaegmaestaren aemnade gina af och ta den riktning, som blott Laerkan, hans haest, och han sjaelv kaende till, snedt oefver aelfven, opp emot asen och till den stora kyrkby, daer han hade sitt hem.

Just som han kom midt foer den martall, som stod ytterst pa en udde, daer vaegen gick fram och daer han tagit maerke foer sin afvaeg, skyggade Laerkan och hoppade med begge framfoetterna varligt oefver nagot, som lag midt i den snoepackade vaegen. Sa staelde sig haesten mol stilla, vaende hufvudet och sag pa husbonden.

Jaegmaestaren sprang vigt ur kappslaeden. Han boejde sig ner under haesten.

Himmelens Gud hvad var detta! Ett barn, ensamt i sadan oedslighet, en liten stackare med bleka, af grat blaenkande kinder, inhoeljdt i fattigmans trasor.

Jaegmaestaren stod en stund radloes med barnet i famnen. Sof det, var det doedt!

Nej det lefde -- det andades, boerjade skrika: -- "Moj" -- "Ante" -- "Uj-Yla" -- "Ita-Tasta". Barnet snyftade och skrek och skakade af koeld.

Den unge mannen stod dum och radloes. Gift var han, och hem hade han. Men nagon som helst vana vid eller erfarenhet af huru smabarn skulle ta's, aegde han icke, da han sjaelv inga barn hade, eller nagonsin haft.

Laerkan sag ut som om hon skulle ha foerstatt saken baettre. Hon skrapade med framhofvarna i snoen, slog med hufvudet och sag pa husbonden. Hvad var enklare aen att ta det lilla maenniskofoelet, som hon sa naer trampat ihjael med, och i ilande fart ge sig ivaeg hem med det, daer det kunde fa vaerme och vard.

Som om jaegmaestaren foerstatt haestens tankegang, grep han sig ploetsligt an. Han tog den lilla skrikhalsen och traedde henne innanfoer paelsen. Men med ganska stor motvilja, ty jaegmaestaren var en mycket fin och

prydlig man, raedd foer smuts och trasor, framfoer allt raedd foer skrikande, osnutna ungar. Och den haer var en i hoegsta grad skrikande och i hoegsta grad osnuten barnunge.

Sa, nu satt hon daer fast insnurrad innanfoer den varma paelsen. Den lilla ungen tystnade sa smaningom, under den vaggande roerelse slaeden gjorde oefver obanad snoe, och vid den vackra klangen af dombjaellrorna, som skramlade duktigt. Ty hur tungt det aer var, att komma genom snoen, sa gnodde dock Laerkan pa af alla krafter. Det gaellde att hinna hem med ett utfruset stackars litet maenniskobarn.

Jaegmaestaren, som foerst hallit den lilla som en liten timmerkloss raett opp framfoer sig, fastgjord innanfoer resskaerpet, blef sa underlig till mods naer han kaende den lilla magra kroppen skaelfva under smaningom aftagande snyftningar.

Hvad det skulle kaennas godt aenda att kunna troesta och hjaelpa en sadan liten en. Han drog opp henne, in i paelsen, i baettre laege.

Hvad kunde ett sadant stackars litet pyre behoeftva i matvaeg? Gud troeste mej sa visst, taenkte han. Foer allt hvad jag denna morgon drifvit i mej sjaelf af mat och dryck, har jag nu inte sa mycket som den minsta broedkant at en sa'n haer liten en.

"Du far raska pa, pigan min", manade han pa haesten. Laerkan fnyste och satte opp hufvudet. Hade hon inte "raskat pa" kanske, mot vild snoestorm, som slet i man och svans -- vadat i snoe till buken ibland! Men bevars, nog kunde hon oeka farten aenda mer! Ja hon kunde spraenga sig, springa tills hon stoep pa flaecken ocksa, om husbonden sa ville ha det! Husbonden, som hon tjaenat i tio ar och faerdats med i skog och fjaell.

Vaegen, opp genom den stora skog de nu nadde, var banad. Laerkan satte ivaeg sa att det ekade af bjaellerkransen. Emot kvaellningen hade hon hunnit den stora fjaellsocken, som bredde ut sig utanom den vida dalbottnen. Uppfoer en duktig backe bar det. Dit upp foerde en alle af hvitstammiga bjoerkar.

De akte igenom den, svaengde af till ett litet ljusroedmaladt hus med balkong och veranda i groent och hvitt. Eldsken lyste ut fran foenstren, och roeken stod pilrak upp genom luften, som nu var hoeg och klar, med rosenroed aftonrodnad och redan glimmande stjaernor pa himmelen.

"Vaelkommen hem igen, Artur", ropade en ung fru oppe ifran verandan. Hon stod kvar daer med en stor ullschal om hufvudet, som tittade ut daerur, fint och blekt med ljust har, som snodde sig framom schalen.

"Tack lill'gumma! Bed Dordi komma och ta foerningen jag har med mej."

Dordi, den gamla piga, som en gang skoett jaegmaestarfrun som barn, kom fryntlig ner foer trappan. Det haende ibland att jaegmaestaren hade med nagot saellsynt matnyt- tigt eller annat, en bjoernstek, en varghud, eller mera vanligt, fagel af olika slag. Sa Dordi var beredd att lasta

pa sig. Men hon drog sig foerskraeckt tillbaka.

"Gulla heller, jaegmaestarn! Hva ska vi med tocket? Ga in frun, de aer kallt."

Men nu hoerdes ett skraen fran slaeden, ett troestloest, oefvergifvet lillbarnskrik.

Den unga frun slaengde schalen. Hon sprang utfoer trapporna i nagra steg, tog det skrikande trasbyltet i famnen och bar det upp. "Lilla pyre -- stackars lilla pyre -- hvad ha de gjort at dej. Tyst, tyst nu. Vi ska snart komma in till vaerme, och fa mat i den stackars lilla kroppen."

Fru Gerda var ej raedd foer skrikande, osnutna ungar. Hon var vael van vid smabarn fran sitt barndomshem, daer de varit en stor syskonskara. Till djup hemlig saknad, hade hon sjaelf inget barn. Hennes oenskan att fa ta ett fosterbarn gillades ej af mannen. Han ville ej att de skulle "dra pa sig ansvaret foer andras barn", och pinades vid blotta tanken pa "elaka, olydiga, skrikande, smutsiga ungar", nagot annat slag af barn kunde han ej taenka sig. Och nu var det han sjaelf, som foert ett litet barn till huset!

Nu, pa kvaellen, sedan han aetit och hvilat sig, satt jaegmaestaren och sag pa huru hans hustru snabbt och skickligt, aendrade om stora plagg till sma, huru hon, pa ett foerunderligt saett fick ihop en liten klaedning, ljusbla till faergen, ett litet foerklaede, ett par sma byxor.

Hon var sa ifrig, hans lilla hustru. Hennes ljusa har lockade sig nerat pannan, och de annars bleka kinderna voro fint roeda af ifvern och soemnaden. Hon sag upp till mannen med lysande oegon.

"Artur, vi fa vael ha henne tills vidare? Du skall se henne. Hon ligger nedbaeddad i en stor klaedkorg ute hos Dordi."

"Tills den som rar om henne later hoera af sig far hon vael stanna. Vi kunna ju inte kasta ut henne pa landsvaegen. Ett under att icke nagon varg af dem, som strukit fram haer i dagarna, kommit oefver henne."

"Hu, och du skoet ju tva sadana bestar bara i foerrgar. Ack, om ingen radde om henne, aenda! Hon heter troligen Henrietta, foer hon kallar sig sjaelf "Etta Eta". Hon aer sa rar. Och vet du, hon knaeppte haenderna strax hon hade fatt vaelling och smoergas och sade "Tatt Du", och hon pratar sa lustigt."

"Ja nog kan man taenka hvad en sadan daer halftarsunge, eller hvad hon kan vara, skall kunna prata."

"Hon aer mer aen ett halft ar, kaera du, hon har ju munnen full af sma hvita taender och gar omkring sa naepet. Saekert har hon en bra mor."

"Hoppas det foer barnets egen skull, om det en gang kommer tillbaka till henne."

"Ah, nej da -- Artur. Vi slaeppe henne inte!"

"Hon har nog nagon syster eller annan god vaen, som heter Ullari, och som brukar ge henne mjoelk, foer naer hon fick mjoelk strax hon kom, sa ropade hon gang pa gang "Uj Yla".

"Ita Tasta saeger hon ocksa ofta. Jag brukar kunna tyda barnprat och gissar att hon menar "hvita katten", I morgon skall jag foersoeka fa fatt pa en hvit katt at henne. Naer hon kom i saeng, sedan vi vaermt upp hennes sma stackars foerfrusna foetter, sa knaeppte hon haenderna igen och sjoeng, vet du, med riktigt ren roest, en sa soet melodi."

"Med ord till ocksa?" fragade jaegmaestaren lite spefullt, ehuru han inte kunde lata bli att med patagligt noeje lyssna till hustruns beskrifningar.

"Ord, det foerstas, men jag kan inte fa ut hvad de kunna betyda. Oupphoerligt sjoeng hon samma ord sa ljufligt, med hufvudet pa sned: "Millmaste tana."

"Ah, -- Vildmosse svanor! Det var en visa, som mor min sjoeng foer mej naer jag var barn och skulle somna, en visa om vildmosse svanor. Jag tror det var af den visan jag fick skog och vildmossarna sa kaera att jag blef skogsman."

"Men nog aer det underligt att det lilla fattiga pyret fran nordens och noedarets vaersta trakter skall komma hit till oss och sjunga den visa, du, som aer skaning, somnade vid som liten. Och sa att du, som aldrig taenkt pa att tyda barnsprak, nu genast foerstar hvad hon sjunger. Det aer rakt som mening i det."

"Ja det aer raett underligt, -- det nekar jag inte till", sade jaegmaestaren, ganska smickrad af att hans barnsprakstyding uppskattades af hustrun.

"Om nu ingen kommer och aterfordrar henne, sa nog far hon stanna foer mig. Det blir vaerst foer dig, som skall ta henne om hand."

"Foer mig! Ah Artur, sa som jag laengtat efter ett litet barn!"

Jaegmaestaren drog sin hustru intill sig.

"Vet du, ibland har jag gjort sa med."

Han gick ut hvisslande pa "vildmosse svanor". Den visan, som han ej sjungit sen han var liten pojke.

En atta dagar senare kommo barnen långsamt, med släpande, trottä vandringssteg gäende upp för backbranten emot det ljusroeda huset, där jägmästarens bodde. Det var ju en afkrok från den stora landsvägen och gårdarna där invid, så egentligen hade hvarken Ante eller Anna-Lisa varit för att de skulle ta den. Kanhända finge de knappt en brödbit i ersättning för en så trottä vandring. Så mycket nödärsfolk, som vintern igenom gått för dem hvart de kommo, så kunde en första att folk skulle trottä att ge.

Men Maglena tyckte att det ljusroeda huset uppe på backen såg ut som om det varit struket med linnbär (lingon) och fil (grädde), och att det liksom skrattade och blinkade åt dem med små fönster, som såg ut som ögon upp under taket.

Gullspira var af samma mening som Maglena. Hon väende tvärt in på vägen uppåt skogshöjden, och satte nästan i att springa, så att barnen utan vidare betänkande måste följa henne.

Som vanligt blevo de tysta och försäga när de kommo in mot gården. Den stora grä elhunden, som skällde emot dem skräemde dem dock ej. Den såg mera värdig och statlig än ondsint ut. Barnen väende stegen mot kökssidan och ställde kälken utanför. Denna gång ämnade de låta Per-Erik stanna hos Gullspira.

Rätt som det var, och innan barnen hunnit in, fingo de se en ung fin fru, som kom akande på kälke nerat gården från en kort, ända högre upp belägen backe. Hon hade en liten stinta framför sig på kälken. Den lilla var klädd i vit killingskinnpäls, liten vit stickad mössa, och hade små laddar på fötterna. Hon skrattade och hoppade i fruns knä synbarligen förtjust öfver att få äka kälke. Frun steg upp, lyfte henne upp till sig och kysste henne.

"Du älskade lilla Etta barn, nu ska' vi gå in, barnet skall äta, och sofva middag, och bli mors friska duktiga flicka."

"Uj Ylä", "Uj Ylä", "Ante", "Ila Tasta" -- Allena!"

Den lilla sprattlade vildt, för att slita sig ur de armar, som så ömt omslöto henne.

Fru Gerda väende sig häftigt om. Hon släppte barnet, som ifrigt sprang ifrån henne, låt armarna sjunka och stod stilla kvar, en bild af sorg och öfvergifvenhet.

Barnen vore som förstenade. De stodo moltysta, oroerliga. Men Gullspira var genast inne i förhallandena. Hon gaf till ett bräckande och sprang fram till Maerta-Greta. Hvad frågade hon efter att den lilla, med undantag af laddarna, var fin som en prinsessa. Var det inte ända samma lilla mänskökilling, som hon brukat ge mjölk till och väerma med sin päls. "Uj Ylä"!

Maerta Greta slog armarna om getens hufvud, som böjdes ner emot henne.

Hon straeckte ut armarna.

"Putta! Tappa Ante! Ante ta Etta Eta."

Och Ante tog upp den lilla systemen i famnen. Han stroek hennes kinder, hennes haender. "Lill'stinta, -- lill'stinta varan! Kaere dej Maerta-Greta. Sa tungsam som vi haft de' utan dej."

Maerta-Greta hoell armarna fast om hans hals som om hon aldrig velat slaepa honom. Men sa hade hon de andra syskonen, hvilka aefven ville vara med, lill'Brita-Cajsa, alla hade slagit krets omkring dem och sleto den aterfunna i armar och ben foer att fa ta henne och smeka henne, och klappa henne, de med.

"Maerta-Greta, fina, granna lill'stintan", som de gatt i tungsam saknad efter. -- Samma lill'stinta fast hon nu var i fina herrskapsklaeder. De slaeppte henne ej fran sig, utan naer de kommo som bettlande, koeksvaegen in, hade de den lilla hvitklaedda vael vardade ungen med i flocken.

ELFTE KAPITLET.
SMASTINTORNA BAEGGE.

Naer Forstmobarnen drogo i vaeg igen fran jaegmaestargarden voro de endast fem i saellskap. Brita-Kajsa hade fatt stanna hos den lilla systemen. Och sa voro smastintorna ater tillsammans.

Det var jaegmaestaren sjaelf som sa velat ha det. Ordningsmaenniska, som han var, gaf han akt pa, och blef ytterst haepen och foerundrad, naer den nya lilla trasvargen, som vael i hans tanke knappt torde kunna foersta att foera maten till munnen, kom in i hans rum foer att tacka foer maten, och genast sag att hans pappersknif lag under bordet. "De ligg en knif unde bode", pep hon med fin staemma och kroep ner efter foeremalet i fraga.

Och sannerligen, pappersknifven, som han var sa raedd om och som han foergaefves letat efter, lag under hans skrifbord, sa godt som goemd under ren huden daer.

"Skulle du vilja ge mig den, du", sade han och raeckte ut handen mot henne.

Brita-Cajsa gick genast fram med knifven, och laemnade den.

Jaegmaestaren, som visste hur svart det var att fa hundar att apportera, blef naestan flat. Han hade trott man skulle ha svarare aenda att fa ett barn att lyda.

"Ita Tasta tomma, ny dotta, sunna, vyssa--millmaste tana, ny dotta."

Maerta-Greta, som redan var helt hemmastadd inne i jaegmaestarens vackra treffliga rum, kom tultande in och drog nu Brita-Cajsa med sig. Hon

ville visa henne ny "docka", en riktig sådan med klara oegon i fint porslinshufvud, och hon ville att de skulle sjunga och vyssa henne till soemns, som med foerra "dockor" varit brukligt.

Smattningarna baeddade at dockan inne i symaskinladan i saengkammaren. Daer inne hos fosterfoeraeldrarna hade Maerta-Greta numera sin egen prydliga baedd och lilla saeng. Brita Cajsas lade aefven sin docka, ett vedtrae inlindadt i trasor, i maskinladan --. Sa sjoengo smastintorna ljufligt och andaektigt sin sang om himmelska Kanaan foer de bada soemniga dockorna, medan de vippade ladan mellan sig.

Gerda, fostermamman, sprang efter mannen. Han maste hoera och se dem, se, och jaemfoera det redan roedkindade, frimodigt blickande lilla hittebarnet i naetta, rara klaeder med den andra, den lilla bleknosen med lidande blick och tunna, utslitna paltor. Gerda visste vael hvarfoer hon ville ge mannen denna anblick.

De bada makarna stodo slutna intill hvarandra och hoerde pa barnens sang.

"Du Artur. -- De sjunga om "himmelska Kanan". Hoer pa den haer lilla nya, och det aer inte om "Vildmosse svanorna", tillfogade hon skyggt.
"Du tycker vael inte att du blifvit narrad af den daer lilla Guds aengelen!"

"Nej i sanning, ej. Jag skall saega dig att nu ville jag alldeles inte vara utan henne. Det skulle bli allt foer tomt och tyst i huset igen."

"Artur mins du ordspraket, som saeger: Grytan, som kokar foer en, kokar lika laett foer tva."

"Saeger du det. Gud vet aenda --!"

Jaegmaestaren sag begrundande pa de sma daer pa golfvet, som fortfarande sjoengo och vippade med maskinladan emellan sig. Den ena af dem skulle och ville han ju behalla. Men den andra -- den bleka lilla varelsen med tunna kinder och de moerka, lidande oegonen --, ja hon maste ut igen pa landsvaegen. Och ingen mor eller far aegde nagon af dem, det hade hans hustru beraettat.

"Ja, sa lat, i Guds namn, grytan koka foer tva", sade han till sist.

Banen sjoengo och sjoengo, medan fosterfoeraeldrarna, allvarliga, med ljusa anleten gingo ut till de stoerre barnen, som sutto i koeket och pratade med Dordi. De ville ej ta de sma utan de stoerres medgifvande. Och man kan foersta, att i en liten gard daer sjaelfva foenstren logo och blinkade upp under takasen, och daer garden sjaelf var som struken med lingon och graedde, daer skulle det ju bli godt foer smastintorna att fa stanna.

ARBETSFOERTJAENSTER OCH PENNINGFRAGOR.

Naer de aterstaende barnen nu fortsatte vaegen voro de icke laengre sa tunga i tankarna. De hade sa mycket maerkvaerdigt att tala om. Foerst om den granna frun, som var sa mild i oegonen. Om lakanen med spetsar, och om roeda taecken till smastintornas baeddar talade de, och om den fina goda mat, som sma'en nu skulle fa foer jaemnan.

"Och si ni, de aer sa riktigt folk dom ha' kommi till, sa'nt, som mor skulle likat", sade Ante allvarligt. "Frun hon satt vid korgsaengen i gar kvaell och laet smastintena laesa lill'boena deras, och sa sa hon att dom skulle be Gud bevara syskona, som gick ute, och lata oss alla bli snaellt, godt folk. De tyckte jag om och daerfoer fick dom bli daer."

"Du hade nog matte lata dom stanna i storbondgar'n a, om dom hade velat ha' smastintorna daer, fast folke daer var bad' sur och elak", sade Anna-Lisa, lite foersmaedligt.

"Aldrig i vaerldens tider", tog Ante haefligt i, "var sa god du. -- Daer, som husbond svor sa farligt. De kan komma hvad ondt som haellst oefver en token gard, och de skulle smastintena fa li' af a."

"Ja", tillade Manke, "och draengarna ute pa gar'n, som skulle saetta haestarna foer stoettingarna, dom ropa 'tusan djaeflar' jaemt. "

"Hu de aer rent farligt", sade Maglena och ryste.

"Sa haer sa han", fortfor Manke, liksom belaten att fa upprepa det "farliga": "Ta hit yxfan, sa jag far sla i spiksatan i den foerbannade stoettingen."

"Tig gosse! Aer du tokig som rent drar ondt oefver oss med att saeja om sa farliga ord. Mor, som var sa raedd foer svordomsord", sade Ante foerskraecht och bedroefvad.

"Ja foer dom kom med det som ondt aer, hit till jorden. De foerstas de, att onden sjaelf kom, da man ropar efter en", tillade Anna-Lisa. "Taenk pigan deras svor ocksa. Hon kom in med ramjoelk, foer en ko hade nyss kalfvat hos dom, och naer hon stoep och spillde ut en skvaett, sa sa hon, -- 'den' -- jag vill inte saega sa styggt --, mjoelken."

"Ja styggt aer de, och ni behoeffer vael int taenka de jag hade laemnat smastintena i en sa'n gard, om dom ocksa fatt hvetmjoelspankaka och flaesk och soetkaffe (dopp) hvarenda dag."

"Ja smastintena hade kanske laert sej svaera i en san gard, dom a", misstaenkte Per-Erik.

"Men dom hade fyra haestar daer, och boessa pa vaeggen, och husbonn, hade en slidknif, som var grannlat riktigt, sa nog hade smastintena fatt de bra a pa sitt vis."

"Nu ska ni fa si slidknifven jag fick ta' jaegmaestarn", afbroet Ante.

Han tog fram ur barmen en knif i slida, en knif med svart glaensande skaft och laederslida, en knif, som var blaenkande hvass i eggen och tunn i spetsen.

"Nej, gosse!"

Manke stannade midt pa vaegen som foerstenad. "Han har vael tusen kronor han, som kan naennas ge bort en token daer. Hvad kom de till att han gjorde de?"

"Jag skulle hjaelpa Dordi te spaente sticker och hade bara min gamm-knif. Jag vet int om, hon har sagt nage till jaegmaestarn, men da jag var in ten och tacka foer oss, sa gaf han mej knifven. Och sa sa han, att en bra Svensk, som vet att vael bruka sin knif, alltid kommer att reda sej och ga fram med heder."

"De lat grant sant daer tal", sade Maglena droemmade.

"Frun daer, som var sa farligt behaendig, hon gaf mej sa fint garn. Si haer ska ni fa si. --"

Maglena tog en pappersstrut innifran den om livvet tillknutna schalen. De stannade kaelken, voro nu midt i en skogsdunge, borta fran oegonen pa folk. Hon satte sig pa kaelken.

"Si haer --, roedt garn till rosor, och groent till blad, och brunt till stjaelkar."

"Men hvar --, hvar i fridens dar skall dom sitta?" fragade Anna-Lisa, lika foervanad i uppsynen hon, som de andra syskonen, hvilka i yttersta haepnad togo Maglenas haerlighet i betraktande. Daeribland var aefven en virkkrok af ben, samt en omgang strumpstickor, faestade i ett nystan gratt garn, som aefven hoell en glaensande stoppnal.

"Sa haer sa' hon till mej, den daer behaendiga frun."

"Kan du sticka", sa hon.

"Hjaelpanes, de matte du vael kunna", fnyste Anna-Lisa.

"Ja', sa jag ocksa, var sa god. -- Du kan vael lata mej tala till slut! 'Ja' sa jag."

"Na, hva sa hon da?" fragade Manke ifrigt.

"Haer ska du fa si' sa hon."

"Hva fick du si da", ifrade Per-Erik, som for med handen oefver det granna garnet, som om han velat smeka det."

"Jaemmerligen, ni fraga och gorma, sa jag aet opp hva jag ska saega, och int mins de'."

"Du skulle fa si nanting", hjaelpte Ante henne pa trafven.

"Ja sa var de, men tig nu. Hon viste mej ett par vantar, si ni sa fina vantar, att ni int sett slikt."

"Dom kosta mycke pengar kan en veta", sade Manke betaenksamt.

"Ja, sir du, de gjorde dom, men int foer den, som kan saetta ihop dom -- foer da kostar de bara garne."

"Garne, ja, men de kosta vael int intvaett de haeller", funderade Anna-Lisa.

"Ni aer da sa farligt besvaerlig med te saetta ihop ledheter, sa jag vill naett och jaemt tala slut", knotade Maglena. Hon tog dock nadigt fram en halfstickad vante, vid hvilken det hvita ullgarnet aennu satt fast.

Den var "patad", sa som kvinnfolk opp i Norrland foerr, med en liten benkrok patade ihop praektiga starka vantar. Och pa den halfvan var sydt med garn roeda rosor, groena blad och bruna stjaelkar.

"Gar de i er nu hvar rosorna och bladerna ska sitta, tro?" Maglena laet den lilla vanthalfvan ga emellan syskonen. "Ja, men hvem ska goera de! Int kan du fa ihop sant som aer sa fint och konstigt, int", sade Manke oefverlaegset, med foerkrossande oefvertygelse.

"Nej det foerstas", bjaebbade Maglena. "Du tro vael att du foerr vore god foer te goera de, -- du, som stoppa strumper liksom man snor ihop oepningen pa en mjoelpase, bara dra ihop hale - hur stort de aen aer."

"Maglena akt dej, sa du int blir munt" (naebbig), foermanade Ante. "De aer aldrig nage behaendigt naer kvinnfolke bli sa".

"Ja, sa kan han tiga, da han ingenting vet om de han gormar om."

"De aer foer en ingenting vet, som en fragar", fortfor Ante saktmodigt. "Int vet jag haeller hur du ska baera dej at med rosorna daer, eller hur du ska fa tid med sant goera."

"Ja, men jag vet de. Naer du var ute i gar och bar in ved at dom och skotta snoe, sa var jag inne hos frun, och hon hjaelpte mej att laga troejan haer. Och jag fick sy foerklae haer at mej."

"Jag fick sy ett at mej a", sade Anna-Lisa stolt.

"Och naer de var gjordt, sa visa hon mej hur jag skulle pata. -- Sa haer ser ni! Men de' aer farligt konstigt foerstas."

Med frostroeda, stela fingrar, naesan rinnande och munnen hoegtidligt hopknipt, foerevisade Maglena sin, i syskonens oegon, foerunderliga faerdighet i att pata.

"Och se'n sir ni, kom de maerkligaste."

Hon traedde med viktig min roedt garn genom oegat pa en tappisserinal.

"Sen, si ni -- kom de riktigt underliga. -- Att jag kan -- sy -- sa haer -- grant."

Bara nagra stygn sydde hon, men det vaecte tillboerlig respekt hos syskonen.

Maglena sprang opp, stoppade in garnet och tog en riktig akarbrasa, ty platsen ute i snoen i flera graders kyla, var inte den laempligaste till syskola.

"Efter de, sir ni, sa patar jag vantar och syr rosor pa, och -- saelj dom, sir ni, -- och far pengar -- och koeper oss en liten stuga, som si ut som linnbaer a fil och har foenster, som skratta opp under taket. Smastintena och allihop, sa ska vi goera vantar. Svenska vantar --, foer frun hon sa de vi skulle goera allting just som i tanke pa att Sverges namn skulle komma med, en far goera allt en goer sa en inte skaemmer ut landet foerstas. Bara det blir var, sa ska jag boerja pa att sticka me'n jag gar, foer hon sa' att sa har kvinnfolke gjort haer foerr. Jag ska sticka smastrumper at er pa dagarna och sa pa kvaellen, naer vi sitt ute i na'n bjoerkhage, sa ska jag pata och sy roser, som ska bli lika granne som toernblommor."

"Ja, int foer jag taenk te a ge mej pa te pata vantar", sade Manke i det han raetade pa sig och stoppade in vid handlederna oefverfloedet af de langa, haengande troejaermarna.

"Nej, jag foer min del far te Amerika och graef opp sa mycke guld, sa jag kan koepa hela Frostmo socken och koerkan me om jag vill, och fylla'na med myrbaer och mylost (rund faersk ost) och akerbaer och flaesk och --"

Manke tumlade at sidan. Storskrikande och foerskraeckt tog han handen at kinden. En oefil braende daer. Ante, som inte hade agat barnen sa laenge mor lefde, och som brukade ha ett foerunderligt talamod med dem, blef i ett nu flygande sint.

Manke fick en oefil, och Ante gaf sig vidare till att skaka om honom som om han hade varit en potatissaeck, som man ville ha mera rum uti.

"Gosse, att du int skaems! -- Ska du halle fraemmande land foer mer aen varat. -- 'Fara dit efter gull' -- som farbror varan, som bara gatt bort sej daer. A de till, att du skulle ta gulle och koepa koerkan bara foer du skulle ha den granna koerkan, daer dom fa predika om Gud, till ett hebbere. -- De aer ett ledt sinne i dej Manke, a san't daer tal lid jag int hoera."

Barnen gingo i vanlig vandringslunk vaegen framat, betydligt haepna oefver Antes ovaentade vredesutbrott.

Manke tjurande och smatjutande.

"De aer baettere foer en karl te goera vantar me heder aen te ta opp saeckfyller me gull och ha de till sant, som ondt aer, -- kom ihag de du Manke", fortfor Ante aennu flaemtande af harm. Han klef in i smaskogen genom drivvan, och skar med den skarpa knifven af en grantopp, som hade grenarna sittande i sa jaemn krets om stammen att den laempade sig vael till groettvara (kraekla). Han bjoed till att bli god igen.

"Da int smastintena sitt pa kaelken nu", sade han, "sa har jag taenkt forsla aemnen pa'n te arbeta af om kvaellarna naer vi kom in i nan gard daer dom ha eld pa spisen, eller i nan bryggstuga eller draengkammare.

"Du taenk goera groettvarer och tvagar te saelje?" fragade Anna-Lisa, med en viss respekt i roesten gentemot den myndige brodern.

"Jag ha mest taenkt de. Traeskedar a. Farfar daer i Sven Pals var nog fri (duktig) te goera skedar, men jag ha ju aldrig haft nan knif, sa jag har kunnat goera efter dom."

"Men dom ska jag mala at dej", ropade Maglena inat dungen, till Ante.
"Sa granne sma bla roser, och hvitkullen (praestkragar). Jag ska goera faergen som mor gjorde den, ta loef, blomster och roetter."

"Fa jag hjaelpe dej te goera skedar naer jag blir stor", mumlade Manke, naer han kom i naerheten af Ante ut pa vaegen.

"Nog ska du fa de, gosse. Si haer ska du fa gamm knifven min, sa kan du, fast du aer liten fa boerja pa te goera aemnen."

"Vi kan saelje skedarna a Ante, och fa pengar. Men jag ska int koepa koerkan, foer da kan int praesten laesa daer."

"Naeaej, och vi kan int sitta daer och hoera pa'n och sjunga och laesa, sa vi bli snaellt folk, som mor taenkte vi skulle bli."

TRETTONDE KAPITLET.
I DEN DOEDAS STAELLE.

Naer barnen nagra dagar senare hunno sa langt som ut ur vaersta fjaellbygden, kommo de en kvaell fram till en gard daer sjukdom och sorg gaestade. Det var till en stor rik bondgard. Aeldsta flickan daer hade nyss doett, bara tio ar gammal. Och nu lag lillpojken, ende sonen, som var sju ar, sjuk i samma onda som system doett utaf. Hustrun, en statlig, vacker kvinna stod vid spisen och vispade kornmjoel i det kokande groetvattnet, naer den lilla barnskaran med som vanligt blyga, foersagda anleten traedde in.

Hon hade en straeng husbonde till make och fick nog skoeta sitt ordentligt och som vanligt, fast sorgen satt i hjaertat och oron i sinnet foer den lille, som nu kanske ocksa skulle tagas ifran henne.

Hon vaende sig mot doerren, naer den laenge blef oepfen, innan alla de fem barnen hunnit in.

I dag knuffade de Anna-Lisa foere sig. I en sa haer stor, fin gard var det sa grufsamt att komma in, foer den som var uselt klaedd och kom foer att begaera mat och husrum.

Hustrun blef vid att stirra pa Anna-Lisa.

"Kom fram till elden barn", sade hon med mild, tungsam staemma. Hon raeckte ut handen och haelsade god dag pa Anna-Lisa, som kaende detta sa bade stort och hoegtidligt. Det var just inte vanligt att bli haelsad sa, naer man kom som noedarsfolk i gardarna.

"Hvad kan hon heta en sa'n stinta", fragade hustrun och stroek tillbaka halsduken fran Anna-Lisas ljusa har.

"Anna-Lisa", svarade den tillfragade och sag med sina aerliga bla oegon upp i bondhustruns sorgsna.

"Nej, de aer vael int sannt heller? 'Anna-Lisa', som varan Anna-Lisa, hon som Herren tagit."

Hustrun tog sig om hufvudet med baegge haenderna och sjoenk ner pa spisbaenken. Groetgrytan hade hon redan lyft fran elden.

"Jo nog aer det sant", bekræftade Ante och steg fram. "Hon het Anna-Lisa hon, som mormor varan, som aer doed."

Mannen kom in i foelje med de tva draengarna. Snoeiga voro de, fast de ute pa foerstukvisten stampat af sig de vaersta klumparna, som foeljt med ifran skogen, daerifran de koert fram timmer.

Unga karlen, som han var, gick han lutad, med boejdt hufvud.

"Hur gar de lilldraengen var?" fragade han hustrun i foerbigaende.

"Bara som med stintan. Herren ta nog gossen a."

Mannen gick tyst fram till bordet, satte sig ner och laeste bordsboenen. Han tog traeskeden och at ur samma groetfat som draengarna fast hvar och en af dem hade sin saerskilta lilla traevril med mjoelk. Getost och smoer och broed fanns aefven pa bordet.

"Har Gullicksmor farit ivaeg", fragade han vidare lagmaeldt.

"Hon for foere middan och da kunde hon inte mer goera foer lill'Calle. Om vi ocksa koerde alla de femton milen ner till doktorn, sa hjaelp de inte. Han ligg bara i slummer nu -- sa vi aer nog snart barnloes."

Mannen at, sked efter sked, men nog syntes det att sorgen hade ramat honom savael som hustrun, hvilken stod vid bordet till synes lugn, och skar opp tjockbroed (runda ragbullar) till skogskarlarna, som alla sago

lika betryckta ut.

"De aer int ondt efter smafolk annars int, ser jag", sade husbonden med bitter roest. "Da en int fa behalla och foeda sina egna, sa gjorde en baest i att skicka ivaeg andras barn ocksa."

"En gjorde stor synd da, syns de mej", sade hustrun saktmodigt. "Aer vi snart utan barn, sa aer de haer smastackrana, som jag hoer, utan foeraeldrar. Jag taenk de aer naestan vael sa tungt de."

Det blef alldeles tyst i det stora koeket, oefver hvilket elden flammade sa muntert. Kittlarna oefver ingangsdorren blaenkte i en lang rikemansrad. Vaeggsaengarna voro foersedda med roedrutiga foerbaengen. Den hoega dalkarlsklockan lyste grant, bla, med roeda rosor. Snygga trasmattor randade det inunder dem hvitskurade golfvet. Och innanfoer de blanka foensterrutorna, med hemvaefda luftiga kappgardiner foer, syntes blommor, myrten, balsamin, lejongap och tarblomma. Sa det var ett stortrefligt rum, som inte skaemdes af de tre spinnrockarna med lin pa hufvudet och garn pa rullarna, hvilka voro undansatta foer kvaellen.

"Ga fram och tacka (haelsa) far, Anna-Lisa", sade hustrun och skoet flickan emot husbonden med ett meningsfullt, sorgset leende.

Anna-Lisa rodnade djupt naer hon ensam gick fram. Hon sag sa mild och rar ut i denna stund, sa treflig, snygg och kammad, fast hennes klaeder voro usla och slitna.

Husbonden sag upp foerundrad.

"Hvad i fridens dar hetter du, stinta?"

"Anna-Lisa". Hon sag foersagd och aengsligt bort till syskonen.

Husbonden tog, liksom foevirrad, om hufvudet med haenderna, som hustrun gjort nyss.

"Herre gulla, Brita Dea, hon liknar ju akurat Anna-Lisa varan innan sjukdomen boerja pa te ta na."

"De kom foer mej a, naer hon stog framfoer mej i jans, att Anna-Lisa varan gick undan foer den haer skulle komma istaelle."

Hustrun sag fast och allvarligt pa mannen. Hon tog Anna-Lisa vid handen -- lade sedan sakta, liksom smekande, sin arm om flickans hals i det hon ater foerde henne fram till syskonkretsen vid spisen.

Naer karlarna, efter att ha tackat Gud foer maten, stego opp fran bordet, dukade hon fram daer foer barnen mjoelk och groet och, hvad som icke ofta kom dem till del, smoergas pa det fina, pa den tiden hoegt skattade ragbroedet.

Sen gick hon snabbt och tyst ifran dem. Barnen foerstodo att det var foer att se till den sjuke gossen.

De sutto kring bordet oroliga och betaenksamma. Talet om att Anna-Lisa kanske skulle bli stannande, aengslade dem.

Hustrun kom ut igen ifran lillkammarn innanfoer koe- ket daer den sjuke lag. Hon gick hastigt genom koeket och tog vaegen ut.

"Han aer doe nu kanske", hviskade Anna-Lisa. "Da blir dom sint pa Herren och vill koera ut oss."

"Inte", invaende Maglena. "Ni sag vael att de lyste ljust ur oegona pa'na. Han aer vael haellre baettre, gossen, och da blir dom glad och vill tacka Herren, och sa ta dom dej, Anna-Lisa."

Ater sutto barnen tysta, i tungsam staemning.

Ploetsligt boejde Anna-Lisa hufvudet ner emot haenderna, som hon hade hopknaeppta oefver bordet. Hon gret --, gret, fast sa tyst att ingen kunde hoera det. Men det syntes pa axlarna, som skakade och pa den troestloesa staellningen med hufvudet.

Syskonen mumsade pa sina praektiga smoergasar under aengslig tystnad.

"Kaere dej, Anna-Lisa --, kaere dej", -- sade Ante och foersoekte dra hennes haender at sidan. Det foell honom sa tungt och ovant foer det haer, att Anna-Lisa, som alltid varit sa stilla och lugn, nu skulle grata sa farligt.

Anna-Lisa satte opp hufvudet, alldeles roedgraten.

"Jag vill int vara utan er --, foerst smastintena, som jag soerjer sa farligt, -- och sa er allihop."

"Ja nog blir de ledt foer oss, a", sade Ante stillsamt. "Sa bra som du har varit mot sma'en haer, och oss allihop foer den delen."

"Och hvem ska mjoelka Gullspira --, a laga at pojarna, a tvaetta och halla er i ordning --", snyftade Anna-Lisa. Hon sag med en moderligt bekymrad blick oefver de baegge minsta vid bordet. "Ni vill ju hvarken kamma eller tvaetta er om jag int hall efter er."

Manke och Per-Erik saenkte oegonen, skuldmedvetna. Sa morskt manfolk de ville vara, sa foerefoell det dem farligt besvaerligt det daer, att masta vara kammade och tvaettade. Det var inte alls nage behaendigt heller, att om loerdagskvaellarna fa lof att kraenga af sig varma skjortan, som snodde sig sa godt efter kroppen. Och sa streta foer att fa armarna in i en annan, som kunde vara huskigt kall, ja bloet till och med, tyckte pojarna, naer den legat i kanten och det varit yrsnoe, som traengt in i den, eller ovaeder. Just aldrig heller att nagon skjorta passade precis at dem. Skjortan, sa vael som andra plagg, kom alltid som en oefverraskning foer dem, -- stort var det ibland, sa plaggen bade haengde och slaepade, och smatt och trangt en annan gang, sa naesan kom i klaem naer ombyte skulle ske.

Anna-Lisa, hon brukade gnida dem i oegonen och om hals och oeron med sapa och vatten och torka dem med gammelklaeder, som voro tvaettade, men omanglade foerstas, och harda "sa de refvo som vargklor", foersaekrade smadraengarna naer de satte sig till motvaern.

Om de nu sutto vid bordet verkligen aengsliga att Anna- Lisa skulle bli stannande efter dem haer, sa hade de da inte samma bekymmer som hon i fraga om den kommande bristen pa snygghet och ordning. Det enda, som skulle halla dem uppe i saknaden efter henne var just det i en hast uppflammande hoppet om, att de, utan henne skulle ga fria fran vatten, sapa och torktrasa.

"Du skulle fa de bra haer, Anna-Lisa", sade Ante med ett foersoek till frimodighet i roesten. "Du far nog riktig saeng te ligga i, och sa'n haer mat foerjaemnan."

"Och medan sa skulle ni allihop ga kring vaegarna, och jag skulle taenka pa att ni lag sa ni fick ohyra efter andra noedarsfolk i na'n kall stuga, kanske, och att ni aldrig fick aeta er maett."

"Nog ha vi fatt de na'n gang a. Mins du i den stora garden, daer dom aenda hade sa manga barn, och vi fick en hel gryta aertsoppa --, dom kokte saerskildt daer foer dom, som ga kring vaegarna."

"Ja, sa skulle jag kanske sta haer a och koka foer sana", fortfor Anna-Lisa klagande. "Och taenka att ni var hungrig och int visste en enda dag i foervaeg hur ni skulle fa husrum till natten."

"Kaere dej, int aer de nage farligt, int", satte Maglena in med mjuk troest i staemman. "Vi ha vael aldrig legat ute heller nan natt, och raett som de aer, sa aer det ljust hela natten och da fa en ligga hos blommerna ute pa backen. "

"Och da sa ligg jag inne i saengen", sade Anna-Lisa med samma klagande roest.

Men hon log lite skamsen i detsamma. Och med det for en laettnadens ljusning oefver syskonen.

"De aer farligt hvad de aer svart te vara noejd", sade Ante eftertaenksam. "Jag har gatt om dagarna och tyckt att det skulle vara sa bra om vi allihop fick komma till snaellt, rejelt folk -- sa'na, som mor skulle lika, -- och nu sa" --.

Ante tystnade, det syntes huru tungt han fann det, att moejligen maste laemna den omtaenksamma, duktiga system efter sig.

"Du matt ga med oss hvart vi ga, Anna-Lisa", mumlade Maglena med sista smoergasbiten i munnen. Hon torkade naesa och fingrar pa det lappade, urtvaettade foerklaedet och stroek med sitt hufvud emot Anna-Lisas kind.

"Si du, de aer alltid behaendigt te vara ute, -- om en ocksa inte har de

sa bra, sa sir en aenda sa mycke. Snoen hitta pa te saetta sej sa roligt pa allting. Och roligt aer de till se sparena i snoen naer han ligg jaemn pa myrer och akrar. Det blir sa langa krus pa'n -- just som spetsar.

Haren och raefven och hunn, och skatan och krakan, som har kommi nyss, allihop krusa dom snoen med foetterna pa olika vis, sa den blir sa fin som till broellop."

"Jag sir ingenting san't, jag. Jag sir bara er", mumlade Anna-Lisa, sorgsen.

"Ja du ska komma och foelja oss igen, hoer du Anna- Lisa. Nu blir de var och storforsarna kom loes, och det sjung sa grannt ur dom. Gullspira ha vi me oss, sa vi ha mjoelk te dricka, -- myrbaer ha vi pa myrena, och blabaer och jordbaer sa mycke vi kan aeta."

"Ja ha en gatt ute och sliti ondt pa vintern, sa nog kan en ga pa sommarn a", sade Manke afgoerande.

"Stinta, jag tyck du ska foelje som foerr jag", ansag Per-Erik. Yttrandet kostade honom en viss oefvinnelse, ty den hotande faran af tvaetning och kamning stod alltjaemt foer honom.

"Tyst", varnade Anna-Lisa och hoejde lyssnande upp hufvudet. "De lat inne i lill'kammarn, pojken lef, han vill ha na'n till sej kanske."

Hon smoeg villradig, pa ta oefver golfvet och stannade vid doerren.

"Kom hit --, jag vill int vara ensam", hoerde hon en spaed, svag roest daerinne.

"Aer de du, Anna-Lisa", sade den lilla sjuklingen borta i utdragssoffan.

"Sjung 'Hvar jag gar', foer mig, -- sa ska jag somna."

Gossen vaende sitt, nu efter en haefdig kris till det baettre, svettfuktiga ansikte at vaeggen, sloet oegonen och vaentade pa sangen.

Anna-Lisa kaende vael den sangen, men det bar henne emot att sjunga ensam och pa fraemmande staelle.

"Sjung, hoer du", ropade gossen, med sjuklingens otaliga roest.

Anna-Lisa gnotade sakta: "Hvar jag gar i skogar, berg och dalar, foeljer mig en vaen, jag hoer hans roest."

Medan hon sjoeng, stroek och svalkade hon gossens panna med en linnetrasa, som hon fuktade med vatten fran en porslinsmugg, som stod pa stolen bredvid hans baedd.

Hustrun kom in, med mannen i foelje. Det var honom hon soekt upp och nu fatt med sig. Han skulle se undret, som skett med gossen, deras enda

barn.

Mannen blef sa tagen, naer han sag barnet, som foerr feberroed kastat sig i plagor, nu ligga i lugn haelsosoemn, att han ofrivilligt knaeppte haenderna i tack och lof till en hjaelpsam Gud.

Anna-Lisa afbroet sangen och steg upp foer att fa komma ut.

Mannen tog tag i hennes arm.

"Du ska stanna hos oss stinta, foer sa glad som nu har jag aldrig varit i alla mina da'r."

Anna-Lisa drog sig sakta ifran honom. Sorgsen och foerskraeckt sag hon at doerren. Det var som om hon daer bakom aegt all vaerldens skatter att foerlora.

"Du aer vael glad att slippa noed och bekymmer och ha hem och skydd haer foer alla dina dagar nu, da jag taenk att du ska fa stanna haer foer alltid", fragade den unge husbonden foerundrad och naestan onoejd, da han sag flickans aengsliga uppsyn.

"Jo", svarade flickan lagmaeldt. "Men de blir mej bara sa tungt, naer jag taenk pa smapojkarna. De aer jag, som ha tvaetta dom och kamma dom, och mjoelkat Gullspira, sa att dom har fatt soet mjoelk om dagarna. Den minste aer inte sa gammal som den haer, och skall fara och ga kring vaegarna, medan jag har det bra."

FJORTONDE KAPITLET. PER-ERIK OCH ANNA-LISA.

Anna-Lisas stora bla oegon tarades. Hon gick ut till syskonen. Husbonden foeljde henne. Han tog smadraengarna i oegonsikte,

"Sa, det aer den daer lilla som du aengslas mest foer? Herresten heller, tocken liten draeng, som har kunnat vandra aenda fran Frostmofjaelle."

"Jag aer nog int liten, jag. Jag blef pa sjette aret nu i Kyndelsmess."

Per-Erik besvarade flyktigt ungbondens blick. Han skrapade groetfatet aennu en gang och slickade af traeskeden med ordning och eftertryck.

Husbonden maste dra pa munnen.

"Dom kan nog kanske inte slaeppe af dej, syskonen dina?"

Per-Erik spottade foer sej och glodde med stora oegon bort emot spiselden.

"Jag vet int hvad jag ska saega. De skulle nog vara ledt foer dom till att int ha na'n te aengslas foer och halla efter, nu sen smastinterna

vardt kvarhallen hos jaegmaestarns."

Hustrun kom till. Hon stod och hoerde pa gossens prat, sa ljus och glad i uppsynen som hon inte varit se'n enda dotterns doed.

"Sa kan ni kanske inte undvara honom da?" undrade husbonden med en liten saerskild, menande blick emot Ante.

Ante moette blicken allvarsam.

"De loena int te orda om de foerraen nage san't kom pa tal."

"Det aer godt, klokt slag i de haer barnen", sade mor Maerta-Dea. "Jag tror dom foer hvad vaelsignadt och bra aer, till huset."

"En kunde kanske lata den daer morska lill'karlen stanna haer ocksa sa laenge", sade husbonden tveksam. Han ref sig betaenksam bakom oerat.

"Lill'Kalle frisknar nog till fortare, naer han far kamrat", sade Brita-Dea.

Ante blef ifrig han med. Skulle Anna-Lisa tagas ifran dem, sa blefve det svarare aenda att halla ordning pa de sma, bland alla de fraemmande, ibland bra ledsamma foerhallanden de rakade in uti.

Det fanns sa manga stygga exempel, sa mycket af orent, som skulle traeffa gossens oegon, sa mycket ledt, laettsinnigt tal, grael och knot och gruffliga svordomar, som aennu skulle na hans oeron, naer man sa drog fram fran gard till gard.

"De vore nog farligt bra, om Per-Erik fick bli i en sa'n haer gard, sa de kunde bli en rejel karl af 'en", sade Ante. Hans djupa, moerka oegon sago allvarsamt upp pa den starke, granne bonden, som stod framfoer honom.

"Naer jag blir lite gamlare, sa ska jag ge mej i tjaenst som getare eller lilldraeng, daer jag far laera mej na'nting, och se'n ska jag komma hit efter Per-Erik, om han bara far stanna till dess."

"Sa far han vael de. Jag lid int taenka de lill'Kalle var skulle kunna bli bortvist och ga kring vaegarna som den daer lille nu skulle komma te goera. Det aer morskt slag i dej, gosse, ocksa. Och jag tror dej mest om te kunna goera hvad du saeger, sa du till slut kan komma och ta igen lillen, daerest du far ha haelsan."

Hustrun raeckte stornoejd ut handen mot Ante, med haelsande, bekraeftande handslag.

"Baedda at pojken i norra oefversaengen", sade mannen. "Han syns vara ren och snygg, fast han kom fran landsvaegen."

Ja, nog visste Per-Erik, att han var "ren och snygg". Det var bara mandag aennu, och han hade sista loerdagstvagningen, denna gang atfoeljd

af trang, naesklaemmande skjorta, i alltfoer friskt minne.

Anna-Lisa far ligga daer hon a', sade Brita-Dea. Hennes anlete lyste af belatenhet och hon pratade med barnen, som om de varit gamla bekanta.

Pigan, som kom in med kvaellsmjoelken skummande i en stor blamalad bytta, stannade vid doerren som foerstenad. Naer hon gick ut foer att stilla korna och mjoelka dem, var daer tyst i garden, tyst som naer doeden tagit, och star hotande att taga aennu mer. Och nu -- glada, jollrande barnroester, slammer af skedar och fat, som diskades. Framfoer spisen en liten stinta med lockigt har, som sydde roeda rosor pa en tummvante. En pojke, som spantade stickor och sopade spiselhaellen, sedan han lagt mera ved pa haerden. Mor Brita-Dea sjaelf vid spinnrocken igen.

"Jaemmerligen heller, sa behaendigt haer aer", sade Stina. Hon oepnade doerren till ett stort skap, daer tomma, rena mjoelktrug voro inskjutna i slaar oefver hvarandra. Sa satte hon sil oefver trugen ett efter annat, och haelde med skopa i den varma mjoelken.

Den stora katten, som satt och glodde fran skapbaenken, fick ocksa en skvaett i sitt fat invid vattentunnan vid doerren.

Stina foersag sig med smoer, broed och kallnad groet fran skaenkskapet. Se'n drog aefven hon fram spinnrocken och snurrade pa sa att hjulet blef som ett moln, medan lingarnet, fint som silke, oekades pa rullen.

"Du far ga med pojkarna haer till draengstugan", sade matmodern omsider. "Se efter att dom far oerngottskudde och en snygg farskinnsfaell. Stintorna och Per-Erik far ligga haer i oefversaengen. Vill du si hur lugnt lill'Kalle sof, foerst?"

Matmodern och Stina gingo pa ta in i lill'kammaren. Stina sag obegripligt belaten ut, naer hon kom ut daerifran. Hon gick fram och tog Anna-Lisa i handen.

"Vaelkommen till oss, stinta, -- och du a', lill'draeng. Vi ska nog bli govaenner, det kaenne ja' pa mej."

FEMTONDE KAPITLET.
DET SPOeKAR PA ISEN.

"Hu haeller, det aer rent som om vi vore ensam pa hela jorden", sade Maglena och drog den lilla hemvaefda schal hon fatt af mor Brita-Dea baettre om sig.

"Ja, nog aer de sant, men de ska bli mindre grufsamt te komma in i gardarna, naer vi int aer sa manga", tillfogade Ante.

"Naer jag stanna ute hos Gullspira, daer de int finns nage' lider te binda 'na i, sa blir ni bara tva, och de aer vael ingenting te grufva foer."

"Ingenting", upprepade Maglena. "Jag kom jaemt i hag smastinterna -- och Maerta-Greta, naer hon sa 'tinnenin' i staelle foer 'ingenting'. Hon satt lill'hufve' pa sne och titta opp med oegona och skulle latsas vara sa bedroefvad."

"Ja, hon var nog de a flera ganger, da hon froes, lill'stackarn, och var hungrig och ville till mor", sade Ante eftertaenksamt.

"Mor skulle nog vara noejd, taenk jag, som det aer staeldt foer smastinterna nu", tillade han.

"Nog aer hon de, ma du tro. De var vael hon som fick komma hit till jorden lite grand, som en aengel och tala i folke, ba jaegmaestarns och Carl Nil'ses att ta barna."

"Ja, nog ha dom det bra nu, foer int skulle dom tycka att de vore nage behaendigt te ga haer pa isen och raenna at alla hall med foetterna, sa en kan klyfva sej midt itu", sade Manke bistert.

Sanningen att saega saknade han Per-Erik ohyggligt, om han ocksa tyckte sig kunna undvara Anna-Lisa. Det var inte utan att i hans saknad blandade sig ett grand medlidande med brodern, som nu ensam och foersvarsloes, blef den, som Anna-Lisa skulle ryka pa med sapa och vatten. Manke hade deltagande framhallit denna synpunkt foer Per-Erik, som dock med nagot af mod och foerhoppning i roesten foersaekrat, att det inte skulle bli fullt sa "huskigt" aenda. Lill'Kalle tog ju opp sig, foersaekrade Per-Erik, "och ma tro sa rik bondson han aen var, sa kunde en nog taenka, att han skulle matta bli bade kammad och tvaettad, nu till, naer de fatt en sa'n som Anna-Lisa till gards."

Men fastaen han taenkte pa huru hjaelploest utsatt foer sa'nt daer han var, Per-Erik, sa oensgade Manke denna kvaell att han varit tillbaka i den ljusa, troejsamma (hemtrefliga) garden, hos honom.

Det skulle vara annat det aen att ga oefver en is, som lyste svart, och blaenkte som om man gett sig ut i oepna sjoen, samt ha oefver hufvet pa sej ett norrsken, som var ledt och aengslande, med roeda och gula och bla lagor hoegt opp pa himmelen. En kunde rent tro att det skulle bli domens dag och att allt som fanns, ba jord och mane och stjaernor skulle brinna opp. Foer sa knastrade det och lyste och floeg af lagor uppefter norra himmelen. Och aenda satt manen daer pa sitt hall och rent skrattade med hela mun, utan vett, naer han hade sa mycket farligt omkring sig.

Manke kunde mycket vael ha fatt aka pa kaelken, som gled laett som ett, intet oefver isen, och da hade han inte behoeft plagas med att raenna och halka at alla hall. Bade Ante och Maglena hade uppmanat honom att saetta sig ned pa den. Men Manke sade att han var karl till att ga.

Saken var den att ufven hade boerjat tuta sa otaeck i Svartberget, som gick som en vaegg neremot sjoen. Och sa var det ledt med det otroejsamma norrskenet. Manke han tyckte att pa kaelken var han allt foer langt

borta fran folk, d. v. s. de tva aeldre syskonen.

Ante och Maglena ledde Gullspira emellan sig. De stoedde henne pa samma gang, ty det var vael sa svart foer henne som foer Manke, att komma fram i halkan.

"Vi fa maest ta och dra na", sade Maglena. "Stackars lill'piga, du raenn ju at alla hall och blir rakt slut foer oss."

"Saett dej pa kaelken du Manke och hall i 'na. Hon kan godt sta daer."

"Hon star nog aenda. Det kaenns liksom behaendigare foer mej te ga", foersaekrade Manke i det samma han raende ivaeg snedt med ena foten och satte en duktig rofva pa isen.

Sint vardt han, ty det var vael elfte rofvan han satt se'n han kom ut pa isen, och raedd vardt han.

Daer han nu sitter kvar och smatt graelande gnider den del, som foerst tar toern naer man saetter rofvor, sa far han se nagot som kom haret att resa sig pa hans trinda hufvud. Han var foerstas inte vidare morsk i hagen foerut heller. Jo, nagot kommer raennande emot barnen pa isen, nagot som floeg lika fort som oestanvinden, som blaste emot pa sjoen. Det illulade och det fraeste och det spottade. Och daer syntes som en liten, liten roek, staende raett opp ifran det daer, som kom raennande.

Manke han kom pa foetter igen, och det med fart.

"Herre gulla! -- Gosse! Stinta! Sir ni! -- Jag menar de aer skrymt sjaelf, som kom och tar oss."

Ante och Maglena ryggade tillbaka af foerskraeckelse. De hade allt gaerna, lika vael som Manke, velat ta till foetter. Men det var ju en ren omoejlighet att i blahalkan kafva sig undan det sig hastigt naermande vidundret.

"Hva' i fridens dagar aer de", hviskade Ante med oegonen utspaerrade emot det moerka odjur, som med tva sma eldglansande haloegon, eller hvad det var, syntes aemna flyga pa dem.

Maglena knep hardt om Antes hand.

Manke, lill'"karlen", gloemde alldeles sin manliga vaerdighet. Han gallskrek och hakade sig med bade armar och ben fast vid Ante.

"Ja men aldrig har jag sett sa farligt i hela lifve", skrek Maglena.

"De aer ju en katta, och han kan int ga" --. Maglena tog vidundret, som verkligen befanns vara en katt, opp i famnen, utan att akta pa huru den fraeste och spottade; sjaelf darrade hon af skraemsel och medlidande.

"Han har sa underliga foetter", tillfogade hon hemsk till mods. "Kan du Ante foersta hvad de aer at dom?"

Ante tittade noga pa kisses foetter.

"De aer -- de aer --. Nej hur ska'n kunna foersta de. Men de aer rent af tomma svinkloefvar, som dom ha stuckit in kattfoetterna i. De aer daerfoer han int har kunnat reda sej, utan foeljt med oestanvaedre utfoer isen."

Maglenas tarar floedade. Hon slet och ryckte foer att fa loss pinoredskapen, som klaemde om kattens foetter.

"Kisse, stackare, stackare kisse! De aer folk, som har gjort de, foer si hur hardt dom bundi me hvassa snoeren."

Det var som om Maglena i dessa snoeren fann bevis foer att folk utfoert nidingsdadet, och att i annat fall katten sjaelv skulle ha traedt pa sig fyra svinkloefvar, som galoscher.

"Ja, ha folk gjort de, sa aer dom int folk, utan na'nting som aer otaeckare aen allt styggt", sade Ante. Hans oegon lagade i manljuset och hans haender knoetos som om han haft lust att kla upp det folk, som gjort detta.

"De var rompa (svansen) daer, som stog raett opp, som jag taenkte var roek", sade Manke, hvilken nu alldeles fristaende, pa vederboerligt afstand fran kattens befriade klor, tog den i oegonsikte. "Jag hoell mest pa te bli haj (raedd) jag, och sa aer de bara en katta", fryste han foeraktfullt.

"Bara en katta", roet Maglena full af foertrytelse. "Jag vanne att den som gjort de haer, sutte bunden om foettren och raedd, och hungrig, och frusen."

"Ja och hade de haer stygge norrskene oppom sig, och ufven, som tuta i berge, och ett tjog vargar, som ule omkring sej", afbroet Manke foer att fa straffet skaerpt.

"Ja de a, -- a sa skulle han, som har gjort de, fara fram med oestanvaedre ensam pa natten, a int kunna stanna", atertog Maglena.

Hon gret fortfarande, vaggade och smekte katten, daer hon med den i famnen satt sig ner pa kaelken.

"Sa ledt folk trodde jag int de fanns i vaerlden", sade Ante dystert.

"Sa'nt hade dom aldrig kunna ta sej te' me hemma i Frostmofjaelle."

"Ha, var de likt de! Den, som hade gjort sa'nt hade blifvi utskaemd foer alla sina dagar", afgjorde Maglena hardt.

"Men nu matte du ha mat, stackare kisse. Du aer sa tunn och torr som ett knifblad."

Om Maglenas liknelse ocksa inte var sa alldeles fullgod, sa var det aenda en sanning att katten sag bedroeflig ut, ruggig, -- da den ej fatt

slicka och putsa sig, sa som kattor vilja halla sig fina, vat, den hade ju varit i vatten --, och mager, med blodande foetter.

"Se daer Ante, ta 'na me'n jag mjoelkar en skvaett at 'na."

Ante tog katten och hoell den plikttroget fast, om ocksa icke med den oefverstroemmande oemhet, som Maglena visade i sin behandling af det olyckliga pinade djuret.

Katten hade slutat opp att spotta och fraesa, och soerplade nu i sig varm mjoelk ur en liten vril. Se'n boerjade den putsa och slicka sina oemmande, skafda tassar, samt tvaetta sig i ansiktet med innsidan af framtassarna, som den foerst vaette med tungan. Efter detta kroep den kurrande, mildt, tacksamt jamande opp i knaeet pa Maglena. De voro med ens sa goda vaenner, den saekra vaenskapen mellan den raeddade och raeddaren.

Kaelkfaellen ordnades i baesta skick. Manke kommenderades dit igen, och nu kunde han vael sitta daer foerstas, "foer att int katta skulle springa ifran dom".

Med Maglena i naerheten, som i samma afsikt gick taett bakom honom och skoet kaelken, aterkom hans foer en stund sa pafallande foersvunna manfolksvaerdighet.

SEXTONDE KAPITLET. I ROeFVARKULA.

Manke sof, daer han satt pa kaelken och hvilade sina troetta, anstraengda senior och ben. Kisse sof, och hvilade doedsskraemda nerver och naestan ur led vridna lemmar. Uf och uggla tutade och skreko gaellt ko-hu-u, och klae-hvitt i bergen, som afspeglades i isen, sa den blef kolsvart inemot stranden.

Men ute pa sjoen glaenste isen roed, gul, groen, alltsom norrskensflammorna oefver himmelen speglade sig i dess glaensande yta.

Ante och Maglena, att inte naemna lill'Manke, skulle nog ha tyckt det vara hemskt och kusligt, ensamma ute en sadan kvaell, om de inte kaent sig sa opplivade genom det att de fatt raedda katten.

Som de nu gingo daer och sprakade och ledde Gullspira stadigt emellan sig, sa nadde de sista lill'granen pa sjoen. Den, liksom de andra vaegprickande granarna hade mistat fotfaeste under toevaedret, som varit, och stod hankigt pa sned.

De fingo saekrare faeste foer foetterna oppe i land, pa uppkoerd vaeg. Gullspira doek blixtnabbt in i busksnaret foer att skaffa sig kvaellsmal af tallris och videknopp.

Kisse ville ej stanna laengre, den var med ens faerdig att ta till

foetter. Maglena fick fatt i den. Hon stoppade katten in i schalen och hoell den fast med baege haender, medan Ante ensam fick dra kaelken med den alltjaemt lika lugnt sofvande Manke.

Han styrde stegen mot foersta stora bondgard han fick i sikte. Fran ett annat, ett roedmaladt tvavaningshus en bit ifran vaegen, lyste ljus ur alla foenster. En kunde foersta att daer var begrafning eller broellop. Sa det var inte foer slikt vandringsfolk, att ga fram till sa'nt staelle.

De naermade sig daerfoer det foerstnaemnda, aefvenledes stora tvavaningshuset, som var gratt och omaladt, inte riktigt faerdigt heller, sa gammalt det aen var, ty foer somliga foenster sutto aennu braedlappar spikade i staellet foer glas.

Gaerdesgarden, som omgaf inaegorna, var trasig langa straeckor, och i ena grindstolpen, som ledde in till garden, satt grinden och haengde pa ett gangjaern. De hade icke, som man brukar goera om hoesten, lyft in grinden undan tyngande snoe. Skraep och brate och buteljskaerfvor lago synliga och blaenkte i manskenet.

Kisse lefde och regerade inom schalen hos Maglena, som om katten i en hast blifvit vild. Den bade kloeste och fraeste, huru lugnande Maglena aen talade till den.

Det gnaellde i doerren till storstugan, till hoeger i foerstun. Nu stod det ej till att halla katten. Med ett tjockt skraen slet den sig loes och floeg som ett skott ifran Maglena, ut pa garden.

En pojke af Antes storlek kom slaengande ut pa trappan foeljd af en grahund.

"Buss pa dom, buss pa tattarpacke, som kom", skrek han med gaell roest.

Grahunden skaellde och morrade emot barnen med uppdragen nos och ilsket blaenkande taender.

Manke vaknade och gaf till ett skrik. -- Gullspira flydde bakom Ante.

Men Maglena gjorde som hon brukade, naer hon pa ett sa foerunderligt saett foermadde lugna och taemja djur.

Hon satte sig ner pa marken, och bredde ut armarna mot hunden utan att bry sig om att han nafsade at henne och slet loes en del af schalfransen.

"Sussu -- sussu --! Int vill du oss nage ondt, vi, som aer sma och ensammen".

Grahunden tystnade, men morrade med ryggborsten hoejd. Han sag farlig ut, daer han med loemsk blick och smygande steg gick omkring barnen, och snalt vaedrade efter geten, som krupit in emellan dem.

"Gosse", ropade Maglena med sin vackert klingande mjuka, men pa samma

gang bestaemda roest. "Gosse, huta at hunn eran. Du sir vael att vi aer sma och ensammen. Du aer stor du, och matte hjaelpa oss", tillade hon, da pojken bara hvisslade och inte tycktes hoera pa hvad hon sade.

"Huta at hunn pa rappe!" Maglenas roest blef befallande. Grahunden tog intryck af den. Han stod som skamsen.

Pojken steg ner fran trappan, sparkade loes en isklump och kastade den midt i gruppen. Den traeffade hunden, som gnaellande och med en hatfull och skraemd blick pa Grels, pojken, gardens aeldste son, lommade ivaeg ut genom grindoeppningen.

Grels gjorde som grahunden, tog vaegen ut genom grinden, men sneglade loemskt tillbaka. Han sag huru barnen daer gingo till vedlidret med getkraeket, de hade med sig.

Jo, daer var hon saeker, geten!

Alla tre barnen foeljdes at till lidret med Gullspira, som de helt laett bundo daer invid en spanhoeg, daer hon kunde fa liggplats tills de, som vanligt kunde fa in henne i en ladugard. Det var bara en af dem, som annars brukade vara upptagen med Gullspira. Men i dag, haer, var det som om de icke vagade vara atskills en enda minut.

De hoello hardt hvarandras haender, naer de gingo stegen opp till foerstugan och oepnade doerren till det stora rum eller koek, daer det lyste ut ur foenstren.

Ja nog var rummet stort och vackert, det kunde ha sett ut precis som storkoeket hos Carl Nilssons. Haer fanns ocksa oefversaeng, rosig dalkarlsklocka och blamaladt skap. Men allt var slarfvigt, oordentligt. Inga gardinkappor funnos foer foenstren eller foerhaengen foer saengarna. Pa bordet syntes aennu traevrilar och traeskedar kvarlaemnade efter kvaellsmaltiden. Braennvinsbuteljer och oelflaskor stodo daer, och en massa smutsiga kort voro utbredda pa bordshoernet.

Tre roedbrusiga karlar, husbonden och hans draengar, spelade bondtolfva. Svordomar och raa utrop ljoedo ut i rummet.

En storvaext, vacker men slarfvigt klaedd piga stod med ena foten opp pa spisbaenken framatboejd, och skrapade groetgrytan, som hon at ur.

"Maka at er, farfar", skrek hon ilsket till en gammal gubbe, som darrande och fumligt, satt och taeljde spaent- stickor.

"Ni ha int oppe haer att goera laengre. Ni ha ju fatt i er hvad ni ska ha. Ge er i vaeg nu bara!" snaeste en aennu ung bondhustru med fina, men skarpa drag. Hon stod vid spisen och "luskade" en flicka af Maglenas alder.

Ante och hans syskon stego ljudloest in genom doerren. De kaende en brinnande lust att vaenda om, och om sa skulle vara, fly ut i vildmarken igen. Men det var sa sent. De voro troetta och frusna och

laengtade sa mycket efter något varmt, efter lite vattgroet eller vaelling.

Tva sma pojkar af ungefaer Per-Eriks och Mankes alder, hvilka framme vid bordet, skreko och slogos om sista skvaetten i en oelflaska, fingo syn pa dem.

"Tvy!" Den ene, Mans, spottade skickligt, sa att han naera nog vunnit sitt mal, att na de intraedande. "Tvy! Mor, sir ni hva foer ett tatarfoelje, som star haer", gastade han.

Bondhustrun vaende sig om. Barnen tyckte att hennes skarpa oegon och hvassa naesa liksom hoeggo sig fast i dem. De kroepo samman och gjorde sig sma, sa mycket de det foermadde.

"Hva ska ni hit foer, haer aer ingen gaestgifvargard. Vi ha int mer aen vi aet opp sjaelf", skrek hon, och gick emot barnen med bordsknifven hvarmed hon luskade dottern, i hoegsta hugg.

"Babba Kajsa -- hoer du", ropade en ihalig roest ifran ena nedre saengen. "Goer int barna daer nage foer naer. Du drar olycka oefver garden. Jag har sett dom i droemmen i natt."

"Tig, gamm'tok!" roet kvinnan. Men det var som om de uttalade orden aendock gjort ett visst intryck pa henne, ty hon vaende sig fran barnen och atertog sitt foer deras skull afbrutna arbete.

"Ge dom kallgroeten, som vardt kvar naer jag gaf hoensena i morse. De star en tetmjoelkskvaett kvar daer pa borde i vrilen, och broedskrapet, som aer daer kan du ge dom."

"Ge dom sjaelf ni" --, snaeste pigan. "Jag ska rusta mej foer te ga till broellopsgar'n med mjoelken jag. Alla andra mjoelkstintena aer nog redan daer. Men haer i garden aer de aldrig na'n ordning med nan'ting.

Hon gick, men stannade tveksam, med doerren oeppen. Farmor borta i nedersaengen ropade pa henne:

"Brita, akta dej stinta --! Jag la'ut kortena foer dej i jans --, de lag bara fattigdom och broedloeshet, men hjaerterknekt emellan. Du kan ta bort farligheten med att du goer det godt aer. Ja-ja -- akta dej, du."

Brita drog at sig doerren med foten och gick in igen. Hon slaengde fram de osmakliga matresterna till barnen, hvilka darrande, mer af skraemsel aen af koeld, smoego fram till spisbaenken, dit matbitarna blifvit framkastade.

"Ah hut, du har tagi min mjoelkvril", skraenade mindre pojken, Joens.

Utan vidare gick han fram och ville rycka vrilen ur handen pa Maglena. Hon hoell den fast och sag honom stadigt in i oegonen:

"Mor din ha sagt till om maten at oss, a da laer du int ta den af oss."

"Mor!" han raeckte ut tungan emot modren. "Jag --", han sade nagot mycket ratt, -- men som betydde: "Jag struntar i mor och hvad hon saeger."

Maglena fick dock maerkvaerdigt nog behalla vrilen. Detta var en missraekning foer Erika, som just slitit sig loes fran modrens grepp i hennes hufvud foer att fa askada huru striden emellan den argsinte, snale brodern och den fraemmande tiggaringen skulle sluta.

De sma vandringsbarnen ato kall, snaskig groet, sur mjoelk och broedrester -- tysta, foerstaemda, utan att latsas se eller hoera de raa pinande ord, de grimaser med utstraectt tunga och langnaesa, som bestodos dem fran gardens trenne barn.

Grels kom aefven in, just naer de foerutnaemnda sma andaektigt tackade Gud foer maten. Han sag led och otaeck ut. Gammelgubben, som fumlade med att fa karfva sista spaentstickan ur tjaervedsroten, fick bradt att resa sig. Han letade efter kaeppkryckan. Men som vanligt hade nagon af barnen tagit den fran ryggstoedet pa hans stol och kastat den utat golfvet. De gapskrattade naer gubben, halfkrypande, med ett ben slaepande, hasade sig fram pa golfvet efter den.

Ante, som ju sag hvar kryckan lag, gick genast fram och tog upp den. Han raeckte den till den gamle, som med sura, foervirrade oegon sag upp till honom.

"Hva-hva-hva-aer den go-go-go-s-sen ifran", stam- made han med mistro och foerundran i staemman.

"Go-go-go-s-sen", -- haermade gardsbarnen. De hoppade hoegt, slogo ut med foetterna, smaellde dem samman igen och foersoekte att saetta krokben foer farfarsgubben, naer denne aendtligen kom sa langt, att han kunde stega fram mot doerren pa sina gamla foervaerkta ben.

"Ga fran spisen ungar, sa jag far rum haer med kaffebraennarn", sade matmor till de fraemmande barnen, utan att ge akt pa huru hennes egna uppfoerde sig.

"Ante, hjaelp farfarn, han gar lika illa, som mor gick pa sistone", hviskade Maglena. "De aer sa farligt halt ute pa bron."

Ante gick langsamt, som skamsen efter den gamle. Men naer han kom ut, daer ingen gjorde narr af honom, tog han fast tag om gubbens ena arm och hjaelpste honom varsamt ner foer trappan utfoer den hala, knoeliga stigen, som ledde till den lilla stuga daer han bodde som foedoradstagare.

Boendernas gamla foeraeldrar oppe i Norrland kallas "foedoradstagare" eller "gammelfolk", naer de laemnat fran sig gard och jordbruk till sonen och hans hustru. De gamla fa sig tillraeknadt och utmaett hvad de skola hafva af mjoelk, mjoel, potatis och dylikt. Aero ej barnen i den gard de laemnat grannlaga och goda, sa ha de det svart de gamla.

Den lilla stugan daer farfarsgubben nu stapplade in, var kall och ovardad, daerfoer att farmorsgumman var sjuk och lag i vaestra nedersaengen oppe i garden. Hon lag daer, icke foer att fa baettre tillsyn, utan emedan man ej iddes ga ner och laga den mat gubben skulle ha, da gumman ej orkade laga den, och slapp taenka pa att se till henne. Pigan, som annars skulle elda och se om den gamle, hade i kvaell annat att taenka pa.

Gubben beredde sig till att, rysande af koeld, laegga sig paklaedd under farskinnsfaellen i nedersaengen. Han var foer stel och frusen foer att kunna orka laegga ved pa den aennu fran morgonen heta askan i spisen.

Ante gjorde det i hans staelle. Han satte dit kaffekokaren ocksa, som stod ute pa haellen.

Gubben satt pa saengkanten och sag pa gossen, hvilken i hans tanke liknade en Guds aengel, sa gradaskiga och lappade klaeder han aen hade.

"Du-d-du far l-i-g-gg-a haer i oefvers-s-saengen i-i-i natt", stammade han.

"Maglena och Manke a?" fragade Ante ifrigt. Han tyckte att tillvaron hos den stackars gubben, som sag vaenligt pa honom, i hans kalla ovardade stuga, var vida att foeredraga framfoer det stora ljusa koek daer man bara "traette" med, och snaeste hvarandra. Laettare i sinnet sprang han opp, sedan han sett till att vedklubbarna i spisen tagit eld och att farfar blifvit afklaedd och kommit i saeng.

SJUTTONDE KAPITLET.

"KASKEN."

Grels stod ute pa trappan da Ante kom ditat. Han var pafallande spak -- ja hoerdes rent af helt foertrolig, naer han gaf sig i sprak med Ante.

"Vi taenk ga pa koxen i broellopsgarden haer bredvid. Brita ska ga dit med mjoelken och da foelj vi med och koxa pa bruden."

"De bli nog behaendigt foer er, de", sade Ante och ville foerbi Grels, in. Men denne staellde sig i vaegen.

"Ja de bli lika behaendigt foer dej och syskonen dina, som foer oss."

"Int fa vael dom ga pa koxen haer, int."

"Hvem som haelst far vael ga pa koxen. Pojkarna i byn aer sint pa den haer bruden foer hon, som aer sa rik och grann stinta, har tagit en utsocknes karl, som int ha na hemman och aer en sa'n mes, att han saeg nej till braennvinet. Och daerfoer ska dom staella till roligheter i natt och skraemma dom. Vi, smapojkar fran den haer byn och fran grannbyarna a, ska dit och vara med pa hvad som blir."

"Men inte vi da, int. Maglena och Manke aer troett och matt ga och laegga sej."

"De aer dom, som vill ga och Brita och jag ha lofvat dom att fa foelja. Dom si mej just int ut till att ha haft mycke att ha roligt at", tillfogade Grels med något visst medlidsamt i roesten, som tog Ante.

"Ja, vill dom, sa nog far dom foer mej", sade han.

Grels gaf honom hastigt vaegen fri. Ante gaf ej akt pa den stygga glimten i hans oegon.

Maglena och Manke kommo emot honom ifriga. Troetthet och missmod voro borta. De skulle fa ga och se pa bruden i granngården. Prostinnan sjaelf hade klaedt henne, och hon skulle vara sa fin sa drottningen sjaelf kunde inte vara finare, -- i gullkrona, och rosor hela hufvudet fullt, och roedt silkessaerp och svart silkeskjol, och lif -- och -- och!

"Mans och Joens-Petter aer riktigt bra mot oss nu", foersaekrade syskonen. "Men hu haeller, dom ha halli pa a villa ha i oss "kask".

"Aer ni tokig barn, har ni druckit af en sa farlig dryck." Antes oegon spaerrades ut af foerskraeckelse. Han gaf sig till att skaka och vaenda pa Manke, som om han taenkt att fa ur honom ett doedligt gift.

"Slaepp mej, slaepp mej!" skrek Manke, daempadt foer att de innevarande ej skulle fa oegonen pa den nesliga behandling, som brodern laet honom underga.

"Dom hoell bara pa, men vi tog ingen kask", -- hviskade Maglena lugnande.

"Husbonn haellde sa mycke braennvin i hetkaffe, sa de blef mer braennvin aen kaffe. Och draengen daer, han ville ha i oss san't."

"Ja, int kunde ni smastackare komma fran det", jaemrade Ante. "Och sa ha ni inte kunnat akta er foer foersta supen aenda."

"Vi gret och ba' att fa slippa", foersaekrade Maglena "och jag sa att jag skulle fa spy af det."

"Men dom ville ha i er aenda foerstas -- foer att fa ha roligt at er naer ni se'n i fyllan int skulle veta hva ni gjorde." Antes oegon brunno moerka.

"Ja, de ville dom, och draengen daer, som nu drick ur braennvinsflaskan, han tog mej om hufvet och hoell fast mej, foer han skulle fa i mej kasken", puttrade Manke och glodde surt pa draengen i fraga, som just satte braennvinsflaskan till sin egen blasvullna mun.

"Gosse --! Hur bar du dej at foer te slippa unnan, en?"

Ante grep Manke haefligt om skuldran.

"Kaere dej, du hoer vael att de int var sa farligt", skyndade Maglena att tillaegga. Foer gamm'farmor i saengen ropa pa'n. Sa haer ropa hon:

"Jaerker, akta dej! Jag sir ljus oefver barnas hufven -- och de star bara moerker om dej sjaelf."

"Han svor at farmor, som aer sa sjuk, i lungsjuka, liksom mor, och som snart kan doe. Men han slaepppte oss aenda -- foerstar du."

Ante nickade till som af laettnad. Sa gick han sakta fram till saengen, daer den sjuka lag och stirrade ut med ihaliga oegon. Hon hade fatt ett styggt hostanfall och han lade armen om hennes lif foer att halla henne oppe och lindra anfallet.

Hon foell tillbaka flaemtande.

"Tro int pa folke haer, och int pa barna. De akta int gammalt folk --. Akta int far och mor -- och da aer de int na godt te vaenta af dom. Vi ha vari san'a haer i garden allihop se'n langt bort i tiden. -- Haer ha' funnits sa mycken elakhet och superi och svordomar, som dragit hit all moerkrets makter."

Hon stirrade opp framfoer sig, som hon sett i syne.

"Ni ska ha sa manga tack, farmor", sade Ante med lag roest. "Mor sa' alltid att en' laer sej supa da en' boerja me kask."

Det floeg som ett ljusskimmer oefver den gamles doedliknande anlete.

"Ah det kaenns godt te hoera tack. Vore sa vael att jag kunde lefva igen och lefva baettre. Om barna sag att de gamla voro baettre, sa blef dom nog baettre dom, a. Gammelfolke hos er har varit riktigt folk -- de foerstar jag."

"Mor hon var storriktig. Hon laerde oss de raett var -- och hon gjorde de sjaelf."

"Jag ser de --. Vael skall de ga er. -- Men akta er foer folke a barna haer --. Dom ha' ondt i sinne till er."

"Hva' gormar ni om? - Lat kaeringen vara, hon goer int annat aen skaeller och hostar da'n igenom", skraenade Grels och ryckte Ante i armen. "Kom, vi ska ga nu. Brita aer rustad."

Barnen, bade de fraemmande och de fran garden, gafvo sig af. Grels ryckte dem med sig naer de ville stanna foer att saega godnatt till Gullspira.

ADERTONDE KAPITLET.
BROELLOPSGARDEN.

De kommo fram till broellogsgarden. Doerrarna stodo oepna och det roek af vaermen daer innifran. Packande fullt med folk syntes utanfoer foenstren; de koxade in, foer att fa se bruden.

Just som barnen nadde fram, kom hon ut pa bron foer att visa sig. Brudpigorna, som hallit pellet oefver brudparet i kyrkan, foeljde henne.

Grann var hon, den unga bruden, det var visst och sant. Hon var hoegvaext och statlig och bar guldkrona. Dess sma blad af guld pinglade naer hon roerde sig eller skakade hand och "tackade" alla byns stintor. De hade, just som sed var kommit med mjoelk till risgrynsgroet och ostkaka. Rosor bar hon, bruden, rosor i krans om hufvudet, och i girland, fran axeln nerat lifvet. Rosor pa den svarta sidenkjolen, daertill hvit sloeja och bredt, roedt guldblommigt skaerp, som nadde ner till kjolkanten.

God och mild sag hon ut. Hennes oegon soekte omkring efter de gamla och till smabarnen, som ej orkade eller vagade traenga sig fram. Dem kallade hon till sig, dem skakade hon hand med eller talade till.

"Nej, si tre barn, som jag int kaenner. Dom matte komma hit, sa jag far tacka dom. Det baer lycka med, naer vandringsbarn haelsa pa en sa'n dag."

Bruden gick ner foer trappstegen och fick Ante och hans syskon med opp. Det hvilade nagot lidande, taerdt och dock ljust och frimodigt oefver dem, som liksom drog henne till dem. De voro ju ocksa "utsocknes" haer, liksom hon skulle bli pa den trakt dit hon skulle komma, naer hon flyttade "ner i landet" daer hennes unge make var sagstaellare.

"Nu aer ni pa broellop, sa mycket ni vet det", log hon emot barnen.

"Aer ni fran Frostmofjaelle, sa har ni aeti barkbroed nu ett par ar. Men i dag ska ni aeta risgrynsgroet och voertlimpa med smoer, och koett, och kaffe ska ni ha och doppa sa mycket ni orkar."

Bruden ropade pa kokmorän, som stod pa trappan till bryggstugan. Barnen maste ha ett duktigt matknyte med sig, naer de skulle till att ga, foermanade hon.

Grannens barn kommo ocksa in och fingo sedvanlig traktering de med. Men bruden tog ingen vidare notis om dem.

Fjaellbarnen fingo sig nog ett mal, hvartill de aldrig taenkt sig maken. Brita, som bland andra maenniskor, var som en helt annan flicka, snygg, gladlynt och rent af god, tog sig helt ovaentadt an dem. De skulle upp och se pa dansen och lekarna, se henne dansa ocksa, foer det kunde hon. Hon hann knappt till doerran med barnen, foerr aen en statlig, smidig timmerflottare kom och tog henne vid handen.

Ungdomen sprang redan i ringdans. En stinta foeljde ringen, inuti den,

och hoell sig till en gosse daer.

Hon sjoeng med klar, grann staemma:

"Ja, stampa du som gar i ringen,
du vill gifta dej, men du far ingen.
Dansa med mej, det far du, om du vill.
men mitt unga hjaerta hoer mig ensam till."

Men i alla fall tog flickan, med den granna roesten, genast en annan gosse, en som daervid sag mycket belaten ut.

De svaengde om inne i ringen och nu sjoeng hon:

"Kom vaennen, kom,
kom svaeng dej om med mej i dansen,
hopp falla la, la.
Glaedjens i dag, det aer var lag.
Matte sorgen aldrig komma."

Bruden och brudgummen dansade inne i ringen. De sjoengo den samma glada danslatten men pa vemodig, sa innerligt vacker melodi. De sago hvarandra i oegonen, sa unga och granna och starka i hagen.

En annan lat togs opp. Alla sjoengo och sprungo i ringdans.

Gaecksam loepte gossen i ringen. Han sjoeng och flickan svarade.

Pa samma saett hoello de i med den ena leken efter den andra.

"Haer aer vaennen den baesta,
som jag taenker mig att faesta,
uti lifvet och uti doeden den baesta.

Du aer min ros och min lilja,
ingen skall oss kunna skilja,
foerraen doeden han hafver vunnit sin vilja."

Dans pa dans foeljde alltjaemt.

Ante och Maglena stodo i doerren. Manke hade krupit bakom den, och slumrade ljufligt med hufvudet sa placeradt att den foerstkommande kunde ge det en ofrivillig spark eller rent af trampa pa honom ordentligt.

Nu voro danslekarna slut. Fiolerna, tva stycken, staemde upp. Spelmaennen stampade takten sa golfvet gungade.

Brudparet dansade --.

De dansade nagra tag med hvarenda en. Bruden till sist till och med Ante, som blyg foer lumpdraekten, tafatt sprang med, utan takt, som om han varit ett tre ars barn. En blank tofskilling fick han af bruden,

naer hon med en god blick ater laemnade honom vid doerren.

Maglena, lill'stintan, skulle ju da ocksa dansa med brudgummen.

Hon slaengde gammelschalen af sig. Haret foell ner om axlarna pa henne, lockigt, glaensande, sa det gjorde henne vacker, trots de lunsiga klaeder hon bar. Roed var hon om kinderna, sa som hon blygdes och var stolt pa samma gang. Men takten hoell hon, och dansa kunde hon, sa att de, som sago pa maste skratta, sa belatna voro de att se pa huru saekert de sma laddklaedda foetterna foerde sig.

Aefven hon fick en tolfskilling, och en "till lill'pojken de haft i saellskap", ocksa. De fingo "godta" att stoppa i knytena och mer aen en bulle och god kaka.

De hade sa roligt, sa det lyste af dem af froejd daer de stodo. Folk voro ju sa snaella emot dem.

Barn, som voro med pa broellopet, smoego smaningom fram till dem och ville goera sig bekanta.

Ploetsligt vaende sig Maglena mot Ante.

"Gosse, jag hoer Gullspira!"

"Aer du tokig. Int kan hon hoeras aenda hit och i sa'n lat som haer aer." Ante sag sig virrig omkring. Foer en stund hade han gloemt den vanliga tillvaron, ansvaret och omsorgen om dem, som berodde af honom.

Han sag foerskraemd bort emot spelmansvran, blicken soekte instinktmaessigt Grels och de andra tva pojkarna, hvilkas, han taenkte pa det nu, illmariga, elaka ansikten han sett daer just naer han dansade rundt med bruden. Han boejde sig utan ett ord, ner efter Manke.

"Nu ska vi dansa kronan af bruden", sade en liten flicka, som hade stor likhet med bruden. Hon raeckte med ett godt leende sin hand ut emot Ante.

"Skynda dej! Vi ska dricka kaffe och doppa se'n", ifrade hon, lill'Anna, som statt invid Ante och tittat pa honom en lang stund.

Ante sag in i hennes granna oegon, som liksom drogo honom. Men sa stoette han tillbaka hennes hand. "Stinta, jag matt ga. Maglena haer hoer geten, och det aer aldrig nage bra. Hon hoer, fast hon int kan hoera."

Med dessa, foer lill'Anna raett obegripliga ord gaf sig Ante ivaeg med syskonen.

"Kom till oss igen i morgon!" ropade hon efter Ante.

"Tack, nog vill vi goera de."

Daermed voro barnen borta.

NITTONDE KAPITLET
PA FLYKT.

Just som de, andloesa sprungo ner oefver garden moette de ett foelje, som sa naer skraemt foerstandet ur dem. Manke skrek himmelshoegt.

Det var en skara draengar och pojkar, hvilka med af roedfaerg flaeckvis faergade skjortor utanpa klaederna, kommo smygande upp emot broellopsgarden. Skrapuksansikten af naefver, med runda stora hal foer oegonen hade de, och langa hakskaegg af laf fran nagon gammal gran i skogen. De slaengde med brinnande tjaervedsknippen, som de buro i haenderna. Druckna vore de hvarenda en.

Barnen kaende med stor foerskraeckelse igen roesten pa den, som gick i spetsen. Det var draengen fran grann- garden, han, som velat tvinga Maglena och Manke att dricka kask.

Han kaende aefven igen dem och gaf sig med ett styggt ulande (tjut) att loepa efter dem.

"Spring barn, spring! Jag ska ha ikull' en, foer han aer full och jag aer nykter. Spring pa rappe!"

Och bevars, hvad de sprungo, Maglena och Manke. De floego fortare aen naer de om sommaren som getare jagade fatt bortflyende getter.

Ante stannade tvaert, naer draengen var alldeles inpa honom. Han satte vigt ut krokben. Med en rasande svordom foell stora, grofva karlen i backen.

"Ja vaenta mej du, i morgon hitta jag igen dej, da ska jag bulda morskheten ur dej", vralade draengen, som fumligt reste sig opp, men fick fart i sig naer han sag det andra foeljet laemna honom och naerma sig broellopsgarden.

Ante hoerde vilddjurstjuset de utstoette daer invid foenstren och begrep att daer skulle bli vildt slagsmal.

Han hade hoert och sett tillraeckligt foer att foersta det en del af bypojkarna ville "kla upp" utsocknesbrudgummen, som tagit den fagra rika bruden fran deras by. De hade druckit braennvin foer att morska upp sig. I broellopsgarden, hvarest allt varit sa ljust och lyckligt, daer de efter maten sjungit psalmer och laest boen, och daer de dansat till de vackra latarna, skulle nog bli uppstandelse och allt som ledt var.

Ante sprang det mesta han foermadde -- floeg --, han som smasyskonen, naer han hoerde ett jaemrande gallskrik ifran dem.

Oljudet kom fran vedlidret, daer de hade satt in Gullspira. Geten braekte kvaefdt. Nagot hade haendt henne.

Joo, nagot hade haendt henne --! Nagot, som sa naer hade gjort aenda pa det kloka, praektiga djurets lif, om inte Maglena, midt under broellopsfroejden daer borta hade tyckt sig hoera Gullspira braeka.

Gullspira, deras lill'piga, granndocka, gullpaerla, lag nere i spanorna flaemtande, bloedande ur sar pa halsen, sar pa buken. Barnen kunde tydligt se det, ty det var langt lidet pa natten och manen lyste full in genom gluggen till lidret.

Ante var blek som ett lik. Smasyskonen greto. De lago pa knae bredvid Gullspira.

"Ta af dej foerklaede, Maglena. Jag ska laegga snoe pa sarena och binda fast med min ylleami."

"Gullspira aer biten", fortfor han hardt. "Han, som kunne late farfar krypa efter kryckan han har nog kunnat staele ihop de a! Och nagon har bussat en elak hunn te goera de."

"Ja, dom ha halli fastna', foer Gullspira har alltid vaerjt sej foer hundar -- och se haer", fortfor Maglena, snyftande. "Int ett harstra efter en hunn finns pa hennes horn. Hon har int fatt vaerja sej. -- De aer pojkaerna haer allihop, som har varit haer, a halli fast na'; de luktar af den otaecka tobaken, som den daer leingen Grels gar och tuggar pa", fnyste Maglena.

"Farfar sa att vi skulle akta oss", sade Ante grubblande.

"Jag aer sa raedd att draengen daer inne ska ha i oss kask i moron", jaemrade Maglena.

"Han taenk nog ut hvad ledt aer foer mej a", sade Ante med en dyster, begrundande uppsyn. "Sa sint som han vardt naer jag fick ikull en sa'n karl."

"De aer int alls nage behaendigt te vara haer i gar'n", gnaellde Manke -- "en kaenner sej just som sa otrygg."

"Vi ga haerifran, och de pa rappe", hviskade Ante.

"Pojkaerna aer nog inte langt borta. Jag sag hur dom sprang haerifran, a hoell sej krokig nere i dike bakom gaerdsгар'n. Dom vardt vael raedd naer vi kom pa dom sa snart, foer dom trodde vael vi skulle stanna i broellopsgar'n hela natten."

"Som vi kom, sa hoerde vi Gullspira lata sa underligt. Pojkaerna skrek 'buss, buss'. Den daer elaka grahunn var det, som just rusa, i tage att illbita Gullspira", meddelade Maglena flaemtande.

"Men dom vardt raedd naer jag kom", foell Manke med i talet.

"Aen en stund aer dom kvar i broellopsgar'n", afbroet Ante med en medlidsam

blick pa Manke. "Midt i vaersta slagsmal, och daer aer draengen a, sa dit kan vi int ga, och int kan vi stanna haer heller."

"Gullspira, kaere dej -- grannpiga, stig opp nu sa pass att du kan komma ut till kaelken", fortfor Ante.

Gullspira, som nog foerstod barnens angst och delade deras farhagor, reste sig moedosamt.

Stoedd af Ante och Maglena stapplade hon ut. Farskinnsfaellen breddes sa slaett som moejligt pa kaelken och Gullspira foerstod vael mening. Hon klef upp dit och sjoenk med en stoenande suck ner i den ladliknande kaelken. "Hvad har jag gjort foer ondt i denna garden att jag skall bli utsatt foer sa styggt", taenkte Gullspira.

Barnen sysslade snabbt och ljudloest omkring geten.

"Vi ga opp at baerge haer", hviskade Ante.

"Dom har hunn med sej i broellopsgarden. Han varskor nog om vi ga foerbi daer och da aer det slut med Gullspira och mest me oss a."

"De aer farligt bra att int kaelksparena kan synas", atertog Maglena, de aer isgata oppigenom stigen till berget."

Barnen satte sig i roerelse. Ante drog, Maglera skoet pa, och Manke gick bredvid och sag till att intet fattades geten.

"De fall mej farligt ledt foer, att ga fran garden och inte saega ett tackens ord till gammelfolke haer", sade Ante och stannade naer de hunnit foerbi uthusen.

"Men kaere dej. Vi matt ju skynda oss", jaemrade Maglena!

"Ja, dom ta oss och int kan jag ensam reda dom fran oss om dom a vill oesa i oss kannevis med kask", puttrade Manke.

"Sta haer aenda en aldrig sa liten stund", sade Ante med skaelfvande roest.

I en blink var han borta.

In till farfar i stugan sprang han. Den gamle satt uppraett i saengen stirrande framfoer sig, liksom lyssnande. Han foerstod nog af erfarenhet hvad som tilldrog sig i broellopsgarden. Foerr i tiden hade han kallat san't foer 'pojklek' och tyckt att den var en mes, som inte kunde vara med pa san't. Men nu sag han det annorlunda. Han grufvade sig ocksa foer de fraemmande barnen, som voro sa helt i hans barnbarns vald. Skraemda, pinade, plagade skulle de bli. Han kaende vael till huru barnen haer i garden buro sig at emot alla, som de trodde sig kunna ra pa, sasom gammalt, orkesloest eller sjukt folk, fattiga, ensamma barn och vaernloesa djur.

Gubben spratt till vid det att Ante stod invid honom med en kopp varmt kaffe. "Si haer, de aer kallt i natt och kaffe var varmt i kokarn. Jag vill laegga mer pa elden. Och sa far jag sa mycket tacka farfar."

"Du-d-d-s-s-skulle j-ju l-l-ligga haer?"

"Jag toers int. Dom goer slut pa geten haer, och vill ha barna te dricka kask. Och at mej vill dom goera de ondt aer a."

"S-s-sa aer det." -- Gubben nickade bekræftande.

"Jag aer n-n-oejd at a-att du k-om, foer j-j-ag h-har taenkt p-pa a-att ge d-dej k-k-klockan haer."

Farfar haektade ner silfverrofvan han hade haengande inne pa saengvaeggen.

"D-det aer s-s-snart s-s-slut me mej. l-i-ingenting si jag hae-l-ler. T-t-ag k-k-klockan. S-s-sonbarna s-s-ska inte ha'na! T-t-a-ana! och lat Gud foel-ja d-d-ej."

Ante stod med klockan i handen -- stel af haepnad och aengslan, som om han blifvit hotad med vreda ord af den gamle i staellet foer att bekomma sa'n gafva.

"F-aellen haer i oefver-saengen s-s-ska du ta. D-d-de aer kallt. V-i-g-g-goer int me'n. Kae-kae-kaeringen aer snart slut h-hon a --. Skynd dej, gosse!", sade han, ploetsligt faerdig i talet. "Det kan snart vara gjort i broellogsgarden - Skynd dej --! Hoer du! --"

"Jag matt tacka er foerst, farfar -- foer ni ha vari sa mycke go' mot oss. Int vet jag om jag kan ta klockan af er, -- a int faellen haeller."

"Dus-s-ka -- ta hvaa ja ge dej -- go-go-s-s-se! De aer int foer tid-ti-tidigt att jag fa goe-goe-goera all-ri s-sa li-lite de go-go-godt aer."

"De va-va-vardt sa laett ini mej nu nae- ja fi- fi- fick mej te a goe-goe-goera- de. Sp-sp- sp- - - Spring! -- nu pa ra-ra-rape. Do-do-dom sk-sk-skjut i broe-broe-broellogsgarn."

"Ja sa vill jag tacka farfar --. A, haels dit, te mor!"

Ante lade kudden till raetta under gubbens stela nacke, hoeljde faellen vael om honom och laempade vedtraena i spisen sa att de skulle brinna laenge.

Med klockan i fickan och faellen pa armen stannade han innanfoer den af honom redan oepnade doerren.

Han tog af den slitna hundsskinnsmoessan och bugade sig.

"Sa mangande tackar ska ni ha farfar!"

Men farfar syntes inte hoera honom. Han lag med de ovan, moedosamt knaeppta haenderna ofvanpa faellen, och mumlade foer sig sjalf. Ante foerstod att han bad, foer han hoerde samma ljud af "Gud Fader" -- af Jesusnamnet, som han hoert fran mors laeppar sa manga ganger och in i hennes sista stund.

TJUGONDE KAPITLET.

ELD.

"De va farligt hvad du vari laenge borta", sade Maglena, naer Ante springande kom fram till kaelken pa hvilken hon och Manke klaemt sig in bredvid Gullspira.

"De kaendes ledt te ga ifran farfar. Men jag fick de haer af 'en." Antes oegon lyste naer han visade syskonen silfferrofvan, som pickade och gick ordentligt, och naer han kunde breda faellen oefver geten.

Det blef en glaedje, en undran bland barnen, ett tal om huru bra de voro, gammelfolket daer, och huru styggt det var med barnen i garden, som gjorde dem allt ondt de kunde hitta pa.

De pratade flaemtande. Det bar uppfoer, mot hoejden, och vaegen, som daer skogskoerare farit fram med stoettingarna var knoelig och ojaemn.

"Vi fa skynda oss de maesta vi orka", sade Ante. "Dom kan snart vara efter oss."

"De har kommit en ridande karl fran broellopsgar'n", upplyste Maglena. "Ma tro, han far nog efter fjaerdingsman. -- Flere stycken af dom, som hade blodfaergsskjorta ha' gett sig daerifran ocksa, a sprungit hvar till sitt hall."

"Draengen kan vara hemma han a nu, naer som helst", sade Ante.

Han spaende de spikbeslagna becksoemsskorna i isknottret och drog allt hvad han orkade.

Det hade blifvit duktigt kallt under natten, efter foeregaende dags toe.

Skaren lag som ett isfaelt at alla hall pa oemse sidor om vaegen. De fingo kaelken upp ifran den troettsamma ojaemna skogskoerarvaegen. Och nu bar det af, oefver blalande skarsnoe. In oefver aengsflak och mark, daer snoen aennu lag och taeckte, samt oefver isblanka stenar, baeckar och smamyrar.

Ante tog maerke pa stjaernorna, sag till att han hade Orion at soederhallet, och morgonstjaernan, som lyste stor och klar, raett framfoer sig. De foeljde alltid pa ett ungefaer aelfvens vida kroekningar. Pa oemse sidor om den, langt upp emot skog och berg bredde dalsocknarna ut sig, fast skilda af langa skogsstraeckor och stora sjoear.

Aelfven drog fran vaester till oester, ut till hafs, och i den riktningen gingo barnen.

Men nu gaelde det att komma ifran bygden och in i djupa skogen, att undkomma det farliga foeljet pa vaegarna, och att na fram genom goemmande skog foerbi byn haer, och in i annan socken.

Morgonen var redan inne. Solen tittade liksom pa lek upp bakom spetsiga fjaelltoppar langt i fjaerran daer Maglena trodde att vaerlden tog slut. Sa blef den borta bakom en annan fjaelltopp. Den tittade ater fram och satte solkatt i alla sma stugufenster och i oegonen pa yrvakna barn. Aennu en gang lekte solen kurragoemma bakom ett hoegt, rundbildadt fjaell.

Men sa kom den med ens stigande, lysande, och bredde en glaensande matta af tunt guld oefver hela snoeflaeckiga vidden. -- Den bredde guld oefver fjaelltoppar och groena granar, samt oefver tallar, guld pa hvartenda barr och oefver stammar, hvilka nu lyste i guldroedt.

Det var makaloest grant. Barnen kaende ingen troetthet, inte ens hunger. De hade satt sig stilla pa kaelkkanten och sago pa huru solen steg och steg.

Nu inte bara lyste den. De boerjade kaenna vaerme af den. Maglena tog Manke vid haenderna. Hon kaende sig fri och innande glad, langt borta fran bygden, inte en gard i sikte. Sang och danslatarna lago henne i sinnet. Hon ville bara dansa, och hon hoppade fram pa skarsnoen med Manke, i polskatakt.

"Du aer min ros och min lilja,
ingen skall oss kunna skilja."

Plums, pladask doek hon med ena foten genom snoen. "Jaemmerligen heller, solen saett krokben foer mej", skrattade hon och kraflade sig upp.

"Ja och skjusar oss ivaeg in i skogen foer te soeka husrum, Jag foersta int huru vi ska finna en riktig storgrengran", sade Ante, som var solblind och sag svart och gult och roedt foer sig, ty han hade allvarsam setat och stirrat raett in i solen, som steg sa fort oefver berget.

De hade kommit in pa en svedja, daer skarsnoen ej laengre taeckte faeldt timmer, stubbar och brate, och skyndade nu in i djupa skogen daer det aennu "bar".

Gullspira hade kryat till sig, eller var det foer att stoetarna mot en och annan traedstam icke tilltalade henne. Ty helt ofoermodadt sparkade hon sig loes ur faellen och hoppade ivaeg inat skogen, i sjuklingshoeljet af foerklaede och ami om mage och hals.

Med otrolig laetthet fann geten den stora taetgrenade gran, som skulle passa till hus, en sa'n som barnen hela morgonen foergaefves soekt efter.

Gullspira staelde sig midt under jaettegranen, hvars grenar bredde ut sig som ett ogenomtraengligt tak. Snoen var redan bortsmaelt daerunder eller hade kanske aldrig kunnat hopa sig daer.

"M-ae-ae", braekte Gullspira. "M-ae-ae. Haer bor en klok get, som fast hon legat pa kaelke med foerklade om magen, har haft oegonen med sig. M-ae-ae. Stig hit ni rara sma folkillingar sa bjuder jag pa varm soet mjoelk, mjuk mossa att hvila pa och frusna soeta lingon och enbaer att kalasa af. M-ae-ae var sa goda!"

"Hon bjur oss till sej. Si ni sa stor och fin hon hofverar sej Gullspira", log Maglena. "Nu stanna jag haer ve doerrn tills hon ber mej stiga fram och sitta."

Maglena lyfte pa en tung, taet gren, gick innanfoer den och blef staende, skaelmaktigt tittande pa geten.

Manke foeljde och iakttog också han samma haensyn som naer man kommer in till folk.

"M-ae-ae-ae" sade Gullspira, "ni ska vara vaelkommen och sitta ner."

Hon trippade in emot den stora stammen daer de hoega rotknoelarna voro sittplatser och liggplatser bekvaema nog bade foer folk och getter.

Ante kom "in", dragande kaelken efter sig.

Han tog kanten ur den, samt tjaervedsstickorna och faellen. Sen stjaelpte han kaelken oppner pa alla fyra stolparna. Maglena dukade fram de sma vrilarna fyllda med skummande varm mjoelk samt bullar och broed fran broellopsgarden.

"Bordet" stod invid rotknoelsbaenkarna. Barnen laeste till bords, ato saefligt och langsam, och kaende sig som storbondfolk, i egen stuga.

Maglena "dukade af bordet", gjorde sittplats pa andra sidan granstammen, och diskade se'n kaerlen med "trasor" af snoe. Sa stjaelpte hon upp dem.

Hon baeddade i "nedersaeng" af en stor rotknoelsfoerdjupning invid granstammen syskonbaedd, med gammelfaellen under och den nya oefver.

Ante och hon hviskade vid hvarandra sa att inte Gullspira skulle hoera dem. De undrade om de kunde ta' henne med i fint baeddade nedersaengen.

"Hon far vael vara gammelfolk hos oss", sade Maglena bradskande, naer Gullspira, som kaende sig fullt hemmastadd, utan den minsta tvekan eller tanke om hvad som passade eller icke klef opp och lade sig pa fallen.

"Ja och da matte vi vara bra emot 'na riktigt", ifrade Ante. "Jag ska ga ut och soeka ungbjoerkkvistar och spaedt tallris at 'na! Foer hon ska foerstas vara tandloes, och det blir som tunnbroed och kaffe at

gammelfarmor."

"Taenk, hon aer slugare aen jag", sade Manke, som kom med tva naefvar frusna lingon till syskonen, han hade tagit dem sa godt som "inne i rummet".

"Foer si ni da jag gick och klaffsa och soekte efter vatten sa sprang hon raett ner till en lill'baeck rakt haer bredvid. Och nu gar hon och laegg sej, foer hon taenk att vi, som ha gatt ba dag och natt ska goera som hon."

"Men de aer ju midt pa da'n", invaende Ante, som tyckte att ett foerstandigt foerslag borde komma fran honom och inte fran lill'draengen, eller ens geten.

"Ja da far solskene bli mansken foer mej", foell Maglena i talet. "Jag aer sa troett sa jag ids int klæ af mej och torcka skorna framfoer elden." Hon latsades vaerma haenderna vid en spiseld.

"Jag ids int torcka dom at dej haeller, Manke", tillade hon, sa du far laegga dom brevid saengen." Maglena var helt allvarsam.

"Jag tro att jag slaeng ner mej som jag aer" tyckte Manke, "foer jag kom just fran skogen, och aer sa troett sa att jag aer rent slut. Daer ha jag halli pa och faellt na' smagranar pa svedjan sa jag kaenn mig just bruten i rygg och armar."

"Men du ska vael staenga spjaelle sa vi fa varmt", log Ante lite skaelmaktigt.

"Ja, hjaelpnes heller. Men jag var naestan raedd foer os, foerstar ni." Maglena atervaende i alla fall at spishallet till. Hon straeckte sig moedosamt upp och slet en gren at sidan.

Med troett, bekymrad matmorsmin hasade hon sig sen ivaeg till saengen, daer hon hade svart att goera sin myndighet gaellande. "Gammelfolke" haer i garden visste att halla barnen pa mattan, ty farmor Gullspira, hon tog spjaern emot den grofva, stadiga granstammen och satte ut alla fyra benen, som om hon aemnade bli ensam om baedden. Hade hon inte varit gammelfolk sa kunde en mest ha blifvit sint pa na.

Matmor stod rent radloes om saengplats foer ungfolk och barn. Men sa foerstod hon hvad gammfarmor ville. Hon hade ondt. Hon ville ha nytt omlagdt pa magen.

Och det fick hon.

Gardsfolket kroep till saengs, i en hoeg, hela hushallet, med faellen oefver oegonen foer att halla undan "manskenet", som pilade in mellan taeta, tjocka traedstammar, och vaermde luften sa att barnen droemde att de sofvo i oppvaermd stuga med tjocka, tunga nyfaellen oefver sig.

Gullspira hade lagt sig ofvanpa dem foer att vaerma sig och dem. Hon lag

daer, idisslande, och blinkade med langsmala oegonstenar mot solglimtarna, lyssnande, och var spanande uppmaerksam. I skogen fanns vilddjur att vakta sig foer, och i skogen fanns maenniskor och hundar. Hon hoerde dem Gullspira!

Stolt blickade hon sig omkring. Haer, under taeta, mot jorden hvilande grangrenar kunde de vara trygga, haer kunde ingen se dem. Geten idisslade dagen lang med halfslutna, dock seende oegon. Silfferrofan, som satt pa en kvistknagg pa traedstammen pickade igenom timme efter timme. "Manskenet" tog af och svalkades, sjoenk in i rosenroed aftonrodnad. Det blef till bleka intet. Och alltjaemt sofvo barnen.

De sofvo naer den riktiga manen med frost i foelje traedde opp pa himmelen, sofvo fast aflaegsna steg och buller af maenniskor, af skaellande hundar hoerdes ej langt ifran dem, sofvo naer allt blef tyst och doedt i skogen.

Men da vaknade de. Nagot ludet, vamt kom krypande, smygande, gled mjukt in under farskinnsfaellen, som Gullspira daer vid med ett skutt och ett kort braekande af ovilja laemnade.

"Kurr -- -- r -- r --."

Maglena och Ante satte sig opp pa en gang --, sa oefver all beskrifning haepna oefver det taeta moerka tak de hade oefver sig. Katten, som vaeckt dem, kaende de igen pa jamandet. Det var den graspraeckliga "iskatten".

Sa foerundrade blefvo de oefver att den hittat efter dem en sa hisklig vaeg som de gatt, att de gloemde att taenka pa huru otroejsamt det var att vakna i moerka skogen, midt pa natten och utan eld.

Men de kommo att taenka pa det naer de froeso sa att de hackade taender.

Om de bara hade aegt en taendsticka, en enda, sa nog hade det gatt att fa eld. Hela bunten af tjaervedpinnar fanns ju, daer Maglena stakat ut spisen. Hon skaelfde af koeld sa hon knappast kunde tala.

"Int kan jag stiga opp och int kan jag mjoelka. Vi frys vael rent ihjael."

"De blir int annat aen te krypa ner i faellen igen, sa vi fa ligga haer som Carl XII:s krigsfolk och vaenta pa moron naer solen kom", sade Ante och beredde sig att helt hjaeltemodigt krypa tillbaka under faellen.

Men katta ska ha mjoelk, sa laenge som hon gatt utan, sa jag matt stiga opp aenda", huttrade Maglena.

Hon slaengde oefver sig fars gammeltroeja, som de fatt kvar efter Per-Erik.

Medan hon satt och mjoelkade med troejan oefver axlarna, foell en grankotte med ett smaellande ljud ner pa hennes hufvud och hoppade sen ner i en af troejans tomma gapande fickor.

"De haer aer bestaemt en riktigt vacker varko. -- Manke ska fan naer han vaknar", taenkte Maglena helt foernoefeld naer hon, vid det att hon traedde handen ner i fickan fick fatt i en mjukglatt, kadklibbig vargrankotte.

Det gick Maglena som alla andra naer de hitta nagot. Hon fick lust att undersoeka om det inte fanns mer af samma slag, sa hon graefde pa nytt med handen ner i fickan daer hon funnit "kon".

Jo, daer fanns verkligen nagot mer!

Daer fanns nagot, som med ens tog bort den frusna, huskiga moerkraeddsfoernimmelse, som tyngt och plagat Maglena, daer hon satt ensam i moerkret under granen och mjoelkade.

Det var ju som ett under, -- som om mor fick vara naer barna sina igen och hjaelpa dem tillraetta.

Maglenas fingrar, som trefvade nere i fickan grepo ju fatt i tva -- taendstickor!

Sa laenge som de burit pa den gamm'troejan, haft den oefver sig som vaermande hoelje, och slaengt med den, sa hade de da aldrig gett akt pa att det fanns nagot i fickorna.

Det var klart att stickorna funnos kvar daer fran langliga tider tillbaka, da far aennu, vintertiden arbetade pa skogen och ibland roekte lill'pipa.

Maglena hoell stickorna i handen. -- Hon luktade pa dem. -- Riktigt --! Den rejela fosforlukten aegde de.

Hon var sa faejen (storglad), att hon kunde ha skrikit hoegt. Hennes blyxtlika tanke var att ropa ut froejden at Ante.

Men --. Ja baest att tiga. -- Ty taenk om inte stickorna "tog" --. Da skulle hon bara narra Ante att bli glad at det, som da bara skulle bli sorgeligt och tungsamt.

Maglena trefvade sig med bradskande hast stupande och snubblande, bort till spishallet. Daerinvad pa en kvist hade hon haengt upp kunten.

Hon famlade och letade efter den i stupmoerkret.

Joo. -- Daer var den aenda! Och midt nerunder den lag bunten af tjaervedsstickor, som hon "staedad" dit i "latsspisen".

Ja, om -- om, -- om det nu bara funnes lif i de sma fosforsticksuslingarna!

Hon repade med darrande hand ett, tva, tre, fyra tag med stickan emot en af hennes varma, fasta sma laddar, som hon foerstas behallit pa foetterna.

Men hon var foer ifrig, foer haefdig. Stickan glimmade och lyste till ett oegonblick, -- just naer Maglena nypit till sa morskt att den -- knaectes, -- sa sjoenk den ner i den vata mossan och -- slocknade.

Hon var faerdig att skrika hoegt af foerskraeckelse och sorg. -- Ja gallskrika, som ett lill'barn.

Skulle hon ga miste om hoppet att fa eld nu naer det varit sa naera att hon lyckats!

Eld! Det var vaerme foer frusna lemmar. -- Eld! -- det var ljus och trefnad foer ensamma sma, ute i villande oedemark. Eld! Det blef hem och haerd daer elden fanns.

Och bara en sticka --! En liten sa vek, spaed stackare!

Maglenas hjaerta klappade hoegt. Hon stod med stickan mellan fingrarna utan att vaga sig pa att foernya foersoeket med att fa eld.

Hon hade som kagra (skaelfning) i handen, och hon tyckte att stickan boejdes emellan fingrarna som om den naer som helst skulle brytas af.

Slutligen satte hon sig beslutsamt ner pa marken -- bredde ut foerklaedet pa mossan, lade tjaervedsstickan ofvanpa det --.

Sa straeckte hon fram foten med ladden pa. -- Stroek till ett tag, -- tva tag, -- tre tag --!

Tarar kommo henne i oegonen, -- laepparna skaelfde --. Men -- aennu ett tag -- stadigt, att icke bryta af stickan, lugnt, laett pa handen --.

"Ratsch --"!

En liten lysande, gulbla laga sprang fram fran stickans topp --!

Kvick i vaendningarna "som en eldgnista", foerde Maglena den lysande lilla lagan till en fet tjaervedspinne.

Den tog genast eld! Den brann med djuproedt sken, roeken ringlade svart, rart tjaerdoftande upp i luften.

"Ante", -- ropade Maglena daempadt --, som raedd att med sin blotta roest slaECKA elden.

Ante, som legat med slutna oegon och inbillat sig att han var en Carl XII:s taliga krigsbuss, sag upp.

Som en pil floeg han upp och kastade faellen ifran sig.

"Stinta! -- Ja -- men Maglena. -- Hur ska jag foersta de haer?"

Maglena talade stolt och leende om hela det underliga eldsaefventyret.

TJUGUFÖRSTA KAPITLET.
I EGEN GRÖN STUGA.

Ante fick snart en brasa till stand och det så godt som midt på stuggolfvet.

Den släcktes ej fast den smälta snoen sipprade ner från granbarrstam och snoevata grenar.

Matsäckan förslog ännu. Men se'n man ätit var det ju kväll och åter liggdags.

"Int kan vi lägga oss nu igen, så bra som vi ha de", tyckte Maglena.
"Förresten så vet vi int om de är midt i natta eller lid emot moron."

Hon gick besväffigt och ordnade om i kanten.

"Vet vi int?! Jag har väl klocka, som såg hva tid de' är!"

"De är nog morgon snart, det känn jag på mej, för jag har just som en san' hag att sätta mej till att arbeta med nan'ting. Underligt de manen int hunni längre. Han satt bara några alnar ifrån storfjället, så jag, när jag nyss var ute. Om han int hall på te gå ner kanske, istället."

"Har du nan'sin sett manen gå ner i österled! Men -- men. -- Vet hvad är de at klockan! Hon går, men är da alldeles bort i tok."

Ante lyssnade på klockan, skakade på den, som han sett stort folk gå.

"Hur långt bort i tok är hon?"

"Hon står på ätta. Ätta på moran kan de int vara när de är märkt och manen är öpe."

"Ja, då måste de vara ätta på kvällen." Ante började skratta.

"Jag tror skogsrä har trolle bort syn för oss."

"Och förstånde me", skrattade Maglena, "för annars skulle väl alla märken ha tydt ut för oss me en gång att de är kväll. Snoen bär int, så solen måste mest nyss gått af en, och bältgubben (Orion) stå ju högt på himmeln."

"Men jag lägg mig int ända. De är långt till natten ännu." Ante hade varit ute och kom in med fanget fullt af brate, som han lade på elden.

"Jag hoer näge gläfs långt borta, mest likt hunnulande", sade han.

"Raefhonan aer ute och lat, foerstar du. Int kommer nage vilddjur hit sa laenge vi ha elden i farten, och int nage skrymt (spoeken) heller", tillfogade hon med en skygg blick ut genom granens svartblaenkande grenar. "Vi saett kaelken framfoer elden och sa tar jag i med te sy roser. Jag har tva vantar te sy pa."

"Da saett jag mej och taelj och skrapa ur traeskedar." Ante tog aemnen fran kaelken.

"Men aeta foerst sa' bonn naer bastua (badstugan) brann. Jag mjoelka vael int bara at katta heller, utan vi fa vael aeta pa samma gang nu, naer du aer husbond och jag aer matmor.

Maglena satte sig bredvid Ante pa kaelken, med traevrilen i knaetet. Katten kom och stroek sig spinnande emot henne.

Gullspira traedde sitt hufvud in mellan grenarna invid dem. I "saengen" snarkade Manke hoegljudt.

"Ja men annars, hva vi ha det bra, Ante. De aer som om jag int skulle lite taenke att komma ut till bygden na' mer".

"Du var stornoejd pa broellope tyckte jag."

"Ja, foer de latarna och dansen och brudfolket, som var sa behaendig emot oss. Sa haer gick dom i ring och sjoeng: 'Hej, ho du trotsig flicka'."

Maglena var faerdig med kvaellsvarden. Hon sprang upp och boerjade haerma sanglatar och dans.

"Int hall matmororna i stugerna pa sa daer, int", anmaerkte Ante, men han sag stornoejd ut daer han satt och taeljde skedar, med den skarpa knifven blaenkande i eldskenet.

"Nej troesta mej. Jag matte stoppa strumperna vara. De far vara med roserna sa laenge."

Hon flaengde laddarna af foetterna, hvilka hon, naer hon fatt af strumporna, spaende ut emot vaermen medan hon boerjade stoppa de i dag raett stora halen. Det var ju inte sa ofta hon slapp till att arbeta.

"Klae-hvitt, hu'itt", skrek en uggla, som for taett foerbi "stugdoerren".

"Stygg lat", muttrade Ante.

"Han aer snaell tycke jag. Han saeg 'titt hit, titt hit, akt er', sa att rattor och faglar, som han vill ha, kan goemma sej. Taenk om han ingentig sa utan bara kom och tog dom."

Jag tyck int om naer dom saeg de faglarna halls me att tala, som nu trasten. Int tror jag de han saeg 'kniftjyf, kniftjyf', naer han sitt opp i tallen och sjung hela varnatten."

"Nej, de tror int jag haeller. Och int att den andra trasten, som han prata me, saeg: 'fattig krigsman, fattig krigsman, hvi rier du inte, hvi rier du inte'."

"Heller de den andra svara: 'maerra orkar inte, maerra orkar inte'. Hva skulle smafaglarna ha foer roligt om dom bara satt och hitta pa sant", fnyste Maglena.

"De aer folk, som har hitta pa tale foerstas", sade Ante och synade emot eldskenet om kupformen pa skeden var riktig. "En tycker de en hoer utomsej de som tala inom en."

"Han hade stuli en knif taenk du, han som hoerde trasten saega 'knif-tjyf'."

"Jag menar de."

"Men 'fattig krigsman'. Hvad aer de foer reda i de tale?"

"Jag taenk", sade Ante och laet arbetet hvila medan han droemmande blickade in i elden. "Jag taenk att de daer ordena aer kvar fran ofredstiderna haer, du vet, naer Ryssen for haer och braende gardar och var sa farlig."

"Int tyckte vara trastar att det var synd om Ryssen int, och att han behoevde sitta och rida", puttrade Maglena. "Ingen tyck vael om Ryssen."

"De var vael int bara Ryssen, som var krigsman", svarade Ante saktmodigt. "De kunde vara krigsmaenner haerifran a, som trasten prata med. Farfar var ute i krig och slogs han. Och daerfoer har ingen fatt ta ifran oss lande vart."

"Foer farfar var krigsman", retades Maglena.

"Foer alla karlar haer var krigsmaenner, ser du."

Ante raetade opp sig och hans oegon blefvo stolta och allvarsamma.

"Ryssen understod sig int till att ta oss, och ingen ann' tordes pa de haeller. Dom hade de vael sa uselt da, som nu, och at nog barkbroed i farliga hardar, de sa farfar. Men sir du, krigsmaenner var dom aenda, hvarenda en."

"Och gick i skogen och var troett", tillfogade Maglena med oem, medlidsam roest. "De va foerstas foer sant folk som trasten sjoeng 'fattig krigsman'."

"Ja, och fast krigsman var fattig och troett, var han raedd om maerra sin aenda. Sir du sant tycker jag aer riktigt folk. En san krigsman ville jag bli om jag a skulle fa bli de jag hoegst af allt pa jorden kan taenka mej till."

Ante atertog sitt arbete och fortsatte med det, tyst och ifrigt med ett djupsinnigt, hemlighetsfullt utseende. Han hade mumlat de sista orden sa tyst att Maglena icke gaf akt pa dem.

"Ta af dej strumperna sa fa jag stoppa dom", sade Maglena utan nagon som helst tvekan om att detta inte var af noeden. Det var ocksa utan den minsta invaendning som Ante slet upp de styfva laederremmarna fran sina grofva skor och kraengde af sig strumporna.

"De aer farligt behaendigt te sitta sa haer", sade Maglena. "Men int vill du bli krigsman?"

"Jo, de vill jag, om de blir ofredstider foerstar du. Jag taenk vael int lata fiendefolk ta lande fran oss heller."

"Men du sa en gang", fortfor Maglena envist, "de du ville bli snickare och hitta pa alla omoejlige saker te snickra. Det var just da vi kom fran naemndemansgarn ute i Nolens socken. "

"Ja, foer i sa'n draengstuga har jag vael inte varit."

"Du har nog lega i bra nog manga aenda i vinter."

"Kan vael vara de, och i de mesta af dom ha nog husbond och draengarna och pojkarna i garden halli pa med snickeri. Dom ha lagat stoettingar. Draengarna ha gjort skackler, och fimmerstaenger och pojkarna smaskoflar och raeffser och sant grej.

"Hvad gjorde dom i naemndemansdraengstugan, som var olikt de da?"

"Hvad dom gjorde! Jo, du kan veta att naemndeman sjaelf, han snickra pa den finaste slaede med kuskbock och fint svaengdt framstycke."

"Sa den vardt lik slaeden, som stod pa broellopsgarden?"

"Justament. Alla tre pojkarna, som va stora, granna karlarna, a soenerna hans, dom hoell pa att saetta ihop ett oljevaerk att spela pa. Dom laer ha sant i nerlandssocknarna, och spelet ska lata som naer folk sjung i kyrkan med fyra slag ta roester."

"Gosse, om jag skall ga till vaerldens slut sa ska jag se och hoera sant spel."

Maglena slog sig pa knaetet med handen instoppad i Antes grofva gra getraggssocka.

"Dom hade gjort de haer efter ett oljevaerk hos storprostens i Sola. Och fast dom va sa fin att dom kunde goera hvad som var sa konstigt sa steg dom opp klockan fem pa moron aenda och for till skogs med yxan med sej, och satt pa stoettingen och koerde. Aldrig nage hoegfaerdig var dom. Si sant aer riktigt folk, a da jag sag dom sa, taenkte jag bli storbonde och storsnickare jag a, foerstas."

"Nog sag jag matmora i naemndemanskoeket vara lika god hon, men int taenkte jag pa till bli naemndemansmor foer de", funderade Maglena. Hon sag med belatenhet huru jaettehalet i Antes strumpa krympte samman under hennes flinka fingrar.

"Snickra hon, naemndemansmor?" fragade Ante med en lustig glimt i oegat.

"Ja, de gjorde hon! Hon snickra pa sitt vis och som kvinnfolk goer de, naer dom aer riktig. Hade husbonn hennes ihop slaedar och skoflar och oljeverk, sa hade hon ihop lingarn och laerftsvaef och ullgarn te strumper och vadmalsklaeder, och till klaedningar at kvinnfolke."

"Sant kvinnfolk ville jag du skulle bli!"

"Smastintorna hennes, dom fick spola och krusa line och rulla de pa rockhufve, och ga ut i lagarn med pigerna och mjoelka, och aenda sa var dom sa rolig och behaendig med oss, Manke och mej. Och storkvinnfolke dom sjoeng latar och smasanger naer dom spann. Och sa fin spanad har jag int sett."

"Vet du", tillade Maglena skyggt och tvekande. "Vet du att Maja-Greta, stintan deras, hon sa att det fanns vittre daer i garden, goda, behaendiga vittre."

"Han sa sa till mej a gammdraengen, som var kvar i draengstugan da de andra gatt pa maran."

"Sa -- han! Hvad sa han?"

Maglena slaengde den faerdigstoppade strumpan till Ante och satte sig att stirra pa honom med lysande, skraemda oegon.

"Han sa, att smavittre funnits i alla tider daer i garn. Dom bor naera stallgolfve under jorden."

"Men dom kom opp ibland sa en kan si dom? Och dom aer godsint af sej mot gardsfolke."

"Bara gardsfolke goer som dom vill ja", afbroet honom Maglena.

"Hu, heller hva ugglerna ta till a gny haer."

Hon kastade en foerskraemd blick ut omkring sig. "Kiss, kiss, kom hit och troej mej (goer mig trygg)."

Hon tog katten, som lag pa fars gammeltroeja, opp i fanget stroek och smekte den.

"Du vet de Ante", fortfor hon, "att en gang svor en lill'draeng at haesten i stalle och da fick han en oerfil sa han gick uppsvullen i flera dar."

"De var han vael vaerd. Sir du sa fin sked! Nu ska' jag goera smaskedar.

De aer ledt foer barn te aeta med sana haer smatrag."

"Ja, nog var han vaerd de, draengen", atertog Maglena som, huru kusligt hon fann samtalsaemnet, inte foermadde att ga ifran det.

"En piga daer, som skylldes pa de hon hade san vaerk att hon int orka spinna, men gick aenda och olofvandes pa dans, hon hade garne sa tillsnurradt pa rullen, naer hon skulle sta och spinna igen, sa hon blef en hel haerfva efter de andra, och utskaemd blef hon."

"Det var hon vael vaerd. Annars aer vittreerna int elaka annat aen tre dagar foere jul. Vi ska komma ihag te halla oss inne da", sade Ante lite tveksamt foerlaegen om han skulle ta saken allvarsamt eller inte.

"Foer da aer Lusse ute och vill ha kristen barn till sej under jorden", hviskade Maglena med lysande, foerskraemda oegon.

"Ja, han tala om de a, gammdraengen", foersaekrade Ante.

"Och en gang, sa sa Maja-Greta till mej, sa hade hennes egen mormor talt om foer na hva hon sag, naer hon lag pa logen och var ung och hade en boeld i halsen."

Maglena talade som om det tillhoerde ungdomen att ha boeld i halsen.

"Midsommar var de", fortfor hon, "och mormora hade gjort fint at sig pa logen, ba sopat och satt in loef och haeggbloemmer."

"Och smakonvaller a, taenk jag", foereslog Ante, som var lifligt med i hvad Maglena foertaeljde.

"De vet jag int. Men som hon ligg daer, vaken sa sir hon hur smatt, smatt folk kom opp ur golfve. De var farar och moror och gammelfolk, just som hos oss, men bara en half aln lang va dom."

"Klaedd som vi?"

"Ja, i kjolar och troejer, och karlarna i bussaron (kolt) med baelte om lifve, och gra byxer och skaegg."

"De daer var ju bara ackurat tomtar, sana fanns hos oss a", afgjorde Ante.

"Nej vittreer var de. Dom aer finare klaedd, och int sa gammal som tomten, mer lik folk. Och sa ma du tro kom det opp ungdom och sma barnungar, som va bara ett kvarter hoeg. Och dom tog i ring och dansa. Maja-Gretas mormor kunde hoera latarna, som dom sjoeng. Maja-Greta sjoeng dom hon a nu, men jag kan int komma pa dom. Bror hennes kan spela latarna pa fiol och en ska bli sa sorgmodig af dom", sa Maja-Greta.

"Ja, somliga bli rent svagmodig."

"Da vill jag int hoera sana latar."

"Men de hade int lati sorgmodigt aenda, naer de daer sma dansa till latarna. De sag sa innande behaendigt och roligt ut, att mormor skratta till, och med de sa gick boelden soender i halsen pa na."

Smafolke vardt toersti af dansen och ville dricka, och int en vattenskvaett fanns pa logen. Mormor, hon tyckte att det var synd om de daer sma-sma, som svettas, och flaekta sej med foerklaederna, sa hon steg opp och gick till brunn efter vatten i ett stenfat."

"De var nog riktigt gjordt de."

"Jaa dae va dae, och da hon kom in me vattne sa dansa och lekte dom aen. Hon somna af, och naer hon vakna sa var hon frisk. Och du kan veta gosse, att det lag en silfversked i stenfate, och den skeden har jag sett."

"Dom bo nog i skogen a, vittrerna", sade Ante betaenksamt.

"De aer 'skogsra' de. De ae' ett kvinfolk, lang och grann i syna (ansiktet). Hon snor sej och dansa och villa bort folk, som ga i skogen sa dom gloem Gud och hvad raett aer. Och da skratta kvinfolke, och naer man fa si na pa ryggen sa aer hon som ett trag, sa uthalkad. Men de aer farligt te tala om skogsra, naer en aer i skogen. Herre gulla Ante -- de aer nage som roer sig haer ute!"

Maglena kroep intill brodern.

"Du matt laegga mer pa elden, men du far int ga ifran mej. Sir du, nu igen? Nej du si ingenting foer de aer inte alla, som kan si. De lyse som tva oegon midt i svartgrenarna."

"Daer? -- Jaemmerligen stinta, kaenne du int igen Gullspira?!"

"Gullspira, som lag daer pa saengen, alldeles nyss naer jag var i kunten efter garn??"

Maglena laet haepen och misstrogen, som om geten alls icke, obemaerkt skulle kunnat foerpassa sig ut ur sa vael timradt hus.

Manke satte sig gaespande opp i baedden, icke det ringaste foerundrad oefver den ju aenda raett ovanliga stugan. Men han sag ju elden och syskonen och Gullspira och katta. Maglena ropade honom till sig. Hon hade mjoelk och broed foer honom borta vid elden.

Naer han aetit, befanns tiden ha oefverskridit vanlig softimme. Man var in pa midnatten. Manke fick pallra sig till saengs igen.

Ante tittade "ut" innan han kroep till kojs. Manen lyste stilla och klar. Stjaernorna vinkade och logo som mors oegon. Det kaendes tryggt och godt.

Men Maglena fann det troejsammast "inne i stugan", hon foermadde sig inte att sticka naesan utom granens grenar.

TJUGUANDRA KAPITLET
HUSBOND OCH MATMOR.

Tidigt pa morgonen, langt innan solen var uppe vaknade barnen. Det var duktigt kallt pa morgonkvisten, sa de kroepo ner i faellen igen.

Obegripligt behaendigt var det att ligga sa och hoera faglarna vakna, den ena efter den andra.

Krakorna voro tidigast. De kraxade som brandvakter, raa och skrafliga i roesten. Genast boerjade de gorma om rattor och fagelaegg, och floego snart bullrande ut ur skogen.

Skatorna tittade ut ur det hoegt i en talltopp skickligt hopfogade naestet. De fingo ej naebben ur boet foerraen de skrattade.

De skrattade at att en raef langt borta tagit en hare och blifvit skraemd sa, att han laemnat lite kvar till frukost at dem. De skrattade at varfaglar, som vagat sig opp i snoemarken sa tidigt. Tydligen bade de gloemt att det nu foer tiden brukade bli hardar med vinter tills solen gick hoegt pa himmeln om dagarna.

"Ke-ke-ke-ke. De skulle trilla fran grenen hvarenda en, ihjaelhungrade, ihjaelfrusna". Och de skrattade at maenniskobarn, som tagit bo i skogen. Foer oefrigt kaende de vael igen Frostmojjaells-barnen. De hade mer aen en gang skrattat at dem naer de gatt i skogen och plockat ris och slaepat boerdor till litet gratt maenniskobo. Pa de vida myrorna invid stugan hade de sett dem plocka baer. Och nu lago de tokiga ungarna haer, midt i skogen. Och inga vingar hade de att flyga med och ingen naebb att hacka med, om uf eller raef skulle komma pa dem. "Ke-ke-ke-ke --" skatorna skrattade i korus.

Vid femtiden vaknade gulsparfven. Med lenaste roest, knappt boerbart, hviskade hon till maken: "aer du vaken."

Han svarade med ett soemnigt, mjukt: "visst aer jag vaken."

Pa en gang, invid hvarandra stucko de sina sma hufvuden ut ur boet.

Nej, hvilket jubel som broet fram ur deras strupar naer de sago huru var och sommar naermade sig.

"S-i-r du", sade lilla honan. "S-i-r du att jag hade raett. I ar blir inget noedar. Vi kunna skynda pa med boet."

"Och boerja att taenka pa ungar", kvittrade hanen.

Sa broet jublet loest igen fran dem, fran sma faglar, som just anlaendt foer att "se sig foer":

"Ingenstaedes pa jorden aer det som haer", ljoed det. "Se solen stiger oefver fjaellet. Snart stannar den kvar hela natten. Skogen aer sa vid. Vi kunna redan stanna haer, nu som i fjol. Da froeso vi, da svulto vi. Men boet var godt att ha. Vi ta' det igen, vi ta' det igen. Sol och var. Intet noedar. Sol och var!" Pa olika dialekt och i olika melodier klingade fran sma fagelstrupar, "sol och var", "bo och ungar"! Langt, langt inne i skogen hoerdes det.

Barnen lago stilla och lyssnade. De hoerde huru orren spelade, och visste vael huru lustig han sag ut, naer han till spelet dansade rundt, rundt.

Och just nu, just naer solen stod upp boerjade tjaedern sitt spel, sitt hemlighetsfulla hviskande, sitt underliga u glaete med det slutliga skriet af lycka. Lyckan af att lefva och att ha den lilla milda honan att sjunga foer.

En stark doft af kada och fuktig barr, af haer och hvar redan bar skogsjord traengde med en nyvaeckt mild sunnanvind in, under granen.

Barnen satte naesorna upp oefver faellen. De soepo in luften och fingo samma hag som faglarna att flyga upp, att kvittra och sjunga.

Baecken hoerde de. Redan friggjord porlade den bredvid dem, aefven den som i kvittrande jubel.

De satte sig upp i baedden: Pa en gang tog dem lusten att sjunga.

Maglena boerjade:

"Morgon mellan fjaellen,
klara baeck och flod
porlande mot haellen
sjunger Gud aer god. -- Gud aer god.

Dagen ser jag braeckas.
Fram gar ljustets flod.
Dalarna som vaeckas
susa Gud aer god. -- Gud aer god.

Skogens faglar sjunga
med ett glaedtigt mod,
daer pa kvist de gunga,
kvittra Gud aer god. -- Gud aer god.

Sjael vak upp och svara
med ett glaedtigt mod.
Hoej din lofsang klara.
Sjung att Gud aer god. -- Gud aer god."

"Oj hvad de' aer behaendigt och grant och roligt te ha gard och koerka i skogen", sade Maglena. Hon sprang upp, naer de slutat sangen.

"Nu ska' vi goera oss fin, och goera fint i stugan", sjoeng hon pa sin egen melodi. "Jag ska tvaetta mej och jag ska tvaetta dej, och jag ska kamma mej och jag ska kamma dej."

Maglena hoppade i schottissteg fram till Manke, som satt i baedden och kliade sig i hufvudet med baegge haenderna. Han var ganska svartbrokig i ansiktet genom att ha' statt oefver roeken, och att i soemnen ha' gndit oegonen med inte vidare rena haender.

"Int ae de daer nan behaendig lat int", muttrade Manke, som genast kom i stark misstaemning. "Tvaetta dej sjaelf du. Du aer sa svart pa naesan som gamm'hoenan hos Sven-Pals."

"Men du aer sa brokig i syna som svart- och hvit-geten hos Nils-Nils. Hva' tror du att Anna-Lisa skulle saega. Jag taenk' Per-Erik han ser annorlunds ut han, aen du."

"Ja, just som de vore nage behaendigt te' ta' efter hur han si ut nu. Ga haen, jag ska ner till baecken efter vatten."

"Men, sir du Manke, foerst ska du vara ren i syna och om haenderna, a de om du vill eller int." Maglena tog ett stadigt grepp om den sprattlande pojken arm.

"Du taenk' vael spaenna pa mej lill'skjortan daer, vi fick foerra veckan, heller lata mej ga omkring haer som Kain pa taflan hos Carl-Nils, presis naken. Lat bli mej, hoer du."

Manke fraeste och grinade som en lokatt i strid, beredd att till det yttersta foersvara sitt skinn.

"Ante, hall i pojken at mej", flaemtade Maglena. "Han aer int tvaettad pa tre dar. Det kom foer mej i natt de jag matt ta' i me allvar foer te fa'n tvaettad och kammad, nu, naer han int' ha Anna-Lisa."

Hon loesgjorde sin ena hand och kliade sig sjaelf, varsamt och omaerkligt i hufvudet.

Ante lade ned fanget med kvistar han burit in och kom Maglena till undsaettning.

"Du ska' vael skaemmas te si ut saemre aen en gris."

"Men en skrapa int grisar ren med skarsnoe, int, och de taenk Maglena goera med mej, hon har int na' vett", grinade Manke.

Stora tarar gjorde foerberedande strimmor i hans numera ganska roeda kinder, framvisande prof pa huru de skulle taga sig ut som helt vattenskoeljda.

"Ga ner till baecken efter vatten i vrilen haer, sa fa vi tvaetta dej ren, sa vidt du int tvaettar dej sjaelf", sade Ante medlande.

Manke slet sig vildsint ur Maglenas grepp. Blixtnabbt raeckte han ut tungan at henne och foersvann ner at baecken, kvickt som en ormsnaella (oedla).

Maglena sag onekligen mera besviken aen belaten ut, naer han efter en stund kom "in" skinande blank i ansiktet, som droep af vatten.

"Ge mej en trasa", frustade han hoegtidligt, "sa jag far gno mej i syna. Jag har tvaettat mej i baecken."

Maglena, som under hans franvaro hos sig frammanat en lejoninnas mod och styrka, foer en foerestaende brodersstorrengoring, slet haeftigt loes den ena aermen ur fars gammeltroeja och gaf honom den.

"Hva i syndstraffe ska' du kloesa mej foer?" skrek Manke ilsket, naer Maglena inte kunde motsta att sno trasan i nagra renande, torkande tag om pojkenes nacke och oeron.

"Du ha vael int oegon bak, sa du kan si att du aer svart pa halsen."

"Hjaelpandes stinta, da matt jag vael hjaelpa dej a, naer du ska' sta, foer int' annat aen jag kan si sa har int' du heller oegon bak.

Maglena drog sig tillbaka slagen af detta broderns argument. Det var ganska nedsaettande foer hennes mors- och matmorsvaerdighet att matta sa helt ge sig.

Men humoeret hos henne tog upp sig igen.

Hon laet faellen, som hon hoell pa att laegga ihop, falla ner igen i mossan, gick sa med snabba steg till kanten som hon haektade ner fran kvistknaggen. Daer fick hon da aendtligen raett pa maessingskammen. Med triumferande uppsyn roek hon emot Manke med kammen i hoegsta hugg.

Men han var i denna stund oatkomlig, stark, oefverlaegsen, foer foersta gangen ordentligt sjaelftvaettad. Ren om haenderna, trastorkad!

"Stinta, ga ner till baecken och gno af dej svartflaeckarna pa naesan. Nu sir du ut i syna som galten hos Nils-Nils."

Men nu maste Ante skratta, och naer Ante skrattade sa daer innande roligt, sa maste de andra begge skratta med.

"Ta hit kammen", sade Manke, som foerst aterkom till allvarstankar. Hans uppsyn var vildt beslutsam, och han tog emot kammen som om den varit spjutet hvarmed han blifvit doemd att taga sig af daga.

"Aer jag god foer att tvaetta mej, sa ska' jag vael ta mej igenom te kamma mej a, om de sa skulle vara ba' en och tva ganger i veckan."

Maglena, som laemnat brodern med en misstrogen retsam fnysning, kom snart opp fran baecken lika skinande ren hon som Manke.

Denne satt straengt andaektig framfoer elden, med vattendrypande harstripor som sma ljustekar stretande ner at halsen.

Kammad var han otvivelaktigt, ty hullet lyste blodroedt igenom daer haret var benadt. Manke froes och huttrade, men hans bla laeppar ville dock icke ut med huru foega behaendig harm fann tillvaron i detta sjelfsnyggelsetillstand.

"Jag tror du frys, jag," sade Maglena, som kom att titta pa Manke genom det lockiga haret, som hon benade och drogs och slet med foer att fa det rent och om moejligt slaett.

"Om jag frys! Ja visst frys jag. Se efter om de int' aer is ner at ryggen pa troejan."

Manke satt mol stilla som om han sjelf frusit till en istod, och daermed foerlorat foermagan att roera sig.

Maglena kaende sig liksom lite angerfull. Hon vred hastigt ihop sitt har omkring en kam af jaertrad med maessingsrand pa, som hon faeste hoegt i nacken. Sa knoet hon ylleduken pa igen och tog snabbt i tu med morgonbestyren. Foerst "ladugardssysslor" foerstas, foer mjoelk at pojkar och hela hushallet. Hon maste sen se om kraeken, skrapa och borsta dem. "Gammelfolke" blef i en hast till en hel statlig ladugardsbesaetning.

Matmor dukade sedan fram frukost at "karlarna". Hon hade sa naer puffat "draengen" Manke raett in i elden under striden att fa honom att sitta naera den och vaermen, naer han, som visste med sig att han var draeng, ville ge' husbonden den platsen vid "oefre" aendan af bordet.

Medan de ato stod Maglena som riktig matmor vid spisen och stickade vantar. Foerst efter "karlarna" blef det hennes tur att ta' foer sig af mjoelk och de broedbitar och limpkanter hon hade sparat i matsaecks-knyttet. Ante lade pa elden och skickade draengen till skogs med kaelken. Han skulle i dag efter ved foer hushallet och kaende betydelsen af att vara bade haest och draeng.

Maglena hade baeddat opp saengen, "sopat" golvet med en knippa bjoerkris, diskat och skakat "klaederna". Som matmor satt hon nu pa en hopvikt faell vid spisen och lagade husbonds byxor, medan husbond sjelf satt hopkrupen i andra fallen och taligt vaentade pa det foer en husbonde raett oundgaengliga plagget.

Hon staelde under tiden fragor pa honom i katekesen, hvilken de foerstas foerde med pa vandringen:

"Hvad nytta medfoer arbeidsamhet?"

"Arbetsamhet befordrar haelsa och vaelstand, hindrar manga tillfaellen till synd."

"Kaere dej goer de int sa noga. Bara lappen bak blir riktig, foerstas", fortsatte Ante i samma andetag.

"Du kan vael int ga med frans kring byxbena haeller nu, naer du aer storbonde", invaende Maglena foerebraende.

"Hvad foerstas daermed att Gud hoerer vara boener", fragade hon i samma foermanande ton.

"Att han i sin vishet och godhet gifver oss, antingen det vi begaera eller det som foer oss baettre och nyttigare aer."

"Det blir naestan kallt att sitte sa haer", sade Ante och foersoekte att fa den slitna fallen att raecka om den bara kroppen.

"Ja, sa far du ta' dom, nog sitt lappen bak fast, men i kanten har jag bara slamssytt sa jag far goera det baettre i kvaell naer du lagt dej."

"Om jag vet huru vi ska' kunna stanna i den haer behaendiga "'stugan'", fortfor hon.

"De syns dra ihop sig till nederboerd", anmaerkte Ante, "det sag ut sa kring manen i natt, och da blir det farligt ledt foer oss te komma haerifran i slasket. De bli allri na'n skare."

"Om vi bara hade nage te' aeta sa ha vi de bra haer i var egen stuga."

"Men vi ha nog ingenting te aeta."

"Om de hade vari sommar aenda", fortfor Maglena.

"Men de aer ingen sommar aen", svarade Ante med tungsint uppsyn.

"De blir nog ingen annan rad aenda,aen att vi ge oss ut igen", sloet han med en suck.

"Nog kan vi vael hitta pa na'n rad, da vi ha' de sa behaendigt haer."

Maglena slet hurtigt andra aermen ur fars gammeltroeja. Hon aemnade sy igen aermhalen och goera den till utanpakrage.

Baesta rad blir, att du tar pengarna vara, alla tolfskillingarna och gar ut nu, pa skaren. Haer bredvid fins en svedja som dom nyss ha braent och da fins det nog nage folk som rar om na', daer du kan fraga efter handelsboden som lill'Anna i broellopsgarn tala om."

Antes min klarnade.

"Ja, och jag har traeskedar, och tvaror te byta ut och sa da alla tre tolfskillingarna te koepa mat foer. Finn' jag bara handelsboden sa kan jag fa i mat sa vi kan vara kvar haer tills du fa laga opp oss."

"Och du hinn fa bra' med skedar och tvaror te bju ut. Om det bara vore sa att loefvet boerja spricka fram pa bjoerkarna sa kunde vi goera vispar a, och lassa pa kaelken."

"Naer de aer vispristider aer de nog slut pa kaelkfoere", anmaerkte Ante smaskrattande.

Han kaende sig sa belaten oefver byxorna, som nu taeckte ordentligt utan att han jaemt behoejde dra och toeja dem uppåt och oefver att han kunnat katekeslaexan, som han satt sig foer, men fraemst vid tanken att de aennu nagon tid skulle fa bo kvar under granen och slippa att ga kring bygden efter mat och husrum.

"Da ger jag mig af da", sade han. Maglena gned hans gamla paelshufva i snoen, och skrapade troejan med skarsnoeklimpar. Hon tyckte alt han sag riktigt fln och storbondaktig ut naer han vaende sig emot henne och bjoed farvael innan han lyfte pa doerrgrenarna och gick ut.

"Jag fa godt moete, haest och karl", log han emot Manke, som kom med lasset fullt af tjaerfyllda tallrotsknoelar.

"Ptro, still Blacken", sade Manke at sig sjaelf. "De aer grant lass. Aer det int? Jag taenkte trafva opp veden haer pa soersidan garden sa solen far torka uten."

Manke spottade och pekade ut platsen som han sett ut foer aendamalet.

"De blir bra de. Farligt bra att jag har riktig draeng vid garden. Jag far till kvarn jag nu, sa vi fa broed och sa matt jag skaffa hem na'n saettpotatis."

"Kaere dej. Vi ae' utan paerer snart i hushalle a", ropade Maglena inifran stugan.

"Men vi ha' ingen panna te koka i", svarade Ante med hufvudet under doerrkvisten.

"Jag taenkte steka paererna i askan till middag, och stroemmingen pa gloeden, foer du tar vael hem stroemming a". Matmor kom ut ur huset. Hon stod med haenderna under foerklaedet och pratade med husbond och draengen.

"Finn du nage bra aemnen till tvarer och skedar sa ta' med pa naesta lass", sade husbond. "Sa farvael med er da", tillade han och gaf sig af smaspringande mellan traeden i skuggan daer skaren aennu bar, fast det boerjade bli sa varmt att matmor maste goera solbage med armen oefver hufvudet foer solen, som steg och lyste och vaermde. Hon gick in igen, men ropade ut till draengen: "Kom ska' du fa si pa grant."

Manke hoerdes saetta in haesten i stallet innan han saefligt kom in.

"Hva ae' de?"

"Sir du solen pa dropparna i hela taket haer. Si hur det lyse roedt och i alla de faerger pa kvist och gren. Sa fint har vael int kungen en gang."

"Neej, grant aer de", medgaf Manke, "och varmt och bra ha' vi de haer vid elden."

Han stod belaten och vaermde sig.

Gullspira tyckte om elden, hon savael som Manke. Hon hade lagt sig pa faellen bredvid Maglena, som liksom hade stoed af henne foer ryggen.

Pa ett annat hoern af faellen lag kattan, pa mjukt boejda framtassar och stirrade i elden. Hon kurrade och spann hoegt naer Maglena bara vaende sig emot henne.

"Manke, nu kan du stanna inne och hvila morgonvard."

"Jag ha' mest lust till de a", medgaf Manke vaerdigt. Han foersoekte klaemma at sig en bit af faellen, som Gullspira bredde ut sig pa daer hon lag och idisslade.

"Maka dej Gullspira, du har baettre pa dig du aen jag", puttrade han och lyckades till sist fa en draeglig plats pa ett hoern invid geten och system.

"Nu tycke jag att vi ska' dra' igenom foersta hufvudstycke i lill'katekesen, foer i morgon ska' vi ha' husfoerhoerskalas", sade Maglena med ganska instaellsam roest.

Hon boerjade att fa foer sig att det var baest till att ta' Manke med laempor. Det oroade bade henne och Ante att den lille brodern fick ga sa olaerd hela vintern.

"Foersta hufvudstycket vet jag visst att jag kan", foersaekrade Manke drygt.

"Aldrig vaerdt att du saeger de", utropade Maglena foertrytsamt. "Svara da pa rappet pa andra budet?"

"Du skall icke missbruka Herran din Guds namn, ty Herran skall icke lata honom vara ostraffad som Hans namn missbrukar."

Svaret gick flytande, Maglena var patagligen haepen. Men hon taenkte snaerja honom med attonde budet, som alltid tett sig trassligt foer henne.

"Hvad foerbjudes i attonde budet?"

"All osannfaerdighet och i synnerhet falskt vittnesboerd emot naestan."

Mankes oegon lyste triumferande.

"Taenk att nu matte da tuppen vaerpa at dej naer Ante kom tillbaka", beroemde Maglena.

Manke poeste af belatenhet.

"Ja si katekesen aer da int nage farlig foer mej int", sade han utan vidare anspraksloeshet. "Jag tror du ha' int sa laett foer de du, som jag", tillade han oefverlaegset.

Maglena kaende sig en smula illa beroerd. Men det kom icke i fraga att hon taenkte erkaenna underlaegsenhet i nagot haenseende.

"Huru ha' vi med psalmerna?" atertog hon med vaerdigt allvar, medan hon med synbar moeda traedde om stickorna i tumhalet pa vanten och boerjade sticka tummen. "Den daer: Hela vaerlden froejdas Herran."

"De gar jag int ut me", muttrade Manke. "Naer ordena stjaelper sa daer pa hvartannat och foeljs at sa dom ralma loes, om ett enda ord ga unnan, sa kan jag int minnas dom."

"Men vi ska' sjunga den versen i moron pa husfoerhoere och Ante han skall vara praest, och da vi fa int skaemmas foer en."

"Laes versen tjugu ganger hoegt sa far du de snart i dej."

Manke taenkte verkligen foelja Maglenas foereskrift. Det var ocksa sa troejsamt att sitta haer inne vid elden och se uppat de solgranna dropparna i vaeggar och tak, och ha foer sig husfoerhoerskalas med askstekta paerer och gloedstekt stroemming.

Han lade nagra feta rotknoelar pa elden, som flammade sa grant och vaermde. Sen satte han sig ned pa faellen med armbagarna pa knaena, haenderna under kinden och boken pa marken framfoer honom.

"Hela vaerlden froejdas Herren", laeste han versen ut, om och om igen.

Katten spann och kurrade.

Gullspira idisslade.

Maglena redde i det granna garnet. Hon taenkte vederkvicka sig med att sy rosor pa snart faerdiga vantar.

Solen glittrade i sma knippen oefver mossgolfvet. Rundt kring "garden", oefverallt i granen hoerdes smafaglar kvittra och prassla.

Maglena satt och taenkte pa huru grant allting var. Ingenting kunde vael vara sa froejdefullt som att ha' egen groen stuga i skogen.

Ante, han skulle nog tra tillbaka till den han a, om det ock kanske skulle droeja till sena kvaellen innan han kom.

I samma nu hoerde bade hon och Manke springande steg, flasande andetag fran en, som kom rusande emot granen, som foerfoeljd.

Midt igenom vaeggen, utan att ta' till raetta ingangen kom Ante, sa slut, att han, innan han kunde fa fram ett ord kastade sig ner rak

lang pa marken. Blek var han, med haret klibbigt af svett.

Det droejde om innan han foermadde roera sig eller saega ett ord.

TJUGUTREDJE KAPITLET. UNDANJAGADE.

Ante reste sig bradskande ater opp.

"Laegg ihop de vi ha och stoppa i kunte. Skynd er som om elden vore efter er", flaemtade han aennu kippande efter andan.

"I fridens dagar", sade Maglena. Hennes ogon moerknade af skraemsel och laepparna skaelfde. Men kvickt och omtaenksamt lade hon ner i kunte hvad hon bredt kring och gjort troejsamt med under granen.

"Ska' vi matta ga haerifran aenda", hviskade hon och sag sig foerfaerad omkring.

"Ja, och de pa eviga rappe", sade Ante med hes, daempad roest. Han snoerde raskt fast faellar, kunte och aemnen pa kaelken. Tyst, med sammanbitna taender lade han ater snoeret oefver axeln och drog ivaeg ut genom raetta doerren.

Maglena foeljde och skoet pa kaelken. Hon foermadde inte se in tillbaka i den granna, fina stugan, daer hon da aendtligen kaent att hon haft ett hem, det foersta se'n de laemnade lill'grastugan. Gullspira gaf sig efter foerstas, taett i haelarna pa de aftagande, som en hund.

"Ta katta Manke", sade Ante tvaer i roesten. "Dom aemna nog ondt at henne a sa vael som at oss."

Han gick tungsam och bitter i sinnet och drog kaelken. Det var svart att komma fram da solen loest upp skaren och snoen var som vatten, sa Ante soekte sig ut at nipkanter kullar och dikesrenar, daer det var sa godt som bar jord och daer kaelken inte laemnade sa tydliga spar efter sig haeller.

"De aer draengen fran elakgarden, foersta ni, som aer efter oss", sade han omsider, naer de hunnit sa langt att ej skymten af den hoega, grofgreniga granen, under hvilken de bott, syntes.

Maglena hade nog hela tiden foerstatt att det var foer folket fran den garden de nu rymde.

Hon ryste sa att hon skakade, naer hon taenkte pa den kvaellen ute i lidret i manskenet, naer de hoerde Gullspiras farliga skraen och sago henne ligga daer som doed.

Inte foerraen de kommit sa langt, att de hade en annan by i sikte, vagade flyktingarna hvila.

De orkade ej heller laengre kafva sig fram i den loesa ojaemna snoesoerjan.

Manke var sa troett att han gret. Katten hade han laengesedan slaeppt. Hon foeljde barnen i det laengsta jamande, med svansen raett i vaedret, men naer hon kom rakt pa ett akerrattsbo inunder en ragakerren sa stannade hon. De foerstodo ju att hon maste stanna, sa hungrig som hon var. Huru skulle de bara sjaelfva vaga sig fram till byn foer att bedja om en matbit.

"Vi fa dricka mjoelk sa laenge", sade Maglena. "Ett par tre broedkanter har jag pa botten af knten. Foerraen vi ge oss in till folk sa ..."

"Om vi vael kom ner till an, och oefver till andra sidan, daer ni si den daer stor byn, sa vore vi ifran det haer hallet", grubblade Ante.

"De aer oppstop (vatten pa isen) pa an, men vi hitta vael pa nage staele te komma oefver pa 'rena isen'", ifrade Maglena.

"Stackare dej, Gullspira", sade hon och smekte geten, "du fa fara illa du sa haer ute pa vidden. Men innan vi ga oefver an finn vi vael alltid nan liten bjoerklund eller nagra smaalar, daer du kan fa dej ett mal." Gullspira klagade icke.

Icke heller hon aelskade byarna. Sa hon trippade laett foere utfoer en slingrande stig, som i utkanten af byn nadde ner till aelfven. Ante styrde kaelken och det bar ivaeg med fart. Haer i skuggiga nipvaegen fanns lite isfoere kvar.

Manke satt belaten pa och Maglena sprang efter, fort sa laddarna hvirflade som trumpinnar.

Braedlappar voro kastade oefver isen, som i uppsmaelt snoesoerja floet oefver kaernisen invid stranden. Men Ante stannade. De hade kommit till en behaendig allund med smaenar, och Gullspira skulle ha sig ett dagsmal.

Haer var orimligt tryggt och undangoemdt ner under branta nipan. Sa haer kunde Ante fa tala ut om farligheterna han hjaelpt dem ifran.

De fingo hoera huru han sprungit och hoppat mellan traedstammarna och varit sa glad naer han taenkte pa huru han skulle komma hem till "stugan" med maten. Langt bortom svedjan hade han gatt, men raettat sig efter solen sa han gick ifran det hall daer elakgarden var.

Han hade blifvit riktigt stornoejd naer han hoerde roester af folk. Det var timmerhuggare, som talade hoegt mellan traeden. De hade roligt at nagot, det foerstod Ante, som skyndade att na fram till dem.

Men sa hoerde han det skraemmande ordet "kask" och "jag skall laera dem ba de och mer till. Pojken, som satte krokben foer mig skall fa sa mycket han tal". Det var finndraengen i elakgarden, som talade.

Den andre, lilldraeng i samma gard hade skrattat at sana ungar, som

vagade sig pa stort folk och sade nej till starkvaror. Ante hade naett och jaemt hunnit huka sig ned bakom en hoeg med ris och brate, daerifran han mellan kvistarna kunde se oefver till karlarna, foerraen den vindoegda finnen vaende sig raett emot det hall, daer han krupit ner.

"Dom finns haer nanstans pa skogen", illskratta draengen. "De aer int svart te foersta de, foer de ha runni blod efter geten pa ett par staellen oppe i vaegen precis daer kaelksparen gatt in pa vidden, daer skarsnoen bar pa maron."

"I de haer godvaedre laer dom int komma langt med tung kaelke och en get, som vael ska ha bra ondt foer att ga nu", hade den andre karlen svarat med ett illjarsgladt skratt aefven han.

"Geten daer fick nog sa mycket hon talte", grinade finnen. "De aer slag (piggt gry) i Grels och i de andra pojkarne i eran gard också."

"Ja, och int mindre i stintan. Du kan tro gosse, men hon sa i morse, da jag tog kasken och int hade nan te ge na: 'Fa ja int en kask', sa hon, 'sa ga ja dit i grafven.' Mor hennes hon matte leta fram en skvaett och ge na en aenda, foer stintan gaf sig inte."

Nu hade de skrattat begge tva sa hardt sa att smafaglarna hade blifvit raedda och flugit bort.

"Knifven, grahunn i garden aer lika inmarlig och illsint han som folket i eran gard", flinade finndraengen. "Han aer nog god till att spara opp ungarna och ha dom fast i ben och rygg och det innan dom hinn gapa".

"Allt de daer lag du och hoerde pa?" hviskade Maglena med oegon vidgade af foerskraeckelse.

Hon stod och hoell ner en kvist med svaellande vide- knapp at Gullspira.

"Jag kunde ju int roera mej fran staellet. Finndraengen daer stod och glodde liksom misstaenksamt raett in i rishoegen daer jag lag. Jag tordes int andas en gang, foer jag trodde de han hade varsnat mej, naer jag kroep ner daer."

"Gosse, att du int doedde af raedsla!"

"Int kan en doe ta sant", tyckte Manke. Han satt kvar pa kaelken med uppdragna ben, sa slut att han knappt orkade foelja med Antes utlaeggning af de faror de undgatt.

"Da int jag doedde, da katta kom pa isen med eldslager i oegona, och rompa (svansen), som stod som roek pa na, sa jag trodde de var skrymt (spoeke), sa doe nog ingen annan haeller."

Efter denna foersaekran sjoenk Manke ater tillbaka i sitt sloehetstillstand.

"Ja, nog var jag raedd", medgaf Ante. "De for igenom mej huru det

skulle ga er och Gullspira, och hvad de skulle bli af mej om dom, som stod daer och grina sa ledt, hade varsnat mej."

"Langt bort kan dom int vara', sa finnen och tog nagra steg emot rishoegen, daer jag lag. 'Dom kan ligga goemd haer a, foer jag tyckte nyss att det liksom roerde sej bakom rishoegen daer'."

"Han tog opp en sten och kasta i hoegen, sa den sa naer tagi i hufve pa mej."

"Och du gaf dej int till att skrike eller roerde dej?" Maglenas roest var tjock af foerskraeckelse.

"Nej, foer da hade de ju vari slut me ba er och mej och Gullspira. Men finndraengen klef fram aen en par steg."

"Gosse, jag star int ut te hoera dej."

"Men da, kan du foersta, sa kom en helande hop smalaemlar farande uteder backen, svart och gult a dom, som en lang trasmatta, som floeg framfoer foetterna pa'n. Han trampa foer att fa doed pa nan af dom, och hoppa hoegt i vaedre, sa sint vardt han, och sa vaende han oegonen fran mej."

"Sa maerkligt. Dom kom som utskicka. Vi ha int sett na fjaellaemlar aen, me'n vi vari haer i skogen", grubblade Maglena. "Mor skicka fram dom de aer da min tro. Men nu sprang du vael?"

"Nae-ae. Jag var int god till de. Finnen gaf sig tillbaka till den andra draengen, och nu sa han de jag hade stuli klockan och faellen hos farfar."

"Du stuli -- tagi olofvandes!"

Maglena slaepte grenen. Hennes oegon brunno svarta af harm.

"Ja-a han sa de."

Antes uppsyn var tungsam och sorgsen. "De stack just som sa ondt i mej, ma du tro."

"Ja, da skaems jag te ga ut i bygden hos folk. 'Stuli', just som Jan Ers Kalle, som hade stuli af en handelsman och sitt i haekte ner i stan."

Maglenas laepar boerjade skaelfva, tararna kommo floedande.

"Stinta, du ma vael veta att jag int aer god foer te goera sant!"

"Men de aer farligt att nan bara ha sagt sant. Mor skulle vael ha doett om hon hoert de."

"Mor laer vael si hvad som raett aer hon, daer hon aer, sa int aengslas jag

foer de. Jag aengslas mer foer farfar i elakgarden."

"Hvad da?"

"Jo, du vet de Maglena, att finndraengen sa, de Brita hade kommit in te farfar pa maron och skulle laegga pa elden daer, och da hade han fatt slag."

"Sa han inte kunde tala om att han gett dej klockan och faellen."

"Han hade fatt slag stackarn, och kunde int roera sig ur saengen", vidhoell Ante saktmodigt. "Far och mor i garden och smapojkarna hade kommit nerfarande till farfar. Dom hade sett att klockan och faellen va borta. Farfar hade foermatt saega att jag fatt begge delan af 'en. Karlarna haerma hur han sagt. Dom stamma som farfar. G-g-g-ossen h-h-h-a f-a-tt k-k-k-klockan och f-ae-ae-l-len, G-g-g-rels s-s-s-ska int fa de. "

"Han var behaendig farfar, och godaktig. Men dom vardt vael sint pan?"

"Dom vardt de. Sonhustrun, hon hade skakat en och sagt att han skulle ta fram klockan, och Grels hade vari sa sint att han hade grati och sagt allt hva ledt var te farfar."

"A daer lag han ensammen, ingen te ty sej till", sade Maglena med oemmaste medlidande i roesten.

"Jo, han fick den han kunde ty sej till, foer si du han doedde igar kvaells, farfar."

"Da ha han de lika bra som mor", sade Maglena laettad.

"Men Grels, han vill ha igen klockan och matmor vill ha faellen."

"Och finndraengen vill piska opp dej, och ha i Manke och mej braennvin", fortsatte Maglena, som rysande sag uppåt nipslutningen. "Men vi matte skynda oss haerifran."

"Dom skulle int ta till a jaga efter oss foerraen pa eftermiddan, naer dom vari hemma me ve'n. Men da skulle Grels och de andra barna vara me. Och Knifven skulle dom ha te spara opp oss me."

"Gosse, vi matt ge oss oefver an pa rappe. Hunn deras tappa spare naer vi ga oefver uppstoppe (vattenbaeltet) och dra at oss braedlapparna, som ligg oefver daer."

De ordnade bradskande pa kaelken. Maglena stannade ploetsligt i arbetet med att snoera igen kunten.

Hon grep Ante om armen.

"Gosse! Hoer du! Nu aer dom efter oss aenda, ba finndraengen och barna och Knifven. -- Hoer du, dom aer snart haer! Utfoer nipan haer kom dom -- nu aer

dom bakom klippsten haer bredvid --."

Ante stod stel som en bild. Han hoerde tydligt han som Maglena ilsket hundglaefs, som hastigt naermade sig genom smaskogen, hvilken gick nerom nipan. Bortom en brant stenvaegg, som skoet ut midt i nipan hoerdes eggande rop af karl- och poj kroester.

Nu prasslade och braecktes grenar alldeles invid dem. Maglena, och Manke, hvilken just masat sig opp, kastade sig storskrikande framstupa oefver kaelken.

Ante hoell Gullspira vid ena hornet bakom sig.

Han stod stilla med bister tungsint uppsyn.

Barnen -- Gullspira -- Ater for det igenom honom att han sjaelf foert dem till det elande, de farligheter, som de nu hade oefver sig.

TJUGUFJAERDE KAPITLET
ETT OFOERMODADT ATERSEENDE.

Det var hufvudet, hornen af en ren, som i detta nu visade sig foer Antes foerut vettskraemda blick. En ren, som med klapprande kloefvar och i sin tur doedsskraemd blick fran stora, svarta oegon floeg foerbi honom och fortsatte vaegen utat aelfkanten.

En lapphund var honom taett i hasorna. De stoertade foerbi utan att taga notis om barnen daer vid kaelken. Sadana sma stackare var ej renen, aen mindre hunden raedd foer.

Med hojtande rop kom en lapp fran bjoerkdungen. Han raende i snabba steg fram pa breda, korta skidor. I hans spar foeljde ater en lappojke.

Ante trodde inte sina oegon.

"Mattes Klip!"

Det var ju en lapp fran deras egen hemtrakt i hoegfjaellen, en som hade kata bara en tio mil ofvanom deras egen socken.

Lappen gaf till ett utrop.

"Ar de int Ante fran Hvasstoppsbyn i fjaellet. -- Och Gud troeste oss, de sma ena a och tunnare nu aen lappens barn. Foeda har trutit foer fjaellbarn i var."

"Mattes! A att de aer Mattes!"

Maglena, som aennu darrade i hvar lem, gick fram till lappen.

Manke vagade knappast hoeja hufvudet fran kaelken.

Den haer gangen trodde han mest att skraemseln hade tagit doed pa honom, foer han maektade icke roera sig ur flaecken. Dessutom satt den tanken aennu kvar i hufvudet pa honom, att hojtandet han hoert invid sig kom fran kaskdraengen och elakgardspojkarna, och hundglaefset fran Knifven.

Manke kunde icke sa pa en gang vaenda upp ner eller ner och opp pa alla foerfaerliga foerestaellningar. Han maste ha tid pa sig att raeta till dem inom sig.

Daerfoer lag han kvar, skafde smalbenen oefver kaelkkanten och stod sa godt som pa hufvudet i farskinnsfaellen.

Det var foerst vid en rappande smaell pa den kroppsdel, som han alltfoer ofoersiktigt prisgaf som han studsade tillbaka och fick fotfaeste pa marken.

"Lill'draeng blifvit skraemd fran vett, duktig karl annars oppe i lappjaellen", sade Mattes.

"Det fanns int sant folk daer, som skraemde lifve ur en", puttrade Manke.

"Den haer gangen va de mest gjort me mej. De aer int na behaendigt te tro de en ska bli ihjaelbiten af hunn och sen braennas opp inni magen af braennvin, som de ryker af."

"God lilldraeng, som aer raedd foer farlig elddryck. Fattig lapp dricka elddryck, och det blir slut pa lappen."

Mattes hade med ens fatt en sorgmodig uppsyn, men fick snart igen sitt glada, jaemna lapphumoer.

"Stor lycka nu, att renoxen gifva sig ut ur hjorden pa morgon, vara sint och raenna efter den i snoevatten hela dagen. Noejd nu at flyende ren. Nerlja nog ocksa noejd att stanna. Ge foeda nu till er alla."

Lappen tog ur "lappskapet" (den, ofvan skaerpet vida kolten) en bit renost och hardt broed, som Nerlja, sonen hans, sa vael som de andra, hungrigt togo at sig.

"Int langt borta fran hjorden nu. Renoxe nog redan daer. I natt fa svenskarn bli smalappar i kata hos gammal lapp."

"Gulla er Mattes, lat oss ga", ifrade Maglena och drog Mattes i koltaermen. "Jag hoer en grahund ofvanom ni- pan, han gnaell och leta spar. Jag hoer pojkar hojta a."

Maglena fick Mattes med ner at isen.

Lili'Nerlja sag pa huru Ante styrde om pa kaelken. Han taenkte att svenskfolk hade det besvaerligt naer de skulle vandra. Ingen akja daer man kunde snoera fast hvad en ville ha med, och ingen ren att dra oefver

milsvidderna.

Vaerst af allt med sa tung klaedesrustning, helst foer foetterna.

Ante och Manke hade ju storfolkskaengor, sura och bloeta, stoppade med hoe. Deras langbyxor med lappar och ref och deras langaermade troejor utan midjebaelte voro leda, obekvaema plagg. Aldrig skulle en lapp velat eller kunnat komma fram i slik draekt.

Lill'Nerlja han spratt och han hoppade, smidig som en skogsmard i sin korta renskinnskolt med de bensnaefva byxorna fastsnurrade vid smalbenet medelst granna band med tofsar, och pa foetterna de fjaederlaetta skinnpjaexorna.

Den bla toppmoessan med groena randen satt laett som ett intet pa hufvudet. Lappgossen lade skidor och staf pa kaelken och tog tag i repet foer att hjaelpa Ante att draga.

Mattes hade radt dem att lata lasten bli kvar daer. Han skulle hjaelpa dem oefver uppstopet.

Lappen hade mycket roligt at deras frimodiga tilltag att ta geten med pa langvandring. En get var mest sa laettfoedd och laettskoett som en ren.

Hon kom springande ut ur smaskogen, Gullspira, naer Maglena kallade pa henne, maett och foernoejd.

Maglena hoell pa att plumsa i foer hon kunde inte lata bli att titta sig tillbaka at det hall fran hvilket hon tydligt hoerde hundglaefs och hojtande. Naer de nu voro midt ute pa breda aelfven, sa kunde hon se byn, som de kommit foerbi och daer ofvanfoer akrarna med bara flaeckar, nipslutningar och dikeskanter. Hon kunde se den moerka taeta skogen, daer deras groena stuga fanns.

Och, hon goemde sig rysande bakom Mattes. -- Daer, just daer nipvaegen oepnade sig ner emot aelfven sag hon huru en gra hund gnaellande och smatjutande pilade ivaeg utfoer. Oppe, ytterst pa nipslaetten syntes tva grofva karlar och tre pojkar samt en stinta. Som snala vargar jagade de, lystna efter byte.

Maglena tog fastare tag i mudden (kolten) pa Mattes. Manke hoell nog lika stadigt grepp i den han med.

TJUGUFEMTE KAPITLET LAPPKATA OCH RENSKJUTS.

Laengst framme, daer vaegen drog upp genom den redan pa norrsidan snoefria nipan syntes som en skog af gra, torra grenar. En skog, som sakta roerde sig framat.

Lapp-Mattes gaf till en ljudande jokkning, ett underligt,

genomtraengande skraen liksom fran strupen och gommen i foerening. Den, som inte hade hoert sadant ljud foerr skulle ha kunnat tro Mattes i en hast fatt foer mycket till baesta och jollrade fram latar och ord utan mening.

Men Frostmofjaellsbarnen kaende vael sa pass mycket till lapparnas seder, det de foerstodo att Mattes nu, i en sang, som han hittade pa foer tillfaellet haelsade pa gumma, barn och renvaktare, och att han beraettade haendelsen med barnen, sa att de i katan visste om deras oede langt innan dessa hunno fram till renhjorden.

"Renoxe lupit undan hela dagen", jojcade Mattes. "Finna sma svenskbarn invid fruset vatten, raedda foer lapp, tycka om da de kaenna Mattes fran Bjoernfjaellet. Lappfoeda skola de dela, ligga i lappens kata. Oefvergifna aero de, ingen far, ingen mor."

Lill'Nerlja slaengde sig i skidorna sa fort han fick skogen af renhorn i sikte. Han raende pilsnabbt som en jagad sjoefagel bort oefver isen.

De som kommo efter hoerde snart vallhundarnas glaefs, daer de floego rundt den till mer aen tusen renar uppgaende hjorden foer att fa den samlad till natten.

Lapparna skulle sla upp taelt pa nipan hitom den stora by barnen varsnat fran andra stranden. Det var ett styft arbete foer hundar och lappar att fa de ibland raett bangstyriga djuren opp genom det tranga passet fran aelfven och oefver till mon.

Mattes skidade ivaeg foer att hjaelpa till.

Manke, Maglena, ja till och med Ante gingo som i soemn och slaepade foetterna efter sig.

De kvicknade knappast till vid att ett ars lille Mattes moette dem ute i vaegen, tultande i snoemadden, sa helt naken som han blef foedd.

Sigri, hans lilla syster, hade all moeda att fanga in honom och fa honom med till taeltet.

Lappmor, Cecilia, var mera saeker i vaendningarna. Hon tog den sprattlande pojken, stoppade ner honom i klubben (lang vagga af skinn, som kan baeras pa ryggen) i den fina renharsbaedden daer, och snoerde fast det mjuka skinnhoeljet om hans, af lif och odygd sprittande lilla kropp.

Modern haengde klubben vid remmar, oefver en troa (smal traedstam) fastgjord i taeltaket. Sigri vippade pa klubben och sjoeng lapparnas vilda doefvande vaggasang foer Mattes, som tystnade och lyssnade och somnade.

Stackars troetta sma vandringsbarn kastade sig ner pa renhudarna hvilka lago som en matta rundt elden i katans midt. De vaecktes opp foer att fa i sig det starka kaffet, som bjoeds dem.

Intet kaffe, ingenting i vaerlden kunde fa opp oegonen pa Manke.

Men det var maerkvaerdigt sa vakna Ante och Maglena blefvo af den kaffetaren. De kaende med ens hungern, och huru obegripligt godt renkoettet smakade, som de fingo pa kornbroedkaka. Till och med den svarta, starka soppan af renblod tycktes dem vaelsmakande. Renmjoelk, som bjoeds dem ur fint snidad skalla (skuren ur helt traestycke) kunde de dock med tack afsta ifran. Stark och besk var den ocksa foer den som ej var vand vid den. Getmjoelken smakade i deras tycke bra mycket baettre.

Gullspira, hvilkens rika mjoelkfoerrad bjudits lapphushallet, klef naett oefver hudarna och lade sig bekvamt till raetta vid yttersta taelthuden. Manke sof alltjaemt som en pojke af sten. Det var aenda ett det vaersta ovaesen utanfoer taeltet. Lapparna skreko och hojtade naer de kastade lasso oefver hornen pa renkor, som skulle mjoelkas.

Korna spjaernade emot med alla fyra kloefvarna i snoesoerja och bara tufvor. Men drogos fram och hoellos stilla af lappar medan stintorna mjoelkade i de sma skollorna.

Renkor och kalfvar stirrade undrande pa fraemlingarna, Ante och Maglena, hvilka hand i hand med Sigri gingo ute midt i den vaeldiga hjorden.

Lappbarnen gingo trygga ibland rentjurar, som stredo och boekade emot hvarandra med till sist sammantrasslade horn, och lassolinorna, som floego om oeronen pa dem.

Lapphundarna, alltid vaksamma, kunde ploetsligt fa se nagon ren, som obemaerkt ville ge sig ut till baettre bete. De pilade ivaeg efter, raett genom hjorden sa man fick se till att sta pa benen om man kom i vaegen foer dem.

Det underliga, mjuka, men aenda vilda spraket, ljoed oefverallt. Lapparna pratade, de pekade med haeftiga roerelser ut at hjorden, skreko foer att goera sig hoerda. Renoxar skulle fangas in och taemjas till dragoxar. Sma kalfvar pa rangliga ben, maste ses till, djur gallras ut till slakt.

Kvinnorna talade smekande, halfsjungande med korna, som de mjoelkade. De satte sig ner pa huk med nagon ung liten silkesmjuk kalf i knaet. De kelade och smekte medan renkon, modern, stod bredvid och sag pa med oemhet i de stora fuktsvarta oegonen.

Ante och Maglena blefvo som yra i hufvudet. De togos med af lifvet, af den lustiga laten, af den liksom muntra bradskan.

Roeken steg svart och fet opp ur taeltoeppningen. Smapojkarna, som sprungit, hojtat och kullrat i snoen och bartufvorna, puffad af ren och hund och folk, boerjade dra' sig in till foeda och hvila.

Skogen af horn glesnade. Det ena grenparet efter det andra sjoenk ner i

den staende hjorden.

Flere och flere doeko ner. Snart hvilade hela renhjorden foer natten.

Lapphundarna, som fatt mat inne i taeltet sofvo daer i vaermen, som lapphundar plaega sofva, med oegonen slutna, men oeronen pa spaenn, efter minsta varsel af vargen.

Mattes kom in i taeltet med storsoener och draeng i foelje. Mat och kaffe hade Cecilia i beredskap at dem. Kvinnfolken, af slaekt och renpigor, foeljde snart efter, hungriga och troetta. Men inte vaerre aen att de hoello vid makt ett lustigt glam inne i taeltet.

Karlarna roekte ur korta kritpipor. De aeldre kvinnorna likasa. De drucko svart, starkt kaffe och talade om aefventyrshistorier. Om gammelvargen, som ingen kunde faella, som var foertrollad och som daerfoer hvarken spjut eller krut aennu bitit pa.

Och de talade hviskande om hvad Mattes "sett", naer han stod pa offerstenshoejden pa midsommarnatten. Allt hvad som skulle oefverga landet under aret hade han sett, och han kunde varsla om fred, oerlig eller pestilentia, godt ar eller oar. Doedsmannens framfart hade han foeljt i syne. Mattes kunde saega, om han "ville" det, huruvida doedsmannen under aret skulle ta' mest af gammalt eller af ungt folk.

Allt sadant prat pa lappska oefversatte Sigri foer Ante och Maglena. Hon satte nog till lite af eget pafund ocksa och lagade att allt blef lite huskigare att hoera pa.

Haer, bland lapparna hoerdes intet tal om vittror och elfvor. Men om troll och "foergjordt" svenskfolk, som maste lyda och foelja lappen da de foerr varit sturska emot honom --, och om trolltrummor och "offer" och farligheter oppe i oedsliga fjaellvidderna, med "doedsmaen", som skreko och jaemrade ute pa myrorna langa naetter igenom.

Underligt att en maenniska kan bli soemnig under sadant hemskt tal.

Men de som blefvo det aenda det var Ante och Maglena. Bloeta skodon och yttre hoelje hade de svaengt af sig, och nu kullrade de ihop sig pa renhuden bredvid Sigri och lilla Lisa.

Ute sof renhjorden. Tusental af lif, och dock ljudloes stillhet. Oefver det hela stralade varnattens mildt leende stjaernhimmel, stralade oefver fattiga lappens taelt, sasom den natten foerut lyst oefver vandningsbarns groena stuga i skogen.

TJUGUFEMTE KAPITLET.
ATER PA EGEN HAND.

Bada dagar och veckor hade gatt sedan den foermiddag tidigt pa varen da Frostmojjaellsbarnen skildes fran deras gamla vaenner Mattis

Klipp-lapparna.

Bade Ante, Maglena och Manke hade innan dess fatt vara med om att kasta lasso, mjoelka, packa ner taelt samt husgerad och mat, i rader af akkjor, som stodo och vaentade.

Ante han hade fatt sig en renskjuts, som var rolig men hoell pa att bli farlig. Han fick naemligen tillatelse att saetta sig opp i en akkja. En, aenda foer from ansedd renoxen spaendes i linan. Mattis sjaelf laemnade toemmen af renskinn i Antes hand. Och nu blef han undervisad om huru han skulle skoeta koerrenen och anvaenda toemmen, med kast till hoeger eller vaenster om renens horn allteftersom man ville fram i naemnda riktningar daer baesta snoen fanns. Han blef aefven laerd huru han skulle ga tillvaega om renen, mot foermodan, skulle bli bangstyrig.

Sa Ante han hade flugit ivaeg pa skarsnoen in mellan hoega furustammar, hvilka lyste guldvioletta emot morgonsolen, som just traengde in genom skogen.

"Hoj hej." -- Lustig! Grannare fart hoell vael inte oernen, som for sa hoegt upp oefver skogarna.

Ante blef sa laett i hagen. Han tyckte att han floeg som oernen, att han gled genom skogen pilsnabbt, som laxen genom klara vatten, att han som taemningen (unghaest) for milstraekor fram. Renen visste att bana sig vaeg mellan stammarna daer aldrig vaeg funnits.

Men sa ville den, ute pa en svedja, goera vaendning tillbaka, hvilket tilltag Ante pa det bestaemdaste motsatte sig med ryck i toemmen och manande rop.

"Ho ho du, ivaeg bara."

Ante slaengde koerremmen hoeger om hornet och vaenster om hornet, drog och slet. En sa rolig skjuts hade han aldrig varit med om.

"Vill du ge dig i vaeg, kloefnisse", hojtade Ante och anvaende oefvermodigt okvaedingsord till fjaellens renoxen, han, som blott var en skogarnas, nipornas svenskpojke!

Sa renoxen vardt sint.

Blixtnabbt, ofoermodadt vaende den sig om mot akkjan, med horn och framben till anfall emot pojkskyckern, som kallat honom "kloefnisse".

Och nu var det vael att Ante lagt pa minnet laerdomen han fatt naer det roerde bangstyriga renar, och att han af vana och behof blifvit beslutsam och snabb i vaendningarna.

Ante grep till det raedningsmedel, som Mattis laert honom. Han gled ner ur akkjan och svaengde den raskt oefver sig som ett skyddstak.

Daerunder lag han sedan, en farligt lang tid tycktes det honom, och

hoerde huru renoxen trummade pa akkjan med sina harda hvassa "nissekloefvar."

Mer aen missnoejd var renen oefver att icke, trots sina verkligt troetsamma bemoedanden, kunna na pojken, som ryckt sa ovardigt i remmen, skriket "ho, ho, du" och kallat honom kloefnisse, och, som nu lag daer under traebotten utom taghall foer renoxen. Denne maste ju spara pa framben och kloefvar, som skulle fa arbete nog aenda under dagen med att skrapa soender skarsnoen foer att daerunder fa den begaerliga foeda af renmossa, som renen lefver af.

Ante tittade ut fran oepningen under akkjan, som han hoejde med ryggen.

Hoppsan, stod det sa till, att renen helt fraeckvt vaendt i dragstaellning faerdig att ge sig tillbaka till laegret!

Ater gaellde det att vara snabb i vaendningarna. Kloefnisse aemnade tydligen ge sig ivaeg med akkjan utan haensyn till om svenskpojken fans i den eller ej.

Ante hann knappt sno akkjan raett, och hufvudstupa kullra sig ner i den foerraen det mycket riktigt bar ivaeg tillbaka mot taeltet och hjorden.

Han hade, stolt och med oegon lysande af froejd, nu naer han gloemt nederlaget under akkjan, kommit ater till laegret och daer skoerdat bifall och beundran af lapparna.

En beundran som han emottagit med foervanande anspraksloeshet. Ingen mer aen han sjaelf visste om huru pass harig han kaent sig den daer stunden under akkjan med de hvassa, trummande renkloefvarna oefver sig.

Naer Maglena och Manke aefven ville goera sig bemaerkta och soeka vinna lapparnas bifall genom en lustfaerd i akkja, moette dock detta Antes bestaemda motstand. Han pastod rent ut att det var farligt foer smaen.

Som om det vore nagon konst att aka i akkja! Sitta i och halla remmen. Kusen till stort!

Manke hade funnit sig storvael med lappar och renar. Han hade lekt med lille Matti, som pa morgonen fatt krypa ur klubben och med de mjuka renharen kvarsittande om den svettiga lilla kroppen sett ut som ett ludet trollbarn.

Manke var sa noejd hos lapparna sa han just tyckte att det skulle vara behaendigare till att fara hem igen med dem aen att gno kring vaegarna och raenna sig foerdaerfvad pa isen foer att komma undan elakgardsfolk och hundar.

Han tillstod oeppet, att de int' va' nage annat som hindra honom att vaenda ater, aen att ba far och mor var borta ur stugan. "Foer sir du, Ante", hade Manke foersaekrat och slagit den ena handen i den andra, "foer sir du, vore dom bara daer, sa vaende jag foer min del och akte hem igen i akkja efter renoxe hela vaegen till Frostmojjaellet, sa mycke du

vet de."

Manke hade gatt ifran Ante, oefverlaegsen med haenderna i byxsoemmarna, stolt i hagen att kunna afsta fran sa statlig hemskjuts foer ett sa obetydligt hinder som att far och mor fattades i hans lill'gra stuga.

Det hade varit sa bedroefligt ledt naer vandringsbarnen och Lapparna, hvilka sa nyss traeffats, drogo at hvar sitt hall. Barnen at soeder och oesterled, till vaelbaergadt folk i boerdiga trakter.

De foerenaemde, lapparna i brad faerd mot norr, mot det stora ljuset, mot hoega fjaellstup, mot vida klipphaellar, hvilka stodo hvita af renbetesmossa.

Langt borta, naer de ater ensamma naermade sig den stora byn hoerde de Lapp-Mattis afskedsjokande:

"Bort draga vandringsbarn, bort att mycket fa se och laera ur bokens svarta ord.

Fattig Lapp intet veta, icke kunna tyda svarta ord. Fattig lapp draga till fjaells, laera foersta ord af stor Far, laera hvar oerten gror, som botar sjuk man, laera finna vaeg till grabens laeger, laera tyda stjaernas gang, tyda jaertecken.

Fattig Lapp har god Fader opp oefver fjaellet, ga dit pa snabb fot, sjunga kvaede om vandringsbarn, som froejdat lapp i kata. Vandringsbarn gatt i moerkvaegen, men ljus star oefver dem. Vandringsbarn ocksa ha god stor Far."

Barnen hade statt lyssnande stilla tills inte ett ljud laengre hoerdes fran den jokande lappen.

TJUGUSJAETTE KAPITLET.

"BRUDEN."

Barnen drogo salunda ater ivaeg utat storbygden. De kommo in i gardar daer ordning och trefnad radde, arbetet gick med lif och lust och nyvaefda laerfstycken blektes i solen, daer de lago utpinnade pa backsluttningarna invid gardarna.

De hunno aefven ibland till staellen och gardar, storstatliga nog till det yttre, men daer superi och laettja gjort sinnena harda och oegon och tungor hvassa som knifvar.

Det var just efter en i fruktan och foeroedmjukelse tillbringad natt pa ett sadant staele som de kommo in i en ny fraemmande socken. De hvita forsar, hvilkas dan som af ett evigt askmuller, alltid ljudit dem i oeronen daer de foeljt landsvaegen fram utefter adalarna, hoerdes ej mer.

De hade kommit ner till bygden, daer sjoefarten tog vid och daer

storaelfven floet segelbar bred och stilla. Rastloest lif radde haer oefverallt och foerde med sig det gula timmer, som tillvaratogs vid de stora sagverken. Aelfven lag oeppen och isfri. Skepp fran eget och fraemmande land lago ankrade ute i lugnvattnet, omgifna af pramar, fyllda af nysagade plank. Det var sommartid med ljus i luften natt och dag, ljus i sinnena. Arbetet vid sagarna och i skeppen gick med sjungande fart.

Vandringsbarnen gingo genom braedgardar, hoegre aen hus, daer det luktade friskt af ratt traee. De stannade invid en rad af hvitstammiga bjoerkar, hvilka pa oemse sidor kantade vaegen opp till en fin hvit storherrgard.

En liten angbat med svensk flagga i aktern stannade vid bryggan bortom braedgarden. Ett saellskap fint folk kom skrattande och pratande opp emot den bjoerkkantade vaegen, som ledde till den fina herrgarden.

Maglena drog sig foerskraeckt undan med Gullspira. Broederna foeljde. Det var godt om goemstaellen bakom braedstaplarna.

Maglena insag att de sjaelvva inte nu genast fullt synliga, kunde ga densamma vaegen fram, som sa fint folk gatt, sa hon vaende in till en liten gard, som sag behaendig ut. Den hade sma foenster, som skrattade med oegonen under ett roedt tegeltak, alldeles som hos jaegmaestarens, fast den baer garden var mindre, ljus och gul i faergen.

Ett groent staket gick rundt om garden, som var stor, med kryddgardsland och vildaengs-graesplaner, daer hvita vaefvar lago pa bleke.

Buskar och smatraed, fast med riktiga stammar funnos ocksa daer inne. Barnen visste sa mycket nu som, att det var traed, som det skulle vaexa fram aepplen pa; och fastaen de aldrig hvarken sett eller smakat aepplen sa tyckte de att det var hoegtidligt att se sana traed, som funnits i sjaelvva paradiset.

Blommor och rosor af manga slag funnos daer dessutom. Sa Ante fann foer godt att saetta traljen (ring af bjoerkvidje) om nosen pa Gullspira innan de gingo med henne genom den vackra hvita grinden.

Fran kryddgardslandet pa soedra sidan af huset reste sig en ung kvinna opp. Hon hoell pa med att rensa bort ograes.

Med den hoejda armen gjorde hon solbaga i det hon tog den raett ovanliga gruppen af intraedande i betraktande.

Hennes unga, vackra anlete fick ett vekt, medlidsamt uttryck. Hennes staemma ljoed sorgset bekymrad.

"Sannfaerdligen aer inte de haer barnen fran noedarstrakten, kanske fran storfjaelle -- daer de haft de vaerst."

"Stackare hvad ni da haft langt att ga och mycke att haerda ut med. Kaere kom in."

Hon steg ner ur landet och skyndade in emot huset.

"De ae bruden -- Ante, Manke, -- pojkar. -- De ae bruden," hviskade Maglena, utom sig af ifver och glaedje.

"Tok", puttrade Manke, som var hungrig. "Har du nan'sin sett na'n brud ligge och raense i kryddgalsland. Nog aer allting atabak (bakvandt) haer nere i lande -- men sa bort ur allt vett aer de da inte."

"De aer hon aenda, ni matt vael si de. De aer den granna, fina bruden", hviskade Maglena. Mer aen nagonsin blyg och haepen, men aenda foertjust smoeg hon sig, bakom broederna, hvilka skaemdes foer hennes dumma pahitt och just ville goemma undan henne.

De kommo in i ett stort soligt rum daer det var sa fint som om man kommit in i helgdagskammaren i en broellopsgard -- om daer inte funnits vanlig spis och sa en splitter ny vaefstol framfoer midtelfoenstret, med bomullsvaef uti.

"Bruden", som Maglena talat om stod vid en hvitmalad skaenk och plockade ifrigt fram mat.

Manke gaf sig till att storglo pa henne oppe i hufvudet.

Int kunde de vael vara en brudkrona de daer, som stod sa hoegt opp under hufvudklaedet af roedprickig linong.

De var mer troligt bara harflaetor, som sutto snodda om hufvudet och vore faestade med kam.

Manke laet sina oegon ga nedat ungmors gestalt foer att upptaECKA nagot annat, mera patagligt brudmaerke.

"Putta (pytt)! Bomullstroeja och hemvaefd blarutig kjol."

Just nu vaende hon sig om, "bruden" skulle vara. Hon moette Mankes grubblande, skarpt forskande blick. Han sag lustig ut, som en liten klok bjoernunge, med hufvudet pa sned och de bla oegonen begrundande faesta pa henne.

"Hvad kan en sa'n haer liten karl taenka pa da han ser sa undersam ut?" fragade hon och gick leende fram till barnen daer de stodo vid doerren.

"Maglena saeg", boerjade Manke.

"Tig da Manke", varnade Ante och noep brodern i armen raett kaennbart. Det var den signal till foersiktighet i tal, och vett i atboerder och san't som var passande haer i landet, som Manke var alltfoer vael bekant med foer att inte foersta att rietta sig efter.

"Hvad aer det hon saeg nu da, Maglena?" fragade ungmor i det hon drog Manke med sig fram till bordet.

"Den daer lill'stintan ser mig annars inte ut foer att vilja saega annat aen hvad raett och godt aer", tillade hon vaenligt.

Maglena stod roed som en ros med oegonen nedslagna. Hon ville grata, sa aengslig och skamsen kaende hon sig.

Manke vagade foerstas inte mer oepna munnen -- en sadan farlig respekt som han hade foer Antes nyp.

"Ja men barn, nu matte ni tala om hva Maglena saeg". Ante steg fram roed om oeronen aefven han.

"Maglena saeg jaemt sa mycke som aer tokigt a som hon hitta pa fast det int aer na ondt me de. Nu sa saeg hon att nugmor aer -- en brud."

"Naeae du, Ante, de sa' ja inte." Maglena vardt sint oefver broderns saett att misstyda hennes ord, och sa foell den svara blygheten ifran henne.

"Jag sa' jag, att matmor va' bruden."

"Ja hoer pa -- nu saeg du ju de igen." Ante sag straengt foermanande och varnande pa system.

"Var bruden oppe i elakgardsbyn, ja!"

Maglena slog opp sina nu tarfyllda, stralande bla oegon emot matmora -- med vaedjande uttryck.

Ungmor i stugan gaf till ett utrop.

"Men barn -- sannerligen aer de inte ni som kom som vandringsbarn till broellopsgarden naer jag gifte mig, och foerde lycka med er."

"Ja, och de aer ju de jag sir och vet och saeg", fnyste Maglena foertrytsamt, "och jag fick dansa me bruden och fick tolf skilling."

"Jaemmerligen heller sa roligt de va' till att fa si nan' fran fjaelltrakten. Jag laengtar sa farligt dit ibland, haelst nu pa sommarn. Foerr bruka jag ju sta foer kraeken i faebodarna vara, den haer tiden."

Ungmor log och pratade foertroligt med barnen medan hon dukade fram mat at dem och letade efter nagra klaedesplagg att fa ordna till at dem.

Hon skrattade belaten naer hon taenkte pa, att barn kunde hitta pa nagot sa innande behaendigt som att ta en get med i foelje naer de gafvo sig ut pa vandring.

Gullspira, som med tralj om nosen lag ute pa trappan som en hund, matte hon se och prata med.

Getter var hvad hon foerstod sig pa och gaerna velat aega. Men haer nere vid vaerket fanns icke en, som aegde eller numera foerstod sig pa huru

mycken nytta och trefnad man kunde ha af sadana djur om man skoette dem raett.

"Det skulle kunna hitta pa att haenda det vi fa skaffa oss en get aenda, nu, naer gubben min fa si och hoera talas om den haer och hur maerkvaerdig hon aer", log Kristina.

Hon var sa glad unga matmor Kristina, att hon tog Maglena vid haenderna och dansade om med henne. Lill'stintan maste ju ater en gang fa dansa med "bruden."

"Haer aer vaennen den baesta", sjoeng hon. Maglena var modig nog att staemma in med.

De stannade midt i dansen.

Husbonden, den unge sagstaellaren kom in.

Han blef staende vid doerren som foerstenad, naer han sag hustrun midt pa dagen flaenga omkring med en barnunge, som daertill var i noedars- och tiggardraekt.

"Hva' i fridens dagar, Kristina. Har du blifvit tokig?"

"Inte, gosse!" skrattade Kristina roed och upplifvad af dansen. "Men ser du, jag har storfraemmande fran fjaelle, sa vi matte ha roligt i lag med hvarandra."

"Nu ska vi foeljas at ut i kryddgar'n och dricka kaffe daer", fortfor hon.

Kristina tog kaffekokaren, sedan hon delat ut det oefriga kaffegrejet till barnen att baera. Och sa tagade de ut till gungbraedan, som stod under den blommande roennen naera stugknuten och de tva sma kryddgardslanden.

Mannen drack kaffe och doppade hembakadt broed. Hustrun gjorde honom saellskap haeruti, daer hon frisk och lycklig satt invid honom och halfhoegt sprakade om barnen.

"Ja taenk pa hva' sana snastackare ha fatt slita ondt", sade mannen. Han sag begrundande pa barnens urvaexta eller af stort folk aflagda, skaenkta klaeder.

"De gar int att tala om de", ifrade hustrun, "utan ba' far och mor, och sana elaendesar, som de fatt vara med om. Sa haer fa dom halla pa nu, och ga fran doerr till doerr antingen folk tar emot dom eller koer ut dom."

"Jag lid' inte att hoera pa de en gang. Vaerst har de vael varit foer den daer lillklauppen. Sa'na sma ben som han har att stega fram pa. Men duktig aer han att ta upp ograes, sa nog syns de bli karl af honom aenda med tiden."

Husbonden sag smaskrattande af belatenhet pa huru Manke, som lag pa fyra foetter i kryddgardslandet ryckte opp molle och sarf fran roflandet och kastade ut ograeset i en hoeg pa gangen.

"Fa jag ta de haer till Gullspira", fragade Manke. Han stod svettig, med lerstrukna "aftorkade" kinder ute pa graesgangen framfoer hoegen med aennu friskt, groent ograes.

"Har du hoert pa slik liten en, du, Kristina?"

"Ja han aer maerkelig pojken, fastaen dom bli' nog ofta sa daer tilltagsna sma 'en oppe i fjaellen, daer dom ha de fattigt. Men nu ska dom ha kaffe och doppa till sa mycket dom orkar, de ska da bli saekert."

"Ge ograeset till geten du, gosse", sade husbonden till Manke. "Men tror du hon aet san't daer skraep", atertog han naer Manke kom tillbaka med Gullspira, som fick "loefte" om graeshoegen, och befriad fran traljen boerjade nafsas i sig ur den.

"Gullspira tar tillgoa me hva' hon far", foersaekrade Manke. "En sa'n get ska' en aldrig ha sett", tillfogade han med den talfoerhet, som utmaerkte honom naer det gaellde Gullspira och han, som nu, var utom "taghall" foer Ante.

"Jasa hon aer sa maerkvaerdig?"

"Gullspira! Jaa nog aer hon de! Hon har vett som tolf. Hon aet, antingen hon tycke om de eller int -- de vaersta rat (skraep) om hon int far nage villre (baettre) bara foer hon ska fa mycke mjoelk i jufvre, at oss."

Manke stod tyst och grundade oefver Gullspiras vidare foertraeffligheter. Han fortfor: "Om hon si att vi aer troett och hungrig sa kom hon till oss och saeg, maeae --, saeg hon -- "ta ta inaej", mena hon, och naer vi hadde smastinterna sa kunde hon saega at Anna-Lisa sa daer, mangande ganger pa dan."

"Och alltid hade hon mjoelk att ge?"

"Foerjaemnan, de var en sak de --. Och sa gno hon oss sa haer me nosen. Hehehe, saeg hon da. Hon ska just som skratta da, sa vi ska bli faenje (glad) och int ga a ampes i ovetenhet. Akt dej Gullspira", skrek Manke till midt i sin haenfoerda beskrifning. "Ga int pa lande foer da kom jag med traljen."

"Att du naens saetta pa henne tocken pinoredskap", sade husbonden litet gaeckande.

"En kan nog sa tycka", muttrade Manke. Han spottade, och stirrade framfoer sig. "Men hon tar sej int illa af de Gullspira. Hon vill int ha de na' baettre hon, aen vi."

"Har ni tralj om nosen da?"

"Naeae men. Ja hur va' de nu igen, Ante?"

Radloes och foervirrad vaende sig Manke till brodern, som i yttersta flit efter kaffedrickandet satt nedboejd i landet och rensade, nu sa langt kommen intill gungbraedan, att han hoerde pa hvad de tva, husbonden och Manke pratade om.

Han sag upp till husbonden, som gick fram till landet.

"De kom bara foer mig naer jag fann pa te saetta tralj pa Gullspira, foer att hon int skulle gnaga och foerstoera smatraen och graese vid gardarna, att hon int skulle lida mer af de hon aen vi."

"Det hoers pa dig ocksa som om du ginge med tralj om nosen?"

Sagstaellaren tittade just undersam pa gossen, som rest sig upp ur landet och med allvarsam uppsyn stod fram- foer honom.

"Int ha vi precis tralj, som syns utanpa", invaende Ante foerlaegen och rodnande. "Men jag taenkte att de aer int vaerre foer Gullspira te ga mellan akrar och rofland med tralj om nosen och ingenting fa i sig aen foer -- foer sa'na, som ga ute och kom in daer de fins mat, och kanske ingenting fa."

Den aeldre, mannen fick en begrundande, allvarsam uppsyn i staellet foer den lite gaeckande min hvarmed han foerst ahoert gossens ord.

Ante var raedd att sagstaellaren vardt sint oefver det han sagt, och att det kunde hoeras som om han sjaelv ville klaga, sa han fortfor med sa hurtig staemma han foemadde astadkomma.

"Si int aer de nage farligt te ga me sa'n tralj foer den, som aer lite vuxen och har foerstand och kan tala sig tills en far, foer alltid far en nage aenda till sist."

"Ja nakt (uselt) vore det vid annars bestaellt i vaerlden", anmaerkte husbonden straengt.

"De' aer bara foer dom som aer sma", fortfor Ante, "foer sa'na som lill'Manke haer, som de kan vara ledt. Och de tror jag foervisst, att de' aer vaerre foer han te si och fa lata bli maten om han ock ingen tralj har aen foer Gullspira, som alltid sjaelv kan nappe (plocka) at sej nage fran dikesrenar och smabuskar."

"Sa'n tralj, som du daer talar om borde vi ha lite hvar. Vi borde saetta tralj pa oss naer vi ska foerbi krogen och naer tobaken slar oss sa skarpt i naesan sa vi tycker att vi int kan lefva utan den."

"Ja men sa'n tralj har du haft till hands aenda fran ungdomen, du", sade Kristina, som rustat undan kaffedoningarna och nu kom till. Hon lade smeksamt sitt hufvud mot mannens friska, bruna kind.

"Och daerfoer fick jag dig -- hemmanspiga (enda barnet i bondhemman) och grannaste stintan i Nolens socken, fast jag inget hemman hade och var utsocknes."

Mannen drog hjaertefoernoejd den unga hustrun ner till sig pa knaet.

"De blir sa stort inom mig naer jag taenk pa de, rakt som om jag aegde hela vaerlden."

"Och nu", fortfor han och raetade opp sig som om han vetat lyfta en duktig boerda, "nu kaenner jag mig just maektig att ta den haer lill'karlen foer arf och aego, foer jag

lider inte att taenka de han skall komma in i storfingardarna med tralj om nosen."

"Gosse, hva' du goer mig faejen (glad). Jag har gatt i samma tankar." Kristina slog armen om halsen pa mannen och gaf honom en hjaertevarm kyss.

"Taenk", fortfor han, "att det kom foer mig, som jag fick si den gossen att han skulle kunna bli kaer foer mig, och att de' vore synd te lata'n ge sig ut pa vandringsstraten igen."

"Ja, jag tyckte om den daer lill'karlen strax, jag a."

"A nog raecker maten till, och utrymme ha vi nog af."

"Sa mycket har jag sparat in genom traljen jag haft pa naesan och halsen naer jag gatt foerbi krogen och andra usla staellen, att jag ser mig god foer att ta mig an en liten en, som hvarken har far eller mor."

Den unge sagstaellaren reste sig upp. Stolt och grann sag han ut, viljestark, smidig och kraftfull -- sa nog syntes det att traljen varit god foer honom att ha.

"Baesta banken att saetta in besparingar i aer nog att ta sig an' sadana daer smakarlar med godt gry i sig, och jag aer da viss pa att patron oppe i herrgarden inte taenker annat om de han haeller."

TJUGUSJUNDE KAPITLET.
ILLA UTE, I VAL OCH KVAL.

Manke pratade med Gullspira och nappade graes till henne, naer han helt ovaentadt blef framkallad till det unga paret, som satt daer pa gungbraedan.

Naer han tillfragades om hade lust att stanna kvar haer i garden, och det foer alltid, svarade han foerst saeffligt, att han foer sin del inte hade nagot haeremot. Inte kaende han sig precis glad oefver foerslaget heller, bara just som undersam och lite oppnervaend pa invaertes.

Sa han skoet upp axlarna, satte haenderna i "fickorna" stirrade ut framfoer sig och stod daer och teg.

Det var nog lite snopet foer ungfolket, som ville ta "traljen" af honom och vael trodde att han skulle ba' skrika och skratta i froejd oefver att vara fri den.

Och sa stod han och bara teg och sag betaenksam ut.

"Men gosse, vill du int bli stannande", fragade Kristina foerundrad och rent af missnoejd.

Aengslig och foerlaegen vaende sig Manke mot smalanden, daer syskonen ater rensade ograes. Och med ens visste han huru han ville ha det.

Tjenligt (raett) at Ante och Maglena, om han drog sig undan dom. Dom skulle fa nypa och maessingkamma och saptvaetta lagom haerefter!

Sa Manke han vaende sig emot ungfolket med ett lyckligt, inmarigt leende och sade att han foer sin del tyckte att de skulle bli storbra att fa bli stannande i den haer garden.

Gullspira hoell han med sig foer att hon icke, loesslaeppt, skulle skada ungraed och kryddgardsland.

Ploesligt blef Manke ater betaenksam. Han sag ner pa geten med ett undrande, foerskraemdt uttryck i oegonen.

"De fall' mej foer", stammade Manke, som blef blodroed och boerjade skaelfva pa roesten.

"Det fall' mej foer att jag mest hagas te ga haerifran aenda."

"Men gosse", sade Kristina och sag honom mildt och fast in i oegonen. Kom ihag att du aldrig mer behoeffer svaelta eller ga kring vaegarna troett och slut. En snygg baedd far du med lakan och oerngottskudde och faell, och sa far du riktiga klaeder, som jag ska' vaefva och som bli sydda at dig."

Manke lyssnade belaten till beskrifningen. Han foerstod mer aen vael hvad sadana foermaner, som daer naemndes upp foer honom, hade att betyda.

Inte tyckte han att de var nage behaendigt att ga och ga, och att svaelta och vara raedd foer folk och hundar och norrsken, och spoeken pa isen, och vara otroejen foer kvinnfolk, som haengt sig i gamm'lador, eller att ga tiggarklaedd, och dra naesan ur led genom tranga smaskjortor, som aenda var sa starka att man inte kunde slita soender dem och pa sa saett laettare fa dem pa.

Nej, behaendigt var det inte. De var vaerre, mycket vaerre aen att bli tuktonypt af Ante och sapvattenskammad af Maglena.

Manke stod ater stirrande och betaenkte sig.

Gullspira taett daer bredvid honom, idisslade med fridsamt, belatet slutna oegon.

Hon oepnade dem knappast naer hon mildt stoette till Manke med nosen. Hon ville bli kliad mellan hornen!

Men Manke tog det foer att hon sade "tokbruse (gumse) taenk du att vi ska skiljas at. Naer jag har tralj, sa kan vael du lida te ha'n a. De aer baettre foer oss baegge de aen te skiljs at."

"Gullspira haer hoers int kunna undvara mej", sade Manke bekymrad. Han glodde med runda oegon ner i backen och skrapade i sanden med naefverskon sa att den bara vrysten ofvanfoer syntes blaroed.

"Geten", upprepade sagstaellaren foerbluffad. "Inte ma du tro hon fragar efter hvem hon aer hos, hon gar nog lika gaerna med syskonen dina utan dig, som naer du aer med."

"Om da'n kanske", medgaf Manke. "Men om natta naer de aer moerkt, pa vintern naer de aer kallt, och nu a' foer den delen, aer hon van de jag ligg me hufve pa na, naer vi ligg ute pa loft och i lider och sa. Hon skulle nog soerje mej ordentligt."

"Hon taenk int pa dej, och minns dej int naer hon gatt ut fran garden haer. Du far foelja mej till sagen, du, och si pa skeppen fran Portugal och Holland. Och sa ska du fa dej en fin taeljknif."

"En taeljknif", upprepade Manke. Hans oegon blefvo aen rundare och stoerre och han lossade det smekande greppet om getens nacke.

"Du ska fa en lill'yx a ocks a du kan hjaelpe mej att klyfva smaved da ungmor ska till att koka god mat at oss."

"En lill'yx a!"

Det lag naestan jaemmer i Mankes roest naer han upprepade ordet.

"Och en liten raefsa ska jag goera dej. Den skall bli groenmalad och du ska fa raefsa och halla fint haer pa garden med den."

Den unge mannen hoejde buden. Det roade honom att se om en fattig pojkes kaerlek till ett san't uselt kraek som en get skulle vara sa stark att han foer den foermadde afsta fran sadana foermaner, som nu bjoedos honom.

"En groenmalad lill'raeffsa a", snyftade Manke, ty striden inom honom var sa svar att han gret och tarar droppade utfoer hans lilla roeda trubbaesa. Knappt att han radde med roesten naer han skulle till att tala.

"Och med den far du ga haer i kryddgarden och raefsa, naer du har sofvit

i saengen, och aer maett, och aer klaedd i blarandiga, nya klaeder och har moessan pa, som aer ny med riktig skaerm. Och taeljknifven den baer du i sidan som fullgod karl."

Manke stoette med ens och valdsamt Gullspira ifran sig. Han naestan sparkade till henne.

"Vill du ga, getrat! Hva' ska du sta haer och glo pa mej foer, och stingas (stanga), och seckle (draegla) me' snyta (nosen). Ga a he (haef) dej undan, hoer du."

Manke stampade foten, storsint sa det fraeste om honom. Roed var han, och tararna runno fortfarande.

Ante och Maglena, som ater boerjat laengst bort i landet undrade hvad som stod pa. Men de hade fatt kaffe och ville nu rensa saengarna ut, sa de kunde int ga fram da ingen kallade pa dem.

Ante aengslades nog foer hvad allt Manke skulle kunna prata. Men sa taenkte han att sa riktigt folk som de haer inte skulle raekna sa noga med hvad en sa'n liten en gormade om.

"Oskar, du goer ondt at gossen. Du sir vael hur han vandas", sade Kristina, som medlidsamt lade sig emellan.

"Godt och trofast slag aer de i den daer lille", fortfor hon, "och nu skulle de rent af kaenna pa, (ga till hjaertat) foer mej att slaepa'n."

Mannen nickade betaenksam, seende ut framfoer sig.

"Du har ofta ordat om att du tycker de aer tokigt att vi int ha getter haer nerat", boerjade han, langsamt och ovisst.

"Visst aer de tokigt. Sa'n nytta som man har af de kraeken. Foerst och fraemst ost och messmoer till sofvel. San'a varma vantar och vattenfria sockor, som man far naer man blanda getraggen med ull och spinn till garn fa en leta efter. Killingskinn aer de finaste en kan fa till faellar. Och hvem som haelst vet hur fint laeder de bli af getskinn. Utom de aer koettet af ba get och killing godt te aeta. Sa de aer tokigt riktigt, te inte ha getter. Laettskoetta aer dom och renliga af sig sa man matte tycka om dom. En god get ger också mest sa mycke mjoelk som en kvigko eller en gammko och de gar int fjaerdedelen sa mycket foder at till en get."

"Nu matro att du fick sprakladan igang", skrattade mannen.

"Jaa, och du kan tro att dom aer kloka. Jag aer viss pa att geten daer ser att gossen aer sorgmodig och att han inte mente nage ondt med de att han ba skrek och sparka at na'. Foer si sa govaenner dom aer nu igen."

Manke hade radloes, sint, aengslig och "anger" gett sig efter Gullspira, som bortstoett sprungit en bit, men sen stannade foerundrad och stirrade

pa Manke medan hon utstoette ett klagande och liksom foernaermadt braekande.

Det var inte nagra vackra saker Gullspira sade till Manke. Det foerstod han alltfoer vael. Manke hoerde nog hvad hon braekte om. Gullspira sade, att hon hade varit snaell emot honom, gett honom mat, vaermt honom, gatt som govaen bredvid honom. Och nu fick hon en spark och dela ord utan att veta hvarfoer.

Ingen annan hoerde att Gullspira braekte fram allt det daer. Men Manke han hoerde det, och det var daerfoer han gick tillbaks till henne, boejde sig ner med armarna om hennes hals och gang pa gang sade:

"Bry dej int om hva jag sa i jans, jag tokades bara. Aer vi govaenner nu da igen, lillpaerla? Du gett (maste) foersta de jag ska foelja dej foerjaemnan, grandocka. Jag far vael foerr halla pa och ga kring vaegarna da. Stor sak lill'paerla bara vi foeljs at och aer govaenner."

TJUGUATTONDE KAPITLET. MANKE OCH GULLSPIRA.

Ante och Maglena voro nu i deras tur framkallade. De sutto pa gungbraedan mellan ungfoket. Allvarsamma saker afhandlades.

Foerst blef det da afgjordt, att Manke skulle fa stanna hos det unga paret som deras eget barn.

Se'n blef det fraga om geten.

Sagstaellaren undrade om Ante ville saelja geten till dem. Patron hade lofvat honom att fa halla tva far vid garden och han trodde nog att han lika gaerna fick ha en get i staellet. Han skulle gaerda opp en inhaegnad med litet hus at henne sa hon inte behoejde goera nagon oparaeknad skada.

Ante betaenkte sig! Maglena iakttog det daer hon satt bade haj (haepen) och sint. Var Ante en sa'n mes att han inte med en gang kunde saega ifran att dom inte kunde undvara Gullspira!

Nu var det Antes tur att bli nypen. Under afhandlingens gang noep Maglena honom allt vaerre och vaerre. Han satt ju daer som en hare utan att, i en sa'n haer gard, ha sa mycket makt i sig som att saega ifran med ens. Si sa daer ja. Midtfoer naesan pa Maglena sa tar han an det pris af tolf kronor, som bjudes foer "geten".

"Geten!" Just som om Gullspira vore en get, en get att saelja bort, som hvad getaskraelle som helst.

Och till pa koepet sitter Ante daer helt lugn och saeger, att han redan laenge varit betaenkt pa att skaffa Gullspira nagot godt och bra staelle att stanna pa.

"Kantaenka de!" Maglena hon vardt sa sint att det tog till att liksom bubbla inom henne. Hon fick mest hag till att damma till Ante, foer han syntes alls inte akta pa hennes nyp, aenskoent hon skaerpte i med naglarna.

"Men aer du tokig gosse", skrek hon till sist, naer Ante steg opp och gaf handslag pa koepet. "Pengarna skulle fa sta inne hos sagstaellaren tills Ante kraefde ut dem."

"Aer du rent fran vettet, stinta", hvaeste han hotande tillbaka.

"Nu kan du likavael ta a saelja bort mej a", tjoet Maglena kvaefdt och sa pass daempadt som hon foermadde.

"Maglena tig, och ta var pa sinne ditt", hviskade Ante allvarsamt och foerebraende. "Du ska taenka pa hva du saeg."

"Som om jag int goer de", jaemrade sig Maglena, daer hon smasprang efter Ante, som foer att de skulle komma utom hoerhall foer folk, med skyndsamma steg gick bakom huset och fram oefver graessvalen daer.

"Gullspira har vari min se'n Anna-Lisa slaepte' na! Jag har mjoelkat' na, och mej har hon braekt efter bara hon int sett mej. Och du tar' na af mej, och saelj bort' na, just som Josefs broeder gjorde me Josef."

Ante gick alldeles tyst och vaentade pa att Maglena skulle tappa andan och ge sig. Naer hon verkligen slappnade af, kanske foer att haemta kraft till nya invaendningar, grep aefven han sig an.

"Du tycker vael att de aer behaendigt foer Gullspira te foer jaemnan ga med tralj om nosen."

"Int ha hon en foer jaemnan haeller", smasnyftade Maglena. "Hon ga fri inne i storskogen och ute vid lands- vaegsrenarna."

"Men sir du stinta nu gar vi int ofta igenom na'n storskog. Vi ga fram genom storsocknar daer det bara fins aktrar och laeggder (aengar), som sta i blom, oslagna. Du vet att vi hinn' int ta af Gullspira traljen foerraen vi fa saetta dit' en igen pa' na. Var de int du som sa' de bara i gar?"

"Joo", stoenade Maglena stukad.

"Du sa att hon hoell pa te magra af", tillfogade Ante obevekligt.

"Jaa", kved Maglena knappast hoerbart.

"Skulle du tycka de vore nage behaendigt te ga mellan en rad med smoerklimpar och faerskostar pa ena sidan om vaegen, och en vaegg af tjockbroed och hvetbroedbullar och ljusungsbroed pa den andra sidan. Och sa skulle du ga med tralj om snyta och int kunna aeta. Skulle du tycka att de skulle kaennas nage behaendigt?" upprepade Ante straengt

allvarligt, naer Maglena teg.

"Naeae", hviskade Maglena fullkomligt foerkrossad.

"Haer far hon en lillhaegn te springa i, och litet faengs (faehus) me halm pa golfve te bo i, graes och loef och tallris far hon te aeta eller kan hon fa ga tjudrad haer pa graestufverna hela sommaren, sa mycket groent som haer vaxer."

"Och broed far hon nog a, af de behaendiga rejela folke haer hvar dag, och saltsleke, och allt, som bli kvar naer dom ha' aeti", mumlade Maglena, som boerjade fa klart foer sig att Antes kaerlek till Gullspira var af ett baettre slag aen hennes egen.

"Sir du de Maglena, lillstinta", sade Ante nu med den lenaste mildaste roest han kunde frambringa. Han ville i sjael och hjaerta bara vara god emot den, han foerstod det ju sa allt foer vael, hjaertebedroefvade lilla system.

"Du kan vael foersta Maglena hur bra de blir, naer folke haer nu ocksa tar sig an' Manke."

"Ja sa Gullspira har han te ty sej till naer hon laengtas."

"Ja, och han, lill'stackars draengen, henne a. Manke han ska nog bli sorgmodig och laengtandes efter oss mangande ganger, han", tillfogade Ante med tungsam tankfull uppsyn. "Men storbra far han hos sa riktigt folk."

"De va' nog mor, som ledde oss hit a, ma du tro, Ante."

"Gosse", tillade hon med mjuk, innerligt angerfull staemma. "Aer du sint pa mej foer jag noep dej sa farligt. Jag aer raedd att du lid ondt af de?"

"Inte!" sade Ante oefverlaegset.

Nog hade han aennu kaenning af Maglenas nyp och naglar. Men inte ville han goera det tungt foer henne med det. Hon, som gick i vanda och sorg och nu maste ga ifran Gullspira.

Ante hade laenge gatt i vanda och aengslan foer Gullspira, han med. Aenda sedan den daer flykten fran Elakgarden, daer Gullspira blef sa illa misshandlad, hade han innerst kaent oro foer att nagon ny farlighet skulle haenda henne. Och det sved i honom foer hvar gang han nu, i arets grannaste blomningstid maste saetta tralj om nosen pa henne. Sa Ante han kaende laettnad att fa laemna henne pa sa bra staelle.

Det andra staellet uppe i fjaellet, daer folket lefde som roefvare med supande och slagsmal, kaende Kristina vael till.

Hon hade nyss daer inne i garden talat om foer barnen huru de, grannfolke, farit fram i broellopsgarden med skjutande och knifskaering. Huru fjaerdingsman och laensman kommit, veckan efter broellopet, och

haektat husbonden sjælf foer loenkroegeri och finndraengen foer knifskæring.

Han beraettade att Grels, stoersta pojken, som var en skraeck foer hela socknen och utom socknen med, hade brutit bæegge benen af sig naer han en gang hade varit ute i skogen pa na'n farlighet. Det var nagra noedarsvandrarebarn, som han pastod hade stulit en klocka af gammfarfarn, fast gubben aenda i doeden sade att han gifvit bort klockan foer att inte Grels skulle fa den, och nu skulle han ut och ta dem. Och Grels han hade haft finndraengen med, och grahyndan, som var folkilsken och laerd att spara opp hvad man visade henne pa. De andra otaecka, leda barnen voro med ocksa, och andra draengen.

Grels, han hade skrikit och regerat och raent utfoer stup och uppbloetta, hala nipor foere de andra. Hur han floejde, han, sa fick han syn pa de stackare de jagade efter, de hade da varit aenda nere pa isen. Och med de sa miste han riktigt vettet, Grels, sa han sag sig inte foer, utan for framstupa, och hufvudstupa utfoer en stenknall just naera intill an, och daer lag han med afbrutna ben!

Gammfarfarn blef doed pa densamma dagen. Och farmora hon lag i nedersaengen och spadde om allt ondt och oraettfaerdigt, som skedde och skulle ske.

De var nog inte slut pa farligheter i den garden sa laenge daer fans nagon kvar af den supareslaegten, hade Kristina sagt.

Barnen hade setat som foerstenade och hoert pa henne. Aldrig hade de varit farligheter sa naera som daer.

De kunde icke foerma sig att tala om foer Kristina, som ju aenda visade sig sa god och bra emot dem, att det var de sjælfva, som varit de "foerfoeljda noedarsvandrarerna."

TJUGUNIONDE KAPITLET.
NAER MANKE VARDT ENSAM.

Det hade blifvit sa taett emellan gardarna sa langt ute i bygden, att Ante och Maglena, hvilka nu voro utan Manke, boerjade laengta till skogs, daer de taenkte sig kunna lefva af baer och inte foer hvar dag ga till fraemmande gardar och daer sta vid doerren som tiggare.

Det kaendes ju fortfarande mest svart naer man foerst kom inom doerren och fick sta bade laenge vael innan nagon brydde sig om att knappast haelsa eller ta sig an en.

Vispar och groettvaror och traeskedar hade barnen fatt byta ut foer mat, eller hade de fatt en slant foer dem. Men man hann icke mycket med naer man som de, gick fran doerr till doerr och icke aegde en stadigvarande arbetsplats.

Tomt och langsamt hade de det utan Manke och Gullspira. Maglena kunde

knappast aennu taenka pa huru sorgmodigt hon kaent det inom sig, naer hon sista gangen hade borstat raggen pa Gullspira, sa att den blifvit glaensande och len. Hon hade polerat getens horn med en ylletrasa, kammat hennes skaegg. Och hon hade smekt och talat vid Gullspira -- tackat henne foer allt hvad hon varit foer henne och syskonen under den svara snoeoch koeldtiden pa vintern. Aldrig, aldrig skulle Maglena gloemma Gullspira, det lofvade hon geten hoegtidligt; om hon blef sa hoegt uppsatt att hon kom till kungen sa skulle hon minnas Gullspira aenda.

Och Gullspira var idel oemhet och foerstaelse tillbaka.

Manke skulle ha taenkt att hon skrattade "he, he, he" foer att lifva upp dem.

Ty hon braekte sa mildt. Det var som om hon haft sin egen lilla killing framfoer sig. Hon puffade Maglena med nosen och slickade henne inuti haenderna.

Vael foerstod Gullspira att ett afsked foerestod. Helst fruktade hon ju foer att det var hon sjalf, som skulle astad, ut till fraemmande folk eller att doedas, slaktas, sasom hon sett det ske invid gardarna, ja i sjalfva ladugarden med manga, manga getter och killingar eller andra kreatur.

Ante, han hade det svart han ocksa, tillsammans med Manke, som med Gullspira foeljde en bit utat landsvaegen.

Han maste ju aennu en gang planta i den lille brodern allt hvad mor sagt att de skulle minnas.

Ante var sa hjaertebekymrad oefver att Manke aennu skulle staka sig pa "ske din vilje" i Fader Var.

Manke fick laesa hela boenen foer honom tre ganger, och till sist gick den flytande, atminstone foer denna gangen.

"Foer sir du Manke", foersaekrade Ante allvarligt, "mor hon sa' att den boen ska alla, ba sma och stora laesa och kunna utantill riktigt foer te kunna flyga opp till himmelen laettare och liksom laesa opp doerren dit hvar dag, foerstar du gosse. -- A sa sa mor, att en gang ska alla i hela vaerlden flyga opp till Gud pa den boen ba han, som aer rik a han som aer fatti. En ska laere sej te liksom hitta vaegen tills en ska dit opp en gang riktigt. Gud kaenn igen roesten och sa aer en inte obekant hos en, utan kan ga raett in i himmelen a till Gud, som mor gjorde, naer hon doedde."

"Du behoeft inte aengslas", sade Manke buttert. "Jag staka mig int en enda gang nu sist, och jag aer nog lika naer te komma ihag hvad mor sa jag, som du. Jag haga ba henne och lillgrastugan varan, och jag vill haellre vara daer aen pa alla andra staellen bara jag hade'na sjalf och Gullspira daer.

Med denna i afskedsstunden oemma och grannlaga foersaekran, vaende Manke foer att med Gullspira ta vaegen tillbaka mot sagverket och den vackra lilla garden.

Han hade ingen vidare lust heller att lata Ante och Maglena se tararna, som till hans stora harm och foerundran kommo stoertande ur hans oegon.

Da han visste med sig att han inte soerjde oefver att komma ifran syskonens husbondvaelde, sa tyckte han att inga tarar behoevde komma heller.

Med handen om Gullspiras ena horn gick han nu, utan att ens ta syskonen i hand eller att saega ett afskedets ord.

Maglena stod handfallen. Det var henne som en led droem att de, bade Gullspira och Manke, nu helt skulle vara borta ifran henne.

Det fick inte ske. -- Inte nu pa rappe!

En liten stund till maste hon fa ha dem kvar! Och nagot minne maste Manke ha af henne sjaelv, sa att han aldrig gloemde syster sin och hennes foermaningar. Maglena drog snabbt och med darrande hand kunten fran Antes axlar. Med uppoefvad vana doek hon med handen aenda ner till botten i den.

"Maessingskammen"! Manke maste fa sjaelfva maessingskammen af henne, att halla sig fin med utsides, liksom Ante hade gett honom det han skulle halla sig fin med invaertes.

"Manke", ropade Maglena, "Gosse, du matt vaenta."

Manke saktade stegen utan att vaenda sig om.

Han ryckte till af ovilja naer Maglena, som sprungit efter honom, tvaerstannade och straeckte kammen foerbi oerat pa honom och foerbi naesan, som den naestan skrapade.

Den hatade maessingskammen glimmade till i solen midt foer hans oegon.

Manke vardt sint och det sa det foerslog, ty Maglena rent hoppade tillbaka da han vaende ett tarskoeljdt ansikte, med formligen eldgnistrande oegon, emot henne. Han ryckte kammen af henne och daengde den i backen.

"Jag menar de du taenk ta lifve af mej me de daer kammrate (skraep). Jag ha gett mej ut till fraemmande folk foer te slippe den daer kloeskatta och sa kom du kutandes (galopperande) efter mej me'n. Ta opp kammen sjaelv du, och kamma krusedullerna dina du, sa hare ditt en gang ligg slaett som pa folk. Gullspira och jag vi red oss nog vi."

Daermed gick Manke med Gullspira, som baende och vred hornet foer att komma loss ur hans hand och foer en stund fa smekas och kelas med af

Maglena.

Hon, som mast boeja sig ner foer att taga vara pa kammen, stod kvar som foerstelnad.

Gullspira, Manke gledo undan i landsvaegsdammet, blefvo mindre och mindre. De foersvunno bakom en braedstapel utan att nagon af dem vaende sig om, hvilken handling ju foer geten skulle falla sig taemligen svar med det stadiga grepp hvarmed hennes hufvud hoells af Manke.

Maglena kanske skulle statt mindre undrande och tung i sinnet om hon sett huru Manke stannade bakom braedstapeln och kikade mellan braederna efter syskonen sa laenge han kunde se dem. Hon skulle blifvit rent gratfaerdig om hon sett honom boeja sig ner oefver Gullspira och hoert hans varma foersaekran till geten:

"Vet du de Gullspira, granndocka, att nu ska du fa heta ba Ante a Maglena. Jag ska kalla dej foer Ante om kvaellen, naer jag int tycks orka laesa Fader Var -- a Maglena om maran naer jag int ids kamma mej. Jag vardt sa farligt sint, jag vet int hvarfoer, och grina goer jag nu, jag vet int hvarfoer de heller, da jag aer sint pa Maglena, a taranna rinn pa mej antingen jag vill eller int. Si daer gar dom nu nedfoer backen. Nu sir jag bara roedrutig hufvudklaede pa Maglena, och nu bara moessan pa Ante. Nu finns dom int till mer."

"Kom nu "lill'Ante", "grann Maglena", vi ha annat goera aen sta haer och si efter de som int finns till."

Manke hann inte vaenda sig om foerraen Kristina, som kaende laengtan efter ba hemtraktspojke och get, och nog foerstod att den lille kaende sig sorgmodig, var bredvid honom. Aftonvardsmoergas bar hon med i en liten korg, som aefven innehoell broebitar at Gullspira.

TRETTIONDE KAPITLET. UTE I BAERSKOG.

Det var midt i hoegsommaren. Aengarna stodo som brudar i skrud af blommande kloefver, kamomill, praestkragar, blaklockor, gul spirea.

Smultron och akerbaer svaellde hoegroeda vid dikesrenarna. Inne pa skogssvedjorna mognade hallonen, och de milslanga myrarna stodo fulla af hjortronskart, som bernstengul eller rosenfaergad aennu hoell sig i skydd af det fyrklufna, blagroena, harda blomfodret.

Nere vid gardarna gingo slipstenarna foer liar, som hvaessades. Utanfoer stuguvaeggarna stodo raefsor i granna faerger. Ty hoebaergningen stod foer doerren och med den foeljde nagot af fest och rutsch, af lif och arbetsglaedje.

Men aennu hade den icke boerjat. Aennu voro korna kvar oppe vid faebodarna.

Ante och Maglena, hvilka hade dragit sig ifran bygden, hoerde och sag bade kor och getter, daer de nu gingo skogsstigarna fram mellan faebodarna. Hunno de fram till en sadan innan kvaellen var det godt. -- Hvarom inte sa tyckte de inte att de foro illa af att stanna ute under en eller annan natt.

De togo da kvaellsvard fran nagon riktigt rar blabaersglaenta och sofvo sen i ljungen fast solen, som den har foer vana daer uppe i Norrland, lyste naestan hela natten.

Ante hade laert sig att goera langlur af granspjaelkar och bjoerknaefver och han hann knappast vakna och saetta sig opp i mossan, som glittrade af dagg, foerraen han var i faerd med att blasa, stornoejd naer han kunde fa fram nagra toner i foeljd.

Outtroettligt fortsatte han med sitt blasande, naer han inte hjaelpte Maglena att repa fina roetter och sega refvor, af hvilka de skulle saetta ihop korgar att saelja naer de ater maste ut pa bygden.

En afton, det var just innemot slattandstiden, voro Ante och Maglena midt inne i villande skogen. Det var loerdagskvaell och de hade kommit till en sa fin plats, just rakat pa en skogsglaenta ljuflikt skuggad af haengbjoerk och andra loeftraed.

En liten a, i hvars djupa, klara vatten forellerna plaskade till och kastade sig opp i silfverblaenk, floet sakta porlande fram i naerheten. Midt i glaentan fanns en vaeldig sten. Stenen var platt ofvanpa, och ehuru den var sa hoeg och brant, att den knappt var tillgaenglig, hade Ante med otrolig moeda krafflat sig opp dit emedan han ansag den vara en passande predikstol foer den, som ville halla gudstjaenst i skogskyrkan pa loerdagsafton.

Maglena, som var nedanfoer hade redan ringt helgsmal:

"Bing, bang, bing, bang", och samtidigt dunkat emot stenen med en annan sten, som hon tyckte gaf ett klingande ljud ifran sig.

Ante stod daer uppe pa klippknallen, allvarlig, med hufvudet boejdt och haenderna knaeppta. Maglena satt pa en mosstufva lika allvarlig hon, aefven med knaeppta haender.

Praesten Ante laeste med ett hoegtidligt tonfall en psalm ur en gammal sangbok, som mor haft:

"Det ringer till hvila och veckan gar ut,
sabbaten sig nalkar och moedan tar slut.
Tack evige Fader foer haelsa och frid,
och nadenes gafva i noedenes tid.

Du varit mitt stoed i mitt arbetes svett.
Min boerda du laettat, mitt bord du beredt.
Och om i min blindhet jag knotat ibland,

du tog dock ej fran mig din skyddande hand."

Ante hade hoejt hufvudet. Eftermiddagssolen, som skoet stralar raett ned mellan traedstammarna lade ett skimmer af ljus om hans brunhyllta, kantiga lilla ansikte med de djupa, allvarsamma oegonen och moerkskiftande haret.

TRETTIOFOERSTA KAPITLET.
I STRID MOT BJOERNTASSE.

Ante boerjade just med "Ja nu skola vi predika om", naer han afbroets och tvaertystnade foer ett ohyggligt brakande ljud af torra roetter, som braecktes, af grenar, som knaecktes. Ett flasande, hvinande laete som af ett doedsskraemdt, jagadt djur hoerdes naerma sig.

I samband daermed foernams ett doft, hemskt mumlande, ett brummande, som kom traedens stammar att skaelfva.

Nagot hvitt glaenste fram. I doedsjagadt lopp kom en ung kviga brytande sig ut ur skogen, emot glaentan.

En slagbjoern var henne i sparen, en brun, lurfvig best, med de sma oegonen, ondskefullt och hungrigt lystna, glimmande ut ur hufvudpaelsen.

I ett tag kastade Ante ner boken han skulle predika ur. Han grep blixtnabbt efter langluren, satte den foer munnen och blaste till allt hvad hans lungor foermadde, midt i oeronen pa bjoernen, som loepte taett foerbi stenen efter kvigan, som han just aemnade rama.

Bjoernen vacklade tillbaka infoer sa otaeck, ovaentad olat midt i hans foer alla oljud sa oemtaliga oeron. Det var rent som om han fatt ett slag i hufvudet, ty de ljud Ante foermadde aftvinga langluren voro foerskraeckliga, och hittills hade han icke foermatt att fa ur den annat aen dessa hemskt skraellande, ohyggliga missljud.

Bjoernen reste sig pa tva ben och tog at oerat med ena framlabben.

Han fick se pojkbysingen pa stenen och vaende sin uppmaerksamhet emot honom, medan kvigan boelande, med svansen i vaedret dref ut i skogen.

Om Antes tillvaro daer uppe pa stenen med bjoernen, som rasande ramade med labben opp efter honom, var allt annat aen trefflig, sa var Maglenas, hvilken uppehoell sig ensam daer nedanfoer, ej mycket baettre.

Hon vagade ej roera sig och hon vagade ej skrika, ty Ante tjoet at henne emellan det han skralade i luren emot bjoernen, att hon skulle tiga, sa att besten inte hoerde att hon fanns.

"Tiga!" Ja, det var inte sa laett att tiga foer den, som liten och ensam var nagra steg ifran en hungrig, vredgadt brummande bjoern, foer hvilken man skulle kunna bli en munsbit, och som dessutom kaende doedlig

foerskraeckelse foer en i naestan samma farliga belaeget foersatt broder, hvilken var det enda man aegde i hela vida vaerlden.

Men aenda kunde Maglena halla styr pa sig sjaelf och lata bli att skrika, fastaen hon darrade som en liten asp naer nordanstormen rister den.

"Klara dej opp pa oestsidan", tjoet Ante ilsket, foer att med samma roest skraemma bjoernen, naer han inte orkade blasa. Maglena sprang i nagra flygande steg mot stenen, broderns ord nadde henne befallande som hade de foeljts af piskrapp.

Hon slaengde af sig naefverskorna, satte tar och "fingerkrok" i stenskrefvorna -- broet sig, braeckte naglar, var blaroed i ansiktet af foerskraeckelse och anstraengning -- i hvar minut faerdig att foerlora taget med fingrar och tar och stoerta baklaenges utfoer. Ante hoerde hennes flasande mellan bjoernens olat. Han tog ett par sprang tillbaka, boejde sig ner och tog tag sa hon kom upp oefver vaersta stupbranten.

Maglena blef med ens foerunderligt stark och modig. I jaemfoerelse med huru hon haft det daer nere, pa tu man hand med bjoernen, kaende hon sig haer uppe, med Ante invid sig, naestan trygg och skyddad. Denna kaensla atergaf henne krafterna och satte lif i hennes lemmar och ljud i strupen.

Hon hade hoert att man kunde skraemma bjoernen genom skrik och olat och ett morskt upptraedande. Och vael visste Maglena att han var raedd foer blicken ur folks oegon, sa hon lade sig framstupa med hufvudet oefver stenen och illskrek emot bjoernen, som vid hennes asyn foerbluffad gick baklaenges ett par steg och plirade upp emot henne med en sorglustig, naestan skraemd glans i oegonen.

Han sag inte sa farlig ut haer uppifran heller, tyckte Maglena. Naer han sa daer satte hufvudet pa sned och gnaellde till som om han fatt ondt i oeronen af langlurens hvaesande, spruckna illvralande, sag han ju rent missmodig och tungsinnad ut.

"Tig aldrig sa lite Ante", skrek Maglena retligt, oljudet blef foer vidrigt aefven i hennes oeron. Ante saenkte luren haepen oefver systemens ofoerfaerade roest.

"Gamling, Bjoerntasse", sade Maglena med oegonen stadigt faestade pa bjoernen nu, liksom hon brukade naer hon ville fa andra onda djur goda. "Nasskusgubbe"! -- Hennes roest ljoed innerligt smekande. "Du fa int vara sint pa oss. Vi aer sma, vi, och ensammen a ha int nan'ting te vaerje oss me mot dej."

Bjoernen ref sig med tassen bakom oerat, hans oegon blefvo mindre onda. Den klingande, smekande roesten och maenniskobarnets fasta, goda, viljestarka blick gjorde honom osaeker och tvekande, om han skulle fortsaetta med foersoeken att klara sig upp oefver stenen och ta pojken som ersaetning foer den laeckra kvigan han latit slippa undan, eller om han skulle ge sig och laemna sma maenniskostackare i fred.

Bjoernen saenkte sig grubblande ner, beredd att taga faeste pa jorden med alla fyra da han ater, topp rasande reste sig pa de tva, nu med ens ater foerbittrad och viss om huru han aemnade ga till vaega i valet.

Pojkens foerhatliga langlursskraen slog honom ju pa nytt i oeronen. Han vardt vild och rasande af det. Aldrig tanke pa att den som frambringade slikt afgrundsskraen skulle fa behalla lifvet.

"Ante da, hvad du foerstoer foer oss", jaemrade sig Maglena, gratfaerdig. "Nu aer han lika sint, ja mycke vaerre, foer de spraeng i oerona pa'n och han vet sig int till. Kan du int tiga!"

"Tiga, naer han kan kloese sig fast i skrefverna och vara haer oppe i ett enda tag och goera slut med oss pa en gang."

Ante grep ater till luren.

"Jag saeg aenda, jag, att du ska tiga", hviskade Maglena med underligt glaensande oegon. Hon reste sig snabbt och ryckte luren fran brodern.

Ater kastade hon sig ned med hufvudet oefver stenen. Det ljusa, i solen gnldskimrande haret, lyste om henne, oegonen stralade af godhet och medlidande, och angest.

"Kaere, kaere dej, Fnaskjen, Myrtus, Storfar, var int sint, utan ga haerifran. Du har hela skogsvidden te vara pa, alla baer kan du aeta pa sommarn. Pa vintern har du ide och behoeft int ga lande rundt efter maten."

Bjoernen blef ater betaenksam. Han saenkte sig pa tre foetter, satt med hoeger framtass hviftande i luften, som foer att svalka sina upproerda kaenslor eller haemta krafter till nytt anfall.

Ante var helt foerbluffad oefver systemens maerkvaerdiga saett att liksom lugna odjuret. Han kom underfund med att bjoernen ilsknade till naer han bara fick honom sjaelf i sikte, och att det var Maglenas roest och ord, som gjorde besten spak.

Sa Ante klef undan och satte sig ner utom synhall foer det farliga vilddjuret.

"Sjung foer'n, Maglena", hviskade han. Ante insag att om Maglenas blotta tal gjorde sadant intryck pa bjoernen, skulle hennes sang ha aenda kraftigare verkan. "Sjung", upprepade han, "sa vi slipp haerifran innan natten."

Maglena var som i yrsel och utom sig i den kampen att stilla bjoernens onda, uppretade sinne, sa det foell sig inte underligare foer henne att taga till sangen aen orden, da de, huru smekande och bedjande hon aen uttalade dem, ej foerslogo.

"Du aer min ros och min lilja",

sjoeng hon med foerst darrande, osaeker staemma. Tarar kommo i Antes oegon naer han hoerde henne.

"Ingen skall oss kunna skilja",

sjoeng Maglena, modigare, naer hon sag bjoernen intaga sin naturliga staellning pa fyra foetter, och med hufvudet pa sned utan egentlig ondska, men med undran i blicken glo upp till henne.

"Foerraen doeden han hafver vunnit sin vilja",

slutade Maglena med det ljufvaste vemod i roesten.

Det floeg en reflex ifran solens gyllene glans fran hennes hufvud, fran hennes oegon, hvilka ej laemnade bjoernen.

"Bjoerntasse, Myrtus, Storfar" ruskade pa sig. Han kaende sig besviken, nedslagen och besvaerad. Efter en stunds begrundande saenkte han hufvudet, som skamsen, och luffade ivaeg inat skogen utan att foelja den bortflydda kvigans spar.

"Sir du han gar, stackarn, han skaems foer han aer vilddjur a vi aer folk", sade Maglena. Hon sag med en rent af ofattligt medlidsam blick efter bjoernen, som naer han kom utom hennes oegons vaelde lufsade ivaeg sa det brakade i skogen daer han for fram.

Ante blef i en hast helt upprymd. "Ja nu bli de int annat foer oss aen te ge oss fran stenen haer och in i blabaersskogen, foer jag aer farligt hungrig."

"Nog far blabaerena vara foer mej. Haer stanna jag da natten oefver, jag aer sa troett som om jag hade gatt pa en dag fran Frostmofjelle och hit", svarade Maglena, som nu hvit i synen, med skaelfvande knaeveck sjoenk ned pa stenens mossbaedd.

"Sa gar jag ner i skogen ensam, och noppa baer till dej a, foer de aer du vaerd a mer till."

Ante beredde sig att aentra ner. Han stod redan pa stupet med knaen och tar faerdiga foer nedhasande, naer han hoerde en grann, drillande kakning inte laengre bort aen som en fjaerdingsvaeg vid pass.

Han floeg upp igen pa stenen med en hast som om han fatt vingar.

"Maglena, stinta! De aer folk ute i skogen, hur ska dom finna oss, da vi int orka kaka igen."

"Ta langlurn, gosse", ropade Maglena ifrigt, aefven hon hade sprungit opp, all troetthet var som om den aldrig funnits.

"Hoer, de aer en faebostinta, som kakar a de en, som aer fri till att kaka aenda, sa grant som det lat."

Ante tog langluren och blaste det mesta han orkade, "tru, pirituut, pruth-tu-hut."

"Dom kaka och ropa efter kvigan."

"Svara Ante sa vi fa saega att lillkon aer at de haer halle."

"Stinta jag skaems, sa ledt som de lat, naer jag ska till att blasa."

"Ska folke vara i aengslan foer kon och kanske mista na, om hon laegg ner sig i myran, bara foer att du skaems. Hade du int haft langlurn naer gammeln skulle sta och rama kvigan sa vore hon sjael (doed) nu. Blas pa rappe hoer du."

Ante slaengde langluren till munnen. Han fick fram sa rysliga trumpetande och oeronspraeckande laeten att Maglena maste halla sig om hufvudet med baegge haender.

Men naer han tystnade hoerdes bade kakning och folkroester naermare.

TRETTIOANDRA KAPITLET.
OPPE I FAEBODARNA.

Ante och Maglena stodo kvar pa stenen. De boerjade skrika, ropa och foersoeka med kakande sjaelfva, sa upplifvade blefvo de af de granna ljuden, som gafvo eko i skogen i klingande, rullande toner.

Men naer folkroester hoerdes aenda invid dem blef Maglena ater sa svart blyg. Hon kroep ner pa stenen bakom Ante. Inne i smaskogen skyntade hon ett roedrutigt hufvudklaede och en bla bomullskjol. Snart hoerde hon en god, deltagande staemma ropa: "Men barn, hur har ni kommit opp dit?"

"Och huru i all vaerlden ska ni kunna komma ner", tillade en annan staemma. Det var en barnroest.

Maglena reste sig pa stenen.

"A, kom ner hoer du", ropade den lilla flicka, som stod nerom stenen, med bedjande roest. Hon var herrskapsklaedd i hemvaefd blarutig hamptygsklaenning, foerklaede af hvit roedprickig kattun och, hvad som vaeckte tvekan och oro hos Maglena hon bar hatt med ett blatt band om kullen.

Tva ljusa, tjocka harflaetor voro hoprullade och uppfaestade med moerkbla rosetter vid oeronen. Sa det var grufsamt ohyggligt att komma ned till sa riktigt herrskap.

Men Ante dref pa. Han hasade foere och fick henne aendtligen med ned.

Vael daer nere kaende Maglena sig aenda lycklig och trygg, som om hon fran

ett skeppsvrak kommit pa torra landet.

Sara, som kakat sa grant, sag sa snaell och behaendig ut.

Hon bar en liten getarkunt pa ryggen. Den svaengde hon af sig och tog fram ur den aftonvardssmoergasar med getost och messmoer.

Sara talade om foer barnen att hon var faebostinta i praestbodarna, att Elsa var praestens aeldsta dotter, som med henne mast ge sig ivaeg till skogs foer att leta efter lilla Gullstjaerna, som inte kommit hem kvaellen foerut med de andra kraeken. De voro raedda att bjoern rifvit henne, foer det hade sports, att man sett en ungbjoern pa skogen och en kunde inte veta om han noejde sig med blabaer eller redan tagit vana af att smaka blod.

"Det var min ko", sade Elsa. "Jag har fatt mjoelka henne alla dagar medan vi varit i faebodarna, och hon slickade mej och sprang efter mej hvart jag gick. Jag soerjer Gullstjaerna foerfaerligt."

"Inte har bjoerntasse rifvit' na aen int, fast han vari efter' na", sade Ante tvaersaekert. "Han bara skraemde' na. At de daer hallet sprang hon. Daer aer en myra sa hon har vael foerr lagt ner sig i den. Men om sa aer sa hinn vi nog fa opp' na foer da ha hon nyss komm dit."

En langlurlat ljoed i granna drillar borta fran det antyddda myrhallet.

"Gulla haeller, Kalle ha' funnit Gullstjaerna", ropade Sara, roed om kinderna och stralande af froeijd. Hon slaengde knten pa ryggen, och drog till med en motkakning sa det ljungade i skogen.

Sa sprang hon i vaeg i sina naefverskor sa snabbt och laett att barnen hade moeda att foelja henne.

En ko hoerdes rama vildt och skaelfvande.

Naer barnen hunno fram emot myran sago de Gullstjaerna sta daer drypande vat, gyttjegra om sin annars roedhvita hud.

Kalle, praestgardsdraengen och Sara, som kommit lite foere dem just lagom foer att fa opp kon ur myran innan hon fick hufvudet i vattsoerjan, stodo bredvid henne smekande och pratande upplifvande ord. Sara tackade Kalle som om han hade raeddat kon fastaen Elsa foersaekrade henne att Ante och Maglena ensamma gjort det. Hon anfoertrodde sina nya vaenner, att Sara var sa svag foer Kalle sa det inte fanns nagot pa jorden som hon inte trodde att han foermadde. Precis sa daer hade Annika, deras foerra faebopiga varit med Abraham foerr i vaerlden och de voro gifta nu.

Kalle hade kommit till faebodarna just nu. Han skulle kloefja hem med smoer och ost om tisdag, da korna skulle hem i huvela (hoebergningstid), men inte behoejde han vael komma redan pa loerdag foer det. Nej det var bara foer Saras skull.

Elsa hoell Maglena vid handen, Ante gick aefven vid hennes sida, naer de kunde komma fram sa i skogen, och icke maste krafla sig oefver rullstensvaegar, hoppa pa slippriga stenar i baeckar, eller ga och balansera med armarna utstraeckta och tungan till haelften ur munnen naer de skulle oefver smala vata spaenger, som lago kastade oefver den gungande myrens manga loemiska undervattendrag.

Det roek ur skorstenen till stoeres naer saellskapet, med kon i foelje, aendtligen hunno opp till faebodvallen.

Och det var redan raett sent pa aftonen, fast ljust som pa en klar sommardag. Bara sa underligt tyst, da alla faglar, utom goek och trast slumrat in. Koskaellor och kakning och langlurslat hoerdes inte heller laengre inifran skogarne. Den klara lilla tjaernen, som blaenkte nedanfoer faebodvallen lag stilla som om den slumrat, taeckt af en fin toeckensloeja.

Men daer blef lif i alla fall nu naer Gullstjaerna, som man varit i sadan oro foer, syntes midt i flocken af kaendt och okaendt folk.

Kon sprang in genom det oepnade ledet, raett till faehusdoerren, foeljd af Sara.

Ante och Maglena stannade foerfaerade. Det var vael mest vittror de sago daer uppe vid stoeres.

Fem stycken barn tokigt klaedda, som om de varit i bara saerken, stodo pa en hoeg, platt sten daer utanfoer, haret haengde om dem oflaetadt och de voro barfotade och barbenta. De hoello hvarandra i haenderna, slaengde med armarna i langsam takt och sjoengo:

"Saedesaerlan, fareskaellan, stenskvaettan, saedeskeppan foeljas at."

Ante och Maglena kunde ju icke foersta att barnen daer sjoengo foer att skraemma troll och varg fran faebodar och kreatur, och att de hade hittat pa olika latar foer hyar kvaell, samt att de maste vara allvarsamma och hvarken prata eller skratta under det de sjoengo.

De maste nu afsluta sangen fastaen oegonen brunno i dem af undran och nyfikenhet naer de sago de baegge vandringsbarnen borta vid ledet.

"Foe-oeljas at", slutade de laten, som Angela hittat pa denna gang och som var vacker och laettsjungen.

Men nu hoppade de, rappa som vildar, ner fran stenen och gnodde bort till ledet.

Om inte bjoernen gatt daer ute pa skogen sa aer det fraga om huruvida Maglena, ja aefven Ante, inte rymt dit direkt igen vid sa farlig syn.

"Nu aero vi vilda svanor", skrek det underliga vitterfoeljet, "och nu ska vi goera er till svanor ocksa. Snart gar solen opp och da flyga vi bort till Egypten", halfsjoeng en. Hon hade roeda kinder, oegon, som

lyste som gnistor, och har sa langt och tjockt som en haestman.

"Prinsessor finnas daer med lockigt har, de aeta pa guldfat", drillade en annan, en sa fin och vacker, med roedt baelte om saerken, och med lockigt har, som floeg om hufvudet pa henne naer hon sprang i dansen.

"Vi flyga oefver Medelhafvet och ta' er med oss, bara vi inte drunkna i hafvet", gnolade en annan roedkindsstinta med svart harman och stora oegon.

"Plums pladask, i haf och slask", storskrek en till liten en. Hon stod vid en vattengoel och hoppade jaemfota sa leret floeg om henne och faergade hennes foetter och ben graa.

"Sjung, och hitta pa nan'ting du ocksa, Sylvia, annars aer du ingen svan", fortsatte hon.

"Jag kan ju ingenting", svarade Sylvia, en fin liten flicka, som sag ut som den grannaste docka.

"Hitta pa at mig du Ingegaerd, foer jag kan ju bara sant som stora sjunga, sadana daer krummelursanger, och det later inte vackert haer."

"Nej svanor sjunga inte sadant", medgaf Ingegaerd, hon med tjocka manen och goda oegonen.

"Kullen tova",

sjoeng Ingegaerd i Sylvias staelle slaepande och vemodigt, pa geterskevis.

"Tolf maen i skoga.
Tolf maen aero de.
Tolf svaerd baera de.
Mig vilja de bortlocka.
Kullen to o-va."

"Nu ska vi dansa, motsols omkring er, nio varf, och sa bli ni ocksa vilda svanor", ropade Viva, som kom skuttande fram fran lergoelen.

De togo alla i ring om de af aengslan och undran mest foerstelnade fjaellbarnen. De dansade i takt och slaengde valdsamt med de sammanslutna armarna och haenderna:

"Ptro, vall. Ptro, vall.
Pa skallebofall.
Daer aer getter, daer aer fae.
Daer aer sma flickor och gossar, att leka me."

Inte tycktes da Ante och Maglena i denna stund likna "sma flickor och gossar", som man kunde "leka" med.

De stodo blossande roeda med nedslagna oegon och kaende sannerligen mera lust att grata aen att ge sig i dans.

Elsa kom springande och raeddade dem.

"Mat och kaffe fanns i ordning i stoeres!"

Hon drog Ante med sig. Ingegaerd och Sylvia togo Maglena mellan sig och sprungo i vaeg oefver vallen, uppåt stoeres.

Sara stod inne i den svala, halfmoerka mjoelkkammaren och haellde upp mjoelk i tragen. Hon hade doerren oepfen ut till det stora rummet. En stor spis fanns i hoernet vid doerren, daer brann elden hoeg, fast det var varma, ljusa sommarnatten.

Men potatisen hade kokat oefver den och kaffet, foer koletarna.

Sara, hon var sa noejd att slippa saetta sig och mjoelka korna nu midt i natten.

Hon hade blifvit rent foerundrad att finna alla korna mjoelkade, utom Rosenpanosen. Den kon "slog" och ville inte "ge ner mjoelken" naer bara barnungar kommo dinglande med mjoelkstaefva och pall och satte sadant ifraga.

Ingegaerd foerklarade att de inte hade kunnat tala att hoera huru korna laeto om sig, med mjoelken som spaende i jufren pa dem. Daerfoer hade de mjoelkat.

TRETTIOTREDJE KAPITLET. GRAL OCH ALLT VAeL.

Alla barnen hade omsider kommit i saeng och i soemn. Men nu var det riktigt vedervaerdigt snopet foer sex af dem att vakna i halmbaeddarna i "oefver" och "nedersaengar" langt fram pa soendagseftermiddagen och finna stoeres tomt pa folk.

Mycket vaerre aenda, finna faehuset med alla kor, som de foeresatt sig att mjoelka, tomt det med. Korna, som de "delat ut" pa hvar och en att mjoelka, den mest laettmjoelkade, Dansros, till Viva, voro all vaerldens vaeg, ute pa bete i skogen. Getterna likasa.

Pelle otaeckingen, hade inte gjort som han lofvat, naer han pa natten, langt efter de andra kom hem efter att ha' varit och letat efter Gullstjaerna han med.

Han hade lofvat att ta' alla barnen med ut till skogs som getare. De skulle ha' fatt ro i lillekan oefver an, till bruksbodarna, daer dom hade en stor svart tjur ifran fraemmande land. En tjur, som hade maessingsring i naesan och kedja i pannan, och som vardt sa storsint naer han sag barn att han vralade, sa det roek ur mulen pa'n och han fick ga i saerskild inhaegnad om da- garna.

Och Pelle hade lofvat att de skulle fa fiska foreller i en liten fjaellbaeck. Och han skulle laera Ante blasa bockhorn, som aer laettare att blasa i aen langlur. En hala skulle de ha' fatt se, daer roefvare hade hallit hus i foerra tider. Man kunde krypa in i den sa lang man var, genom ett hal som knappast syntes i berget, och sen sta daer inne om man sa var femton man stark.

Pelle skulle ha' visat dem en plats i skogen daer mossan var hvit i en rund ring, midt i groenmossan, efter vittror, som brukade dansa daer. Och han hade lofvat att foera dem till ett staelle i berget daer han en gang sett en huldra. Hon hade varit groenklaedd, med langt har, gult som kornhalm, och hon hade sett pa honom och lockat sa att han sa naer hade foeljt henne, om han inte, i detsamma han sprang sta', hade fatt foer sig att hon saekert var en huldra och sagt ut Jesusnamnet foer henne. Da hon hade slunkit bort och blifvit som ett baktrag.

Och alla baer, som de skulle ha' plockat, och kattguld och hvita marmorstenar, som Pelle lofvat dem, och som fanns bara pa ett enda staelle.

Sa mycket knot och missnoeje. Sa jaemmerligt sura miner som syntes oppe i stoere denna dag, skulle inte laett kunnat upptaeckas en sa stralande solskensafton.

"Daer glor solen in genom foenstret, och goer sig till, som om den vore sa glad och foernaem", fnyste Ingegaerd och slet i hartestarna, som hon flaetade.

"Den ser ut som om den tyckte att vi skulle vara glada bara foer vi ha' den", puttrade Gertrud och knoet en foerarglig hardknut pa underkjolsbandet med ilskna, haeftiga roerelser.

"Och inte en eldgnista i spiseln", muttrade Elsa. Hon var klaedd och faerdig, och stod sa godt som midt opp uti den vaeldiga spiseln med ett fang stickor, som hon lade pa den ganska foersvarligt glimmande gloeden.

Elden flammade genast opp, och nu foerklarade Elsa att hon "braende upp sig" fastaen daer nyss icke funnits "en gnista eld."

Det var vael soendag och man skulle vael atminstone den dagen fa kaffe till skorpor, som man haft med hemifran.

"Kom inte stickande med blamjoelk, det saeger jag dej", sade Angela med formlig graelton till Elsa, som med en tom traeskal gick at mjoelkkammaren till. Angelas langa silkeslockar hade trasslas sig da hon gloemt att vrida fast dem om papiljotter pa kvaellen. Hon var sa retlig och otalig, att Viva pastod att det fraeste om henne, naer hon spottade pa ett finger och nuddade vid henne, som man goer naer man kaenner om ett strykjaern fraeser hett.

"Du aer dum! Tarflig aer du ocksa", upplyste Angela Viva, som barbent satt opp underkjolen med nalar som byxor och sade, att hon var herre i huset och att hon hade raettighet att vara hvad och hur hon behagade.

Sylvia satt uppraett i nedersaengen och graet. Allting var "trakigt" och hon laengtade efter sin mamma. "Hu-hu-hu", snyftade hon. "Hvad skulle jag haer att goera. Det var mycket finare och baettre hemma."

Hvilken anmaerkning nog var ganska riktig om hon jaemfoerde foeraeldrarnas storstadsvaning pa tio praktrum, som innesloeto taflor, mattor, kristaller och silfver tillika med svaellande baeddar, finaste linne och sidentaecken, med rummet hon nu vistades uti.

Mossan satt gulgroen mellan springorna i timmervaeeggarna. Baenkar och pallar voro visserligen blanka, men af noetning, samt grofva och omalade. Golfvet var vael knappast hyfladt, med stora springor, doerren klumpig med stor jaernhake foer, i staellet foer las. Saengen, i hvilken hon nyss vaknat "pa galen aenda", var fylld af prasslande halm, taeckt med ett groft laerftslakan. I staellet foer "sidentaecke" hade hon en farskinnsfaell att dra opp omkring sig, fast hon var sa het af vaermen att hon velat kasta den all vaerldens vaeg.

"Ja, hvem bad dig komma med", bjaebbade Viva. "Du kunde ha' stannat daerhemma utan oss, --finnos--grinsibba daer! Du har i alla fall fatt halfva lakrisstangen, som vi hade med till kalas, och stoersta broestsockersbiten, naer Elsa delade, och en hel kopp hafregryn naer vi fingo hvar sin half, bara foer att Angela inbillade oss att det aer foernaemt att lata fraemmande aeta opp allt som aer fint och som om man vill ha sjaelf --."

"Du goda tid! Jag tror rent att du aer foertrollad Viva", gnaellde Sylvia, hvilka med armbagarna pa uppdragna knaen satt kvar i saengen och, med det hvitblonda haret stretande ut mellan fingrarna, som hon hoell om hufvudet, foeretedde en bild af djupaste elaende.

"Du stora vaerld. Lakrits! En fattig lakritsbit, det raekna ni pa! Jag, som skulle kunna fa ett hus utaf bara lakrits, med foenster af broestsocker och tak utaf knaeck, och med vaegar omkring utaf bara hafregryn. Pappa har foerfaerligt mycket pengar, det saeger Lina daer hemma och jag skall be pappa bygga mig ett san't hus och du skall inte fa sa mycket som slicka lakritstroeskelen en gang."

"Det har du sa raett i, min lilla kulting", smilade Viva och kysste pa fingret at Sylvia.

Hon hade satt en liten brun bjoerkkvist i munnen och latsade roeka, daer hon gick fram och tillbaka med haenderna i "byxfickorna".

De hade haft en riktig finskraeddare fran staden hemma en tid, att sy fars och draengarnas hemvaefda klaeder, och Viva atergaf noga hans roerelser och uttryck.

Hon satte sig pa en trebent stolpall bredvid saengen och sjoeng, slaepande med halfslutna oegon:

"Pa blomsterklaedd kulle satt Hjalmar och kvad

om sommarens faering en gang,
och rosornas kalkar och blommornas blad
sig bugade djupt vid hans sang."

"Tyst da, Viva", hvaeste Ingegaerd, "du vaecker upp smastackarna haer inne
i mjoelkboden."

"Ja, ser lilla soetnosen, de var just meningen de", jollrade Viva och
vindade sa mycket hon foermadde emot systemen.

"Se jag vill inte att di skola raka in i samma elaendesexistens som vi.
Det fins ingenting gemenare, ryligare aen att vakna pa morgonen da det
aer kvaell."

"Han sag endast henne",

fortsatte Viva.

"Sag rosen, som brann lik purpur pa snoehvita hyn",

gastade hon nu alldeles invid mjoelkkammaren. Hon tvaertystnade, haepen
och ytterst illa till mods.

Doerren utat oepnades i detsamma, och i den visade sig Ante och
Maglena. Faerdigklaedda voro de, kammade, blanktvaettade, glada och blida
sa att det lyste som sol om dem.

Maglena bar haenderna fulla af skogskonvaljer, linnea och
skogsstjaernor. Ante hade gjort rifvor (lador) af bjoerknaefver, sex
stycken. Han bar dem foersiktigt uppradade pa ena armen.

De voro till braedden fyllda med tidigt mogna hjorton.

"Aer ni oppe?" fragade Viva skarpt, fast hon sag dem fullfaerdiga
framfoer sig. "Jag trodde att ni sof. Hvarfoer i all vaerlden ha' ni
stigit opp?" fortfor hon med afund- sam, mycket ogillande staemma.

"Foer Pelle vaeckte opp oss innan han gaf sig af me kraeken i morse."

"Fy en san' otaecking, som inte vaeckte oss", sade Gertrud med naestan
grat i roesten.

"Han gjorde nog hva' han kunde", sade Ante. "Han ba' ropa och skrek in
genom doerren haer, och tuta i langlur precis taett bredvid saengvaeggen.
Sara kaka och Kalle blaste i bockhorn. Korna laet nog om sig bra, da
dom floejde (rusade) i vaeg a, sa vi trodde att ni vardt vaken af de".
Ante dukade fram myrbaeren pa det lilla bordet framme vid foenstret
medan han afgaf sin foerklaring.

"Aesch, inte kan man vakna af bara sa pass, de visste han mycke vael",
fnyste Ingegaerd. "Sant' daer somnar man just af."

"Ha' ni varit ute ni nu, och haft roligt hela dagen?" fragade Elsa

naestan foerebraende.

"Ja, jag vet int' om vi haft roligt. Men vi ha' hjaelpt till i faehuse, vi ha' mjoelka alla getterna", upplyste Ante tveksamt.

"Ja, de var vael roligt de", afgjorde Gertrud.

"Och sa ha' vi makat" (skoflat undan goedsel).

"Det aer roligt ocksa, foer det blir sa fint efter", pastod Ingegaerd bestaemdt.

"Och sa skrapa vi korna innan dom slaepptes ut", sade Maglena belaten.

"Precis det bruka vi fa goera ocksa", foell Gertrud in. "Och de aero sa glada och slickas till tack. Usch, usch, usch! Och vi ha' bara sofvit. Och det aer naestan sista dagen i faebodarna. Just som om vi inte kunde sofva sa mycke som behoefs hemma, under skoltiden."

"Ja, fy sa rysligt, och sa alldeles ohjaelpligt", suckade Ingegaerd.

"Och sen ha' ni kanske varit i skogen, och pa myran?" fragade Angela, som aennu arbetade med att fa lockarna att ligga fina nedat halsen.

"Ja, men, i koerkan a", svarade Maglena allvarsamt, fast lite foersagd och tveksam.

"I kyrkan?" skreko barnen pa en gang. "Kyrkan, men den aer tva mil haerifran!"

"Tyst Maglena", varnade Ante och sag maekta besvaerad ut.

Maglena satte haenderna under foerklaedet och kroep ner pa troeskeln i den oepna doerren, tydligen besluten, att lyda broderns uppmaning.

"I hvilken kyrka? Saeg, hoer du!" fragade Elsa och gick med en pabredd smoergas ut i doerren, till Maglena.

"De var ingenting. Jag bara sa' sa."

"Hoer du Maglena, var ni i en latskyrka?" sade Ingegaerd, som med sin smoergas slog sig ned bredvid Maglena.

"Jag vet int' hvad sant aer foer slags koerka", afvaerjde Maglena.

"Lilla soeta, fina Maglena, saeg till mig, bara till mig hvad ni varit i foer kyrka", hviskade Sylvia.

I sitt langa nattlinne sprang hon ur saengen, oefver golfvet och kastade sig ner i knaetet hos Maglena, med armarna om hennes hals. "Lilla, soeta Lena, saeg foer mig, bara foer mig!"

Maglena sag aengsligt bort till Ante, som helt ordentligt satt framme

vid bordet och at myrbaer och graeddmjoelk tillsammans med Angela, Viva och "Rofvorna", som praestbarnen Ingegaerd och Gertrud kallades i foerening.

"Saeg de om du vill", medgaf Ante, som sag systemns vanda.

"Till mig, bara till mig", hviskade Sylvia.

"Hur sag kyrkan ut?"

"Groen inni, me blatt tak."

"Var det skogen? Var det Gud, som var praesten?" hviskade Sylvia, ploetsligt mycket allvarsam. "Gud har varit hos oss och tagit tillbaka lilla syster Eva, som jag hade foerr. Hon har sa roligt nu att hon inte vill komma igen till mig. Naer jag har trakigt sa taenker jag naestan ocksa ga till henne, opp till Gud. Saeg, var det Gud, som var praesten?"

"Naeae, de va bara Ante."

Viva hade smugit fram. Hon hoerde namnet pa praesten.

"Vet ni hvad", skrek hon, "nu, naer vi aero faerdiga och ha' aetit och allting, sa ska' vi ga i kyrkan. Ante far vara praest, foer han har predikat foerut i dag foer Maglena."

Ante rodnade upp oefver oeronen.

"Ja, Ante, aer du van att vara praest sa skall du predika foer oss", sade Elsa mildt och allvarligt. "Vi ha' bara sofvit, och varit otaecka och graelat pa hvarandra da vi voro foertretade pa oss sjaelfva, foer man kan ju inte graela pa sig sjaelf. Hallit pa sa hela soendagen, sa laenge vi varit vakna."

"Ja vi maste fa lite soendag i oss och bli snaella, sa att visst skall du predika, Ante", sade Ingegaerd och sag bed- jande pa Ante med stralande goda oegon.

"Kom ihag, Ante, att vi ha' varit sa elaka pa hvarandra foer ingenting. Kom ihag, att du maste goera oss snaella, pa soendagen", ifrade Gertrud.

Hon vek redan upp klaedningen omkring sig, som bondgummorna naer de kommit akande till kyrkan och satte den roedrandiga krakan pa, beredd att ge sig af.

"Och vi skola sjunga tillsammans, vet du, Ante", sade Angela. "Ga nu foere sa komma vi."

Angelas roest var sa bade fast och oefvertygande, att Ante utan vidare reste sig opp och tog vaegen ut.

TRETTIOFJAERDE KAPITLET.
ATER PA PREDIKSTOL.

Ante stod ater pa en predikstol i skogen. Denna gang pa en ganska mattligt hoeg sten, som var helt och hallet oefvervaext med groenhvitskimrande mossa.

"Kyrkfolket" hade kommit fran alla hall, somliga hade haft lang vaeg att ga. De hade soekt ut krokvaegar mellan traedstammar och rundt smamyrar. Nu sutto de baenkade i rad pa en gammal murken, mossoefvervaext hvillaga (hviloplats af faellda stockar), som funnits vid faebodvaegen langt innan faebodarna byggdes.

"Ta' opp psalmen, Angela", sade Elsa. "Ta' Skogens faglar". De haer, i skogen ha redan boerjat, de."

"Skogens faglar sjunga med ett glaedtigt mod", sjoeng Angela med stark, ren staemma. Alla barnen staemde in med. Ante och Maglena aefvensa, alldeles i undran oefver att de kunde samma sang som de fina herrskapsbarnen. De gloemde att de icke hoerde riktigt samman allihop, en kaensla, som foerut nagot tryckt dem, utan sjoengo med, som naer de sjungit samman med syskonen i lillgrastugan, medan mor lefde.

"Skogens faglar sjunga med ett glaedtigt mod,
daer pa kvist de gunga,
kvittra Gud aer god, Gud aer god."

Sangen tystnade. Ante stod oppe pa stenen sa som han statt daer foerut pa dagen och predikat foer Maglena. Da hade det fallit sig sa laett foer honom att fa fram orden. Hvar liten blomma i skogen, tjaellbaecken, deras egen raedning undan bjoernen, alla faror ur hvilka de sa underbart blifvit hulpna. Om alltsammans hade han predikat vaeldeliga, sa att Maglena bade gratit och snutit sig som stort folk brukade goera i kyrkan, fastaen hon denna gang inte taenkt pa att haerma dem utan pa allvar varit tagen af Antes ord.

Och nu stod han daer och vred sig och sag fjaskig ut.

Maglena riktigt skaemdes foer honom. "Kyrkfolket" boerjade hviska och tissla, bjuda hvarann att doppa tungorna i "silfverdosor" fyllda med sockergryn, fast dosorna ju voro af naefverbitar, utan nagot som helst innehall, och lata adekolongflaskorna af runda pinnar ga emellan dem i baenken.

"Skynd dej Ante", hvaeste Maglena. "Dom sitt haer nu allihop a vaenta. Du kan vael hitta pa, nu som foerr i dag, vet jag."

Ante vandades och vred sig. Han hoell oegonen halfslutna foer att staenga ute stoerande intryck af menigheten. Ahoerarne sutto som riktigt kyrkfolk i vaentan, med naesduken i beredskap foer att grata naer Ante kanske skulle predika grant, som storpraesten, da han var oppe i lappfjaellet och predikade, naer kapellet vigdes in daer.

"Ante da! Hva' du aer fjaskig!"

Ante oepnade angestfull oegonen. En kangero (spindel), som satt midt i det skimrande naet den spunnit mellan fina bjoerkgrenar foell honom i oegonen. Ante blef vid att stirra pa den. Hans oegon fingo ett inatvaendt uttryck. Han boerjade predika.

"I Guds Faders och Sons och den Helige Andes namn. Nu har jag fatt oegena pa kangeron, som sitt midt i naete' a aer sa stinn, a de kom foer mej att han aer liksom de, som ondt aer. Foer de ha' foerjaemnan naete utspaent at oss foer te narra oss i de. Da vi aer sint pa hvarann' sa ha' han oss fast. A da vi vill latas, a da vi aer onejd i sinne, sa har han oss fast."

En lomm for med ett hjaertskaerande, vemodigt skrik utoefver myran bortom skogsglaentan, daer foerra "kyrkan" var.

Ante foernam detta klagande ljud.

"Hoer pa lommen sa sorgsam han lat. Sa lat de inom oss da vi ha vari sint och elak och onejd at hvad vi fatt, a da vi int lid te ha tralj pa oss utan tyck de traljen aer te ondt, a int vill foersta att de aer Gud, som matt saett 'en pa oss, da han si att vi int ha' na vett sjaelf om hva' vi ska ha. Vi flyg a flyg, som lommen foer att komma fram te Gud a be'n tycke om oss a ta sej an oss igen." Ante taenkte nu pa att afsluta sin predikan, men fick sangen i tankarna. "Gud han vill att vi skall tycke om en, a si att han aer god, a sjunga om de, som morgon mellan fjaellen sjung om de, som "klara baeck och flod" sjung a sorla, och som skogens faglar kvitra om de "med ett glaedtigt mod". Gud aer god emot folke antingen dom ae' stor eller sma, och emot kraekena. Emot Gullspira, som fick slippa tralj om nosen, mot Gullstjaerna, som slapp undan bjoern.

Kaere Gud Fader", fortfor Ante, som nu gloemde sig sjaelf och talade direkt ur sitt hjaerta. "Kaere, kaere dej Gud, var go mot smastinterna sa dom alltid hall sej snaell och behaendig mot ungfolke, som tagit sig an dom. Och var go mot Anna-Lisa och Per-Erik och Nilsons och lillKalle, daer dom aer. Laga sa att Per-Erik blir en rejel draeng, som aldrig sup eller svaer eller slass.

Och var go mot lill'Manke. Du vet att han int kan, "Ske din vilje", och att han aer just som sa vingelsint af sej: sa han vill gloemma hva' mor sa'. Ga till'en du Gud, kaere, kaere dej och lat' en komma ihag allt hvad som aer riktigt. Ga till Gullspira a, sa hon int bry' sig om te soerje efter oss. Ga till bjoerntasse i skogen, sa han int goer de ondt aer. Ga till Glasoegonskarn och ta braennvine af en. Ga till allting, sa blir de riktigt och bra i hela vaerlden. I Guds Faders och Sons och den Helige Andes namn. Amen."

Ante som statt med hufvudet hoejdt upp emot solskimret emellan tallarna tyckte, naer han nu sag upp att folket daer pa hvillagan just som oekats. Men solen hade blaendat honom sa han kunde inte se riktigt. "Vi kan kanske sjunga Hela vaerlden nu efterat", framkastade han fran

predikstolen. Och det blef sang af! Sang som om man varit i himmeln tyckte Ante. Psalmen tonade med ens i flera staemmor, som naer dom sjoeng i julottan i Frostmofjaellet.

"Hela vaerlden froejdes Herren
Tidigt och af hjaertats grund.
Kommer ifran orter fjaerran,
I som stan' i hans foerbund.
Traeden fram med lust och froejd,
sjungen Gud i himlens hoejd."

TRETTIOFEMTE KAPITLET.
ANNAT ATT TAeNKA PA.

Ante, som statt och sjungit med oegonen fortfarande riktade mot den sena kvaellens sol, aterfick smaningom oegonens bruk. Och hvad han sag bragte honom pa foetter.

Det var storprosten, just han, som predikat sa grannt i lappfjaellet, som stod daer och hoerde pa honom.

Som vettskraemd hoppade Ante ner fran stenen och flydde till skogs.

Maglena hade mer aen gaerna velat foelja hans exempel sa foerfaerande illa utsatt som hon nu blef, ensam bland sa farligt mycke herrskapsfolk. Ty tva fint klaedda fruar hade ju ocksa kommit till nu, medan Ante predikade. De hade hattar pa sig med silkesband, och vantar som sag ut som spetsar, pa haenderna, och sa granna koeptygsklaeder, lastiker hade de pa foetterna.

Och det var sjaelfva storprosten, som foeljt i deras saellskap. Maglena kaende straxt igen honom hon, ty det lyste liksom det gjort opp i lill'kappellet, blidt och ljust ur oegonen pa honom nu, naer han stod stoedd mot en tallstam och hoerde pa Ante. "Voerdande" och hoeg sag han ut. Maglena kaende sig sa liten, liten naer han sag pa henne. Men hon kunde inte komma undan och ge sig efter Ante, foer Sylvia satt i hennes knae och ville vara lillbarn.

Hon var sa spaed och liten Sylvia, och hade sa tunna, mjuka klaeder, sa Maglena kunde godt halla henne, ja till och med gunga henne lite smatt och halla myggen borta fran hennes fina, bleka lilla ansikte.

Naer Sylvia fick se de fraemmande, satte hon sig upp. Hon ropade fram den ena af dem, sin mamma, hvilken genast fick del af att hon haer uppe i faebodarna vunnit en san "baesta vaen", som aldrig skulle fa ga bort fran henne.

Nu, sedan predikan var slut och "praesten" flytt till skogs blef det lif och rumor bland alla barnen.

Elsa, aeldsta dottern i praestgarden, till hvilken faebodarna hoerde, blef

ganska illa till mods da hon sa haer tidigt fick mor i sikte. Hon och de andra barnen hade gjort upp sa manga lysande planer om huru festligt de skulle mottaga foeraeldrarna och tant Gerda. Och nu kommo de pa dem utan att de gjort ett dugg till deras firande. Sa nu hann Elsa knappast haelsa foerraen hon lade ivaeg uppat stoeres allt hvad benen buro henne.

Hon taenkte med fasa pa, att det i hoegsta grad ostaedade rummet skulle skadas af mamma. Mamma som ju inte skulle komma till faebodarna foerraen soendagen pa kvaellen.

Foer henne sa vael som foer hennes fyra systrar Angela, Ingegaerd, Gertrud och Viva, hvilka aefven nyss stigit upp, var det ju aennu sa godt som morgon.

Emellertid fick Elsa "Rofvorna", de alltid oatskiljaktiga Ingegaerd och Gertrud, med sig. Och som de, med foerenade krafter jaektade, baeddade, sopade, enrisade golvet, fejade spisen, lade pa elden och satte pa kaffekokaren, sa hade de allt fint och i ordning naer mamma och hemmets folk kommo in.

Glaedjen att fa haelsa foeraeldrarna var dock nagot blandad. Ty nu skulle det bli slut pa den haerliga, veckolanga faebodvistelsen. Korna och getterna skulle ju drifvas hem till slattertiden, och faebodarna staengas till foer flera veckor.

Naer, pa sommaren folk och kreatur skulle dit upp igen hade barnen redan boerjat sin laesning och skolundervisning. Inte tal om att da fa goera nagon faebodvandring, aen mindre fa stanna daer uppe.

Men nu var baest att sla ur hagen alla sorgliga tankar, pa laesning och instaengdt lif. Man hade minsann annat att goera.

Pelle kom just hem med en knippa foreller, som han metat medan han varit ute och getat kreaturen.

Elsa rensade fisken raskt och haendigt, och stekte den sedan i pannan oefver gloedelden.

Ingegaerd skoeljde potatis, diskade traevrilar och skurade knifvar.

Angela dukade bordet, som faelldes opp, sa det blef stort. Hon prydde det med skogsblommor och groent, som Sylvia, Maglena och Viva haemtade hem ifran skogen, medan Pelle gjorde fint pa garden och krattade, samt bar undan loeffall och riskvistar.

Gertrud faektade inne i mjoelkkammaren. Hon bar ut filbunkar och getost och knaecte moera kornbroedskakor i passande bitar till maltiden. Smoerbyttan med gult, naestan blomsterdoftande smoer staelde hon midt pa bordet. Med tillhjaelp af Ingegaerd graelade hon sig till att fa behalla hedersplatsen daer foer den, huru mycket Angela aen naebbade emot ett sadant tarfligt saett att duka.

Gulbrunt messmoer och faersk koost, som var sa torr att man storknade af den, fast den gammal och mognad blef mjuk och laecker, dukades aefven fram.

Langt ute i skogen hoerdes omsider drillande grann kakning och jublande langlurlatar.

Kalle och Sara voro patagligen i saellskap, och sa hade de vael foeljts at hela dagen. Rofvorna tyckte att sadant var bra underligt och att det hade varit mycket raettare och baettre om atminstone Sara stannat vid faebodarna tills hon fatt dem alla ordentligt vakna, om det ocksa behoefts hela dagen daertill.

TRETTIOSJAETTE KAPITLET.
ATER ETT SAENDEBUD FRAN MOR.

Ute i skogen gick praesten helt allena. Han ville som vanligt soeka upp den kristallklara "kallkaella", som han visste fanns i naerheten.

Naer han, tyst gaende fram i mjuka mossan naermade sig kaellan tyckte han sig hoera ljud som af snyftande grat.

Aengsligt deltagande ville han skynda i den riktning hvarifran de sorgliga ljuden nadde honom. Han gick nagra steg fram. Men stannade foerundrad och villradig.

Gossen, hvilken han nyss sett, och hvilkens frimodiga upptraedande som predikant ute i skogen vaeckt hans undrande haepnad, han lag nu framstupa pa marken, taett invid kaellan, skakande af grat.

"Hvad dug de till att jag star och just som spektaklas foer dem, som vi int hoer till", snyftade gossen. "Hvad dugde till att jag drog smastinterna och oss allihop bort ifran fjaelle och sma grastugorna daer. Hade vi stannat, om ock sa vari i sjaelfva fattighuset sa hade vi aldrig vetat att det fanns nage baettre till foer oss, och tyckt att vi bara skulle sa ha de. Men nu tro jag int de laengre, foer nu vill jag bara ha de baettre. Jag vill prompt veta nan'ting om allt som fins pa jola, a vara lik fin barna haer. Och nu sa aer det bara tungt och sorgmodigt inom mej. Int vill jag mer ga kring vaegarna och skaemmas naer jag skall in i gardarna a int har nage att byta mej till foer maten. Jag vill int vara en tiggare, som ingen tycke om och som ingen bry sig om, hva han aen saeg. Jag vill int sta pa sten i skogen och predika. Jag vill sta i en koerka och tala om foer folke hva mor laerde oss. Men jag far bara ga och ga, och vaerre och vaerre braens de inom mej, som om jag aldrig gjorde de raett aer fast jag vill goera de. Kaere, kaere dej Gud, ta dej an mej sa jag tycker om att goera som du vill, och att jag int goer som lill-Manke, a bara vill gloemma bort de."

Ante sag foerskraeckt upp. Han tyckte sig hoera ett prassel, varsna skuggan af en maenniska.

Det var praesten, som i detta nu naermade sig honom.

Skamsen, sa foerkrossad att han knappt vagade se upp kom Ante pa foetter. Han tog rappt tag i bleckhaemtaren, som Anna-Dea slaengt till honom naer hon sag honom ge sig i vaeg inat skogen at kallkaellan till.

Ante vippade ner haemtaren i kaellan och sag med motvilja sitt roedsvullna anlete foervridet afspegla sig daeruti.

"Vill du ge mig en dryck innan du fyller haemtaren", sade praestens lugna, milda staemma.

Ante moette foerundrad, med ens sa laetthagad och tillitsfull de djupa, moerka oegon, hvilka sa goda, foerstaende riktades emot honom.

Han visste inte huru det gatt till men fann sig snart helt frimodig vandrande fram den slingrande stigen ner till tjaernen i saellskap med den man, hvilken nyss, naer han sag honom fran "predikstolen" ingifvit honom en sa pinsamt foeroedmjukande blygselkaensla.

De blefvo laenge sittande pa mosstenen nere vid tjaernen de bada, den aeldre, mannen med det goda foer allt bekymmer, all noed oemmande hjaertat, och gossen med det nedstukade, skygga, inatvaenda, men nu med ens sa oeppenhjaertiga, frimodiga sinnet.

Ante kunde ju oeppt, som om det varit till Gud sjaelf tala om allt som tyngt honom. Enkelt och klart kunde han beskrifva den oro han staendigt kaent foer smasyskonen innan han funnit sadana hem foer dem, som mor skulle ha likat. Om hennes kaerlek och lidande och doed talade han och om huru han lofvat henne att taga vara pa barnen och geten.

Ja till sist kunde Ante till och med utan blygsel och fruktan orda om hvad som innerst grott i honom, han trodde det var fran det han foersta gangen, bara nagra ar gammal, satt i Julottan uppe i det lilla kapellet i Frostmofjaellet. Ante fann nu ord att daermed uttrycka sin ju rentaf orimliga oenskan, att en gang fa bli praest!

Den aeldre, redan blifne vaennen satt nu tyst och tankfull. Laenge satt han sa, utan att som nyss foerut, med varsamma, enkla fragor eller sma deltagande uttryck uppmuntra gossen att oepna sitt hjaerta.

Till sist reste han sig upp. Det lyste ur hans oegon som af ett fattadt, heligt beslut.

"Det aer icke verk af maenniskor eller en slump, som foert dig i min vaeg gosse. Det aer Guds verk och vilja. Jag foerstar att vi boera foelja den vaeg som din moders boener banat ut at dig."

Ante sag upp, haepen, som blaendad af blyxtens ljus.

"Du far din uppfostran hos oss och far studera vid gymnasiet i staden. Jag aer viss om Guds vaelsignelse oefver foeretaget foer bade dig och oss. Vi, min hustru och jag bli mor och far foer dig, hvilka alltid vilja

dig vael. Du blir god son at oss, och sa aer saken afgjord. Gud vaelsigne dig min gosse!"

Ante kaende handen, som fast, hoegtidligt hvilade pa hans hufvud.

Fosterfadern och fostersonen stodo samman ute i skogen vid den slumrande tjaernen, i sommarnatten, som var ljus som dagen.

Ante var som i en droem. Det foell honom foer att Guds aenglar skulle komma fram ur tjaernens skira toeckensloeja. Han skulle icke ha blifvit foerundrad om han i det milda toecknet varsnat mors anlete nu lika ljust, leende, som naer hon skiljdes haedan med vaelsignelseorden oefver barnen.

TRETTIOSJUNDE KAPITLET. INDIANER.

Stilla, tysta, som om de vistats pa foerklaringens berg vandrade de baege, fosterfadern och fostersonen, stigen framoeffver till faebovallen.

Stimmet, som aenda pagatt i deras naerhet, naer kreaturen kommo hem fran skogen, hade liksom flutit foerbi dem.

Vildt tumult mellan tjurar och stridsfaerdiga kor, mellan ystra bockar, lefnadslustiga killingar, foernoejdt, hoegljudd ramande, sang- och lockljud, skrik och skratt, spring och hojtande, det hade alltsammans undgatt dessa tva.

Inte heller hade de gifvit akt pa de kallande, skallande skraenen fran atminstone fem barnroester, som ljudit i deras naerhet daer de, endast lyssnande till Guds roest, uppehallit sig vid den djupa tysta tjaernen.

Men nu! Under skraen och tjut, som siouxindianer skulle ha svart att efterlikna, blefvo dessa baege nu omringade af hela den vilda skara som foergaefves jagat efter dem ute pa skogsvidden. De blefvo infangade af foerskraeckliga, blodtoerstiga indianer!

"Blekansiktenas skalper" skulle dessa ha! Ingegerd klaettrade, vig som en vessla upp pa fars axlar foer att med ett laett ryck i de mjuka, svarta lockarna och ett kringnoende med "skalperknifven", traestickan, lossa skalpen. Men sedan kysste hon angerfull den "bara" flaecken, innan hon gled ner och blef vild, riktig indian igen.

Far log, mild och tankspridd. "Na, na, sma flickor!"

Han fortsatte ostoerd vandringen uppat stoeres. Men Ante han var mindre lycklig. Han kringraendes och infangades af indianerna under hiskliga skrik och vildsinta atboerder.

En laecker bit, ungt blekansikte skall smaka bra."

Ante skulle "stekas och aetas upp till kvaellsvard."

Hade icke gossen aennu gatt som i en undrande droem, utom sig oefver den lycka som vederfarits honom och som han visste skulle fa fortfara, sa skulle han vael rent af blifvit vettskraemd vid anblicken af sex ohyggligt, i tegelstensroedt tatuerade varelsor, hvilka utom dess, om man undantar Maglena, tjoeto och gastade som odjur och hafvade efter honom med otaeckt tillritade, blodiga, bara armar eller dansade kring om honom pa lika styggt tilltygade bara foetter och ben.

Harmanarna pa dem alla voro upploesta och hopbundna midt oppa hufvudet med klipprisrefvor, sa att de foello ner i ansiktet eller at ryggen, som haestsvansar. Taenderna lyste gulfaergade ur grinande gap.

De tjoeto och skrattade af haenfoerelse, naer Ante vettskraemd och radvill, som ett riktigt blekansikte, foersoekte att undkomma dem.

Ploetsligt, och alldeles ofoerberedt boejde sig Ante med hufvudet foere, lik en ungtjur, som skrider till anfall.

Med haepnadsvaeckande kraft puffade han omkull indianerna.

De stupade som flugor till hoeger och vaenster, upphaefvande hoega, haemdlystna krigstjut.

Med sprang som en jagad vildren satte Ante af opp emot stoeres daerat han sett den nye maektige vaennen och beskyddaren begifva sig.

Han hade daervid sa naer sprungit omkull Anna Dea, som bradskande var pa vaeg ut att jaga barnen in och till saengs. Anna Dea, barnpigan i praestgarden foeljde till deras outsaelgiga missraekning med de till faebodarna anlaenda gaesterna.

Anna Dea hade aldrig nagot vett om att barnen kunde vara annat aen ungar, som skulle aeta och sofva och laesa laexor och finkammas och inte hade hon en aning om att indianer under denna fagra sommarnatt huserade i skogen och ligo pa lur daer efter blekansikten.

Fraeck och oefvermodig vippade Anna Dea i vaeg ut genom det oepna ledet, till den grad okunnig om den hotande faran att hon med full hals gastade efter barnungar, hvilka hon tycktes tro hade rymt till skogs.

"Viva, Rofvor, Angela, vill ni komma in bara. Ja ja er, naer jag far tag i er! Svara pa rappe Elsa."

Hon hoell upp foer att lyssna efter om inte hennes hotelser skulle skraemma fram barnen.

"Barnen!" Nagra sadana funnos ju icke till.

Men horden af indianer lag mellan buskarna i mossan, nerplattade pa magen med pilen pa spaenda bagar och tomahaken i goerdeln. Deras oegon lyste af skadegluedje och vild triumf.

"Ah, ditt elaendiga blekansikte. Du aer snart icke vaerd ett ruttet lingon. En hvissling, en roerelse af anfoeraren, Ingegaerd, nagot oegentligt benaemd snabbfotade Renoegat, och din skalp blir tagen, du anraettas till kvaellsvard af kannibaliska, haemndlystna uthungrade roedskinn. Men ga pa bara! Ga pa och skrik och gasta sa daer hjaertskaerande foersmaedligt, utmanande. Det bara retar aptiten pa roedskinnen. Gasta pa lite baettre!"

Det var som om Anna Dea i sitt inre foernam denna tyst taenkta, foerraediska uppmaning.

"Gu' nada er ungar", fortfor det tillspillogifna blekansiktet, retad oefver all beskrifning da hon ej hoerde ljud af barnen, hvilka ju dock sa haer dags icke kunde vara langt borta. "Jag ska leta opp en lurka (spoe), lang som en tall a hvass som ett abborrskin och sno om er me'n, sa det skall lata disk om dask om er."

Intet ljud till svar! Bara underligt att inte Anna Dea hoer det vilda bultandet fran dunkande hjaertan, hvilka aennu klaemmas taett intill den mosstaeckta marken. "Oldeboken" med franskprake, som ni aer sa raedd foer, har jag med mej, jo jo! I morgon ska ni inte fa vara med om att koka soetost och goera mylostar, och inte ska ni fa mjoelka getterna. Ni ska inte fa mjoelka katta en gang, eller maka eller skrapa korna och ga till skogs med dom. Nej, inne i mjoelkboden ska ni fa sitta och laesa i Oldeboken hela dan! Naa, vill ni svara aen?"

I detta nu hoerdes ett tjut, ett skraen sa hiskligt och foerskraemmande, att Anna Dea, i foerstone helt enfaldigt, i okunnighet om faran af att ej oegonblickligen fly eller intaga foersvarsstaellning, satte fingrarna i oeronen.

Bakifran stubbar, stenar, traedstammar rusade daer fram en hord af tjutande odjur.

De grinade och gapade emot Anna Dea. Hon matte haft en underligt mangdubbel hufvudsval, ty de togo hennes skalp hvarenda en af dem, utom Maglena, som icke foerstod sig pa den arten af krigsfoering.

Blekansiktets haender och armar blefvo bakbundna med rottagor och refvor. Haenfoerda, oefvertjusta blefvo indianerna naer fangen brottades med dem sa hardhaendt att de fingo mer aen en duktig bula i ansiktet af det. Det hela blef ju sa riktigt indianlikt.

Naer de sa lyckats faengsla offret, knuffade de henne fram till en ung smaert bjoerk vid hvilken de aemnade binda fast henne innan de pa allvar inlaeto sig pa krigsdans och foerberedelser till en ordentligt genomfoerd indiansk offerkvaellsvard.

Rofvorna, Elsa och Viva hoello just pa med att foersoeka att fa den valdsamt sprattlande fangens armar dragna bakat, i och foer att fa dem faestade vid traedstammen.

De flasade som flodhaestar och voro eldroeda af anstraengning, morska, modiga, foerfaerliga i ord och atboerder emot henne, som midt i haerligaste faebodtiden vagat komma och hota dem med nagot sa omaenskligt onaturligt som fransk grammatik.

Man kunde knappt taenka ut nog straengt straff foer en sadan foerbrytelse. De hade gloemt all vaksamhet foer egen del, anade ej den hemska fara, som lurade pa dem sjaelfva.

Just i detta nu kom naemligen ett vidunder, ett odjur rusande fram fran skogens moerka dimmiga goemsle, lurfvigt, hiskligt, och det vralade sa att traed och blad skaelfde.

Indianerna stodo en sekund lamslagna. Men sa, och som pa gifvet kommando grepo de till flykten. De satte ivaeg hals oefver hufvud, under skraemselns skraen, opp emot faebodvallen.

Maglena foerlorade helt besinningen. Vetskraemd floeg hon foere de andra. Fasan, som hon kaende da hon sa alldeles nyss var ensam med bjoernen nedanfoer storstenen i skogen, satt aennu rysande fast i henne. Hon sag inte. Hon hoerde icke huru skraemda roester foeraendrades till undrande, skrattande. Hoerde icke ropet till henne att komma tillbaka. Att det bara var Pelle, som var bjoern och att de nu skulle leka dunk, Anna Dea och Pelle och allihop.

Pelle var ju i denna stund och med ens hjaelten. Han hade snott fast om sig huden af en under sommaren faelld bjoern, i akt och mening att skraemma indianerna, hvilket till Anna Deas laettnad också lyckades honom. I dunkleken var han snart lika oofvertraefflig.

TRETTIOATTONDE KAPITLET.

MAGLENA.

Maglena kom hufvudstupa farande in i stugan. Barhufvad, aennu blek af skraemseln, tyst och foersagd stannade hon strax invid doerren, lugnad vid asynen af Ante, som helt trygg och hemmastadd satt pa en trebent stolpall framfoer spisen och smorde herrskapsskorna med tjaersmoerjning.

Det var aenda farligt baefsammt foer henne att stanna inne, da baegge de grannt klaedda herrskapsfruarna sutto daer vid bordet i langa hvita koftor med harflaetorna haengande och just nu sago bara pa henne.

Prosten, som hade gatt daer inne och pratat med fruarna gick ut just naer Maglena kom in.

"Se haer ha' vi henne, riktigt 'hitsaend', hon med." Med dessa ord lade praesten sakta, med en mild strykning, sin hand pa barnets hufvud, innan han med en god, meningsfull blick emot hustrun gick ut.

"Ja, haer ha vi henne mycket riktigt", sade den ena af fruarna, hon som barnen kallat tant Gerda, och som var Sylvias mamma. Foer resten sa var

hon också alldeles lik Sylvia, med ljusst, lent hår, som hon, och hvit och blek men mild och blid i ansiktet.

Hon gick fram och drog Maglena, som betaenksam stretade emot, med sig fram till platsen, där hon ater slog sig ned med armarna smeksamt slutna om det främmande, stelt blickande barnet.

"Haller du af lilla Sylvia något", frågade hon med vek stämman.

Maglena rodnade plagsamt. Hon kände sig ohyggligt illa till mods då hon inte hade en aning om hvad detta "haller af" skulle betyda.

"Sylvias mamma undrar om du tycker om, och likar hennes lilla flicka och det har jag redan sett att du gör", sade den andra frun, som var Rofvornas och de andra barnens mamma.

Hon sag så rolig och glad ut, så att Maglena med ens kom att le emot henne fastän hon kände sig så besvårad hos den andra frun.

"Ja nog tycker jag att Sylvia är behändig, nog", mumlade Maglena.

"Har du något emot att bli hennes lilla vägen och syster?" återtog Sylvias mamma. Hon talade oemta, nästan bedjande.

"I stället för hon som har så roligt oppe hos Gud?" frågade Maglena och sag med stora allvarsamma ögon, upp mot den fina frun, som hade så sorgmodiga ögon, och som nu, till Maglenas hjälpnad och sorg syntes ha lust att böja grata.

"Ja, men där är mor å, så nog har den lillstintan det bra", sade Maglena med lag roest, i mening att trösta den sorgsna.

"Tror du det, du lilla älskling", hviskade frun. Hon lyfte Maglena upp i sitt knä och lutade sitt hufvud emot hennes bara hår, som lyste lockigt och glänsande.

Maglena satt åter stäl som en pinne. Hon sag dum och besvårad ut och hade stor lust att kränga sig ned ur en så ovan ställning.

Men Ante, som hon väddade till i sin ängslan gaf henne en varnande blick, som betydde så mycket som, att det var synd om den fina frun och att hon skulle sitta stilla hos henne så länge hon ville halla en så stor stinta kvar i knäet.

"Tala med barnet du, Oktavia", sade den sakta gratande soerjande modern. Hon släppte varligt Maglena ner ur knäet.

Den andra "roliga" frun, Rofvornas mamma, som hade så glada blå ögon, räckte handen ut mot Maglena. Hon höll armen om lifvet på henne medan hon talade om att Sylvias mamma nu, i samråd med dem hennes man och henne själf beslutat att låta lilla Maglena få följa dem till Stockholm som deras eget barn!

"Ska Ante komma a?" hviskade Maglena med af skraemsel vidgade oegon.

"Ante, han kommer till oss. Han aer redan var gosse, sa det aero vi pa det klara med." Hon nickade gladt och godt emot Ante, som hoejde hufvudet fran arbetet, stroek luggen, som fallit ner, ur pannan och saende en ljus lyckostralande blick tillbaka.

Praestfrun log tillfredsstaellid. Tva fattiga pojkar hade hennes man tagit upp foerut foer att ge uppfostran till. Men ingen af dem hade visat nagot af den klokhet, hjaertefinhet och tankeklarhet som hon redan iakttagit hos denne fjaellets och noedarens son.

"Nu, foerstar du, min lilla unge, far du det lika bra i Sylvias hem. Och raeknar du pa hvad som aer fint riktigt, sa far du det baettre."

"Du far Evas dockskap", sade Sylvias mamma ifrigt. Hon hade medan hon hoell Maglena i sina armar laert att aelska henne och taenkte med hopp och glaedje pa att det friska enkla lilla fjaellbarnet skulle kunna hafva ett godt, staerkande inflytande pa hennes egen aelskade, enda lilla flicka.

"Ett dockskap ma du tro", upprepade den andra, "med sma rum och sma, sma bord och stolar och pannor och fat. Ah du kan inte taenka dig!"

"Och lagard och kor och getter a?"

Frun sag haepen ut. Hon hade aldrig hoert talas om sadant i dockskap.

"Vi ha riktiga haestar i staellet, ser du liten vaen, och du skall fa aka ut med oss i vagn."

"Har ni en get a, som aer som Gullspira", fragade Maglena med ganska aengslig och jaemmerlig staemma.

"En get, nej det ha vi inte. Ingen maenniska i staden har getter", fortfor den fina frun foervirrad och radloes.

"Ante han sa' en gang att kungen hade tusende getter och jag taenkte att han bodde i stan, a att dom getterna hade gullhorn och att jag skulle fa geta dom at kungen."

"Getter har kungen inte. Men naer du aker i vagn far du se honom sjaelf och haelsa fint och vackert pa honom."

"Naer jag taenker raett pa saken, du Oktavia", fortfor hon vaend till praestfrun, "sa vet jag inte hvarfoer ej Sylvia och lilla Maglena haer skulle kunna fa en get. Den kan fa sin plats nere i stallet. Kusken far skoeta den. Gamle Bergstroem goer allt som kan glaedja Sylvia."

"Far vi en get sa vill jag foelja. Men nog kan vi skoeta' na sjaelf, Sylvia a jag."

Fru Gerda log belaten oefver den lillas tillfoersikt och redan

foertroliga "Sylvia och jag".

"Du har sa raett i den tanken och sa blir det nog nyttigt foer Sylvias broest. Getmjoelk aer ett foetraeffligt botemedel mot tuberkler", sade praestfrun, som med raetta var orolig foer vaennernas enda barn.

"Dessutom", fortfor hon, "ha ni ju ert vackra landstaelle med holme, daer geten kan fa uppehalla sig hela sommaren. Ahja det daer skola vi nog ordna om till det baesta. Men nu skall du fa hoera pa nagot annat, som du saekert tycker aer storbra."

Praestfrun, som sag huru svart Maglena hade att behalla fattningen, mest, det foerstod hon, vid tanken pa skilsmaessan fran Ante, ansag det baest att ge barnet annat att taenka pa.

TRETTIONIONDE KAPITLET.
ALLA SJU FRAN LILL'GRASTUGAN.

Lilla Maglena fick hoera samma historia, som Ante redan nyss fatt del utaf dels genom praesten och dels genom hans hustru. Historien om honom sjaelf och hans syskon.

Deras vandring fran fjaellet med geten i foelje, var kaend nere i bygderna, roerande och foerunderlig som den var.

Jaegmaestaren pa Bjoernmon hade kommit att beraetta den naer han var nere i landet i tjaenstefoerraettning foer att maerka ut traedfaellning pa praestbordsskogen.

Hos sina gamla vaenner i praestgarden hade han talat om "sina sma flickor", och ordat vidt och bredt om den lycka och belatenhet han och hans hustru kaende oefver att aega barnen.

"Du foerstar Maglena, att sa hade jaegmaestaren aldrig talat foerut, daerfoer att han inga barn aegt."

"Det var smastinterna vara, Maerta-Greta och Brita-Kajsa, som blef barna at dom", utropade Maglena. "Herre gulla heller, lef dom?" fortsatte hon, i ifvern alldeles foergaetande sin vanliga foersagdhet.

"Lefver! Jo det ma du tro att de goera. De aero friska, och de soetaste, raraste smastintor. Deras lilla mamma har blifvit sa frisk och glad och duktig sedan de kommo till huset. Hon har vaeft tyg till klaeder at dem, roed och hvita, och bla och hvita bomullsklaenningar, som hon sjaelf sytt foer haelgdag eller hvardag."

Maglena stod med armarna lagda oefver bordet seende ut, opp genom foenstret, lyssnande med undran och tjusning, som om hon hoert en saga beraettas.

"Ja, och sa har den lilla mamman sytt dem vida foerklaeden af groefre, hemvaefdt slag. Dem ha de pa sig naer de aero i stoek eller arbete. Kan du

gissa hvad sa'na sma ungar kunna utraetta i arbetsvaeg?"

"Ah allting och hvad som helst", foersaekrade Maglena med sadan oefvertygelse, att om det kommit daerpa an hade hon kunnat ge smastintorna betyg pa att de voro fullfaerdiga i "alla inom hus foerefallande goeromal."

"I allting?" upprepade praestfrun med ett lustigt leende, som naestan foernaermade Maglena.

"Jaa, dom kan sopa, och laegga pa elden, och tulla, (vagga), och baera smavedtraen och diska vrilar och traeskedar, och -- och --"

Maglena tappade rakt andan naer hon skulle naemna upp smastintornas alla faerdigheter.

"Aero de icke duktiga i ladugarden ocksa, du?"

Maglena sag haepen och en smula betaenksam ut.

"Dom ha just int behoeft halla pa i lagar'n, smastintema. Maerta-Greta har int varit go' foer att komma oefver de daer hoega troesklarna haeller utan hjalp, sa liten som hon aer, och jag har aldrig velat ha' nan hjalp heller, foer den delen", tillfogade hon oefverlaegset.

"Ja da skall du fa hoera att nu bli smastintorna duktiga aefven i ladugarden naer de vaext upp lite, foer du kan tro, de ha' fatt hvar sin get, de bo i ett litet vackert nybyggdt gethus."

"En ska' vael aldrig ha hoert sa behaendigt! Hva kan dom heta, tro, getterna daer?" undrade Maglena. Hennes oegon tindrade.

"Det skall du fa veta", jaegmaestaren talade riktigt nog om det. "En hette Gull -- Gull -- hur var det nu igen!"

"Gullspira foerstas", upplyste Maglena. "Ante, Geten het Gullspira, som varan."

Maglena kunde icke sta stilla. Hon trampade fram och tillbaka och knep ihop haenderna, vred sig och tittade pa Ante, pa fina frun, som log sa godt och foestaende emot henne och som nu hjalppte henne med att fraga efter hvad den andra geten hette.

"Den andra kallas foer Hvitklaeppa."

"Da har hon tva hvita klaeppar under snyta (nosen) i staelle foer skaegg. De ae gomaerken foer mjoelkgetter de", anmaerkte Maglena med en erfaren ladugardsdejas saekra min.

"Och sa, vet du, sa ha smastintorna tva dockor, de aero sa fina att de ha porslinslufvud, med tjocka porslinsflaetor, fastaen de aero lindebarn och ligga i en liten vagga."

"Ja jag vet, a smastinterna sjung vaggvisa "Millmaste tana".

Det var naera att Maglena brustit i grat vid de sista orden.

Praestfrun skyndade sig att tillaegga:

"Anna-Lisa och Maglena heta de, de daer fina lindebarnen."

"Ante, har du hoert hvad dom aer maerkvaerdig, smastinterna?"

"Ock hvad mer aer. De ha sjaelfva lagat till at sig tre pojkar af vedtraen, som de klaedt pa, och dem kalla de Ante, Per-Erik och Manke. Ni ha vael aldrig hoert de namnen foerr?"

Maglena vaende sig tyst emot brodern med ett anlete, som gloedde af haenfoerelse.

Han sag lika tyst och meningsfullt pa henne tillbaka. Glaedje och belatenhet lyste aefven ut ur hans oegon.

"Du skall vael fa hoera aennu mer, som du tycker om."

"Kan smastintorna sy rosor pa tumvantar kanske?"

"Det tror jag nu inte, och nu aer historien slut om smastintorna. Men jag skall tala om foer dig att jaegmaestaren också har varit inne i en storbondgard."

"Kanske i den, daer vi slaeppte af Anna-Lisa och Per-Erik?" afbroet Maglena full af foervaentan.

"Raett gissade du. Du kan tro att Anna-Lisa, hon aer som dotter daer i garden. Hon hade fatt en liten groenmalad spinnrock och riktiga sma ullkardor. Naer jaegmaestaren kom in i storkoeket daer pa kvaellen, sa satt Anna-Lisa och spann lin pa sin lilla rock, medan mor i garden spann ull, som skulle bli till vinterklaeder at hennes gubbe, och at alla tre barnen. Elden brann pa spisen. Tva sma pojkar --"

"A de va, a jag vet att de va Per-Erik och lill'Kalle", afbroet Maglena och gjorde ett hoppande af ifver.

"Jag tror mest att de hette sa. De kommo in med torrvad i fanget och lade pa elden sa daer var sa ljust och grant i stugan. De hade sjungit sa roligt och gladt tillsammans, mor i garden och Anna-Lisa, och sa en piga, som också spann."

"De va' Brita de."

"Jag minns rakt inte hvad det var de sjoengo. Det var om en liten getpiga."

"Och kungen tog getpigan i sin famn, han gaf henne gullkrona och drottningenamn". Ante, den visan sjoeng dom, han aer sexton verser lang

och de aer en rolig och gladelig visa. "

"Ja just den var det!"

"Na jaegmaestaren blef glad han, naer han kaende igen Anna-Lisa och Per-Erik. I garden hade de varit sa belatna med stintan sa hon hade fatt en liten blamalad kaerna, som hon fick kaerna smoer uti om loerdagarna. Och nere i ladugarden hade hon haft en hel rad af getter att se om. De stodo i sma bas och ato torrt loef, som hon lade till dem i krubborna innan hon mjoelkade dem. Den stoersta och grannaste geten daer hette också Gullspira. Var det inte maerkvaerdigt! Killingen bredvid henne hette Morlik. Kan du foersta hvarfoer?"

"Foer han var lik mor sin foerstas", svarade Maglena ater frimodig och vaken i tankarna.

"Han hade varit ute med Per-Erik och den andra lill'pojken också, jaegmaestaren. De hade byggt kvarn och sag nere vid en baeck, som rann strid pa varen. Bade sag och kvarn hade snurrat och gatt sa det var lust at det."

"Ja, Per-Erik han var alltid sa foer sant bygge i vattne", log Maglena stolt och belaten. "A han hoell alltid efter far foer att hoeran' spela naer han hade haelsan innan han doedde."

"En liten fiol hade ungbonden gjort at pojkarna också", fortfor praestfrun, "ock en liten kaerra hade de fatt att draga in ved uti och sma raeffsor, sa att de, som riktiga karlar kunde vara med naer folket raensade slattern, och halla garden fin och snygg."

"Sa farligt behaendigt han ha' fatt de' Per-Erik", sade Maglena icke utan en viss saknad i staemman.

"Du ma tro de hade tva foelungar pa stall daer. Per-Erik, som stod hoegt i gunst hos ungbonden daerfoer att han aer en rar pojke, som fatt lif i hans egen pojke, laet honom fa sin vilja fram, sa att han fick kalla den ena foelungen Ante och den andra Manke."

"Har du Ante, i all vaerldsens tid hoert pa maken? Men han var vael farligt tvaettad a kammad aenda Per-Erik?" tillfogade Maglena foersiktigt, med nagot snarlikt medlidande i roesten.

"Ja det kan du vara saeker pa. Jaegmaestaren han sade, att han rent af aldrig hade sett sa riktigt blanktvaettade och kammade barn, som de daer tre i bondgarden."

Maglena och Ante logo hemlighetsfullt emot hvarandra.

"Ja, det var nu historien om Anna-Lisa och Per-Erik."

"Men nu komma vi till nagot, som ni kanske aldrig minnas; sa mycket som du vandrat omkring och pa sa manga staellen som du varit inne sa kanske du alldeles gloemt af en, som gjorde laddar?"

"Oj, Ante! Glasoegonkarln!" Maglena skrattade hoegt af frejld. "I en lillgrastuga bor han. Lef han? Aldrig ska' en ha hoert sa mycke maerkvaerdigt!"

"Du lilla rara, varmhjaertade barn". Fina frun log emot Maglena. Hon foeljde hela tiden med lifligt deltagande och ifver det fraemmande barnets kaensloyttringar. Barnet skulle ju bli hennes eget och hvarje ord, hvarje tonfall hos lilla Maglena fick betydelse infoer henne.

"Ja just i en lill'grastuga laer han bo, den daer laddkarlen. En gang under en hiskelig vinterstorm i ar, da vargen smoeg ute i vildmarken", fortfor frun.

"De va' int na'n ursnoestorm, de vardt", afbroet Ante allvarligt.

"Vargen kom int heller foer mor bedde Gud foelje oss jaemt, ja, de vet du vael Ante", foell Maglena in.

"Jag ha' int sagt na' annat heller", anmaerkte Ante saktmodigt. "Men de va vi som kom dit."

"Bor'n kvar aen i lill'stugan upp under berge, Gla--, Gla--, Ante, hur va' de han hette, foer riktigt folk?"

Maglena vaende sig ater med brinnande ifver emot henne, som hade sa mycke maerkvaerdigt att tala om.

Ante tittade upp ett oegonblick fran sitt arbete. Han spaentade nu stickor.

"Ladd-Pelle hette han."

"Na till den daer Ladd-Pelle kommer en kvaell sju stycken sma barn, bra hungriga."

"Farligt", suckade Maglena.

"Men vi hade fatt mat foerr pa dan, kom ihag de stinta", ljoed Antes allvarliga staemma.

"De voro bra troetta ocksa de daer barnen, taenker jag", fortfor praestfrun, som alldeles icke hade nagot emot att barnen gloemde deras foersagdhed och sade ut hvad de taenkte sa hon baettre laerde kaenna dem.

"Int sa farligt", sade Maglena paverkad af broderns ord. "De va' mest bena, som va' troett, och foettren, som de gatt hal pa. Men sjaelv va' vi int troett naer vi kom in i stugan. Naeae, foer vi va' raedd."

Maglena sag ut framfoer sig. Hon log naer hon taenkte pa att de varit raedda hos den karlen, i den lill'stugan. Sa lite vett de haft om san't, som var att riktigt raedas foer.

"En get hade de haft med."

"Gullspira foerstass", nickade Maglena lifligt upptagen af beraettelser.

"Barnen hade mast stanna oefver foer snoeyra, och de hade gjort den lilla stugan sa fin, tvaettat foenster, skurat, lagt pa trasmattor, hvitlimmat spisen."

"De va' Anna-Lisa, som foerst kom pa de", upplyste Ante.

"Ja foer hon led ingen lort Anna-Lisa, och de fanns inge kvinnfolk i stugan, sa daer var rent farligt i foerstone."

"Men riktigt me' mat och kaffe fick vi, och ligga fick ba vi a Gullspira, kom ihag de stinta?"

"Ha' jag sagt att ja gloemt tocke da", ifrade Maglena foertrytsamt. "Daer de int fins na kvinnfolk kan en vael int ha' de fint heller, sa int undras jag pa de int."

"Nae nae", medgaf Ante, fullt oefvertygad om att systemen hade raett fast denna asikt ju inte var smickrande foer honom, som inte var kvinnfolk.

"Tala om foer dem om blomman och foenstret, Oktavia!"

"Ja ni, det var sant! Ladd-Pelle daer hade haft en kaktus i fin kruka i foenstret."

"Ah, lill'kaktusen min, som jag bar i kanten och hoell sa kaer sa han fick foelje med oss foersta da'n."

"Just den kaktusen var det foerstas. Foenstret hos Ladd-Pelle laer nu foer tiden jaemt vara skinande klart foer att kaktusen skall ha det bra, foerstar du. Naer foenstret blef klart sa kom Pelle sjaelv att se huru ruskig stugan sag ut inne, och i alla vraar. Sa nu haller han hela stugan fin med rent golf och hvit spis fastaen han aer utan kvinnfolk."

"Hoer du Maglena!" sporde Ante med naestan hoegtidligt tonfall i roesten.

Maglena "hoerde" daer hon stod med en pa en gang stolt och stukad min.

"Men nu ska' ni fa hoera hvad som aer maerkvaerdigare aenda. Ja Ante, han har hoert det haer foerut, han."

Maglena trampade och vred sig, roed och ifrig.

Maerkvaerdigare aenda, aen hvad hon redan hoert!

"Jo du, karlen i lill'stugan har slagit soender braennvinsflaskorna sina. Han tal inte se dem foer sina oegon, och --."

"Nu ska du fa hoera pa stormaerkeligt, stinta!"

"Du kan taenka dig Maglena, han har skaffat sig en get, en stor, grann hoegmjuelkande get, som jaegmaestaren koept at honom nerifran Smaland, daer de aennu ha praektiga getter."

"A hon fa heta Gullspira, sa sant som jag haer star", skrek Maglena alldeles utom sig af foertjusning. "Han ville ju koepa varan Gullspira, och han sa' ju de, att om en jaemt hade mjuelk te koka af och te ha i kaffe sa kunde en inte just behoeftva supa foer jaemnan."

"Si du nu Ante, att de va' bra aenda att du hadde oss i vaeg. Du ha lati om dej ibland foer de, och vari anger ba foer du tog oss och Gullspira med dej ut i lande. Men nu si du hur bra de va. Int ma na'n tro att Pelle taenkt ut te ha en get, a halla fint i stugan och te sluta supa, om han int sett varan Gullspira."

"Ja, om ocksa inte Gullspira precis varit med om att laera honom halla fint sa har hon haft sin uppgift aenda", log praestfrun. "Bra kortsynt vore du, Ante", tillade hon allvarligt, "om du icke insage att det varit godt pa manga saett det, att ni gafvo er af naer stugan var tom, godt inte endast foer er sjaelftva. Barn, som laert hvad raett och sant aer af mor och far, baera fram vaelsignelse med sig, hvart i vaerlden de aen ta vaegen."

"De kom bara pa mej na'n gang, naer smabarna led ondt, att jag gjort de tokigt var", ursaeftade sig Ante, skamsen och illa till mods, sa lycklig och tacksam som han aen kaende sig. "De var som om jag burit mig sa fjaskigt (ynkligt, tankloest dumt) at, och att jag just som narrat dom in i de jag int kunde hjaelpa dem ur. Men nu sa aer de bara bra. Int behoeft jag ampas foer lill'Maglena haer heller."

Maglena aterfick sin aengsliga, foerfaerade uppsyn vid Antes ord.

"Sylvia och du skola fa foelja med hitopp om somrarna", sade fina frun, "eller far Ante komma ner till oss."

Madlena saenkte hufvudet. Allt ljus var som foersvunnet ifran hennes foerut leende, lyckostralande, anlete.

"Lilla kaera barnet mitt", sade fostermodern och drog Maglena mildt intill sig. "Ante far manga syskon haer, och fosterbroeder ocksa. Lilla Sylvia min aer ensam hon, utan liten syster."

"Kanske mor skickat fram mej till' na liksom naer vi skulle in till Ladd-Pelle", mumlade Maglena foer sig sjaelft. Hon hade fatt en djupt begrundande uppsyn och sag forskande upp, in i oegonen pa den fina frun, som inte syntes henne bara "fin" laengre, utan ljus, blid. Maglena fick med ens foer sig att mor skickat fram henne att vara syster at den, som ingen syster aegde. Sa hon stretade inte emot och var stel som en pinne laengre, utan smoeft sig mjuk i leder och sinne in i den famn, som oepnade sig emot henne.

Far och mor, och hem och syster funnos saledes ocksa foer Maglena, den sista, som nu statt ensam kvar af de sju sma stackare, hvilka i

noedarstider oefvergifna, utan far och mor, laemnat en lill'grastuga en
bister kall vintermorgon naer elden slocknat pa haerden daer inne.

End of file.

End of Project Gutenberg's Barnen ifran Frostmofjaellet, by Laura Fitinghoff

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK BARNEN IFRAN FROSTMOFJAELETT ***

This file should be named 7bifr10.txt or 7bifr10.zip

Corrected EDITIONS of our eBooks get a new NUMBER, 7bifr11.txt
VERSIONS based on separate sources get new LETTER, 7bifr10a.txt

Project Gutenberg eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as Public Domain in the US unless a copyright notice is included. Thus, we usually do not keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

We are now trying to release all our eBooks one year in advance of the official release dates, leaving time for better editing. Please be encouraged to tell us about any error or corrections, even years after the official publication date.

Please note neither this listing nor its contents are final til midnight of the last day of the month of any such announcement. The official release date of all Project Gutenberg eBooks is at Midnight, Central Time, of the last day of the stated month. A preliminary version may often be posted for suggestion, comment and editing by those who wish to do so.

Most people start at our Web sites at:

<http://gutenberg.net> or

<http://promo.net/pg>

These Web sites include award-winning information about Project Gutenberg, including how to donate, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter (free!).

Those of you who want to download any eBook before announcement can get to them as follows, and just download by date. This is also a good way to get them instantly upon announcement, as the indexes our cataloguers produce obviously take a while after an announcement goes out in the Project Gutenberg Newsletter.

<http://www.ibiblio.org/gutenberg/etext03> or
<ftp://ftp.ibiblio.org/pub/docs/books/gutenberg/etext03>

Or /etext02, 01, 00, 99, 98, 97, 96, 95, 94, 93, 92, 91 or 90

Just search by the first five letters of the filename you want,
as it appears in our Newsletters.

Information about Project Gutenberg (one page)

We produce about two million dollars for each hour we work. The time it takes us, a rather conservative estimate, is fifty hours to get any eBook selected, entered, proofread, edited, copyright searched and analyzed, the copyright letters written, etc. Our projected audience is one hundred million readers. If the value per text is nominally estimated at one dollar then we produce \$2 million dollars per hour in 2002 as we release over 100 new text files per month: 1240 more eBooks in 2001 for a total of 4000+ We are already on our way to trying for 2000 more eBooks in 2002 If they reach just 1-2% of the world's population then the total will reach over half a trillion eBooks given away by year's end.

The Goal of Project Gutenberg is to Give Away 1 Trillion eBooks!
This is ten thousand titles each to one hundred million readers,
which is only about 4% of the present number of computer users.

Here is the briefest record of our progress (* means estimated):

eBooks Year Month

1	1971	July
10	1991	January
100	1994	January
1000	1997	August
1500	1998	October
2000	1999	December
2500	2000	December
3000	2001	November
4000	2001	October/November
6000	2002	December*
9000	2003	November*
10000	2004	January*

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation has been created
to secure a future for Project Gutenberg into the next millennium.

We need your donations more than ever!

As of February, 2002, contributions are being solicited from people
and organizations in: Alabama, Alaska, Arkansas, Connecticut,
Delaware, District of Columbia, Florida, Georgia, Hawaii, Illinois,

Indiana, Iowa, Kansas, Kentucky, Louisiana, Maine, Massachusetts, Michigan, Mississippi, Missouri, Montana, Nebraska, Nevada, New Hampshire, New Jersey, New Mexico, New York, North Carolina, Ohio, Oklahoma, Oregon, Pennsylvania, Rhode Island, South Carolina, South Dakota, Tennessee, Texas, Utah, Vermont, Virginia, Washington, West Virginia, Wisconsin, and Wyoming.

We have filed in all 50 states now, but these are the only ones that have responded.

As the requirements for other states are met, additions to this list will be made and fund raising will begin in the additional states. Please feel free to ask to check the status of your state.

In answer to various questions we have received on this:

We are constantly working on finishing the paperwork to legally request donations in all 50 states. If your state is not listed and you would like to know if we have added it since the list you have, just ask.

While we cannot solicit donations from people in states where we are not yet registered, we know of no prohibition against accepting donations from donors in these states who approach us with an offer to donate.

International donations are accepted, but we don't know ANYTHING about how to make them tax-deductible, or even if they CAN be made deductible, and don't have the staff to handle it even if there are ways.

Donations by check or money order may be sent to:

Project Gutenberg Literary Archive Foundation
PMB 113
1739 University Ave.
Oxford, MS 38655-4109

Contact us if you want to arrange for a wire transfer or payment method other than by check or money order.

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation has been approved by the US Internal Revenue Service as a 501(c)(3) organization with EIN [Employee Identification Number] 64-622154. Donations are tax-deductible to the maximum extent permitted by law. As fund-raising requirements for other states are met, additions to this list will be made and fund-raising will begin in the additional states.

We need your donations more than ever!

You can get up to date donation information online at:

<http://www.gutenberg.net/donation.html>

If you can't reach Project Gutenberg,
you can always email directly to:

Michael S. Hart <hart@pobox.com>

Prof. Hart will answer or forward your message.

We would prefer to send you information by email.

****The Legal Small Print****

(Three Pages)

*****START**THE SMALL PRINT!**FOR PUBLIC DOMAIN EBOOKS**START*****

Why is this "Small Print!" statement here? You know: lawyers. They tell us you might sue us if there is something wrong with your copy of this eBook, even if you got it for free from someone other than us, and even if what's wrong is not our fault. So, among other things, this "Small Print!" statement disclaims most of our liability to you. It also tells you how you may distribute copies of this eBook if you want to.

***BEFORE!* YOU USE OR READ THIS EBOOK**

By using or reading any part of this PROJECT GUTENBERG-tm eBook, you indicate that you understand, agree to and accept this "Small Print!" statement. If you do not, you can receive a refund of the money (if any) you paid for this eBook by sending a request within 30 days of receiving it to the person you got it from. If you received this eBook on a physical medium (such as a disk), you must return it with your request.

ABOUT PROJECT GUTENBERG-TM EBOOKS

This PROJECT GUTENBERG-tm eBook, like most PROJECT GUTENBERG-tm eBooks, is a "public domain" work distributed by Professor Michael S. Hart through the Project Gutenberg Association (the "Project"). Among other things, this means that no one owns a United States copyright on or for this work, so the Project (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth below, apply if you wish to copy and distribute this eBook under the "PROJECT GUTENBERG" trademark.

Please do not use the "PROJECT GUTENBERG" trademark to market any commercial products without permission.

To create these eBooks, the Project expends considerable efforts to identify, transcribe and proofread public domain

works. Despite these efforts, the Project's eBooks and any medium they may be on may contain "Defects". Among other things, Defects may take the form of incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other eBook medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

LIMITED WARRANTY; DISCLAIMER OF DAMAGES

But for the "Right of Replacement or Refund" described below, [1] Michael Hart and the Foundation (and any other party you may receive this eBook from as a PROJECT GUTENBERG-tm eBook) disclaims all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees, and [2] YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE OR UNDER STRICT LIABILITY, OR FOR BREACH OF WARRANTY OR CONTRACT, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES, EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGES.

If you discover a Defect in this eBook within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending an explanatory note within that time to the person you received it from. If you received it on a physical medium, you must return it with your note, and such person may choose to alternatively give you a replacement copy. If you received it electronically, such person may choose to alternatively give you a second opportunity to receive it electronically.

THIS EBOOK IS OTHERWISE PROVIDED TO YOU "AS-IS". NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, ARE MADE TO YOU AS TO THE EBOOK OR ANY MEDIUM IT MAY BE ON, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR A PARTICULAR PURPOSE.

Some states do not allow disclaimers of implied warranties or the exclusion or limitation of consequential damages, so the above disclaimers and exclusions may not apply to you, and you may have other legal rights.

INDEMNITY

You will indemnify and hold Michael Hart, the Foundation, and its trustees and agents, and any volunteers associated with the production and distribution of Project Gutenberg-tm texts harmless, from all liability, cost and expense, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following that you do or cause: [1] distribution of this eBook, [2] alteration, modification, or addition to the eBook, or [3] any Defect.

DISTRIBUTION UNDER "PROJECT GUTENBERG-tm"

You may distribute copies of this eBook electronically, or by disk, book or any other medium if you either delete this

"Small Print!" and all other references to Project Gutenberg,
or:

[1] Only give exact copies of it. Among other things, this requires that you do not remove, alter or modify the eBook or this "small print!" statement. You may however, if you wish, distribute this eBook in machine readable binary, compressed, mark-up, or proprietary form, including any form resulting from conversion by word processing or hypertext software, but only so long as *EITHER*:

[*] The eBook, when displayed, is clearly readable, and does *not* contain characters other than those intended by the author of the work, although tilde (~), asterisk (*) and underline (_) characters may be used to convey punctuation intended by the author, and additional characters may be used to indicate hypertext links; OR

[*] The eBook may be readily converted by the reader at no expense into plain ASCII, EBCDIC or equivalent form by the program that displays the eBook (as is the case, for instance, with most word processors); OR

[*] You provide, or agree to also provide on request at no additional cost, fee or expense, a copy of the eBook in its original plain ASCII form (or in EBCDIC or other equivalent proprietary form).

[2] Honor the eBook refund and replacement provisions of this "Small Print!" statement.

[3] Pay a trademark license fee to the Foundation of 20% of the gross profits you derive calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. If you don't derive profits, no royalty is due. Royalties are payable to "Project Gutenberg Literary Archive Foundation" the 60 days following each date you prepare (or were legally required to prepare) your annual (or equivalent periodic) tax return. Please contact us beforehand to let us know your plans and to work out the details.

WHAT IF YOU *WANT* TO SEND MONEY EVEN IF YOU DON'T HAVE TO?

Project Gutenberg is dedicated to increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine readable form.

The Project gratefully accepts contributions of money, time, public domain materials, or royalty free copyright licenses.

Money should be paid to the:

"Project Gutenberg Literary Archive Foundation."

If you are interested in contributing scanning equipment or software or other items, please contact Michael Hart at:
hart@pobox.com

[Portions of this eBook's header and trailer may be reprinted only when distributed free of all fees. Copyright (C) 2001, 2002 by Michael S. Hart. Project Gutenberg is a TradeMark and may not be used in any sales of Project Gutenberg eBooks or other materials be they hardware or software or any other related product without express permission.]

*END THE SMALL PRINT! FOR PUBLIC DOMAIN EBOOKS*Ver.02/11/02*END*

RINT! FOR PUBLIC DOMAIN EBOOKS*Ver.02/11/02*END*

finishing the paperwork to legally
request donations in all 50 states. If your state is not listed and
you would like to know if we have added it since the list you have,
just ask.

While we cannot solicit donations from people in states where we are
not yet registered, we know of no prohibition against accepting
donations from donors in these states who approach us with an offer to
donate.

International donations are accepted, but we don't know ANYTHING about
how to make them tax-deductible, or even if they CAN be made
deductible, and don't have the staff to handle it even if there are
ways.

Donations by check or money order may be sent to:

Project Gutenberg Literary Archive Foundation

PMB 113

1739 University Ave.

Oxford, MS 38655-4109

Contact us if you want to arrange for a wire transfer or payment
method other than by check or money order.

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation has been approved by
the US Internal Revenue Service as a 501(c)(3) organization with EIN
[Employee Identification Number] 64-622154. Donations are
tax-deductible to the maximum extent permitted by law. As fund-raising
requirements for other states are met, additions to this list will be
made and fund-raising will begin in the additional states.

We need your donations more than ever!

You can get up to date donation information online at:

<http://www.gutenberg.net/donation.html>

If you can't reach Project Gutenberg,

you can always email directly to:

Michael S. Hart <hart@pobox.com>

Prof. Hart will answer or forward your message.

We would prefer to send you information by email.

****The Legal Small Print****

(Three Pages)

*****START**THE SMALL PRINT!**FOR PUBLIC DOMAIN EBOOKS**START*****

Why is this "Small Print!" statement here? You know: lawyers.

They tell us you might sue us if there is something wrong with

your copy of this eBook, even if you got it for free from

someone other than us, and even if what's wrong is not our

fault. So, among other things, this "Small Print!" statement

disclaims most of our liability to you. It also tells you how

you may distribute copies of this eBook if you want to.

***BEFORE!* YOU USE OR READ THIS EBOOK**

By using or reading any part of this PROJECT GUTENBERG-tm

eBook, you indicate that you understand, agree to and accept

this "Small Print!" statement. If you do not, you can receive

a refund of the money (if any) you paid for this eBook by

sending a request within 30 days of receiving it to the person

you got it from. If you received this eBook on a physical medium (such as a disk), you must return it with your request.

ABOUT PROJECT GUTENBERG-TM EBOOKS

This PROJECT GUTENBERG-tm eBook, like most PROJECT GUTENBERG-tm eBooks, is a "public domain" work distributed by Professor Michael S. Hart through the Project Gutenberg Association (the "Project").

Among other things, this means that no one owns a United States copyright on or for this work, so the Project (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth below, apply if you wish to copy and distribute this eBook under the "PROJECT GUTENBERG" trademark.

Please do not use the "PROJECT GUTENBERG" trademark to market any commercial products without permission.

To create these eBooks, the Project expends considerable efforts to identify, transcribe and proofread public domain works. Despite these efforts, the Project's eBooks and any medium they may be on may contain "Defects". Among other things, Defects may take the form of incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other eBook medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

LIMITED WARRANTY; DISCLAIMER OF DAMAGES

But for the "Right of Replacement or Refund" described below,

[1] Michael Hart and the Foundation (and any other party you may

receive this eBook from as a PROJECT GUTENBERG-tm eBook) disclaims

all liability to you for damages, costs and expenses, including

legal fees, and [2] YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE OR

UNDER STRICT LIABILITY, OR FOR BREACH OF WARRANTY OR CONTRACT,

INCLUDING BUT NOT LIMITED TO INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE

OR INCIDENTAL DAMAGES, EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE

POSSIBILITY OF SUCH DAMAGES.

If you discover a Defect in this eBook within 90 days of

receiving it, you can receive a refund of the money (if any)

you paid for it by sending an explanatory note within that

time to the person you received it from. If you received it

on a physical medium, you must return it with your note, and

such person may choose to alternatively give you a replacement

copy. If you received it electronically, such person may

choose to alternatively give you a second opportunity to

receive it electronically.

THIS EBOOK IS OTHERWISE PROVIDED TO YOU "AS-IS". NO OTHER

WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, ARE MADE TO YOU AS

TO THE EBOOK OR ANY MEDIUM IT MAY BE ON, INCLUDING BUT NOT

LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR A

PARTICULAR PURPOSE.

Some states do not allow disclaimers of implied warranties or the exclusion or limitation of consequential damages, so the above disclaimers and exclusions may not apply to you, and you may have other legal rights.

INDEMNITY

You will indemnify and hold Michael Hart, the Foundation, and its trustees and agents, and any volunteers associated with the production and distribution of Project Gutenberg-tm texts harmless, from all liability, cost and expense, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following that you do or cause: [1] distribution of this eBook, [2] alteration, modification, or addition to the eBook, or [3] any Defect.

DISTRIBUTION UNDER "PROJECT GUTENBERG-tm"

You may distribute copies of this eBook electronically, or by disk, book or any other medium if you either delete this "Small Print!" and all other references to Project Gutenberg, or:

[1] Only give exact copies of it. Among other things, this requires that you do not remove, alter or modify the eBook or this "small print!" statement. You may however, if you wish, distribute this eBook in machine readable

binary, compressed, mark-up, or proprietary form,
including any form resulting from conversion by word
processing or hypertext software, but only so long as

***EITHER*:**

[*] The eBook, when displayed, is clearly readable, and

does ***not*** contain characters other than those

intended by the author of the work, although tilde

(~), asterisk (*) and